

Hallituksen esitys eduskunnalle Digi- ja väestötietovirastoa koskevaksi lainsäädännöksi sekä laeiksi eräiden rekisterihallintoa koskevien lakien muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki Digi- ja väestötietoviraston organisaatiosta, ohjauksesta ja tehtävistä. Lailla yhdistettäisiin nykyisen Väestörekisterikeskuksen, maistraattien sekä Itä-Suomen aluehallintovirastossa toimivan maistraattien ohjaus- ja kehittämissyksikön tehtävät uudeksi kokonaisuudeksi Väestörekisterikeskukseen. Samalla viraston nimi muutettaisiin Digi- ja väestötietovirastoksi.

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki Digi- ja väestötietovirastosta. Laki sisältäisi säännökset viraston asemasta ja tehtävistä, ohjauksesta sekä johtamisesta. Uudella lailla kumottaisiin muuan muassa voimassa oleva rekisterihallintolaki.

Esitys sisältää ehdotuksia eräiksi sellaisiksi lainsäädännön muutoksiksi, jotka johtuvat virastojen uudelleenorganisoinnista. Lainsäädännössä korvattaisiin aiemmin tehtäviä hoitaneet viranomaiset uudella Digi- ja väestötietovirastolla. Rekisterihallintolain kumoamisen myötä Ahvenanmaan valtionviraston toimivaltaa koskevia säännöksiä lisättäisiin viraston tehtäviä säänteleviin lakeihin. Valtionviraston asema ja tehtävät säilyisivät kuitenkin lähtökohtaisesti ennallaan.

Esitys sisältää myös ehdotuksia Digi- ja väestötietoviraston rekistereitä koskevan lainsäädännön muutoksiksi, jotka eivät seuraa suoraan virastojen uudelleenorganisoinnista, mutta jotka on tarkoituksenmukaista toteuttaa samassa yhteydessä. Maistraattien, Väestörekisterikeskuksen ja Ahvenanmaan valtionviraston ylläpitämiä henkilörekistereitä koskeva sääntely keskitettäisiin väestötietojärjestelmää lukuun ottamatta uuteen lakiin Digi- ja väestötietoviraston eräistä henkilörekistereistä. Maistraattien eräistä henkilörekistereistä annettu laki kumottaisiin. Esityksessä ehdotetaan myös tarkennettavaksi henkilötietojen käsittelyyn liittyviä rekisterinpitovastuuta koskevia kysymyksiä sekä tehtäväksi tietosuojasetuksesta johtuvia muutoksia. Väestötietojärjestelmästä ja Väestörekisterikeskuksen varmennepalveluista annettuun lakiin tehtäisiin tiedonhallinnan yleislaista ja käytännön tarpeista johtuvia muutoksia.

Digi- ja väestötietoviraston on tarkoitus aloittaa toimintansa vuoden 2020 alusta, mistä syystä lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 tammikuuta 2020.

SISÄLLYS

Esityksen pääasiallinen sisältö	1
Sisällys	2
Yleisperustelut	4
1 Nykytila.....	4
1.1 Organisaatiouudistus	4
1.1.1 Organisaatioita koskeva lainsäädäntö	4
1.1.2 Väestörekisterikeskuksen tehtävät ja toiminta	5
1.1.3 Maistraattien tehtävät ja toiminta.....	6
1.1.4 Maistraattien ohjaus- ja kehittämissyksikön tehtävät ja toiminta.....	9
1.2 Muu rekistereitä ja tiedonhallintaa koskeva sääntely	10
1.3 Nykytilan arviointi	13
1.3.1 Organisaatiouudistus	13
1.3.2 Muu rekistereitä ja tiedonhallintaa koskeva sääntely	15
2 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset	19
2.1 Tavoitteet ja toteuttamisvaihtoehdot	19
2.2 Keskeiset ehdotukset.....	21
2.2.1 Organisaatiouudistus	21
2.2.2 Muu rekistereitä ja tiedonhallintaa koskeva sääntely	23
3 Esityksen vaikutukset.....	25
3.1 Taloudelliset vaikutukset	25
3.1.1 Vaikutukset kotitalouksiin	25
3.1.2 Vaikutukset yrityksiin	26
3.1.3 Vaikutukset julkiseen talouteen	26
3.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan.....	27
3.2.1 Vaikutukset viranomaisten keskinäisiin suhteisiin ja asioiden käsittelyyn	27
3.2.2 Henkilöstövaikutukset.....	29
3.3 Ympäristövaikutukset	32
3.4 Yhteiskunnalliset vaikutukset	32
3.4.1 Vaikutukset asiakkaisiin	32
3.4.2 Sukupuolivaikutukset, vaikutukset tasa-arvoon.....	34
3.4.3 Tietoyhteiskuntavaikutukset	34
4 Asian valmistelu.....	34
4.1 Valmisteluvaiheet ja -aineisto	34

4.2 Lausunnot ja niiden huomioon ottaminen.....	36
5 Riippuvuus muista esityksistä.....	36
Yksityiskohtaiset perustelut	36
1 Lakiehdotusten perustelut	36
1.1 Laki Digi- ja väestötietovirastosta	36
1.2 Laki väestötietojärjestelmästä ja Väestörekisterikeskuksen varmennepalveluista annetun lain muuttamisesta.....	42
1.3 Laki Digi- ja väestötietoviraston eräistä henkilörekistereistä.....	54
1.4 Laki vihkimisoikeudesta	60
1.5 Laki holhoustoimesta annetun lain muuttamisesta	61
1.6 Laki valtion virkamieslain 7 §:n muuttamisesta	64
1.7 Laki tuomioistuimen velvollisuudesta ilmoittaa eräistä ratkaisuisaan annetun lain 3 §:n muuttamisesta.....	64
1.8 Laki vaalilain muuttamisesta	64
1.9 Laki isyyslain muuttamisesta.....	67
1.10 Laki avioliittolain muuttamisesta.....	68
1.11 Laki kolttalain 48 §:n muuttamisesta.....	69
1.12 Laki kotikuntalain muuttamisesta	69
1.13 Laki julkisesta notaarista annetun lain 1 §:n muuttamisesta.....	71
1.14 Laki lastensuojelulain 22 §:n muuttamisesta	71
1.15 Laki shekkilain 66 §:n muuttamisesta.....	72
1.16 Laki vekselilain 88 §:n muuttamisesta.....	72
1.17 Laki kaupanvahvistajista annetun lain 1 §:n muuttamisesta.....	72
1.18 Laki perintökaaren muuttamisesta	73
1.19 Laki edunvalvontavaltuutuksesta annetun lain muuttamisesta	73
1.20 Laki lahjanlupauslain 6 §:n muuttamisesta.....	74
1.21 Laki avopuolisoiden yhteistalouden purkamisesta annetun lain 11 §:n muuttamisesta.....	75
2 Tarkemmat säännökset ja määräykset.....	75
3 Voimaantulo.....	76
4 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys	76
Lakiehdotukset	84
Liitteet	154

YLEISPERUSTELUT

1 Nykytila

1.1 Organisaatiouudistus

1.1.1 Organisaatioita koskeva lainsäädäntö

Maistraattien yleistä hallintoa, organisaatiota ja tehtäviä koskevaa lainsäädäntöä ei ole. Vuonna 1996 voimaan tullut rekisterihallintolaki (166/1996) on rekisterihallinnon organisaatiota koskeva säädös. Tosiasiassa kyse on väestökirjanpidon järjestämistä sääntelevästä laista, sillä laissa ei säädetä rekisterihallinnon järjestämisestä yleisellä tasolla.

Rekisterihallintolaki tuli voimaan 1 päivänä joulukuuta 1996. Lailla kumottiin väestökirjahallinnosta annettu laki (76/1984). Uudistus oli osa paikallishallintouudistusta, jonka yhteydessä muodostettiin maistraatit paikallisten rekisteritoimistojen sijaan. Uudistuksen tavoitteena oli turvata valtionhallinnon paikallisten palvelujen laatu, riittävä ja tasapuolinen saatavuus maan eri osissa sekä niiden taloudellinen tuottaminen. Rekisterihallintolaissa säädetään hyvin niukasti maistraattien tehtävistä rekisterihallinnon viranomaisena. Alkuperäinen säädös on ollut luonteeltaan valtuuttava, tarkempi sääntely on tehty asetustasolle. Lakia on muutettu muun muassa uuden perustuslain voimaantulon jälkeen, kun sääntely ei ole enää vastannut säädöstasolle perustuslaissa asetettuja vaatimuksia. Muutoksen yhteydessä joitakin viranomaisen organisaatiota koskevia säännöksiä on nostettu lain tasolle ja asetuksenantovaltuuksia täsmennetty perustuslain edellyttämällä tavalla.

Rekisterihallintolain mukaan väestökirjanpidon keskusviranomaisena on Väestörekisterikeskus. Väestökirjanpidon sekä muun rekisterihallinnon paikallisviranomaisina toimivat maistraatit. Väestörekisterikeskuksen ja maistraattien tehtävistä säädetään tarkemmin muun muassa rekisterihallintoasetuksessa (248/1996) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen. Maistraatin toimialueena on yksi tai useampi kihlakunta. Tarkemmat säännökset maistraattien toimialueista on annettu valtioneuvoston asetuksella (1254/2015). Ahvenanmaan maakunnassa maistraatille säädettyjä tehtäviä hoitaa Ahvenanmaan valtionvirasto, jollei erikseen toisin säädetä.

Maistraattien tehtävät konkretisoituvat niitä koskevassa aineellisessa lainsäädännössä. **[HUOM. Kaikki teknisiä muutoksia sisältävät säädösehdotukset eivät sisälly lausuntokierroksen hallituksen esityksen luonnokseen. Myös sellaisia lakeja, joissa maistraatin tehtävistä on säädetty erikseen, valmistellaan vielä lausuntokierroksen aikana ilman, että ne tulevat erikseen lausuntokierrokselle. Kts. lausuntopyynnön Liite 2]**

Myöskään Väestörekisterikeskuksen yleistä hallintoa, organisaatiota ja tehtäviä koskevaa lainsäädäntöä ei ole. Rekisterihallintolaissa säädetään myös Väestörekisterikeskuksen tehtävistä rekisterihallinnossa. Vuonna 1999 lakia on muutettu Väestörekisterikeskuksen uuden tehtävän vuoksi niin, että sen 2 §:än on lisätty maininta, jonka mukaan Väestörekisterikeskus hoitaa lisäksi valtionhallinnon sähköisen henkilökortin ja varmennetun sähköisen asioinnin palveluita. Saman pykälän mukaan muista Väestörekisterikeskuksen tehtävistä säädetään erikseen. Väestörekisterikeskukselle on säädetty rekisterihallintolain voimaantulon jälkeen useita uusia tehtäviä. **[HUOM. Kaikki teknisiä muutoksia sisältävät säädösehdotukset eivät sisälly lausuntokierroksen hallituksen esityksen luonnokseen. Myös sellaisia lakeja, joissa Väestörekisterikeskuksen tehtävistä on säädetty**

erikseen, valmistellaan vielä lausuntokierroksen aikana ilman, että ne tulevat erikseen lausuntokierrokselle. Kts. lausuntopyynnön Liite 2] Lisäksi Väestörekisterikeskuksen tietyistä tehtävistä on säädetty Väestörekisterikeskuksen eräistä tehtävistä annetussa valtioneuvoston asetuksessa (760/2017), joka tuli voimaan 1.1.2018.

Maistraattien ohjaus- ja kehittämissyksikön tehtävät perustuvat aluehallintovirastoista annettuun lakiin (896/2009) sekä valtioneuvoston aluehallintovirastoista antamaan asetukseen (906/2009). Aluehallintovirastoista annetun lain 4 § 2 momentin 2 kohdan nojalla aluehallintoviraston tehtävänä on maistraattien ohjaus, kehittäminen ja valvonta. Aluehallintovirastoista annetun asetuksen 7 §:ssä säädetään tarkemmin maistraattien ohjaus- ja kehittämissyksiköstä.

1.1.2 Väestörekisterikeskuksen tehtävät ja toiminta

Väestörekisterikeskus ylläpitää ja kehittää väestötietojärjestelmää sekä tarjoaa väestötietojärjestelmään pohjautuvia tietopalveluja viranomaisille ja yrityksille. Väestörekisterikeskus on yhdessä maistraattien kanssa väestötietojärjestelmän rekisterinpitäjä. Väestörekisterikeskus vastaa myös varmennetun sähköisen asioinnin tuottamisesta Suomessa. Lisäksi Väestörekisterikeskuksella on vaaleihin liittyviä tehtäviä, mm. äänioikeusrekisterin ja ehdokasrekisterin luominen, äänioikeusilmoitusten toimittaminen ja äänestyspaikkapalvelun tuottaminen.

Väestörekisterikeskus edistää toiminnallaan yksityiselämän ja henkilötietojen suojaa ja tietoturvallisuutta sekä hyvän tietojenkäsittely- ja tiedonhallintatavan kehittämistä ja noudattamista. Lisäksi väestörekisterikeskuksen yhtenä tehtävänä on edistää sähköistä asiointia julkisissa palveluissa. Väestörekisterikeskus esimerkiksi tuottaa ja kehittää Suomi.fi-palveluja kansalaisten, julkisen hallinnon ja yritysten käyttöön. Palvelujen muodostama kansallinen palveluarkkitehtuurikonaisuus parantaa julkisten palvelujen saatavuutta, laatua, tietoturvallisuutta, yhteentoimivuutta sekä ohjausta. Suomi.fi-palveluiden lisäksi Väestörekisterikeskuksen vastuulle siirtyi 1.1.2018 uusia tehtäviä jotka liittyvät yhteiskunnan digitalisaation tukemiseen ja edistämiseen. Siirtyviä toimintoja olivat esimerkiksi valtiovarainministeriöstä siirtynyt VAHTI-toiminta (julkisen hallinnon digitaalisen turvallisuuden johtoryhmä ja siihen liittyvä toiminta) sekä ja hallinnon tietoturvallisuuden kehittämisen tuki. Lisäksi Väestörekisterikeskuksen vastuulle siirtyi Kansalaisneuvonta.

Väestörekisterikeskuksella on Helsingin päätoimipisteen lisäksi toimipisteet Kokkolassa ja Kouvolassa.

Väestörekisterikeskuksen rekisteriviranomaistehtävissä sekä digitalisaation ja sähköisen asioinnin tehtävissä käytetään julkista valtaa. Näiden tehtävien osuus on noin 85 prosenttia. Muut tehtävät liittyvät pääasiassa sisäisten tukipalveluiden tuottamiseen

Väestörekisterikeskuksen julkisoikeudellisten suoritteiden maksullisuudesta, maksuperusteista sekä perittävistä maksuista päättää valtiovarainministeriö asetuksella. Liiketaloudellisten suoritteiden hinnoista päättää Väestörekisterikeskus. Väestörekisterikeskuksen maksullisen toiminnan tuotot ja muut tuotot olivat vuonna 2017 19,5 milj. euroa. Toiminnan kulut olivat tilivuonna 2017 44,1 milj. euroa, mikä oli n. 18,7 milj. euroa enemmän kuin edellisenä vuotena. Väestörekisterikeskuksen toiminnan kuluista suurin osa on palvelujen ostoja n. 30 milj, euroa sekä henkilöstökuluja. Suuri osa kuluista on tietojärjestelmien käyttö- ja asiantuntijapalvelujen ostoja. Aineissa ja tarvikkeissa suurin kuluerä on henkilö- ja organisaatiokorttien aihoiden, sirujen sekä niiden yksilöintipalvelujen ostot. Tuotoista 0,9 milj. euroa (5 prosenttia) kertyi julkisoikeudellisista tietopalvelusuoritteista, 10,8 milj.

euroa (55 prosenttia) liiketaloudellisista tietopalvelusuoritteista, 6,3 milj. euroa (33 prosenttia) julkisoikeudellisista varmennesuoritteista ja 1,4 milj. euroa (7 prosenttia) liiketaloudellisista varmennesuoritteista

Väestökisterikeskuksen taseen loppusumma oli vuonna 2017 n. 35,9 milj. euroa, josta käyttöomaisuuden arvo oli n. 32,8 milj. euroa.

Väestökisterikeskus on maistraateista ja aluehallintovirastoista poiketen keskushallinnon viranomaisen, jonka toimivalta on valtakunnallinen ja jonka tehtävistä pääosa kuuluu valtiovarainministeriön toimialalle. Virastolla on kuitenkin eräitä tehtäviä myös oikeusministeriön (esim. vaalitehtävät), sisäministeriön (henkilökorttiin ja passiin liittyvät tehtävät) ja sosiaali- ja terveysministeriön toimialoilla (terveydenhuollon varmenteisiin liittyvät tehtävät).

Väestökisterikeskus tuottaa palveluja väestötietojärjestelmän tietojen pohjalta kansalaisille, julkishallinnolle sekä yrityksille ja yhteisöille. Väestökisterikeskuksen tehtävät voidaan hoitaa keskitetysti, eivätkä ne edellytä läsnäoloa alueilla. Väestökisterikeskuksen tehtäviin ei myöskään liity sellaista tarkoituksenmukaisuusharkintaa, joka edellyttäisi alueellisten intressien huomioon ottamista tai niiden edistämistä.

Väestökisterikeskus on tulosohjattu virasto, jossa sovelletaan tulosjohtamista. Ylijohtaja johtaa Väestökisterikeskuksen toimintaa apunaan yksiköiden johtajat ja johtoryhmä. Väestökisterikeskukselle kuuluvista tehtävistä huolehtivat yksiköt. Toiminta on organisoitu viiteen yksikköön.

Väestökisterikeskuksen henkilötövuosikehitys vuonna 2017 oli 152,5 henkilötövuotta. Väestökisterikeskuksessa työskentelevä henkilöstö on virkasuhteessa. Vuoden 2017 tietojen mukaan Väestökisterikeskukseen palvelusuhteessa olevista oli naisia noin 55 prosenttia. Väestökisterikeskuksen henkilöstöstä 9 prosenttia on suorittanut alimman korkea-asteen koulutuksen, 30 prosenttia alemman korkeakoulututkinnon ja 43 prosenttia ylemmän korkeakoulututkinnon. Henkilöstöstä noin 13 prosenttia työskentelee toimeenpanevissa tehtävissä, 83 prosenttia asiantuntijatehtävissä ja 4 prosenttia johtotehtävissä. Mahdollinen eläkepoistuma (64 vuotta täyttävät) on vuosina 2018-2022 yhteensä 32 henkilöä.

1.1.3 Maistraattien tehtävät ja toiminta

Maistraatit ovat aluehallintoviraston alaisia paikallis- ja yleishallintoviranomaisia. Ne vastaavat toimialueensa väestötiedoista ja hoitavat muita niille kuuluvia väestökirjanpitoitehtäviä. Ne toimivat holhousviranomaisena ja hoitavat muita yleishallinto- ja palvelutehtäviä sekä huolehtivat valtakunnallisesta kuluttajaneuvonnasta. Maistraateissa hoidetaan myös julkisen notaarin tehtäviä, siviilivihkimisiä, kaupanvahvistuksia sekä vaaleihin ja kansanäänestyksiin liittyviä tehtäviä. Muita maistraatin tehtäviä ovat muun muassa nimenmuutosasiat, avioliiton esteiden tutkinta ja perukirjojen osaksluetteloiden vahvistaminen. Yllä kuvatusti maistraatin tehtävistä ei ole säädetty keskistetysti, vaan maistraatin tehtävä ilmenee pääsääntöisesti substanssilainsäädännön yhteydestä. Maistraatit tuottavat palveluja yksityishenkilöille, yrityksille, yhdistyksille ja muille yhteisöille, uskonnollisille yhdyskunnille sekä muille viranomaisille.

Holhousviranomaisen tehtävänä on saamiensa ilmoitusten perusteella huolehtia edunvalvonnan tarpeen selvittämisestä, sekä tarvittaessa tehdä käräjäoikeudelle hakemus edunvalvojan määräämiseksi. Holhousviranomaisen valvoo edunvalvojan toimintaa ja vahvistaa valtuutetun hakemuksesta valtuuttajan antaman edunvalvontavaltuutuksen. Edunvalvontavaltuutuksissa holhousviran-

omaisten valvontatehtävät ovat vähäisempiä kuin edunvalvonnassa. Holhoustoimen tehtäviä on jonkin verran keskitetty maistraattien sisällä siten, että maistraattien kaikissa yksiköissä ei hoideta niitä. Holhousviranomaisten hallinnollinen ohjaus ja kehittäminen kuuluvat vuonna 2007 tehdyn lakimuutoksen (1013/2007) jälkeen valtiovarainministeriölle. Holhousviranomaisen tehtävät kuuluvat kuitenkin oikeusministeriön hallinnonalaan ja substanssiohjaus sekä lainsäädännön kehittäminen kuuluvat oikeusministeriölle. Maistraatit ylläpitävät myös valtakunnallista holhousasioiden rekisteriä ja antavat siitä otteita.

Kuluttajaneuvonnan asema poikkeaa muista maistraattien tehtävistä. Kuluttajaneuvonta on oikeusturvapalvelu, joka toteutetaan valtakunnallisena palveluna, ja sitä annetaan kaikissa yhdeksässä maistraatissa pääasiassa puhelinpalveluna ja osaksi sähköisiä palvelukanavia käyttäen. Uudenmaan ja Sisä-Suomen maistraatit hoitavat lisäksi erikoistumistehtävänä Euroopan kuluttajakeskuksen kautta tulevia kuluttajaneuvontatapauksia. Kuluttajaneuvonta kuuluu työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalaan ja sen yleinen johto, ohjaus ja valvonta kuuluvat Kilpailu- ja kuluttajavirastolle. Vuonna 2017 maistraattien henkilöstöresurssista käytettiin kuluttajaneuvontaan 9 prosenttia (58 htv). Luvut sisältävät myös Euroopan kuluttajakeskus -hankerahoituksella palkatun henkilöstön.

Kuluttajaneuvontatehtävät ehdotetaan siirrettäväksi Kilpailu- ja kuluttajavirastoon 1.1.2019 alkaen. Tarvittavat säädösmuutokset valmistellaan työ- ja elinkeinoministeriössä. Kuluttajaneuvonnan henkilöstö siirtyy muutoksen yhteydessä valtion virkamieslain nojalla maistraateista Kilpailu- ja kuluttajaviraston palvelukseen.

Maistraattien oikeusturva-, lupa- ja valvontatehtävissä käytetään julkista valtaa. Näiden tehtävien osuus on 80 prosenttia kaikista maistraattien tehtävistä. Kuluttajaneuvonnan palveluiden osuus kaikista maistraatin tehtävistä on 9 prosenttia. Muut tehtävät liittyvät liiketaloudellisten tietopalvelusuoritteiden ja virastojen sisäisen hallinnon ja tukipalvelujen tehtäviin.

Suomessa on yhdeksän maistraattia, joiden toimivalta on pääasiassa alueellista. Poikkeuksena ovat muun muassa kuluttajaneuvonta, avioliittoasiat ja julkisen notaarin palvelut sekä tietyt keskitetyt tehtävät, joissa toimivalta on valtakunnallinen. Maistraattien tulosohtauksesta vastaa valtiovarainministeriö. Itä-Suomen aluehallintovirastossa toimiva maistraattien ohjaus- ja kehittämissyksikkö hyväksyy maistraatin tulostavoitteet maistraattien strategia-asiakirjan pohjalta. Maistraattien toimintaan liittyvien laaja-alaisten kehittämishankkeiden ohjausta ja seurantaa sekä eri hallinnonaloille kuuluvien toimintojen yhteensovittamista koskevia asioita käsitellään maistraattien ohjausryhmässä, jonka valtiovarainministeriö asettaa kahdeksi vuodeksi kerrallaan. Ohjausryhmästä säädetään rekisterihallintoasetuksen 5 §:ssä. Ohjausryhmässä ovat edustettuina valtiovarainministeriö, oikeusministeriö, työ- ja elinkeinoministeriö, Väestörekisterikeskus, Kilpailu- ja kuluttajavirasto, Itä-Suomen aluehallintovirastossa toimiva maistraattien ohjaus- ja kehittämissyksikkö, maistraatit sekä maistraattien henkilöstöä edustavat järjestöt.

Uudenmaan maistraatin toimialue on Helsingin, Espoon, Lohjan, Vihdin, Raaseporin, Vantaan, Porvoon, Loviisan, Hyvinkään ja Keski-Uudenmaan kihlakunnat. Virastolla on toimipaikat Espoossa, Helsingissä, Hyvinkäällä, Porvoossa ja Raaseporissa. Virastossa on henkilöstöä 174 henkilötyövuotta.

Hämeen maistraatin toimialue on Hämeenlinnan, Forssan, Riihimäen, Lahden ja Heinolan kihlakunnat. Virastolla on toimipaikat Hämeenlinnassa ja Lahdessa. Virastossa on henkilöstöä 40 henkilötyövuotta.

Kaakkois-Suomen maistraatin toimialue on Kouvolan, Kotkan, Haminan, Lappeenrannan ja Imatran kihlakunnat. Virastolla on toimipaikat Kotkassa, Kouvolassa ja Lappeenrannassa. Virastossa on henkilöstöä 37 henkilötyövuotta.

Lounais-Suomen maistraatin toimialue on Turun, Salon, Vakka-Suomen, Kaarinan, Loimaan, Raision, Turunmaan, Porin, Rauman, Kankaanpään ja Kokemäen kihlakunnat. Virastolla on toimipaikat Porissa, Raumalla, Salossa, Paraisilla ja Turussa. Virastossa on henkilöstöä 75 henkilötyövuotta.

Sisä-Suomen maistraatin toimialue on Jyväskylän, Jämsän, Saarijärven, Keuruun, Äänekosken, Tampereen, Ikaalisten, Kangasalan, Mäntän, Nokian, Valkeakosken ja Vammalan kihlakunnat. Virastolla on toimipaikat Jyväskylässä, Mänttä-Vilppulassa ja Tampereella. Virastossa on henkilöstöä 76 henkilötyövuotta.

Länsi-Suomen maistraatin toimialue on Vaasan, Kyrönmaan, Mustasaaren, Närpiön, Pietarsaaren, Seinäjoen, Alavuden, Kauhajoen, Lapuan, Kokkolan ja Kaustisten kihlakunnat. Virastolla on toimipaikat Kokkolassa, Pietarsaassa, Seinäjoella ja Vaasassa. Virastossa on henkilöstöä 45 henkilötyövuotta.

Itä-Suomen maistraatin toimialue on Mikkelin, Savonlinnan, Pieksämäen, Juvan, Joensuun, Ilo-mantsin, Kiteen, Lieksan, Nurmeksen, Kuopion seudun, Ylä-Savon, Koillis-Savon, Sisä-Savon ja Varkauden seudun kihlakunnat. Virastolla on toimipaikat Iisalmessa, Joensuussa, Kuopiossa, Mikkelissä, Savonlinnassa ja Varkaudessa. Virastossa on henkilöstöä 70 henkilötyövuotta.

Pohjois-Suomen maistraatin toimialue on Oulun, Raahen, Haukiputaan, Kuusamon, Limingan, Pudasjärven, Haapajärven, Ylivieskan, Kajaanin, Kuhmon ja Suomussalmen kihlakunnat. Virastolla on toimipaikat Kajaanissa, Oulussa, Raahessa ja Ylivieskassa. Virastossa on henkilöstöä 56 henkilötyövuotta.

Lapin maistraatin toimialue on Rovaniemen, Kittilän, Kemin, Koillis-Lapin, Ranuan-Posion, Tornion, Tornionlaakson, Inarin-Utsjoen, Käsivarren ja Sodankylän kihlakunnat. Virastolla on toimipaikat Kemijärvellä, Kemissä, Kittilässä ja Rovaniemellä. Virastossa on henkilöstöä 39 henkilötyövuotta.

Maistraattien toteutunut henkilötyövuosikehitys vuonna 2017 oli 641 henkilötyövuotta, joka sisältää maistraattien toimintamomentin lisäksi työllisyysmäärärahoihin palkatut henkilöt, harjoittelijat sekä Euroopan kuluttajakeskus -hankerahoituksella palkatun henkilöstön. Vuonna 2017 maistraattien henkilöstöressurssista holhoustoimen edunvalvontapalveluihin käytettiin 38 prosenttia (246 htv), henkilö-, perhe- ja perintöoikeudellisiin palveluihin 37 prosenttia (237 htv), kuluttajaneuvontaan 9 prosenttia (58 htv), todistajapalveluihin ja vihkimiseen 8 prosenttia (53 htv) ja yhteiskunnan tietohuoltopalveluihin 7 prosenttia (47 htv).

Maistraattien maksullisen toiminnan tuotot ja muut tuotot olivat vuonna 2017 15,4 milj. euroa. Toiminnan kulut olivat tilivuonna 2017 43,2 milj. euroa, mikä oli n. 2 milj. euroa vähemmän kuin edellisenä vuotena. Maistraattien toiminnan kuluista suurin osa on henkilöstökuluja 29,6 milj. euroa. Palvelujen ostoihin käytettiin 7,8 milj. euroa ja vuokriin 4,8 milj. euroa. Investointeihin käytettiin 0,1 milj. euroa. Maistraattien toimintamomentin nettokäyttö oli 27,8 milj. euroa.

Maistraattien suoritteiden maksullisuudesta, maksuperusteista sekä julkisoikeudellisista suoritteista perittävistä maksuista päättää pääosin valtiovarainministeriö asetuksella. Kiinteistötietojärjestelmän

ja julkisen kaupanvahvistajan suoritteiden maksuista säädetään maa- ja metsätalousministeriön asetuksella (1386/2016). Vihkimistä koskevien suoritteiden maksuista säädetään avioliittoasetuksessa (820/19897). Tuotoista yli puolet, 54 prosenttia (8,3 milj. euroa) kertyi holhoustoimen edunvalvontapalveluista. Muilta osin tuotot jakaantuivat vastuualueille seuraavasti: yhteiskunnan tietohuolto- palvelut 19 prosenttia (2,9 milj. euroa), todistajapalvelut ja vihkiminen 16 prosenttia (2,4 milj. euroa), henkilö-, perhe- ja perintöoikeudelliset palvelut 11 prosenttia (1,7 milj. euroa). Kuluttajaneuvonnan tuotot 0,1 milj. euroa ovat yhteisrahoitteisen toiminnan tuottoja.

Kutakin maistraattia johtaa maistraatin päällikkö. Maistraateilla ei ole täysin yhdenmukaista organisaatorakennetta. Maistraattien ohjaus- ja kehittämissyksikkö on ohjeistanut maistraateille malliorganisaation, mutta maistraateissa on toteutettu organisaatorakenteita eri tavoilla muun muassa maistraatin koon ja erikoistumistehtävien perusteella. Keskeinen jakolinja on kuitenkin holhoustoimen edunvalvontapalvelujen ja ns. yhdistettyjen palvelujen (henkilö-, perhe- ja perintöoikeudelliset palvelut, todistajapalvelut, vihkiminen) välillä, jotka on pääsääntöisesti erotettu organisaatorakenteessa toisistaan. Kuluttajaneuvonnan palvelut on yhdistetty jompaankumpaan edellä mainituista.

Maistraateissa työskentelevä henkilöstö on virkasuhteessa. Vuoden 2017 tietojen mukaan maistraatteihin palvelussuhteessa olevista oli naisia 86 prosenttia. Maistraattien henkilöstöstä 2 prosenttia on suorittanut perusasteen tutkinnon, 17 prosenttia keskiasteen tutkinnon, 32 prosenttia alimman korkeasteen koulutuksen, 18 prosenttia alemman korkeakoulututkinnon ja 31 prosenttia ylemmän korkeakoulututkinnon. Henkilöstöstä noin 58 prosenttia työskentelee toimeenpanevissa tehtävissä, 34 prosenttia asiantuntijatehtävissä, 6 prosenttia esimiestehtävissä ja 2 prosenttia johtotehtävissä. Mahdollinen eläkepoistuma (64 vuotta täyttävät) on vuosina 2018-2022 yhteensä 121 henkilöä.

1.1.4 Maistraattien ohjaus- ja kehittämissyksikön tehtävät ja toiminta

Maistraattien ohjaus- ja kehittämissyksikkö on Itä-Suomen aluehallintovirastoon kuuluva itsenäinen yksikkö, jolla on valtakunnallinen toimivalta. Yksikön toimipiste on Kuopiossa, mutta yksikön henkilöstöä työskentelee myös Jyväskylässä ja Lahdessa. Maistraattien ohjaus- ja kehittämissyksikön tehtävät perustuvat aluehallintovirastoista annettuun lakiin (896/2009) sekä valtioneuvoston aluehallintovirastoista antamaan asetukseen (906/2009). Aluehallintovirastoista annetun lain 4 §:n 2 momentin 2 kohdan nojalla aluehallintoviraston tehtävänä on maistraattien ohjaus, kehittäminen ja valvonta.

Aluehallintovirastoista annetun asetuksen 7 §:ssä säädetään tarkemmin maistraattien ohjaus- ja kehittämissyksiköstä. Asetuksen nojalla yksikön tehtävänä on hoitaa aluehallintovirastojen toimialaan kuuluvat aluehallintovirastoista annetussa laissa tarkoitetut maistraattien ohjaus-, valvonta- ja kehittämistehtävät. Ahvenanmaalla yksikön toimivaltaan kuuluu kuitenkin vain rekisterihallinnon paikallisviranomaiselle säädettyjen tehtävien ohjaus, valvonta ja kehittäminen. Maistraattien ohjaus- ja kehittämissyksikön tehtävänä on lisäksi hoitaa holhoustoimesta annetun lain (442/1999) 64 §:ssä aluehallintovirastolle säädettyjä tehtäviä, joilla tarkoitetaan vastuuta holhousasioiden rekisterin yleisestä toimivuudesta ja rekisteritoimintojen yhtenäisyydestä. Maistraattien muiden henkilörekistereiden osalta rekistereiden teknisestä toimivuudesta vastaava viranomaisena on maistraattien eräistä henkilörekistereistä annetun valtioneuvoston asetuksen (57/2005) 1 §:n nojalla Itä-Suomen lääninhallitus. Vaikka tarkempaa säädöstä ei tältä osin ole, tehtävänä on katsottu Itä-Suomen aluehallintovirastossa kuuluvan maistraattien ohjaus- ja kehittämissyksikölle. Vihkimisoikeudesta annetussa laissa (571/2008) säädetään vihkimisoikeusrekisteristä. Rekisterin teknisestä toimivuudesta vastaa eräissä maistraatin ja aluehallintoviraston tehtävissä toimivaltaisesta viranomaisesta annetun asetuksen (1430/2015) nojalla maistraattien ohjaus- ja kehittämissyksikkö.

Myös valtion virkamiesasetukseen (971/1994) sisältyy yksikön tehtäviin liittyvä säännös. Asetuksen 3 §:n 2 momentin 7 kohdan nojalla Itä-Suomen aluehallintovirastossa toimiva maistraattien ohjaus- ja kehittämyksikkö tekee 1 momentissa tarkoitetut päätökset, jotka koskevat maistraattien virkoja, lukuun ottamatta viran nimen muuttamista. Tällaisia päätöksiä ovat viran perustaminen ja lakkauttaminen ja viran muuttaminen samoin kuin viran siirtäminen samassa virastossa muuhun yksikköön kuin mihin se on perustettu.

Maistraattien ohjaustehtävät koostuvat tulosohjauksen, ohjausjärjestelmän, tietojohdamisen ja toimintakulttuurin kehittämisestä sekä resurssien kohdentamisesta tasapuolisesti ja oikeudenmukaisesti koko maassa. Maistraattien ohjaus- ja kehittämyksikkö käy tulosneuvottelut, tekee tulossopimuksen maistraattien kanssa ja laatii vuosittain maistraattien toimintakertomuksen osana Etelä-Suomen aluehallintoviraston kirjanpitoyksikön tilinpäätöstä. Kehittämistehtävillä tarkoitetaan maistraattien toiminnan ja palveluiden kehittämistä maistraattien strategian mukaisesti sekä toiminnan asiakaslähtöisyyden sekä sitä tukevien toimintamallien ja monikanavaisten sähköisten palvelumuotojen kehittämistä. Maistraattien valvonnalla tarkoitetaan sisäisen tarkastuksen ja valvonnan sekä riskienhallintamenettelyn kehittämistä, maistraattien toiminnasta tehtyjen kanteluiden käsittelyä sekä lausuntojen antamista valtiovarainministeriölle, eduskunnan oikeusasiamiehelle tai valtioneuvoston oikeuskanslerille maistraattien toiminnasta tehtyihin kanteluihin.

Maistraattien ohjaus- ja kehittämyksiköllä ei ole maksullista toimintaa. Toiminta rahoitetaan valtion talousarviossa maistraattien ja aluehallintoviraston toimintamenoista. Yksikön yhteistyökumppaneita ovat maistraattien lisäksi niitä ohjaavat muut viranomaiset, kuten valtiovarainministeriö, oikeusministeriö, työ- ja elinkeinoministeriö, Väestörekisterikeskus ja Kilpailu- ja kuluttajavirasto. Yksikkö palvelee yksityishenkilöitä ainoastaan kanteluasioissa.

Vuoden 2017 lopussa yksikön henkilöstömäärä oli 13 henkilöä ja henkilötyövuosimäärä 12,5 htv. Yksikköä johtaa yksikön johtaja.

Maistraattien ohjaus- ja kehittämyksikössä työskentelevä henkilöstö on virkasuhteessa. Vuoden 2017 tietojen mukaan maistraattien ohjaus- ja kehittämyksikköön palvelussuhteessa olevista oli naisia 77 prosenttia. Maistraattien ohjaus- ja kehittämyksikön henkilöstöstä noin 15 prosenttia on suorittanut alimman korkea-asteen koulutuksen, 8 prosenttia alemman korkeakoulututkinnon ja 77 prosenttia ylemmän korkeakoulututkinnon. Henkilöstöstä 12 henkilöä työskentelee asiantuntijatehtävissä ja yksi henkilö johtotehtävissä.

Mahdollinen eläkepoistuma (64 vuotta täyttävät) on vuosina 2018-2022 yhteensä 2 henkilöä.

1.2 Muu rekistereitä ja tiedonhallintaa koskeva sääntely

Väestötietolaki

Väestötietojärjestelmä on suomalaisen yhteiskunnan keskeinen perusrekisteri, jota pidetään yhteiskunnan toimintojen ja tietohuollon sekä sen jäsenille kuuluvien oikeuksien ja velvollisuuksien mahdollistamiseksi, toteuttamiseksi ja turvaamiseksi. Laki väestötietojärjestelmästä ja Väestörekisterikeskuksen varmennepalveluista (661/2009, jäljempänä väestötietolaki) tuli voimaan 1 päivänä maaliskuuta 2010. Laissa säädetään muun muassa Väestörekisterikeskuksen ja maistraattien tehtävistä väestötietojärjestelmän rekisterinpitäjinä, väestötietojärjestelmän tietosisällöstä ja tietojen ylläpidosta, tiedon ylläpitoa koskevasta toimivallasta sekä tietojen luovuttamisesta. Lisäksi laissa säädetään Väestörekisterikeskuksen varmennetusta sähköisestä asiointista, tarkemmin Väestörekisterikeskuksen tuottamista varmenteista ja varmennettuun sähköiseen asiointiin liittyvistä palveluista,

kansalaisvarmenteen ja muun varmenteen myöntämisestä sekä sähköisestä asiointitunnuksesta. Laki on voimaan tullessaan korvannut edeltävän väestötietojärjestelmää ja Väestörekisterikeskuksen varmennepalveluita koskevan erityislain. Tarkempia säännöksiä väestötietojärjestelmän tietosisällöstä sekä tietojen ilmoittamisesta ja käsittelystä sisältyy väestötietojärjestelmästä annettuun valtioneuvoston asetukseen (128/2010, jäljempänä VTJ-asetus).

Väestötietojärjestelmän tietojen käsittelyyn ja varmennettuun sähköiseen asiointiin sovellettavasta yleislainsäädännöstä mainittavia ovat erityisesti tietosuojalaki (/), sähköisestä asiointista viranomaistoiminnassa annettu laki (13/2003, jäljempänä asiointilaki), vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä luottamuspalveluista annettu laki (617/2009, jäljempänä tunnistuslaki), hallintolaki (434/2003), hallintolainkäyttölaki (586/1996) sekä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettu laki (621/1999, jäljempänä julkisuuslaki). Näistä julkisuuslaki, henkilötietolaki, [asiointilaki] ja tunnistuslaki on erikseen mainittu väestötietolain 2 §:ssä. Lisäksi on huomioitava luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukset (EU) N:o 679/2016, jäljempänä tietosuoja-asetus, joka tuli sovellettavaksi jäsenvaltioissa 25 päivänä toukokuuta 2018. Asetusta sovelletaan myös väestötietojärjestelmän ja Väestörekisterikeskuksen varmennetoimintojen henkilötietojen käsittelyyn.

Myös väestötietojärjestelmän tiedonhallinnan järjestämisen perusta on hallintolaissa, jossa on säädetty hyvän hallinnon perusteista ja asiankäsittelymenettelyille asetetuista vaatimuksista. Tiedonhallinnan asianmukainen järjestäminen on osa hyvän hallinnon toteuttamista. Hallintolain 7 §:n mukaan asiointi ja asian käsittely viranomaisessa on pyrittävä järjestämään siten, että hallinnossa asioiva saa asianmukaisesti hallinnon palveluita ja viranomaisen voi suorittaa tehtävänsä tuloksellisesti. Palveluperiaatteen nojalla viranomaisen tulee myös pystyä vastaamaan viranomaisille tullessiin tietopyyntöihin sekä pyrkiä edistämään viranomaisen tehtävien suorittamista tuloksellisesti huolehtimalla viranomaisten asiakirjojen saatavuudesta ja käyttökelpoisuudesta.

Perustuslain 12 §:n 2 momentin mukaan viranomaisen hallussa olevat asiakirjat ja muut tallenteet ovat julkisia, jollei niiden julkisuutta ole välttämättömien syiden vuoksi lailla erikseen rajoitettu. Jokaisella on oikeus saada tieto julkisesta asiakirjasta ja tallenteesta. Säännös luo suoraan tiedonsaantioikeuden viranomaisen asiakirjoihin, joten tiedonsaannista viranomaisen julkisista asiakirjoista ei tarvitse säätää erikseen. Perustuslain julkisuusperiaatetta on tarkennettu julkisuuslaissa, jossa säädetään julkisuusperiaatteen toteuttamisesta, tiedonsaannin edistämisestä, asiakirjojen tiedonsaantioikeuksista, tiedonsaantiin liittyvistä menettelyistä ja rajoituksista. Julkisuuslaki sisältää myös yleiset säännökset tietojen luovuttamisesta viranomaisen henkilörekisteristä (julkisuuslain 16 §:n 3 momentti).

Asiakirjojen säilyttämisestä ja arkistoinnista on säädetty yleislain tasolla arkistolaissa, jossa on säädetty arkistotoimesta ja sen tehtävistä sekä asiakirjojen laatimisesta, säilyttämisestä, käytöstä ja hävittämisestä. Julkisuuslain 18 §:n 1 momentin 4 kohdassa on säädetty asianmukaisesta tietojen arkistoinnista ja hävittämisestä sekä hyvän julkisuus- ja salassapitorakenteen toteuttamisesta viranomaisten tietoaaineistoja käsiteltäessä ja säilytettäessä. Sähköisestä asiointista viranomaistoiminnassa annetun lain (13/2003) 21 §:ssä on säädetty sähköisten asiakirjojen arkistoinnista. Säännöksen mukaan sähköinen asiakirja on arkistoitava siten, että sen alkuperäisyys ja säilyminen sisällöltään muuttumattomana voidaan myöhemmin osoittaa.

Tiedonhallinnan yleisten periaatteiden ja tietosuojan taustalla on myös kansainvälistä ja EU-tason sääntelyä. Euroopan ihmisoikeussopimuksen 8 artiklan 1 kohdan mukaan jokaisella on oikeus nauttia yksityis- ja perhe-elämäänsä, kotiinsa ja kirjeenvaihtoonsa kohdistuvaa kunnioitusta. Vaikka henkilötietojen suojaa ei erikseen mainita ihmisoikeussopimuksen 8 artiklassa, on Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen (EIT) oikeuskäytännössä henkilötietojen suoja katsottu olennaiseksi osaksi 8 artiklan yksityis- ja perhe-elämän suojaa. Toisaalta henkilötietojen suojalla on vaikutuksensa ihmisoikeussopimuksen 10 artiklassa tarkoitetun sananvapauden käyttämiseen. EIT:n ratkaisuissa on korostettu muun muassa, että lainsäädännössä pitää olla asianmukaiset takeet siitä, että henkilötietoja ei käsitellä 8 artiklan vastaisesti.

Suomen perustuslain 10 §:ssä henkilötietojen suojaa koskeva säännös on sisällytetty osaksi yksityiselämän suojaa koskevaa perusoikeussäännöstä. Euroopan unionissa kuitenkin yksityiselämän suojaa ja henkilötietojen suojaa koskevat säännökset on erotettu toisistaan. Euroopan unionin perusoikeuskirjan 8 artiklassa on määritelty henkilötietojen suojan perusvaatimukset ja -elementit. Säännöksen mukaan jokaisella on oikeus henkilötietojensa suojaan.

Euroopan neuvoston yksilöiden suojelusta automaattisessa tietojenkäsittelyssä laaditun yleissopimuksen tarkoituksena on turvata henkilötietojen automaattisessa tietojenkäsittelyssä jokaisen oikeudet ja perusvapaudet, erityisesti oikeus yksityisyyteen. Yleissopimus pitää sisällään henkilötiedon, rekisterinpitäjän, automaattisesti käsiteltävän rekisterin ja automaattisen tietojenkäsittelyn määritelmät. Yleissopimusta sovelletaan automaattisesti käsiteltäviin henkilörekistereihin ja henkilötietojen automaattiseen tietojenkäsittelyyn julkisella ja yksityisellä sektorilla. Yleissopimus sisältää tietosuojan peruseriaatteet.

Euroopan neuvoston ministerikomitea on lisäksi antanut suosituksen viranomaisten hallussa olevien henkilötietojen luovuttamisesta ulkopuolisille (Communication to third parties of personal data held by public bodies; R (91) 10/9.9.1991.) Tietosuoja-asetus sisältää ne elementit, joista yleissopimuksessa on määrätty. Julkisuuslaissa on lisäksi huomioitu Euroopan neuvoston ministerikomitean suositukset.

Tietosuoja-asetus on tarkentanut rekisterinpitäjän velvollisuuksia. Tarkentuvat velvollisuudet liittyvät esimerkiksi yhteistyöhön valvontaviranomaisen kanssa (31 artikla), toimintaan tietosuojapoikkeusta koskevassa tilanteessa (33 artikla), rekisteröidyn oikeuksien toteuttamiseen ja tätä koskeviin menettelyihin (12—22 artiklat) sekä velvollisuuteen osoittaa tietosuoja-asetuksen mukaisten velvoitteiden noudattaminen (24 artiklan 1 kohta). Lisäksi tietosuoja-asetus sisältää tarkempia säännöksiä esimerkiksi henkilötietojen käsittelyä koskevista periaatteista, käsittelyn oikeusperusteista ja erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvien tietojen käsittelystä.

On huomattava, että tietosuoja-asetus tarkentaa erityisesti voimassa olevia säännöksiä rekisterinpitäjistä ja niiden velvollisuuksista. Tietosuoja-asetuksen 26 artiklassa säädetään yhteisrekisterinpidosta, kun vähintään kaksi rekisterinpitäjää määrittää yhdessä käsittelyn tarkoitukset ja keinot. Yhteisrekisterinpitäjät määrittelevät keskinäisellä järjestelyllä läpinäkyvällä tavalla kunkin vastuualueen tietosuoja-asetuksessa vahvistettujen velvoitteiden noudattamiseksi, paitsi jos ja siltä osin, kuin rekisterinpitäjiin sovellettavassa unionin oikeudessa tai jäsenvaltion lainsäädännössä määritellään rekisterinpitäjien vastuualueet. Erityisesti järjestelyssä on määritettävä vastuut rekisteröityjen oikeuksien käytön sekä tietosuoja-asetuksen 13 ja 14 artiklan tietojen toimittamista koskevien velvollisuuksien osalta. Yhteisrekisterinpitäjien keskinäisen järjestelyn ehdoista riippumatta, rekisteröity

voi käyttää tietosuoja-asetuksen mukaisia oikeuksiaan suhteessa kuhunkin rekisterinpitäjään ja kuttakin rekisterinpitäjää vastaan. Yhteisrekisterinpitäjät eivät siis voi keskinäisellä järjestelyllään tehokkaasti ohjata rekisteröityä asioimaan vain tietyn yhteisrekisterinpitäjän kanssa.

Tietosuoja-asetuksen johdanto-osan 79 perustelukappaleessa on lisäksi tarkennettu, että rekisteröidyn oikeuksien ja vapauksien suojele sekä rekisterinpitäjien velvollisuudet ja vastuut esimerkiksi valvontaviranomaisen suorittaman seurannan ja niiden toteuttamien toimenpiteiden yhteydessä edellyttävät, että asetuksessa säädetyt vastuualueet jaetaan selkeästi myös silloin, kun kyse on yhteisrekisterinpitäjistä.

1.3 Nykytilan arviointi

1.3.1 Organisaatiouudistus

Pääministeri Juha Sipilän hallitus on 5.4.2016 tehnyt maakunnille siirtyviä tehtäviä koskevat linjaukset, joiden mukaan valtio vastaa oikeusvaltion ylläpitämisestä ja kehittämisestä, perusoikeuksien turvaamisesta ja arvioinnista sekä turvallisuustehtävistä samoin kuin kansainvälisistä ja valtakunnallisista tehtävistä ja yhdenvertaisuuden ja yleisen edun valvonnasta. Valtion hallintotehtävissä on linjausten mukaan periaatteena valtakunnallinen toimivalta silloinkin, kun tehtävät edellyttävät alueellista tai paikallista läsnäoloa. Toisena periaatteena valtion hallintotehtävissä on valtakunnallisesti yhtenäisen toimintatavan ja ratkaisukäytännön soveltaminen.

Linjauksen mukaisesti nykyisistä kuudesta aluehallintovirastosta muodostetaan yksi valtakunnallisen toimivallan omaava viranomainen, joka toimii alueellisissa toimipaikoissa. Aluehallintovirastojen tehtävät ovat pääosin siirtymässä perustettavaan Valtion lupa- ja valvontavirastoon 1.1.2020 alkaen. Ehdotus valtion lupa-, ohjaus- ja valvontatehtävien uudelleenorganisoinnista sisältyy hallituksen esitykseen maakuntauudistuksen täytäntöönpanoa sekä valtion lupa-, ohjaus- ja valvontatehtävien uudelleenorganisointia koskevaksi lainsäädännöksi (HE 14/2018 vp). Samalla kumotaan laki aluehallintovirastoista, jossa säädetään maistraattien ohjaus-, kehittämis- ja valvontatehtävistä. Mainittu esitys ei sisällä ehdotuksia maistraattien ohjaus-, kehittämis- ja valvontatehtävien organisoinnista.

Hallituksen 5.4.2016 tekemän valtion hallintotehtäviä koskevan linjauksen mukaisesti myös maistraattien tehtävissä tulee soveltaa jatkossa valtakunnallista toimivaltaa sekä yhtenäisiä toimintatapoja ja ratkaisukäytäntöjä. Valtion lupa- ja valvontaviraston perustaminen vaikuttaa suoraan maistraatteihin, joiden ohjaus- ja kehittämisotehtävät on koottu Itä-Suomen aluehallintoviraston yhteydessä toimivaan maistraattien ohjaus- ja kehittämisyksikköön. Maistraatit ovat lisäksi osa Etelä-Suomen aluehallintoviraston kirjanpitoyksikköä. Näiden tekijöiden tuloksena maistraattien organisaatioratkaisua on tarkasteltava uudelleen.

Valtiovarainministeriö on 31.8.2017 käynnistänyt ensin hankkeen maistraattien uudelleenorganisoinniseksi niin, että lähtökohtana on valtakunnallinen toimivalta. Tässä vaiheessa uudelleenorganisoinnin ratkaisu on vielä ollut avoimena. Osana hanketta kunta- ja uudistusministeri on antanut vanhempi neuvonantaja Jouni Backmanille toimeksiannon selvittää ja arvioida maistraattien erilaisia organisointivaihtoehtoja sekä tehdä tarvittaessa muita organisointi- ja kehittämisohdotuksia. Selvityksen saatuaan valtiovarainministeriö on 5.12.2017 käynnistänyt valmistelun maistraattien, Väestörekisterikeskuksen ja Itä-Suomen aluehallintovirastossa toimivan maistraattien ohjaus- ja kehittämisyksiköin tehtävien yhdistämiseksi. Päätöksen mukaan uudelleenorganisointia valmisteltaisiin niin,

että tehtävät yhdistettäisiin 1.1.2020 alkaen uudeksi valtakunnalliseksi kokonaisuudeksi Väestörekisterikeskukseen.

Väestörekisterikeskus on keskushallinnon viranomainen, jonka toimivalta on jo nykyisellään valtakunnallinen. Maistraattien toimivalta on tällä hetkellä pääsääntöisesti alueellista. Tämä ei kuitenkaan ole välttämätöntä maistraattien tehtävien näkökulmasta. Tehtäviin liittyy harvoin tarkoituksenmukaisuusharkintaa, joka edellyttäisi alueellisten intressien huomioon ottamista tai edistämistä. Tehtäviä voidaan myös pääosin hoitaa keskitetysti.

Toimivallasta on erotettava palveluiden alueellinen saatavuus ja henkilökohtainen asiointi. Henkilökohtaista asiointia maistraatissa edellyttävät tällä hetkellä esimerkiksi todistajapalvelut, kuten julkisen notaarin ja kaupanvahvistajan palvelut, ulkomaalaisten rekisteröintipalvelut sekä vihkiminen. Myös holhoustoimen edunvalvontapalveluiden asiakkaat asioivat jonkin verran maistraatin toimipisteessä tai maistraatin henkilöstö käy asiakkaiden luona kotona ja sairaaloissa. Holhoustoimen tehtäviin sisältyy asiakkaan henkilökohtaista kuulemistä ja asian muuta kuin kirjallista selvittämistä. Lisäksi edunvalvojan määräämisasioissa holhoustoimen henkilöstö käy käräjäoikeuden istunnoissa. Holhoustoimen palveluiden osalta on myös keskeistä, että maistraatit tuntevat alueelliset palvelut ja että alueellinen sidosryhmätyö on kiinteää ja sujuvaa.

Yllä kuvatusti maistraattien tehtävät edellyttävät osittain paikallista läsnäoloa. Tulevaisuudessa sähköiset asiointimahdollisuudet sekä videoyhteyden hyödyntäminen asiakaspalvelussa tulevat todennäköisesti vähentämään alueellisen läsnäolon tarvetta maistraattien palveluissa. Tarpeen ei kuitenkaan oleteta poistuvan kokonaisuudessaan. Selvitysmies Jouni Backman on lokakuussa 2017 julkaistussa maistraattien uudelleenorganisointia koskevassa selvityksessään tuonut esille, että sähköisten palvelujen lisääntyminen vapauttaa resursseja henkilökohtaisiin lähipalveluihin niitä tarvitseville. Sähköiset palvelut luovat myös mahdollisuuksia kokonaan uudentyypisille henkilökohtaisille palveluille.

Pääasiallinen liittymäkohta maistraattien ja Väestörekisterikeskuksen välillä ovat väestötietohallintoon liittyvät tehtävät, jotka muodostavat tällä hetkellä noin kolmasosan maistraattien tehtävistä. Väestörekisterikeskus ja maistraatit ovat väestötietojärjestelmän osalta yhteisrekisterinpitäjiä. Tietosuoja-asetuksen tullessa voimaan toukokuussa 2018 henkilötietojen käsittelyn vastuut tarkentuvat ja rekisterinpitäjän velvollisuudet määritellään säädöksissä tarkemmalla tasolla kuin aiemmin. Myös rekisteröidyn oikeudet ja niiden toteuttaminen korostuvat entisestään. Tässä ympäristössä on tärkeää varmistaa, että väestötietojärjestelmää ja siihen liittyviä menettelyitä voidaan kehittää johdonmukaisesti ja ketterästi.

Monilta muilta osin maistraattien ja Väestörekisterikeskuksen hoitamien tehtävien perusluonne, sisältö ja asiakaskunta eroavat toisistaan. Maistraatit ovat asiantuntija- ja asiakaspalveluorganisaatio, Väestörekisterikeskus puolestaan suuntautuu kehittämissuhteisiin ja rekisteri-infrastruktuurin ylläpitoon. Eniten toiminnan luonne, sisältö ja asiakaskunta eroavat maistraattien ja Väestörekisterikeskuksen välillä holhoustoimen ja kuluttajaneuvonnan tehtävissä, joista holhoustoimen tehtävät ovat ensisijaisesti määräys-, lupa- ja valvontatehtäviä ja kuluttajaneuvonta puolestaan yksittäisille kansalaisille annettavaa ohjausta ja neuvontaa. Kuluttajaneuvonnan tehtävät ehdotetaan siirrettäväksi Kilpailu- ja kuluttajavirastolle 1.1.2019 alkaen.

Virastojen ohjauksen näkökulmasta nykytila on monimutkainen. Väestörekisterikeskuksen tehtävistä pääosa kuuluu valtiovarainministeriön toimialalle ja valtiovarainministeriö vastaa viraston oh-

jauksesta. Virastolla on kuitenkin eräitä tehtäviä myös oikeusministeriön, sisäministeriön ja sosiaali- ja terveysministeriön toimialoilla. Maistraattien tehtävät jakautuva niin ikään useille toimialoille, joista merkittävimmät ovat valtiovarainministeriön ja oikeusministeriön toimialat. Joitakin tehtäviä on myös työ- ja elinkeinoministeriön, maa- ja metsätalousministeriön, sisäministeriön, sosiaali- ja terveysministeriön sekä opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalla. Edellä kuvattu maistraattien ohjausjärjestelmä on nykyisellään hyvin monitasoinen.

Maistraattien ja Väestörekisterikeskuksen toimintaa on arvioitava myös sähköisten palveluiden ja digitalisaation näkökulmasta. Maistraateissa digitalisaatio muuttaa merkittävästi asiointia ja manuaalista työntekoa. Sähköisen asioinnin palveluja on otettu käyttöön maistraateissa jonkin verran vuosien 2016-2017 aikana. Verkkomaistraatissa asiakas voi laittaa vireille holhoustoimen ilmoituksen ja lupa-asioita sekä hakea eurooppalaista perintötodistusta. Vuonna 2018 on käynnistetty Väestörekisterikeskuksen Vaaka -hanke, jossa digitalisoidaan maistraattien palveluja ja väestötietojärjestelmään liittyviä kansalaisten palveluja. Tavoitteena on ottaa sähköinen asiointi, sähköinen asianhallinta ja sähköinen arkistointi laajasti käyttöön holhoustoimessa, henkilö-, perhe- ja perintöoikeudellisissa palveluissa sekä väestötietoihin liittyvissä palveluissa. Uusia digitalisoituja palveluja aletaan saada käyttöön vuodesta 2019 alkaen. Kehittämistyö jatkuu 2020- luvun alkuvuosina. Käyntiasiointipalvelun määrä vähenee yleisesti, mutta tietyillä asiakasryhmille sen merkitys voi myös korostua, kun sähköiset palvelut saadaan täysimääräisesti uudistettua.

Esityksen valmistelussa on arvioitu, että noin puolet kaikista maistraattien tehtävistä olisi mahdollista digitalisoida. Digitalisointi on edellytys sille, että maistraattien tehtävät on mahdollista suorittaa tavoitteeksi asetetulla henkilötövuosikehyksellä ja sille, että tehtäviä voidaan hoitaa valtakunnallisesti. Digitalisointia ei kuitenkaan toistaiseksi ole kyetty tekemään riittävässä määrin.

Nykyinen Väestörekisterikeskus on kokoluokaltaan verrattain pienehkö virasto. Sen palveluksessa työskentelee noin 200 virkamiestä. Maistraateissa työskentelee vuonna 2018 noin 600 virkamiestä, mutta yksittäiset alueelliset maistraatit ovat pieniä. Niiden henkilöstömäärä vaihtelee 40 ja 180 välillä. Yleisesti voidaan todeta, että resurssien käyttö useassa pienessä virastossa, joilla kullakin on omat hallinto- ja muut tukipalvelut omine käytäntöineen, on verrattain tehotonta. Toimintojen on suuremmassa kokonaisuudessa mahdollista paikata alueellisia tai toimintokohtaisia resurssivajeita sekä panostaa toimintatapojen uudistamiseen. Suuremmalla yhteisellä virastolla olisi myös paremmat edellytykset toteuttaa kestävä ja hyvää henkilöstöpolitiikkaa.

1.3.2 Muu rekistereitä ja tiedonhallintaa koskeva sääntely

Väestötietolaki

Valtiovarainministeriö on 17.11.2016 asettanut työryhmän selvittämään julkisen hallinnon tiedonhallintaa koskevan lainsäädännön kehittämistarpeita. Työryhmä on jättänyt raporttinsa valtiovarainministeriölle ja raportista järjestettiin lausuntokierros syksyllä 2017. Työryhmän työn pohjalta valtiovarainministeriössä valmistellaan esitystä julkisen hallinnon tiedonhallinnan yleislaiksi. Tarkoituksena on, että tiedonhallinnan rinnakkainen ja eriytynyt erityislainsäädäntö voitaisiin keskittää lähtökohtaisesti uuteen lakiin. Sääntelyn tulisi tukea tiedon tehokasta keräämistä, hyödyntämistä, luovuttamista, turvallista käsittelyä, säilyttämistä, arkistointia ja tuhoamista. Sääntelyllä tulisi erityisesti yhtenäistää ja yksinkertaistaa tiedonsaantia viranomaisen hallussa olevista tietoaineistoista ja asiakirjoista niiden säilytysmuodosta riippumatta. Hallitusohjelman mukaan julkinen hallinto sitoutuu kysymään samaa tietoa hallinnon asiakkailta vain kerran.

Tiedonhallinnan lain ensimmäisessä vaiheessa on tarkoitus esittää säädöksiä tiedonhallinnan ohjauksesta ja rakenteista, palvelu- ja asianhallinnasta, tietojärjestelmien yhteentoimivuudesta, tietoturvallisuudesta, tietojen säilyttämisestä sekä arkistoinnista. Myöhemmin hankkeen toisessa vaiheessa on tarkoitus kehittää myös tietojen keräämisen ja tietovarantojen hyödyntämisen sääntelyä.

Väestötietolain säännöksiä on arvioitava suhteessa tiedonhallinnan yleislakiin siltä osin, kun nykyinen sääntely on ristiriitaista tai päällekkäistä suhteessa siihen. Esityksessä varaudutaan osaan tiedonhallinnan uudistuksesta johtuvista muutoksista niin, että sääntelyn ja toimintatapojen muutokset olisi mahdollista ajoittaa organisaatiouudistuksen yhteyteen.

Viranomaisten tietoaaineistojen säilyttämistä ja arkistointia koskevaa sääntelyä on tarkoitus uudistaa tiedonhallinnan yleislaissa. Tietoaaineistojen säilytysaikojen määräytyminen vaihtelee runsaasti eri tietoaaineistojen, jopa henkilörekisterien osalta, vaikka perustuslakivaliokunta on linjannut jo pitkään, että henkilötietojen säilytysajoista on säädettävä laissa. Tältä osin väestötietolain sääntelyä on tarkastettava suhteessa uusiin säännöksiin. Lisäksi lain terminologiaa on tarkistettava. Tietojen säilyttämistä koskeva sääntely ja arkistointi on erotettava selkeästi toisistaan, koska säilyttämiselle ja arkistoinnille on olemassa erilaiset käyttötarkoitukset ja perusteet.

Toinen tiedonhallinnan näkökulmasta arvioitava kokonaisuus on väestötietojärjestelmän tietojen julkisuus tai salassapito. Julkisuuslain 3 luvussa on säädetty oikeudesta saada tieto asiakirjasta. Luvussa on säädetty tiedonsaannista viranomaisen julkisesta ja salassa pidettävästä asiakirjasta sekä asianosaisjulkisuudesta ja henkilön oikeudesta saada tieto itseään koskevasta asiakirjasta. Julkisuuslain perusteella viranomaisten asiakirjojen ja tietoaaineistojen laajin julkisuuden aste määritellään yleisöjulkisuutena. Tätä ilmentää julkisuuslain 9 §:n 1 momentti, jonka mukaan jokaisella on oikeus saada tieto viranomaisen asiakirjasta, joka on julkinen. Julkisuuslain 9 §:n 2 momentissa on säädetty harkinnanvaraisesti julkisten asiakirjojen antamisesta. Harkinnanvaraisesti julkisia ovat julkisuuslain 6 ja 7 §:ssä säädettyt asiakirjat.

Julkisuuslain 10 §:ssä on säädetty salassa pidettävän asiakirjan antamisesta. Julkisuuslain 10 §:n mukaan salassa pidettävästä viranomaisen asiakirjasta tai sen sisällöstä saa antaa tiedon vain, jos niin erikseen tässä laissa säädetään. Kun vain osa asiakirjasta on salassa pidettävä, tieto on annettava asiakirjan julkisesta osasta, jos se on mahdollista niin, ettei salassa pidettävä osa tule tietoon. Julkisuuslain 22 §:n 1 momentin mukaan viranomaisen asiakirja on pidettävä salassa, jos se julkisuuslaissa tai muussa laissa on säädetty salassa pidettäväksi tai jos viranomainen lain nojalla on määrännyt sen salassa pidettäväksi taikka jos se sisältää tietoja, joista on lailla säädetty vaitiolovelvollisuus. Asiakirja voi olla salassa pidettävä, kun se on säädetty nimenomaisesti joko julkisuuslaissa tai muussa laissa salassa pidettäväksi.

Väestötietojärjestelmään talletettavat tiedot ovat viranomaisen hallussa olevia tallenteita ja perustuslain 12 §:n 2 momentin mukaan julkisia, jollei niiden julkisuutta ole välttämättömien syiden vuoksi lailla erikseen rajoitettu (PeVL 3/2009 vp, s. 2). Väestötietojärjestelmän tietojen julkisuuteen sovelletaan julkisuuslakia, jollei laissa toisin säädetä. Väestötietolain 77 § sisältää säännöksen vaitiolovelvollisuudesta ja hyväksikäyttökiellosta. Pykälän mukaan henkilön, joka palvelussuhteen, toimeksiannon tai rekisterihallinnon viranomaisen antaman päätöksen tai luvan perusteella käsittelee väestötietojärjestelmään talletettuja tietoja tai 52 taikka 69 §:n nojalla saamia muita tietoja, vaitiolovelvollisuudesta ja hyväksikäyttökiellosta säädetään viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa. Säännös muodostaa kuitenkin kehäpäätelmän eikä voida katsoa, että se ainakaan yksiselitteisesti muodostaisi nimenomaisen säännöksen tietojen salassapidosta.

Väestötietolaissa ei yllä kuvastu ole nimenomaisia julkisuuslaissa tarkoitettuja salassapitosääntöksiä, vaan tiedonsaantia on rajoitettu erilaisilla luovutusrajoituksilla. Julkisuuslain tietojen luovuttamista koskevan sääntelyn soveltamista rajoittaa lakiehdotuksen 28 §:n pääsääntö, jonka mukaan väestötietojärjestelmästä luovutettavan tiedon tulee olla tarpeellinen siihen käyttötarkoitukseen, johon se luovutetaan. Pääsääntöä täydentävät 4 luvun tietojen luovuttamista koskevat erityiset edellytykset.

Käytännössä 77 §:n säännös on aiheuttanut tulkinnanvaraisuutta sen osalta, missä määrin väestötietojärjestelmän tiedot ovat salassa pidettäviä ja mihin mahdollinen salassapito perustuu. Sekä oikeustilan selkeyden että tietojen luovutuksen tulevan sääntelyn näkökulmasta on tarpeen arvioida uudelleen, miltä osin väestötietojärjestelmän tietojen salassapidosta on tarpeen säätää erikseen.

Tiedonhallinnan näkökulmasta on tarkasteltava myös tietojen hyväksikäyttöä ja luovuttamista koskevaa sääntelyä. Väestötietolain 5 §:n 2 momentin mukaan Väestörekisterikeskus ja maistraatit saavat käyttää väestötietojärjestelmän tietoja niille tämän tai muun lain mukaan kuuluvien tai sen nojalla säädettyjen tai määrättyjen tehtävien tai velvoitteiden hoitamisessa. Säännöksestä huolimatta Väestörekisterikeskuksen ja maistraattien tiedonsaantioikeuksista väestötietojärjestelmän tietoihin on säädetty erikseen. Tämä kaksinkertainen sääntely on tiedonhallinnan näkökulmasta harhaanjohtavaa ja tarpeettoman monimutkaista.

Tietojen luovuttamisen sääntelyä on tarkasteltava myös tietosuoja-asetuksen valossa. Viranomais-tehtävän suorittamista varten väestötietojärjestelmästä voidaan luovuttaa väestötietolain 29 §:n 1 momentin mukaan laissa tai sen nojalla annetussa asetuksessa säädetty tiedot sekä toisaalta laissa tai sen nojalla säädetyn tai määrätyn tehtävän, toimenpiteen tai toimeksiannon hoitamisessa tarpeelliset tiedot. Tiedonhallinnan lainsäädännön muutostarpeita selvittäneen työryhmän raportin liitteenä olevan selvityksen mukaan tiedonsaantioikeuksista väestötietojärjestelmään on kuitenkin viranomais-tehtäviä varten säädetty 36 eri säännöksessä. On mahdollista, että luonteeltaan yksityiskohtainen väestötietolain sääntely on osin johtanut tällaiseen kaksinkertaiseen sääntelyyn. Olisi arvioitava, voidaanko sääntelyä tietosuoja-asetuksen valossa yksinkertaistaa.

Lisäksi on huomattava, että tiedonhallinnan lainsäädännön muutostarpeita selvittäneen työryhmän mukaan viranomaisten tiedonsaanti toisen viranomaisen rekisterissä olevista tiedoista, joita ei ole säädetty salassa pidettäväksi, olisi tapahduttava yleislakien perusteella. Julkisuuslain 16 §:n 3 momentti antaa mahdollisuuden luovuttaa viranomaisen henkilörekisteristä tietoja toiselle viranomaiselle silloin, kun tiedot ovat tarpeellisia toisen viranomaisen lakisääteisen tehtävän suorittamiseksi tai julkisen vallan käyttämiseksi, elleivät henkilörekisterissä olevat tiedot ole säädetty salassa pidettäväksi. Tästä näkökulmasta väestötietolain säännöksiä olisi kevennettävä siinä määrin, kun tietosuoja-asetukseen nojautuen on mahdollista.

Tiedonhallinnan lainsäädännön kehittämistarpeita selvittäneen työryhmän mukaan on myös selkeytettävä tietojen luovuttamista koskevia menettelyjä. Esimerkiksi, viranomaisten olisi noudatettava tiedonhallintaa koskevia yleisiä säännöksiä ilman toisen viranomaisen tekemiä päätöksiä. Kun tiedonhallinnan lainsäädännön kehittämisen yhteydessä kaikille viranomaisille asetetaan samanlaiset tietoturvallisen toimintaympäristön vaatimukset suoraan laissa, erilliset lupapäätökset olisivat tarpeettomia. Koska perustietovarantojen hyödyntämistä koskevaa sääntelyä ei muuteta tiedonhallinnan uudistuksen ensimmäisessä vaiheessa, lupamenettelystä luopumien kokonaisuudessaan olisi väestötietolain osalta ennen aikaista. Menettelyä voidaan kuitenkin keventää. Tietojen suojausta koskeva selvitys ei jatkossa olisi tarpeen, jos hakijaan sovelletaan tiedonhallinnan yleislain säännöksiä tietoturvallisuudesta.

Rekisterinpitoa koskevat vastuut

Tietosuoja-asetus on tarkentanut sekä rekisterinpitäjälle kuuluvia vastuuta, että yhteisrekisterinpitäjien asemaa. Maistraatteja ja Väestörekisterikeskusta koskevassa lainsäädännössä on nykyisellään säädetty laajasti toimijoiden yhteisrekisterinpidosta. Tämän sääntelyn tarkoituksenmukaisuus tulee tarkasteltavaksi sekä muuttuvan organisaatiorakenteen että tietosuoja-asetuksen näkökulmasta.

Väestötietojärjestelmän rekisterinpitäjiä ovat väestötietolain 4 §:n nojalla Väestörekisterikeskus ja maistraatit. Rekisterihallintolain 3 §:n nojalla Ahvenanmaan maakunnassa maistraatille säädettyjä tehtäviä hoitaa Ahvenanmaan valtionvirasto, jollei erikseen toisin säädetä. Näin ollen nykyinen sääntelyä on tulkittavissaa niin, että rekisterinpitovastuu on yhteinen Väestörekisterikeskuksen, kaikkien maistraattien ja Ahvenanmaan valtionviraston välillä. Väestötietolain 22 §:n 7 momentin nojalla Väestörekisterikeskus voi lisäksi sopia kunnan kanssa, että kunta vastaa rekisterinpitäjänä alueensa rakennushankkeita, rakennuksia ja huoneistoja koskevien tietojen lisäämistä, muuttamista tai korjaamista koskevien rekisterimerkintöjen tekemisestä väestötietojärjestelmään. Väestörekisterikeskus on solminut rekisterinpitäjäsopimuksen 62 kunnan kanssa. Väestötietolain 4 §:n 2 momentissa on kuitenkin säädetty, että Väestörekisterikeskus vastaa automaattisen tietojenkäsittelyn avulla pidetyn valtakunnallisen väestötietojärjestelmän yleisestä toimivuudesta ja tietotekniikasta, tietohallinnosta sekä rekisteritoimintojen yhtenäisyydestä. Lisäksi väestötietolain 4 §:ssä on tietosuoja-asetuksen voimaantulon myötä tarkennettu toimivallan jakoa maistraattien, sekä Väestörekisterikeskuksen välillä. Kokonaisuudessaan rekisterinpitovastuun jakautuminen eri toimijoiden välillä on kuitenkin tulkinnanvaraista.

Vastaava rekisterinpidon monimuotoisuus koskee myös muita Väestörekisterikeskuksen ja maistraattien toimialan rekistereitä. Holhousasioiden rekisteriä pitävät holhoustoimilain 64 §:n nojalla holhousviranomaiset ja Itä-Suomen aluehallintovirasto. Holhousviranomaisia ovat lain 84 §:n mukaan maistraatit ja Ahvenanmaan maakunnassa lääninhallitus, sittemmin Ahvenanmaan valtionvirasto. Holhoustoimilain 64 §:n mukaan holhousviranomainen vastaa rekisterin tietojen päivittämisestä ja tiedon korjaamisesta valvottavanaan olevien edunvalvojien osalta. Holhousviranomainen päättää myös tietojen luovuttamisesta rekisteristä. Aluehallintovirasto vastaa holhousasioiden rekisterin yleisestä toimivuudesta ja rekisteritoimintojen yhtenäisyydestä.

Maistraattien eräistä henkilörekistereistä annetun lain (57/2005) mukaisia rekistereitä pitävät lain 2 §:n mukaan maistraatit yhdessä. Kukin maistraatti vastaa rekisteriin tallettamistaan tiedoista. Koska asiasta ei ole toisin säädetty, on myös Ahvenanmaan valtionvirasto katsottavissa rekisterihallintolain 3 §:n nojalla näiden rekisterien rekisterinpitäjäksi. Maistraateille ja Ahvenanmaan valtionvirastolle kuuluu rekisterinpitäjänä myös sellaisia tehtäviä, jotka käytännössä edellyttävät yhteistyötä, esimerkiksi rekisteriselosteen laatiminen (HE 123/2004 vp). Lisäksi rekisterien teknisestä toimivuudesta vastaa asetuksen nojalla Itä-Suomen aluehallintovirasto (valtioneuvoston asetus maistraattien eräistä henkilörekistereistä 225/2005), johon myös sovelletaan, mitä henkilötietolain 32 §:ssä säädetään rekisterinpitäjästä. Vihkimisoikeudesta annetun lain (571/2008) mukaista vihkimisoikeusrekisteriä koskeva sääntely vastaa olennaisilta osin tässä kuvattua.

Rekisterinpitoa koskeva lainsäännöllinen kehys on monimutkainen ja osin monitulkintainen. Organisaatiouudistuksen yhteydessä olisi pyrittävä yksinkertaistamaan rekisterinpidon vastuuta nykyisestä. Lisäksi tietosuoja-asetuksen tarkentuvat vastuut ja menettelyt edellyttävät sellaisten tehtävien vastuuttamista, jotka eivät aiemmassa toiminnassa ole tulleet ajankohtaisiksi.

2 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

2.1 Tavoitteet ja toteuttamisvaihtoehdot

Uudistuksen tavoitteena on toteuttaa pääministeri Juha Sipilän hallituksen linjaus, jonka mukaan valtion hallintotehtävissä tulee olla valtakunnallinen toimivalta silloinkin, kun tehtävät edellyttävät alueellista tai paikallista läsnäoloa. Maistraattien osalta periaate ei tällä hetkellä toteudu. Tavoitteena on, että uudessa virastossa sovellettaisiin valtakunnallisesti yhtenäisiä toimintatapoja ja ratkaisukäytäntöjä. Tehtäviä tulisi sekä ohjata että hoitaa keskitetysti, huolehtien kuitenkin palveluiden alueellisesta saatavuudesta. Uuden organisaation tulisi lisätä muutos- ja riskienhallintakyvykkyyttä.

Maistraattien toiminnan muuttamisella valtakunnalliseksi sekä maistraattien, Väestörekisterikeskuksen ja maistraattien ohjaus- ja kehittämissyksikön tehtävien yhdistämisellä pyritään parantamaan myös toiminnan tuottavuutta. Ehdotettavat muutokset ovat välttämättömiä, jotta virastot pystyvät saavuttamaan niille vuosien 2019-2022 julkisen talouden suunnitelmassa vuodesta 2020 alkaen asetetut 0,5 prosentin tuottavuustavoitteet. Maistraateille on asetettu merkittäviä tuottavuustavoitteita myös aiemmin maistraattien sähköisen asioinnin, asianhallinnan ja arkistoinnin kehittämiseen myönnettävästä tuottavuusrahoituksesta päätettäessä. Täysimääräisten tuottavuushyötyjen saaminen maistraattien palveluiden ja oman toiminnan digitalisoinnista edellyttää valtakunnallista toimivaltaa, jonka myötä resursseja voidaan käyttää joustavasti kysynnän ja asiantuntemuksen mukaan ilman toimialuerajoituksia. Toimintojen uudelleenorganisointi vapauttaa lisää resursseja molemmissa virastoissa jo käynnissä olevaan digitalisaatiotyöhön sekä mahdollistaa valtakunnalliset työjonot ja toimintatapojen aiempaa systemaattisemman kehittämisen digitaalista työtä tukevaksi. Esitetyllä virastolla on mahdollisuus tehostaa toimintaansa myös hallinto- ja tukitoimintoja yhdistämällä, resurssien yhteiskäytöllä sekä valtakunnallisten palveluprosessien käyttöönotolla.

Uudistuksella pyritään lisäksi edistämään asiakaslähtöisen toiminnan kehittämistä sekä maistraattien että Väestörekisterikeskuksen nykyisillä tehtävänäoloilla. Erityisesti tulisi edistää julkisen hallinnon sähköisiä palveluita ja kehittää julkisen hallinnon yhteistyötä asiakaspalvelussa. Uuden viraston toivotaan kykenevän edistämään toiminnan digitalisointia nopealla aikajänteellä.

Uudistuksessa on huomioitu hallituksen ”Sujuvoitetaan säädöksiä” - kärkihankkeeseen liittyvä säädösten sujuvoittaminen. Rekisterisääntelyn yhtenäistäminen poistaa turhaa sääntelyä ja selkeyttää tietojen käsittelyä Digi- ja väestötietovirastossa ja Ahvenanmaan valtionvirastossa. Perintökaaren ehdotetaan muutosta, joka mahdollistaa sähköiseen menettelyyn siirtymisen perukirjojen vahvistamisessa. Myös viraston oma organisaatiolaki edesauttaa selkeää sääntelyä verrattuna voimassa olevaan tilanteeseen, jossa Väestörekisterikeskuksen ja maistraattien toiminta on perustunut hajanaisiin säännöksiin.

Valmistelussa on maistraattien tehtävien uudelleenorganisoinnin osalta tarkasteltu kolmea toteuttamisvaihtoehtoa: 1) maistraateista muodostetaan yksi valtakunnallisen toimivallan viranomaisen, jolla on paikallisia toimipisteitä; 2) maistraatit ja Väestörekisterikeskus yhdistetään ja samalla maistraattien tehtävien toimivalta muutetaan valtakunnalliseksi; sekä 3) maistraatit ja Väestörekisterikeskus yhdistetään, mutta maistraattien holhoustoimen tehtävät siirtyvät perustettavaan Valtion lupa- ja valvontavirastoon. Valmistelussa on päädytty vaihtoehtoon kaksi.

Vaihtoehto yksi, jossa muodostettaisiin valtakunnallinen itsenäinen maistraattivirasto, mahdollistaisi maistraattien nykyisten palveluiden tuottamisen niin, että henkilöstön asiantuntemusta olisi mahdollista hyödyntää valtakunnallisesti eri palveluprosesseissa. Valtakunnallinen organisaatio ja

toimivalta edistäisivät alueellisia maistraatteja paremmin yhtenäisten toimintatapojen ja ratkaisukäytäntöjen soveltamista. Valtakunnallisuus mahdollistaisi myös nykyisten maistraattien henkilö- ja muiden resurssien mahdollisimman tehokkaan käytön toiminnan keskitetyn ohjauksen ja kehittämisen keinoin. Samoja resursseja voitaisiin käyttää useisiin palveluihin ja valtakunnallisuus mahdollistaisi henkilöstöresurssien tarkoituksenmukaisen jakautumisen. Alueellisissa yksiköissä on vaarana, että paikalliset työjonot ruuhkautuvat, vaikka valtakunnallisesti resursseja olisi käytettävissä. Asiakaspalvelun näkökulmasta valtakunnallisuus mahdollistaisi toimintamallien kehittämisen asiakaslähtöisesti.

Valtakunnallisen itsenäisen maistraattiviraston vahvuutena olisi myös se, että palvelukokonaisuus olisi asiakkaille ennestään asiakkaille ennestään tuttu. Tämän tekijän merkitystä vähentää kuitenkin se, että maistraattien asiakasviestintä on osin ollut puutteellista, eikä viestintään ole tällä hetkellä käytettävissä voimavaroja. Valtakunnallisen maistraattiviraston perustaminen edellyttäisi resurssien lisäämistä viestinnän lisäksi myös talous- ja henkilöstöhallinnon tehtäviin sekä projektiosaamiseen.

Vaihtoehto kaksi, jossa maistraattien ja Väestörekisterikeskuksen tehtävät yhdistetään, takaa valtakunnallisen organisaation hyödyt, mutta palvelee myös muita tavoitteita. Pääasiallinen liittymäkohta maistraattien ja Väestörekisterikeskuksen välillä ovat väestötietohallintoon liittyvät tehtävät. Maistraattien ja Väestörekisterikeskuksen yhdistäminen poistaa virastojen välillä tällä hetkellä olevat tehtävänjaon kysymykset ja tarpeen niitä koskevalle yksityiskohtaiselle sääntelylle. Väestötietojärjestelmän ja muiden rekistereiden rekisterinpitovastuu tulisi yhdelle toimijalle, mikä mahdollistaa toiminnan yhtenäisyyden sekä toiminnan ja järjestelmien yhtenäisen kehittämisen. Tietosuojasetuksen tultua voimaan sekä tiedonhallinnan kokonaisuudistuksen myötä on erityisen tärkeää varmistaa, että väestötietojärjestelmää ja siihen liittyviä menettelyitä voidaan kehittää johdonmukaisesti ja ketterästi.

Muilta osin virastojen tehtävissä ei ole suuria yhtymäkohtia, mutta erilaiset tehtäväkentät voivat myös täydentää toisiaan. Esimerkiksi maistraattien osaaminen asiakaspalvelussa sekä maistraattien paikalliset verkostot ja paikalliseen sidosryhmäyhteistyöhön liittyvä osaaminen olisi hyödyksi myös Väestörekisterikeskuksen nykyisissä tehtävissä, kuten suomi.fi -palveluissa. Maistraateilla on vahva kokemus käyntiasioinnista ja asiakasvirtojen ohjaamisesta, mistä olisi hyötyä Väestörekisterikeskuksen nykyisten tehtävien hoitamisessa.

Digitalisaation edistämisen kannalta Väestörekisterikeskuksen ja maistraattien yhdistäminen loisi itsenäistä maistraattia yhtenäisemmän rajapinnan kansalaispalveluihin ja edistäisi hallinnon yhden luukun periaatetta. Erityisesti maistraattien tehtävien ja prosessien digitalisointi voisi saada tarvittavaa tukea Väestörekisterikeskuksessa jo olevasta osaamisesta ja kokemuksesta. Yhteistyötä on jo aloitettu organisaatioiden välillä. Maistraattien Digi3A -hanke, jonka tavoite on digitalisoida maistraattien prosesseja, on annettu Väestörekisterikeskuksen vetovastuulle.

Myös virastojen koko puoltaa niiden yhdistämistä. Valtakunnallisen maistraattiviraston koko olisi noin 624 henkilötyövuotta. Tällöin kuitenkin Väestörekisterikeskus jäisi suhteellisen pieneksi virastoksi noin 152 henkilötyövuodella. Lisäksi on huomattava, että maistraatit kuuluvat tällä hetkellä Etelä-Suomen aluehallintoviraston muodostamaan kirjanpitoyksikköön, johon maistraattien lisäksi kuuluvat aluehallintovirastot. Väestörekisterikeskus muodostaa tällä hetkellä oman kirjanpitoyksikkönsä, johon maistraatit on mahdollista liittää.

Virastojen ohjausta olisi niin ikään mahdollista keventää ja yksinkertaistaa, mikäli ohjattavana olisi vain yksi organisaatio. Myös eri hallinnonalojen välinen koordinaatio voitaisiin suorittaa keskiteysti. Erityisesti tulosohejaus on nyt monimutkaista ja aikaa vievää verrattuna yksiportaiseen ministeriön ja viraston väliseen tulosohejaukseen.

Vaihtoehto kolme muistuttaa hyötyjen ja vaikutusten puolesta tässä esitettyä vaihtoehtoa kaksi monin tavoin. Sen keskeisin ero on holhousviranomaisen tehtävien eriyttäminen muista maistraatille tällä hetkellä kuuluvista tehtävistä ja siirtäminen 1.1.2020 alkaen perustettavaksi esitettyyn Valtion lupa- ja valvontavirastoon. Tällä hetkellä holhoustoimen tehtävissä toimiva henkilöstö hoitaa myös maistraatin muita tehtäviä. Erityisesti näin on holhoustoimen lakimiesten osalta. Heistä suurin osa toimii myös julkisina notaareina ja vihkijöinä ja hoitaa tarvittaessa myös muita maistraatin lakimiestehtäviä. Holhoustoimen tehtävien siirtäminen pois kokonaisuudesta aiheuttaisi merkittäviä ongelmia maistraattien nykyisten tehtävien hoitamisessa. Valtion lupa- ja valvontavirastolla ei myöskään ole niin laajaa alueellista palveluverkostoa, jota tehtävä edellyttäisi. Vaihtoehtoa kolme ei tästä syystä ole valmistelussa pidetty kannatettavana ja myös holhoustoimen tehtävät on esityksessä sisällytetty uuden viraston tehtäviin.

Näillä perusteilla valmistelussa on päädytty esittämään, että maistraattien, Väestörekisterikeskuksen ja maistraattien ohjaus- ja kehittämiskeskuksen tehtävät yhdistetään uudeksi kokonaisuudeksi Väestörekisterikeskuksen.

2.2 Keskeiset ehdotukset

2.2.1 Organisaatiouudistus

Laki Digi- ja väestötietovirastosta

Esityksessä ehdotetaan valtionhallinnon toiminnallista organisaatiomuutosta, jossa Väestörekisterikeskuksen, maistraattien ja Itä-Suomen aluehallintovirastossa toimivan maistraattien ohjaus- ja kehittämisyksikön tehtävät yhdistettäisiin uudeksi kokonaisuudeksi. Lainsäädäntöteknisesti Väestörekisterikeskuksen nimi muutettaisiin Digi- ja väestötietovirastoksi ja säädettäisiin virastoa koskeva uusi organisaatiolaki. Samalla säädettäisiin nykyisten maistraattien ja Itä-Suomen aluehallintovirastossa toimivan maistraattien ohjaus- ja kehittämisyksikön tehtävien siirtämisestä Digi- ja väestötietovirastoon. Viraston asemasta ja toiminnasta säädettävällä lailla kumottaisiin myös muuan muassa voimassa oleva rekisterihallintolaki, johon Väestörekisterikeskuksen ja maistraattien asema valtion virastoina perustuu. Maistraattien ohjaus- ja kehittämisyksikön toiminta perustuu lakiin aluehallintovirastosta, jota puolestaan ehdotetaan kumottavaksi osana hallituksen esitystä maakuntauudistuksen täytäntöönpanoa sekä valtion lupa-, ohjaus- ja valvontatehtävien uudelleenorganisointia koskevaksi lainsäädännöksi (HE 14/2018 vp).

Digi- ja väestötietovirasto olisi valtiovarainministeriön hallinnonalalla toimiva valtion keskushallinnon valtakunnallinen viranomainen. Digi- ja väestötietoviraston toiminta-ajatuksena olisi edistää yhteiskunnan digitalisaatiota, turvata tietojen saatavuutta ja tarjota palveluja asiakkaiden elämäntapahetkiin. Virastoon koottaisiin digitalisaation ja tietoturvallisuuden edistämiseen sekä palvelujen käytön tukeen, tietovarantojen kehittämiseen ja tietopalveluihin, asiakirjojen ja sähköisen identiteetin todentamiseen ja varmentamiseen sekä elämäntapahtumien rekisteröintiin, vahvistamiseen ja oikeusturvapalveluihin liittyviä tehtäviä. Osa viraston tehtävistä perustuisi oikeusministeriön hallinnonalan lainsäädäntöön. Näiden tehtävien osalta valtiovarainministeriö ja oikeusministeriö tekisivät viraston

ohjauksessa yhteistyötä. Ohjauksen sisällöstä ja menettelytavoista voitaisiin säätää valtioneuvoston asetuksella.

Rekisterisääntelyä koskevat muutokset

Väestörekisterikeskus, maistraatit ja Ahvenanmaan valtionvirasto ylläpitävät seuraavia lakisääteisiä rekistereitä: väestötietojärjestelmä, holhousasioiden rekisteri, vihkimisoikeusrekisteri, avioehtoasioiden rekisteri, avoliittoasioiden rekisteri ja lahjoitusasioiden rekisteri. Rekistereitä koskeva lainsäädäntö sisältyy väestötietolakiin, holhoustoimilakiin, vihkimisoikeudesta annettuun lakiin sekä maistraattien eräistä henkilörekistereistä annettuun lakiin. Esityksen mukaan henkilörekistereitä koskeva sääntely keskitettäisiin väestötietojärjestelmää lukuun ottamatta uuteen lakiin Digi- ja väestötietoviraston eräistä henkilörekistereistä. Maistraattien eräistä henkilörekistereistä annettu laki kumottaisiin. Sääntelyn yhdistäminen on perusteltua tietojen käsittelyn yhdenmukaisuuden sekä sääntelyn selkeyden näkökulmasta. Samalla tarkistettaisiin sääntelyä niin, että käsittelyn tarkoituksen, tietosisällön ja tietojen luovuttamisen sääntely vastaisi paremmin tietosuoja-asetuksen sekä käytännön toiminnan vaatimuksia.

Väestötietolain muuttamista koskevan esityksen sekä uuden Digi- ja väestötietoviraston henkilörekistereistä annettavan lain mukaan Digi- ja väestötietoviraston olisi jatkossa kaikkien näiden rekisterien yksinomainen rekisterinpitäjä. Ahvenanmaan valtionvirasto hoitaisi jatkossakin näihin rekistereihin liittyviä hallinnollisia tehtäviä, mutta sitä ei pidettäisi tietosuoja-asetuksen mukaisena rekisterinpitäjänä. Nykyinen säädösrakenne on monitulkintainen ja voi aiheuttaa epäselvyyksiä esimerkiksi siitä, mikä taho vastaa rekisteröidyn oikeuksien toteuttamisesta. Voimassa olevassa lainsäädännössä säädetään lähtökohtaisesti joko Väestörekisterikeskuksen ja maistraattien tai ainoastaan maistraattien rekisterinpitovastuusta, mutta rekisterihallintolain 3 §:ää on mahdollista tulkita niin, että Ahvenanmaan valtionvirasto katsotaan myös rekisterinpitäjäksi. Usein Ahvenanmaan valtionvirastoa ei kuitenkaan ole erikseen mainittu edes säännösten yksityiskohtaisissa perusteluissa. On siis hyvin tulkinnanvaraista, onko rekisterihallintolain 3 §:n viittauksen tarkoitettu tosiasiaa koskevan myös rekisterinpitäjän asemaa. Tämä on kyseenalaista erityisesti nykytilanteessa, jossa tietosuoja-asetus on tarkentanut sekä rekisterinpitäjälle kuuluvia vastuita, että yhteisrekisterinpitäjien asemaa.

Kun maistraattien ja Väestörekisterikeskuksen tehtävät yhdistetään Digi- ja väestötietovirastossa uudeksi kokonaisuudeksi, on rekisterinpidon kannalta tarkoituksenmukaisinta, että vastuita samalla selvennetään. Yhden rekisterinpitäjän malli on sekä rekisterinpitäjän, valvontaviranomaisen että rekisteröidyn kannalta selkein vaihtoehto. Väestötietolaissa muutokset ehdotetaan toteutettavan niin, että Digi- ja väestötietovirasto säädetään rekisterinpitäjäksi. Sille kuuluisivat lähtökohtaisesti kaikki tietosuoja-asetuksen ja tietosuojalain mukaiset rekisterinpitäjän velvollisuudet. Väestötietolaissa säädetäisiin kuitenkin edelleen myös Ahvenanmaan valtionviraston toimivallasta väestötietojärjestelmän ylläpidossa ja tietojen käsittelyssä.

Tietosuoja-asetuksen näkökulmasta Ahvenanmaan valtionvirasto toimisi käsittelijänä suhteessa Digi- ja väestötietovirastoon. Se käsittelisi väestötietojärjestelmän tietoja väestötietolain ja muun lainsäädännön mukaisesti, mutta myös Digi- ja väestötietoviraston tarkempaa ohjeistusta noudattaen. Sen lakisääteinen toimivalta väestötietojärjestelmän ylläpitäjänä muuttaisi toiminnan luonnetta verrattuna puhtaaseen rekisterinpitäjän ja käsittelijän väliseen suhteeseen. Ahvenanmaan valtionvirasto toimisi itsenäisenä viranomaisena sen lakisääteisen toimivallan nojalla. Valtionvirasto tekisi tässä roolissa myös itsenäisiä hallintopäätöksiä tietojen rekisteröinnistä ja luovuttamisesta.

Vastaavaa ratkaisua hyödynnettäisiin myös uudessa laissa Digi- ja väestötietoviraston eräistä henkilörekistereistä, jonka soveltamisalaan kuuluvasta tietojen käsittelystä vastaisi rekisterinpitäjänä Digi- ja väestötietovirasto. Ahvenanmaan valtionvirasto säilyttäisi kuitenkin toimivaltansa ylläpitää ja luovuttaa tietoja nykytilaa vastaavasti. Tietosuoja-asetuksen näkökulmasta Ahvenanmaan valtionvirasto toimisi käsittelijänä suhteessa Digi- ja väestötietovirastoon. Ahvenanmaan valtionvirasto toimisi kuitenkin itsenäisenä viranomaisena sen lakisääteisen toimivallan nojalla. Valtionvirasto tekisi tässä roolissa myös itsenäisiä hallintopäätöksiä tietojen rekisteröinnistä ja luovuttamisesta. Se vastaisi rekisteriin tallettamistaan tiedoista itsenäisesti.

Samankaltaista itsenäisten viranomaisten välistä toimivallanjakoa on ehdotettu myös muilla sektoreilla. Esimerkiksi hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sosiaali- ja terveystietojen tuottamisesta (HE 52/2017 vp) sisältää ehdotuksen palvelun tuottajien rekisteristä. Rekisteriä ylläpitävät Valvira ja aluehallintovirastot, jotka vastaavat kukin rekisteriin tallettamistaan tiedoista ja niiden luovuttamisen lainmukaisuudesta. Rekisterinpitäjäksi on kuitenkin säädetty yksin Valvira.

Muut organisaatiouudistuksesta johtuvat muutokset

Esitys sisältää lisäksi organisaatiouudistuksesta johtuvat tekniset muutokset sellaisiin lakeihin, joissa on säädetty Väestörekisterikeskuksen, maistraattien tai maistraattien ohjaus- ja kehittämissyksikön tehtävistä, virastojen välisestä toimivallan jaosta tai joissa muuten viitataan näihin toimijoihin. Osassa laeista toimivallan muutos tarkoittaa myös sisällöllisiä muutoksia yksittäisissä menettelyissä. Muutoksia aiheuttaa myös Ahvenanmaan valtionviraston roolin ja toimivallan perustaminen erilliseen sääntelyyn sen sijaan, että se vastaisi Ahvenanmaan maakunnassa maistraattien tehtävistä rekisterihallintolain 3 §:n nojalla. Organisaatiouudistuksesta johtuvien muutosten yhteydessä yksittäisiin lakeihin tehtäisiin myös teknisiä tietosuoja-asetuksesta johtuvia muutoksia. Lisäksi teknisinä muutoksina muutettaisiin viittaukset väestötietojärjestelmästä ja Väestörekisterikeskuksen varmennepalveluista annettuun lakiin sekä sellaiseen sääntelyyn, joka keskitettäisiin Digi- ja väestötietoviraston eräistä henkilörekistereistä annettavaan lakiin.

[Lausuntokierroksella olevaan hallituksen esitykseen ei sisälly kaikkia säädösehdotuksia, jotka koskevat organisaatiouudistuksesta johtuvia teknisiä muutoksia. Kts. lausuntopyynnön liite 2]

2.2.2 Muu rekistereitä ja tiedonhallintaa koskeva sääntely

Väestötietolain muutoksia rekisterinpidon osalta on kuvattu edellä. Lisäksi väestötietolakiin tehtäisiin tiedonhallinnan uudistuksen edellyttämiä tai hyvää tiedonhallintaa edistäviä muutoksia. Väestötietolain terminologiaa selvennettäisiin. Teknisen käyttöyhteyden käsitteestä luovuttaisiin. Sen sijaan säännöksissä viitattaisiin rajapinnan avulla, kysely-yhteyksin tai muuten sähköisesti tapahtuvaan tietojen käsittelyyn. Lain käsitteistöä tarkennettaisiin myös esimerkiksi tietojen luotettavuuden ja hävittämisen osalta.

Tiedonhallinnan yleislakiin ehdotettavan sääntelyn johdosta väestötietolaista poistettaisiin myös tietojen luovuttamisen tapoja ja keinoja koskeva sääntely. Yleiset säännökset esimerkiksi rajapintojen hyödyntämisestä ja avaamisesta sisältyisivät jatkossa yleislakiin, eikä erityisille säännöksille väestötietojärjestelmän osalta olisi tarvetta. Laissa kuitenkin säilytettäisiin mahdollisuus säätää valtioneuvoston asetuksella tarkemmin todistuksista ja otteista.

Koska tiedonhallinnan yleislaki sisältää myös yleiset säännökset tietoturvallisuudesta ja tietojen suojaamisesta, väestötietolain 26 ja 44 §:iä muutettaisiin vastaavasti. Tietojen ilmoittajalta tai tietojen vastaanottajalta ei näiden pykälien nojalla enää edellytettäisi selvitystä tietojen suojauksesta, jos

niihin sovelletaan tiedonhallinnan yleislakia. Yleislainsäädäntö varmistaisi tarvittavan tietojen suojauksen tason, eikä sitä olisi tarpeen kontrolloida erikseen. Muutos yksinkertaistaisi menettelyä viranomaisessa. Erityisesti se keventäisi menettelyä silloin, kun tiedot ilmoittaa tai tietoja vastaanottaa toinen viranomainen. Tämä edistäisi tiedon liikkuvuutta julkishallinnossa.

Väestötietolaissa varauduttaisiin myös lisääntyvään tietojen liikkuvuuteen. Lain 19 §:ssä säädetään tietojen luotettavuuden varmistamisesta. Selvyyden vuoksi pykälään tehtäisiin muutos, jonka mukaan asiakirjoja ei tarvitse laillistaa, mikäli tieto saadaan suoraan ulkomaiselta viranomaiselta rajapinnan avulla tai muuten sähköisesti luotettavalla tavalla. Säännöksen tarkoituksena ei olisi laajamittaisesti mahdollistaa sitä, että merkintä ulkomaisen viranomaisen rekisteristä voitaisiin viedä suoraan väestötietojärjestelmään. Tietojen merkitsemisen edellytysten olisi jatkossakin täyttyttävä. Tarkoituksena olisi kuitenkin varmistaa, että tietoja ilmoittavan henkilön ei tarpeettomasti tarvitsisi hankkia laillistettua fyysistä asiakirjaa ulkomaiselta viranomaiselta, mikäli tiedot voidaan välittää luotettavasti sähköisesti.

Esitykseen sisältyy ehdotus, jonka mukaan väestötietolain 77 §:n säännös vaitiolovelvollisuudesta ja hyväksikäyttökiellosta poistettaisiin. Kyse on viittauksesta julkisuuslakiin, joka ei ole tarpeellinen. Säännös on myös aiheuttanut tulkintaepäselvyyttä sen osalta, laajentaako säännös väestötietojärjestelmään sisältyvien tietojen salassapitoa siitä, mitä julkisuuslaissa on säädetty. Salassapito-sääntely ei saisi tarpeettomasti muodostua pääsäännöksi. Siinä määrin, kun väestötietojärjestelmän tietojen salassapidosta olisi tarpeen säätää laajemmin, kuin mitä julkisuuslaissa on säädetty, tämä tulisi tehdä selkeästi ja tarkkarajaisesti. Tietojen käsittelyyn sovellettaisiin kuitenkin aina lain tietojen luovuttamista koskevia rajoituksia.

Hyvän tiedonhallinnan ja selkeämmän sääntelyn edistämiseksi väestötietolaista purettaisiin lisäksi sellaisia säännöksiä, jotka ovat tietosuojasetuksen voimaan tultua tarpeettomia tai liian yksityiskohtaisia.

Väestötietolain 29 §:ssä säädetään tietojen luovuttamisesta tuomioistuini- ja hallintomenettelyyn, viranomaisen suunnittelu- ja selvitystehtävään sekä muuhun näitä vastaavaan viranomaistehtävään. Pykälän nojalla luovutetaan laissa tai sen nojalla annetussa asetuksessa säädetyt tiedot taikka laissa tai sen nojalla säädetyt tai määrätyn tehtävän, toimenpiteen tai toimeksiannon hoitamisessa tarpeelliset tiedot. Säännöksen kaksiportainen muoto, jossa laissa säädetyt tiedot ja laissa säädetyt tehtävän hoitamiseksi tarpeelliset tiedot on eriytetty, on tarpeeton. Sen voidaan myös nähdä rohkaisevan yksityiskohtaiseen kaksinkertaiseen sääntelyyn väestötietojärjestelmän tietojen hyödyntämisestä.

Viranomaisten tietojen käsittelyn on pääsääntöisesti perustuttava lakiin. Käsittelyn perusteena on tietosuojasetuksen 6 artiklan 1 kohdan c alakohta (lakisääteinen tehtävät) tai 6 artiklan 1 kohdan e alakohta (yleinen etu tai julkisen vallan käyttö). Jälkimmäisessä tilanteessa käsittely voi perustua erilliseen lainsäädäntöön tai suoraan tietosuojalain 4 §:än. Tilanteissa, joissa kyse on viranomaistehtävästä, tulisi olla riittävää, että viranomaisella on asiallinen peruste käsittelylleen. Väestötietojärjestelmän tietojen luovuttamisen edellytysten ei ole tarkoituksenmukaista poiketa näistä käsittelyn edellytyksistä. Esityksessä ehdotetaan, että väestötietojärjestelmästä luovutetaan tuomioistuini- ja hallintomenettelyyn, viranomaisen suunnittelu- ja selvitys-tehtävään sekä muuhun näitä vastaavaan viranomaistehtävään tarpeelliset tiedot, kun käsittelyn perusteena on tietosuojasetuksen 6 artiklan 1 kohdan c tai e alakohta. Luovutuksen yleiset edellytykset (väestötietolain 28 §) ja muut väestötietolain sisältämät menettelysäännökset, soveltuksiltaan edelleen tietojen luovuttamiseen. Tarkoituksena olisi välttää asetelma, jossa viranomaisen käsittelylle on tietosuojasetuksen mukainen peruste ja käsittelyn oikeutus johtuu lainsäädännöstä, mutta Digi- ja väestötietovirastontulisi erikseen arvioida

tietojen luovuttamisen mahdollisuus tietosuojasetuksesta poikkeavin perustein. Muutos edistäisi tietojen hyödyntämistä julkishallinnossa ja ehkäisisi kaksinkertaista sääntelyä.

Väestötietolain 31 §:ssä säädetään tietojen luovuttamisesta rahoitus- ja vakuutustoimintaan sekä muuhun vastaavaan toimintaan. Pykälän 1 momentin nojalla voidaan rahoitus- ja vakuutustoimintaan luovuttaa laissa tai asetuksessa säädetyt tiedot; laissa, asetuksessa tai määräyksessä säädetyt tehtävän, toimenpiteen tai toimeksiannon hoitamisessa tarpeelliset tiedot; ja tarpeelliset tiedot sellaisen sopimuksen täytäntöönpanemiseksi, joka koskee edellä tarkoitettua toimintaa ja jossa rekisteröity on osallisena. Pykälässä säädetään lisäksi luottotietolaissa ja saatavien perinnästä annetussa laissa tarkoitettuja toimija varten. Laissa on erikseen lueteltu luovutettavat tiedot.

Pykälän sääntely on hyvin yksityiskohtaista ja vastaavan lähestymistavan omaksuminen laajemminkin johtaisi päällekkäiseen sääntelyyn. Tämän vuoksi olisi selkeämpää, että väestötietolaissa säädetään yleisesti tietojen luovuttamisesta lakisääteiseen käsittelyyn. Ehdotuksen mukaan väestötietojärjestelmästä voidaan luovuttaa tarpeelliset tiedot muuhun kuin 29 §:ssä tarkoitettuun käsittelyyn, jonka perusteena on tietosuojasetuksen 6 artiklan 1 kohdan c ala-kohta. Uusi säännös muodostaisi selkeän luovutusperusteen tapauksissa, joissa muu kuin viranomaistehtävää hoitava taho suorittaa lakisääteistä käsittelyä. Näissä tapauksissa käsittelyn tietosuojasetuksen mukainen peruste ei pääsääntöisesti ole tulkinnanvarainen. Luovutuksen yleiset edellytykset (väestötietolain 28 §) ja muut väestötietolain sisältämät menettelysäännökset, soveltuisivat edelleen tietojen luovuttamiseen.

Kotikuntalakiin ehdotetaan muutosta, jolla myös kuntien välisten muuttojen rekisteröinti voitaisiin tehdä suoraan ilmoituksen perusteella. Voimassa olevan lain mukaan muuton suora kirjaaminen voidaan tehdä suoraan ilmoituksen perusteella vain, jos muutto tapahtuu kunnan sisällä. Tavoitteena olisi lisätä automaation astetta muuttoilmoitusten käsittelyssä. Henkilöresurssien käyttö selvien tapauksien kirjaamisessa on tarpeetonta. Myös jatkossa rekisteröinnin edellytyksenä olisi, että merkintä voidaan tehdä ilman lisäselvityksiä ja tietojen virheetön rekisteröityminen voidaan varmistaa teknisillä tarkistuksilla. On huomattava, että samalla henkilön kotikunta väestötietojärjestelmässä muuttuu. Tällä on vaikutuksia siihen, mitä oikeuksia henkilöllä kunnan asukkaana on. On kuitenkin huomattava, että väestötietojärjestelmän merkintä ei tosiasiansa ole muita viranomaisia sitova. Kotikunta voidaan aina arvioida uudelleen kotikuntalain 2 §:n mukaisesti. Henkilön kotikunta on se kunta, jossa hän asuu. Henkilön oma käsitys kotikunnasta on ensisijainen, mutta mikäli tätä ei voida selvittää kotikunta on se kunta, johon hänellä on katsottava olevan kiintein yhteys asumisensa, perhesuhteidensa, toimeentulonsa ja muiden vastaavien seikkojen johdosta. Näin ollen myöskään kotikuntamerkinän automaattinen muutos muuttoilmoituksen johdosta ei vaaranna henkilön oikeusturvaa. Kirjallinen päätös kotikunnasta tehdään vain, jos maistraatin tekemä kotikuntaa, siellä olevaa asuinpaikkaa tai väestökirjanpitokuntaa koskeva merkintä poikkeaa asianomaisen henkilön ilmoituksesta, jos merkintää ei lisäselvityspyynnön jälkeenkään voida tehdä henkilön pyynnön mukaisesti taikka jos merkintä on tehty muulta kuin muuttajalta tai hänen perheenjäseneltään saatujen tietojen perusteella.

3 Esityksen vaikutukset

3.1 Taloudelliset vaikutukset

3.1.1 Vaikutukset kotitalouksiin

Esityksen mukaisella virastojen tehtävien yhdistämisellä ja uudelleen organisoinnilla ei ole suoria taloudellisia vaikutuksia kotitalouksiin.

3.1.2 Vaikutukset yrityksiin

Esityksellä ei ole tunnistettu suoria vaikutuksia yrityksiin. Virastolla on valtakunnallinen toimivalta, joten se pystyy organisoimaan prosessinsa valtakunnallisesti, soveltamaan toiminnassaan yhtenäisiä käytäntöjä sekä kohdistamaan resursseja ja hyödyntämään erityisasiantuntemusta joustavasti. Välillisenä vaikutuksena tämä kehitys mahdollistaa parempien palveluiden tuottamisen yritysasiakkaille. Asiakkaisiin kohdistuvia vaikutuksia on kuvattu tarkemmin yhteiskunnallisten vaikutusten yhteydessä osiossa 3.4.1.

3.1.3 Vaikutukset julkiseen talouteen

Virastojen ja toimintojen yhdistämisestä aiheutuu kustannuksia sekä valmisteluvaiheessa että lain voimaantulon jälkeen. Väestörekisterikeskuksen, maistraattien ja maistraattien ohjaus- ja kehittämissyksikön yhdistämishankkeen kustannusten arvioidaan olevan vuosina 2018-2019 yhteensä noin 2,9 miljoonaa euroa. Pääosa kustannuksista (n. 1,8 M€) aiheutuu tietojärjestelmien ja ohjelmistojen yhdistämisestä tai uudistamisesta.

Hankkeen kustannukset kohdistuvat pääosin vuoteen 2019 (n. 2,4 M€). Suurin osa (n. 1,6 M€) näistä kustannuksista muodostuu tietohallinto- ja järjestelmäkustannuksista sekä Valtorilta ostettavista palveluista. Lisäksi kustannuksia aiheutuu mm. yhteisten palveluprosessien kehittämisestä, viestintätoimista sekä muutosjohtamisesta.

Muutostilanteen kustannuksia aiheuttavilla toimenpiteillä pyritään siihen, että uudistuksella tavoitellut taloudelliset hyödyt voisivat myöhemmin toteutua suunnitellun mukaisina. Koska virasto tulee hyödyntämään digitalisaation mahdollistamaa uutta modernia toimintatapaa, vaatii toiminnan kehittäminen aloittamisvaiheessa esimerkiksi eritasoisia muutoksia virastojen käyttämiin tietojärjestelmiin. Muutoksia järjestelmiin aiheutuu kuitenkin jo toiminnan yhdistämisestä ja valtakunnallisuudesta.

Maistraattien alueellisesta toiminnasta Digi- ja väestötietoviraston valtakunnalliseen toimintaan siirtyminen ja hyötyjen saaminen edellyttää lisäksi, että yhdistymishetkellä vireillä olevat asiakirjat digitoidaan. Tällä hetkellä maistraattien kaikki asiakirjat arkistoidaan paperisena, eikä maistraateilla ole sähköistä arkistoa. Asiakirjojen digitointihankkeen suunnittelu on käynnistetty, ja on tunnistettu, että digitoinnista aiheutuu kustannuksia, mutta niitä ei ole vielä pystytty täsmentämään. *[Täsmennetään lausuntokierroksen jälkeen, kun selvitystyö on edistynyt]*

Yhdistyvien virastojen ja toimintojen palkkatasot eroavat jonkin verran nykyisten virastokohtaisten palkkausjärjestelmien eroista johtuen. Yhteenlaskettujen työvoimakustannusten arvioidaan kasvavan nykyiseen verrattuna sen johdosta, että Väestörekisterikeskuksen palkkausjärjestelmäsopimusta tullaan soveltamaan myös maistraateista ja maistraattien ohjaus- ja kehittämissyksiköstä siirtyvään henkilöstöön. Muutos ei kuitenkaan ole merkittävä suhteessa nykyisiin virastojen yhteenlaskettuihin kustannuksiin. Valmistelun kuluessa on alustavasti arvioitu, että kustannukset kasvavat nykyiseen verrattuna 0,5 M€ eli 1,3 prosentilla. Kustannukset katetaan viraston olemassaolevista toimintamenoista.

Hankkeen vuoden 2018 kustannukset katetaan kokonaan virastojen olemassaolevista toimintamenoista. Vuoden 2019 talousarviokäsittelyn yhteydessä arvioidaan, miltä osin virastojen yhdistyminen

edellyttää lisärahoitusta. Julkisen talouden suunnitelmissa vuosille 2020-2023 päätetään yhdistymisen mahdollisesti edellyttämien lisämäärärahoitustarpeiden mitoitus.

Julkisen talouden suunnitelman yhteydessä yhdistämisen edellyttämät määrärahasiirrot toteutetaan siten, että määrärahat keskitetään Väestörekisterikeskuksen toimintamomentille (28.30.03).

Maistraattien ja maistraattien ohjaus- ja kehittämissyksikön toimintamenojen lisäksi Väestörekisterikeskuksen toimintamomentille siirtyisi 2 henkilötövuotta vastaava määräraha 120 000 euroa KEHA-keskuksen toimintamenoista. KEHA-keskuksessa hoidetaan maistraattien puolesta eräitä tietoteknisiä ja sähköisen asioinnin, asianhallinnan ja rekistereiden ylläpitotehtäviä.

Virastojen yhdistämisen suurimmat taloudelliset hyödyt syntyvät pitkällä aikavälillä digitalisaation, mutta osin myös toimintojen synergian kautta. Kustannussäästöjen suuruutta ei valmistelun tässä vaiheessa ole kyetty arvioimaan.

Virastojen yhdistäminen ja maistraattien toimintojen keskittäminen valtakunnalliseksi toiminnoksi luo edellytykset tehtävien nykyistä asiakaslähtoisemmälle, kustannustehokkaammalle ja yhdenmukaisemmalle toimeenpanolle. Virastojen ja toimintojen yhdistämisessä tähdätään entistä kattavampaan tehtävien digitalisoimiseen, joka puolestaan parantaa tehokkuutta sekä vapauttaa resursseja sekä asiakasnäkökulmasta helpottaa ja selkeyttää asiointia. Kokonaisuudessaan esitetyllä virastolla on mahdollisuus tehostaa toimintaansa hallinto- ja tukitoimintoja yhdistämällä, resurssien yhteiskäytöllä sekä valtakunnallisten palveluprosessien käyttöönotolla.

3.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan

3.2.1 Vaikutukset viranomaisten keskinäisiin suhteisiin ja asioiden käsittelyyn

Organisaatiouudistus

Tehtävien ja toimintojen yhdistämisellä Digi- ja väestötietovirastoon on vain vähän vaikutuksia muihin viranomaisiin, sillä viranomaiset eivät yleensä hyödynnä käyntiasiointia, vaan asiointi tapahtuu jo nykyisin pääosin sähköisesti. Väestötietojärjestelmän tietoja hyödyntävien viranomaisten näkökulmasta hyötynä on kuitenkin se, että väestötietojärjestelmän tietojen laadun ja virheselvittelyn osalta on selkeämpää ja nopeampaa, että virheselvittelyt tehdään yhden viranomaisen toimesta.

Maistraattien tehtävien siirtäminen Digi- ja väestötietovirastoon aiheuttaa muutoksia näiden toimintojen ohjauksessa ja valvonnassa. Esityksen mukaan Digi- ja väestötietoviraston toimintaa ohjaa ja valvoo valtiovarainministeriö. Siltä osin kuin viraston tehtävät perustuvat oikeusministeriön toimialan lainsäädäntöön, ministeriöt tekevät yhteistyötä viraston ohjauksessa. Oikeusministeriön ohjaus maistraatteihin nähden on tähän asti toteutunut pitkälti maistraattien ohjaus- ja kehittämissyksikön kautta. Oikeusministeriö on ollut mukana holhoustoimen prosessinkehittämistyöryhmän toimintasuunnitelmien laatimisessa, holhoustoimen koulutussuunnittelussa sekä lainsäädännöllisistä muutoksista aiheutuvien toimintatapojen muutosten suunnittelussa ja osallistunut tarvittaessa sekä holhoustoimen että henkilö-, perhe- ja perintöoikeudellisten palveluiden, vihkimisten ja todistajapalveluiden prosessinkehittämistyöryhmien työhön. Prosessien kehittämistyö jatkuu Digi- ja väestötietovirastossa ja yhteistyötä oikeusministeriön kanssa tehdään asiakkoitaisesti.

Digi- ja väestötietovirastoon yhdistyvän maistraattien ohjaus- ja kehittämissyksikön tehtävänä on ollut muun muassa valtakunnallinen maistraattien toimintojen ohjaus, kehittäminen ja valvonta. Ohjaus-tehtävät ovat sisältäneet maistraattien tulosohjauksen, kuten tulosneuvottelujen käymisen ja tulosso-pimuksen tekemisen maistraattien kanssa. Tulosojaukseen on kuulunut myös resurssiohjaus, henki-löstöasioiden ohjaus ja koordinointi sekä talouden ja tiedonhallinnan ohjaus. Maistraattien valvonta on sisältänyt sisäisen valvonnan koordinoitua, maistraattien toiminnasta tehtyjen kanteluiden käsit-telyä sekä lausuntojen antamista valtiovarainministeriölle, eduskunnan oikeusasiamiehelle tai valtio-neuvoston oikeuskanslerille maistraattien toiminnasta tehtyihin kanteluihin. Valtiovarainministeriö on vastannut maistraattien strategisesta ohjauksesta. Uudistuksen myötä vastuu maistraattien hoita-mien tehtävien tulosojauksesta ja valvonnasta siirtyy valtioneuvoston ohjesäännön tarkoittamalla tavalla kokonaisuudessaan Digi- ja väestötietovirastoa ohjaavalle valtiovarainministeriölle. Muut maistraattien ohjaus- ja kehittämissyksikön nykyiset tehtävät järjestellään uudelleen Digi- ja väestö-tietoviraston sisäisiksi tehtäviksi. Digi- ja väestötietovirasto käsittelee esimerkiksi itse pääosin sen toiminnasta tehdyt kantelut. Tehtävien organisoitumista selvitetään vielä tarkemmin toimeenpano-hankkeen aikana erityisesti sen arvioimiseksi, onko valtiovarainministeriössä tarve määrääkäselle henkilösurssille siirtymäaikana.

Digi- ja väestötietoviraston valtakunnallinen toimivalta yhdistyneenä alueelliseen läsnäoloon mah-dollistaa sen, että uudessa virastossa henkilöstö voi erikoistua eri tehtäväalueille nykyistä paremmin. Toisaalta tehtäviä voidaan keskittää esimerkiksi eri toimipaikkoihin tai ohjata niitä joustavasti käsi-teltäväksi ja ratkaistavaksi sinne, missä on käytettävissä tehtävään sopiva henkilöstöresurssi. Toi-saalta henkilöresursseja voidaan ohjata niihin tehtäviin ja niille alueille, joissa siihen on tarvetta. Tä-män seikan merkitys korostuu, kun henkilöstön ikärakenteen johdosta merkittävää eläköitymistä on jo lähivuosien kuluessa odotettavissa. Korvaavissa rekrytoinneissa voidaan tällöin joustavasti huomi-oida laadullinen ja alueellinen palvelujen tarve. Erityistä asiantuntemusta tai kielitaitoa omaavaa hen-kilökuntaa voidaan toisaalta etäyhteyksiä käyttämällä hyödyntää eri toimipaikkojen asiakaspalvelu-tilanteissa.

Viraston tehtävistä osa on sellaisia, joissa alueellinen läsnäolo on välttämätöntä. Esimerkkejä näistä ovat avioliittoon vihkimiset ja julkisen notaarin palvelut sekä osa holhoustoimen palveluista. Myös esimerkiksi ulkomailta muuttaneiden henkilöiden henkilötietojen merkitsemiseen väestötietojärjes-telmään liittyy henkilökohtaisen asioinnin tarvetta. Holhoustoimen tehtäviin sisältyy asiakkaan hen-kilökohtaista kuulemista ja asian muuta kuin kirjallista selvittämistä. Lisäksi edunvalvojan määrää-misasioissa holhoustoimen henkilöstö käy käräjäoikeuden istunnoissa, joita järjestetään istuntopaik-kojen lisäksi tarvittaessa osaksi asiakkaiden luona hoitopaikassa heidän kuulemisekseen. Holhoustoi-men palveluissa on myös keskeistä, että maistraatit tuntevat alueelliset palvelut ja että alueellinen sidosryhmätyö on eri tahojen, esimerkiksi sosiaali- ja terveydenhuollon sekä yleisen edunvalvonnan, kanssa kiinteää ja sujuvaa.

Toisaalta monet maistraatin tehtävät ovat sellaisia, että sähköisessä toimintaympäristössä niitä voi-daan käsitellä missä tahansa. Joitakin helpohkosti siirrettäviä tehtäviä, esimerkiksi muuttoilmoitusten ja perukirjojen osakasluetteloiden vahvistamisten käsittelyä, on jo nykyisellään jossakin määrin kes-kitetty tai siirretty maistraattien välillä. Tällaiset menettelyt ovat kuitenkin valtakunnallisen viraston puitteissa huomattavasti nykyistä laaja-alaisemmin ja joustavammin toteutettavissa. Esimerkiksi hol-houstoimen lupa-asioissa ja edunvalvojen tilien tarkastuksissa odotetaan saavutettavan palvelujen digitoinnin ja resurssien joustavan käytön myötä merkittävää tuottavuushyötyä. Prosessien ohjauksen tehostumisen odotetaan myös varmistavan menettelyjen ja ratkaisukäytäntöjen yhtenäisyyttä, mikä on tärkeää kansalaisten yhdenvertaisuuden kannalta.

Jokaisessa alueellisessa maistraatissa tehdään nykyisellään sisäisen hallinnon tehtäviä joko päätoimisesti tai muiden maistraatin tehtävien ohella. Nämä tehtävät voidaan valtakunnallisessa virastossa keskittää tehtäviin erikoistuneelle henkilöstölle, mistä on odotettavissa suoria tehokkuus- ja tuottavuushyötyjä.

Esityksellä olisi vaikutuksia viranomaisen päätöksiä koskevaan muutoksenhakuun. Merkittävä osa maistraattien päätöksistä on hallintolain (434/2003) 7 a luvussa tarkoitetun oikaisuvaatimusmenettelyn piirissä. Oikaisuvaatimusmenettely säilyisi sinänsä ennallaan, mutta valtakunnallisen Digi- ja väestötietoviraston muodostaminen mahdollistaisi esimerkiksi oikaisuvaatimusten käsittelyn keskittämistoimenpiteitä. Asiakkaan näkökulmasta voisi olla myönteistä, että oikaisuvaatimuksen käsittely etäännyisi vaatimuksessa tarkoitetun päätöksen tehneestä virkamiehestä ja tämän toimipaikasta. Valitukset Digi- ja väestötietoviraston päätöksistä tehtäisiin edelleen hallinto-oikeuksiin. Valitusten ohjautuminen eri hallinto-oikeuksiin kuitenkin muuttuisi. Nykyisin hallinto-oikeuden toimivalta määräytyy valituksenalaisen päätöksen tehneen maistraatin toimialueen, päätoimipaikan tai päätöksen tekemispaikan mukaan, siten kuin hallintolainkäyttölain (586/1996) 12 §:n 1 momentissa on säädetty. Valtakunnallisen Digi- ja väestötietoviraston päätösten kohdalla sen sijaan toimivaltainen hallinto-oikeus määräytyy asian ja asianosaisten olennaisten liittymien perusteella. Maistraattien päätöksistä tehtyjen valitusten määrä on ollut jokseenkin vähäinen. Asian ja asianosaisten olennaiset liittymät ohjannevat valitukset monissa tapauksissa samoihin hallinto-oikeuksiin, joihin ne olisivat ohjautuneet alueellisten maistraattien päätöksistä tehtyinä. Näistä syistä esityksellä ei odoteta olevan mainittavia vaikutuksia hallinto-oikeuksien työmäärään.

Muu rekistereitä ja tiedonhallintaa koskeva sääntely

Esitys sisältää myös virastojen uudelleenorganisoinnista riippumattomia ehdotuksia väestötietolain muuttamiseksi. Ehdotusten tarkoituksena on tältä osin selkeyttää lain sääntelyä ja varmistaa, että väestötietolaki tulee olemaan yhteensopiva myös tiedonhallinnan yleislain kanssa. Esityksen mukaan hakijan ei tarvitsisi enää esittää tietojen suojausta koskevaa selvitystä silloin, kun sen tietojen käsittelyyn sovelletaan tiedonhallinnan yleislakia. Muutos keventää sääntelyä. Koska vaatimukset tulevat suoraan yleislaista, niiden toteutumista ei olisi tarpeen kontrolloida luovutettaessa väestötietoja. Tämä keventäisi tietojen luovuttamiseen liittyviä menettelyistä sekä Digi- ja väestötietovirastossa että sen asiakkailla. Väestörekisterikeskus on arvioinut, että tämä menettelyn kevennys tehostaa tietopalveluiden toimintaa. Erityisesti menettely poistaisi turhaa työtä tilanteissa, joissa asiakas on antanut selvityksen virheellisesti tai poikkeavasti. Tällä hetkellä Väestörekisterikeskuksen virkamies selvittää asiaa tällaisissa tilanteissa yhdessä asiakkaan kanssa.

Viranomaisen toimintaa tehostaisi myös ehdotus kotikuntalain muuttamiseksi siltä osin, kun ehdotetaan, että myös kuntien väliset muutot voitaisiin jatkossa merkitä väestötietojärjestelmään suoraan ilmoituksen perusteella. Edellytyksenä olisi edelleen, että merkintä voidaan tehdä ilman lisäselvityksiä ja tietojen virheetön rekisteröityminen voidaan varmistaa teknisin tarkastuksin. Muutos mahdollistaisi automaattisen muuttojen merkinnän nykyistä laajemmalti. Muutos poistaisi manuaalista ja suorittavaa työtä viranomaisessa sellaisissa tapauksissa, joissa merkintä voidaan tehdä ilman lisäselvitystä. Alustavan arvion mukaan kuntien välisten selvien muuttojen automatisoinnilla säästettäisiin yhteensä noin 2,5 henkilötyövuotta.

3.2.2 Henkilöstövaikutukset

Esityksen mukaan maistraattien ja maistraattien ohjaus- ja kehittämissyksikön henkilöstö siirtyy tehtävien mukana Digi- ja väestötietovirastoon. Digi- ja väestötietovirastoon siirtyisi myös KEHA-keskuksesta kaksi maistraattien tietoteknisiä sekä sähköisen asioinnin, asianhallinnan ja rekistereiden ylläpitotehtäviä hoitavaa virkamiestä. Maistraatin kuluttajaneuvonnan tehtävissä työskentelevä henkilöstöstö siirtyy asiaa koskevan erillisen esityksen mukaan jo vuoden 2019 alusta Kilpailu- ja kuluttajavirastoon. Väestörekisterikeskuksen henkilöstö pysyy tällä esityksellä Väestörekisterikeskuksesta Digi- ja väestötietovirastoksi muutettavan viraston palveluksessa ja viraston johtajana jatkaa viraston päällikkö. Väestörekisterikeskuksen osalta kyse ei ole tehtävien tai henkilöstön siirtymisestä toiseen virastoon, vaan viraston nimen muuttamisesta ja viraston toimintojen uudelleenjärjestämisestä. Digi- ja väestötietovirastosta annetun lain 4 §:n mukaan viraston päällikön virkanimike on pääjohtaja. Väestörekisterikeskuksessa käytössä oleva viraston päällikön nimike muuttuu Digi- ja väestötietovirastolainvoimaan tullessa pääjohtajaksi. Valtionhallinnon toimintojen uudelleenjärjestelyssä noudatetaan valtion virkamieslain (750/1994, jäljempänä virkamieslaki) 2 lukua. Virkamieslain 5 a - 5 c §:n mukaan virat ja niihin nimitetyt virkamiehet siirtyvät samaan virastoon kuin tehtävät siirtyvät. Virka voitaisiin siirtää ilman virkamiehen suostumusta, jos virka siirretään virkamiehen oman työ- säkäyntialueen sisällä tai hänen työssäkäyntialueelleen. Työssäkäyntialueella tarkoitetaan julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain (916/2012) 1 luvun 9 §:n mukaista aluetta. Määräaika- isessa virkasuhteessa työskentelevät virkamiehet siirtyisivät Digi- ja väestötietovirastoon määräaika- isen virkasuhteensa keston ajaksi.

Digi- ja väestötietoviraston henkilöstömäärä olisi yhteensä arviolta 777. Nykyisen Väestörekisteri- keskuksen virkamiehiä tästä olisi arviolta 200, maistraateista siirtyviä 562, maistraattien ohjaus- ja kehittämissyksiköstä siirtyviä 13 ja KEHA-keskuksesta siirtyviä 2. Esityksen mukaan muutoksella ei tavoitella välittömiä henkilöstövähennyksiä. Toimintojen uudelleenjärjestelyn piiriin kuuluva henki- löstö on kokonaisuudessaan virkasuhteessa, eikä esitykseen sisälly ehdotusta henkilöstön palvelus- suhdelajin muuttamisesta.

Henkilöstöön liittyvien muutosten toteuttamisen lähtökohtana on noudattaa hyvää ja laadukasta hen- kilöstöpolitiikkaa. Muutostilanteessa noudatetaan yhteistoiminnasta valtion virastoissa ja laitoksissa annettua lakia (1233/2013) ja henkilöstön edustajat ovat mukana muutostilanteen valmistelussa ja toteuttamisessa. Onnistunut muutoksen johtaminen edellyttää myös koko henkilöstön osallistamista muutoksen toteutukseen sekä henkilöstön tiedonsaannista ja vaikutusmahdollisuuksista huolehditaan muutosta valmisteltaessa ja toteutettaessa.

Digi- ja väestötietoviraston toimintoja järjestettäessä henkilöstölle pyritään löytämään aikaisempia tehtäviä vastaavia tehtäviä. Pääsääntöisesti henkilöstö jatkaa aiemmissa tehtävissään. Toimintojen uudelleenjärjestelyn myötä henkilöstön tehtävänkuviiin ja työrooleihin saattaa tulla kuitenkin myös muutoksia. Maistraattien lakkauttamisen myötä päättyvät esimerkiksi maistraattien päälliköiden tehtävät. Digi- ja väestötietovirastoon maistraattien tehtävien mukana siirtyneiden maistraattien päälli- köiden tehtävät järjestetään muutostilanteen yhteydessä uudelleen. Virkamieslain 5 c §:n nojalla, jos viran tehtävät muuttuvat uudelleenjärjestelyn yhteydessä olennaisesti, viran tilalle voidaan perustaa uusi virka ja virka voidaan täyttää ilman haettavaksi julistamista nimittämällä siihen uudelleenjärjes- telyn kohteena oleva viraston virkaan nimitetty virkamies. Digi- ja väestötietoviraston virat ovat vi- raston yhteisiä.

Viraston tehtäviä hoidetaan monipaikkaisesti eri puolilla Suomea. Esityksen mukaan viraston orga- nisaatiosta ja toimipisteiden sijainnista määrätään työjärjestyksellä. Muutoksella ei ole välittömiä

vaikutuksia yhdistyvien toimintojen nykyisten toimipisteiden määrään ja sijaintiin. Valtakunnallisessa virastossa tehtäviä voidaan kuitenkin sijoittaa sinne, missä on resursseja, ja käyttää hyödyksi koko viraston osaamisverkostoa. Viraston toiminnassa, organisoitumisessa ja asiakaspalvelun järjestämisessä sekä avoimia virkoja täytettäessä selvitetään mahdollisuudet tehtävän sijoittamiselle kasvukeskusten ulkopuolelle, muihin toimipisteisiin. Henkilöstölle voi lisäksi avautua uudistuksessa mahdollisuuksia siirtyä työskentelemään pysyvästi myös johonkin muuhun toimipisteeseen, kuin missä henkilö tällä hetkellä työskentelee.

Henkilöstön palvelussuhteen ehtoihin sovelletaan virkamieslain 5 a §:n nojalla tehtävissä siirroissa, mitä niistä virkaehtosopimuksissa sovitaan tai laissa säädetään. Valtion virkamiehiin sovellettavat yleiset palvelussuhteen ehdot sisältyvät pääosin keskustason virkaehtosopimukseen. Virkamiehen siirtyminen valtion sisäisissä organisaatiomuutoksissa ei näin ollen aiheuta muutoksia virkamiehen yleisiin palvelussuhteen perusteisiin. Palvelussuhde-etuuksien määräytymisen kannalta palvelussuhde jatkuu valtiolla yhdenjakoisena. Digi- ja väestötietoviraston käytössä on Väestörekisterikeskuksen palkkausjärjestelmä ja virastoon maistraateista, maistraattien ohjaus- ja kehittämyksiköstä ja KEHA-keskuksesta siirtyvä henkilöstö siirtyy viraston palkkausjärjestelmäsopimuksen soveltamisalan piiriin. Siirtyvien henkilöiden palkkataso turvataan siten kuin siitä on sovittu valtion virka- ja työehtosopimuksen allekirjoittamispöytäkirjan liitteen kohdassa 2 (Palkkaus henkilöstön siirtyessä organisaatiomuutoksessa lain nojalla).

Digi- ja väestötietoviraston virkoihin voidaan säätää valtioneuvoston asetuksella kelpoisuusvaatimuksia valtion virkamieslain (750/1994) 8 §:n 4 momentissa säädetyn valtuutuksen perusteella sekä kielitaitoa koskevia kelpoisuusvaatimuksia julkisyhteisöjen henkilöstöltä vaadittavasta kielitaidosta annetun lain (424/2003) 6 §:n 3 ja 4 momenteissa säädettyjen valtuutusten perusteella. Digi- ja väestötietoviraston henkilöstöön vaikuttavista kelpoisuusvaatimuksista säädetään kuitenkin myös muualla lainsäädännössä. Valtion virkamieslaissa säädetään viraston päällikkönä toimivan pääjohtajan nimittämisestä määrääjäksi, Suomen kansalaisuudesta kelpoisuusvaatimuksena sekä muista erityisistä kelpoisuusvaatimuksista. Valtion virkamieslaissa säädetään myös Väestörekisterikeskuksen virkaan, johon kuuluu tieto- ja kyberturvallisuuteen olennaisesti vaikuttavia tehtäviä, sekä ylijohtajan välittömänä alaisena toimivan johtajan virkaan kelpoisuusvaatimuksena Suomen kansalaisuus. Esitykseen sisältyy myös ehdotus valtion virkamieslain 7 §:n muutoksesta ja kansalaisuusvaatimus asetettaisiin edellä todettuihin virkoihin myös Digi- ja väestötietovirastossa. Laissa julkisesta notaarista säädetään, että julkisella notaarilla tulee olla oikeustieteen muu ylempi korkeakoulututkinto kuin kansainvälisen ja vertailevan oikeustieteen maisterin tutkinto.

Digi- ja väestötietovirasto on valtakunnallinen keskushallinnon virasto ja siten kielilain (423/2003) 6 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettu tavoin kaksikielinen viranomaisvirasto. Viraston tulee hoitaa tehtäviään molemmilla kansalliskielillä perustuslain ja kielilain mukaisesti. Julkisyhteisöjen henkilöstöltä vaadittavasta kielitaidosta annetun lain (424/2003) 2 §:n mukaisesti Digi- ja väestötietovirasto huolehtii virkoja ja virkasuhteita täyttäessä sekä muilla henkilöstöpoliittisilla toimilla siitä, että sen henkilöstöllä on riittävä kielitaito viranomaisen tehtävien hoitamiseksi kielilaisissa ja muussa lainsäädännössä asetettujen vaatimusten mukaisesti.

Digi- ja väestötietovirastossa yhdistyvien Väestörekisterikeskuksen ja maistraattien sekä maistraattien ohjaus- ja kehittämyksikön nykyiset tehtävät eroavat monelta osin toisistaan. Myös henkilöstö- ja virkarakenteet sekä henkilöstön osaamiset ovat erilaisia. Digi- ja väestötietovirastossa olisi käytävissä yhdistyvien virastojen hallinnollinen henkilöstö. Digi- ja väestötietovirastoon siirtyvien maistraattien toimintojen hallinto-, henkilöstö-, talous- ja muut tukitehtävät on kuitenkin hoidettu jossain

määrin keskitettyjen toimintojen kautta, mikä vähentää merkittävästi hallinnollisten tehtävien päällekkäisyyttä toimintoja yhdistettäessä. Hallinnon asiantuntijoilla on kuitenkin myös toisiaan vastavaa osaamista ja virastojen ja toimintojen yhdistymisen myötä on mahdollista saavuttaa myös välittömiä synergiahöyryjä ilman osaamiseen liittyviä haasteita. Yhdistyvien organisaatioiden vahvuuksia pystytään hyödyntämään nykyistä laajemmassa kokonaisuudessa. Tärkeää on mahdollisuus organisoida ja toteuttaa hallinnollisia palveluja tulevaisuudessa tehokkaammin siten, että viraston asiantuntijoilta vapautuu aikaa ja resursseja yleishallinnollisten tehtävien hoitamisesta, viraston muihin lakisääteisiin tehtäviin.

Digi- ja väestötietoviraston toimintojen ja tehtävien järjestämisessä panostetaan henkilöstön digiosamisen vahvistamiseen ja hyödynnetään nykyisissä virastoissa tehtyjä osaamiskartoituksia sekä tarkastellaan henkilöstön osaamista Digi- ja väestötietoviraston osaamistarpeista käsin. Osaamiskartoituksen avulla on mahdollista selvittää vastaavatko henkilöstön tiedot, taidot ja valmiudet viraston strategisista osaamistarpeista. Tavoitteena on, että jokainen Digi- ja väestötietoviraston virkamies osaa käyttää digitaalisia palveluita sekä työvälineitä omassa työssään ja hänellä on perusymmärrys digitalisaation vaikutuksista asiakkaisiin ja omiin työtehtäviin. Työtehtäviä kehitetään asiakkaiden ja viraston tarpeiden mukaisesti digitalisaatiota hyödyntäen ja tietoturva huomioiden. Osaamisen kehittämisessä panostetaan erityisesti viraston prosessien, asiakkuuksien, vuorovaikutuksen ja toimintatapojen kehittämiseen.

Digitalisaatio tehostaa Digi- ja väestötietoviraston palvelujen tuottamista asiakkaille ja vapauttaa resursseja vaativaan asiantuntijatyöhön ja asiakkaiden henkilökohtaiseen kohtaamiseen. Toiminnan asiakaslähtöinen kehittäminen ja digitalisointi aiheuttavat palvelukulttuurin muutoksen, toiminnan muuttuessa perinteisestä viraston asiakaspalvelusta sähköiseen toimintatapaan ja asiakkaiden palvelamiseen monikanavaisesti. Toimintaympäristön muuttuminen ja sähköistämisen myötä muuttuvat toimintamallit asettavat vaatimuksia henkilöstön osaamisen kehittämiselle. Digi- ja väestötietovirastossa kiinnitetään tulevaisuudessa huomiota erityisesti asiakaspalveluosaamisen uudistumiseen esimerkiksi asiakastyytyväisyyskyselyiden ja osaamiskartoitusten pohjalta.

3.3 Ympäristövaikutukset

Virastojen tehtävien kokoaminen yhteen organisaatioon luo edellytykset toimintatapojen ja palveluiden laajemmalle sähköistämiseksi, mikä vähentää asiakkaiden tarvetta liikkua kotoaan tai toimipaikaltaan palvelun saamiseksi. Välillisesti kehitys saattaa vähentää liikennemääriä ja säästää ympäristöä. Suoria ympäristövaikutuksia ei ole tunnistettu.

3.4 Yhteiskunnalliset vaikutukset

3.4.1 Vaikutukset asiakkaisiin

Virastojen toimintojen yhdistämisellä ei ole suoria vaikutuksia asiakkaisiin. Valtakunnallinen toimivalta antaa kuitenkin edellytykset asiakkaita palvelevan digitalisaation täysimääräiselle käyttöön otolle ja luo paremmat edellytykset toimintatapojen, ratkaisukäytäntöjen, palvelumallien ja palvelutason yhtenäisyydelle koko maassa. Sähköisen asioinnin tehostuminen lisää asiakkaiden yhdenvertaisuutta palveluiden saavutettavuuden parantuessa.

Tehtävien kokoaminen yhteen valtakunnallisesti toimivaltaiseen virastoon parantaa mahdollisuuksia hyödyntää viraston voimavaroja koko maassa tarkoituksenmukaisella ja tehokkaalla tavalla ja antaa

edellytykset tehtävien nykyistä asiakaslähtöisemmälle, vaikuttavammalle ja yhdenmukaisemmalle toimeenpanolle. Digi- ja väestötietoviraston palveluverkko on kattava ja takaa palvelujen saatavuuden eri puolella Suomea yhtenäisellä tavalla. Asian saa jatkossa vireille missä tahansa valtakunnallisen Digi- ja väestötietoviraston yksikössä. Myös tämä lisää asiakkaiden alueellista yhdenvertaisuutta. Väestörekisterikeskus on sijoittunut nykyisin kolmelle paikkakunnalle. Maistraattien ohjaus- ja kehittämysyksikkö sijaitsee Kuopiossa. Maistraattien yksiköitä toimii kattavasti ympäri maata 36 paikkakunnalla. Lisäksi maistraattien palveluja on saatavissa yhteispalvelun asiointipisteistä, joita on nykyisin noin 195. Yhteispalvelurekisterin mukaan maistraatin palveluita tarjotaan 47 asiointipisteessä. Esityksen mukaan Digi- ja väestötietoviraston toimipisteverkostoon ei ole suunniteltu muutoksia virastojen ja toimintojen yhdistyessä. Tehtävien kokoaminen ja toiminnan valtakunnallisuus eivät tarkoita tehtävien keskittämistä yhteen fyysiseen toimipaikkaan. Viraston toimintojen digitalisaatio tarjoaa edellytykset toimintojen hajautuneelle sijoittumiselle myös muihin toimipisteisiin kuin kasvukeskuksiin.

Palvelutuotannon järjestäminen asiakaslähtöisesti valtakunnallisten palveluprosessien avulla tulee muuttamaan palveluiden tarjoamista. Asiakkaat saavat asiansa vireille missä tahansa Digi- ja väestötietoviraston toimipisteessä ja aina siellä, missä se on hänen kannaltaan helpointa. Tämä voi tarkoittaa sähköistä järjestelmää, tai Digi- ja väestötietoviraston toimipistettä tai yhteispalvelun asiointipistettä. Digi- ja väestötietovirasto voi myös keskittää tiettyjen asioiden käsittelyn joihinkin toimipisteisiin, mikä tehostaa ja nopeuttaa asian käsittelyä. Suuri osa asioista on sellaisia, että ne voidaan myös käsitellä tehokkaasti valtakunnallisten työjonojen avulla missä tahansa toimipisteessä.

Asiakkaille asioiden mahdollinen keskittäminen tai valtakunnallisten työjonojen käyttö näkyy prosessin nopeutumisena. Jos se toimipiste, jossa asiakas laittaa asiansa vireille, ei keskittämisestä tai muusta syystä käsittele kyseistä asiaa, asian käsittely siirretään sisäisesti oikeaan toimipisteeseen. Jos asiakasta on haastateltava henkilökohtaisesti, se voi tapahtua siinä toimipisteessä, jossa asiakas asioi, joko videon avulla tai siten, että kyseisen toimipisteen henkilökunta suorittaa haastattelun ja henkilöllisyyden tarkistamisen. Digitalisaatio tulee tehostamaan palvelujen tuottamista asiakkaille ja vapauttaa resursseja vaatimaan asiantuntijatyöhön ja asiakkaiden henkilökohtaiseen kohtaamiseen. Palveluiden helppo saatavuus on varmistettava kuitenkin myös niille asiakkaille, jotka eivät ole tottuneet tai jotka eivät kykene käyttämään sähköisiä palveluita tai joiden asia edellyttää henkilökohtaista asiointia maistraatin toimipisteessä.

Uudistuksella on myönteisiä vaikutuksia asiakkaiden kielellisten oikeuksien toteutumiseen. Digi- ja väestötietovirasto on valtakunnallinen, kaksikielinen keskushallinnon viranomainen. Erityisesti tehtävissä, joiden hoito organisoidaan valtakunnallisiin työjonoihin, pystytään asiat jakamaan sellaisten virkamiesten hoidettaviksi, joilla on parhaat edellytykset hoitaa asioiden käsittely ruotsiksi ja myös saamen kielellä. Asiakaspalvelutilanteissa voitaisiin tarvittaessa muun muassa videoneuvottelulaitteiden välityksellä tukeutua eri puolilla maata olevaan viraston kielelliseen osaamiseen.

Virastojen toimintojen yhdistyminen saattaa kuitenkin hetkellisesti myös heikentää palveluiden saatavuutta. Tämä on seurausta uuden organisaation myötä voimaan tulevasta uudesta yksikköjaosta, jossa tehtävät jakautuvat uusiin yksikköihin. Lisäksi mm. yhteysosoitteet, sähköpostiosoitteet, www-osoitteet ja muut tiedon jakelukanavat tulevat väistämättä uudistumaan. Uudistumisen myötä tiedot eivät ole asiakkaiden näkökulmasta samoissa paikoissa kuin aiemmin, jolloin saatavuus heikkenee hetkellisesti. Tätä riskiä hallitaan mm. hyödyntämällä mahdollisuuksien mukaan uudelleenohjauksia ja panostamalla hakuominaisuuksiin sekä riittävään ennakkotiedottamiseen.

3.4.2 Sukupuolivaikutukset, vaikutukset tasa-arvoon

Vuoden 2017 tietojen mukaan Väestörekisterikeskuksen henkilöstöstä naisia oli noin 55 prosenttia, maistraattien henkilöstöstä 86 prosenttia ja maistraattien ohjaus- ja kehittämissyksikön henkilöstöstä 77 prosenttia. Toimintojen uudelleenjärjestelyssä noudatetaan naisten ja miesten välisen tasa-arvosta annettua laki (609/1986, jäljempänä tasa-arvolaki) ja huomioidaan esimerkiksi tasa-arvolain kielto soveltaa palkka- ja muita palvelussuhteen ehtoja siten, että työntekijä tai työntekijät joutuvat sukupuolen perusteella epäedullisempaan asemaan.

3.4.3 Tietoyhteiskuntavaikutukset

Digi- ja väestötietoviraston uusi yhtenäinen valtakunnallinen organisaatio mahdollistaa aikaisempaa tehokkaamman ja enemmän vaikuttavuutta omaavan tietoturvallisuuden hallinnan toteutuksen. Organisaatiomuutos mahdollistaa myös väestötietojärjestelmään ja väestötietojen ylläpitoon kuuluvien toimintojen hoitamisen yhden organisaation alla, mikä selkeyttää tiedonhallintaa ja järjestelmien kehitystyötä sekä tietoyhteiskuntapalvelujen näkökulmasta yhtenäistä palveluntarjontaa.

Digi- ja väestötietoviraston aseman selkeyttäminen väestötietojärjestelmän rekisterinpitäjänä vaikuttaa vahvistavasti väestötietojärjestelmän tietosuojaan ja tietoturvallisuuteen. Lisäksi muutos selkeyttää tilannetta rekisteröidyn näkökulmasta. Rekisteröidyn oikeudet voidaan toteuttaa paremmin ja tehokkaammin yhden pääasiallisen rekisterinpitäjän mallissa verrattuna siihen, että rekisterinpitovastuu on jakautunut Väestörekisterikeskuksen ja usean maistraatin välillä. Yksittäisen henkilön näkökulmasta asetelma on selkeämpi ja menettelyt suoraviivaisempia. Muutoksen oletetaan edesauttavan myös tietosuoja-asetuksen toteuttamista yleisesti, sillä uuden viraston toimintatapojen muutoksessa voidaan tehokkaasti huomioida muuttuneet tietosuoja-vaatimukset.

4 Asian valmistelu

4.1 Valmisteluvaiheet ja -aineisto

Pääministeri Juha Sipilän hallituksen 5.4.2016 tekemän valtion hallintotehtäviä koskevan linjauksen mukaisesti valtion hallintotehtävissä periaatteena on valtakunnallinen toimivalta silloinkin, kun tehtävät edellyttävät alueellista tai paikallista läsnäoloa. Toisena periaatteena valtion hallintotehtävissä on valtakunnallisesti yhtenäisen toimintatavan ja ratkaisukäytännön soveltaminen. Myös maistraattien tehtävissä tulee soveltaa jatkossa edellä mainitun linjauksen mukaisia periaatteita.

Maistraattien toiminnalla on liittymäpinta aluehallintovirastoihin, joiden tehtävät ehdotetaan hallituksen esityksessä maakuntauudistuksen täytäntöönpanoa sekä valtion lupa-, ohjaus- ja valvontatehtävien uudelleenorganisointia koskeväksi lainsäädännöksi (HE 14/2018 vp) siirrettäväksi pääosin vuoden 2020 alussa perustettavaan, valtakunnallisen toimivallan omaavaan Valtion lupa- ja valvontavirastoon. Samalla kumotaan laki aluehallintovirastoista, jossa säädetään maistraattien ohjaus-, kehittämis- ja valvontatehtävistä.

Hallituksen 5.4.2016 tekemän valtion hallintotehtäviä koskevan linjauksen perusteella valtiovarainministeriö asetti toimikaudelle 1.9.2017 – 31.3.2019 hankkeen, jonka tehtävänä oli valmistella maistraattien valtakunnallinen toimivalta. Osana hanketta kunta- ja uudistusministeri Anu Vehviläinen an-

toi vanhempi neuvonantaja Jouni Backmanille toimeksiannon selvittää ja arvioida maistraattien erilaisia organisointivaihtoehtoja sekä tehdä tarvittaessa muista organisointi- ja kehittämis ehdotuksia. Selvityshenkilö Backman luovutti raporttinsa kunta- ja uudistusministeri Vehviläiselle 8.11.2017.

Selvityshenkilön tekemien ehdotusten pohjalta valtiovarainministeriö käynnisti 5.12.2017 valmistelun maistraattien, Väestörekisterikeskuksen ja Itä-Suomen aluehallintovirastossa toimivan maistraattien ohjaus- ja kehittämissyksikön tehtävien yhdistämiseksi 1.1.2020 alkaen uudeksi valtakunnalliseksi kokonaisuudeksi Väestörekisterikeskukseen. Yhdistämisen toteuttamiseksi valtiovarainministeriö täsmensi jo asetetun hankeorganisaation tehtäviä, muutti hankkeen nimeä sekä pidensi sen toimikautta 31.3.2020 saakka. Hankkeen ohjaus- ja valmisteluryhmän lisäksi asetettiin valmistelun ja toimeenpanon tueksi johdon foorumi.

Maistraattien ja Väestörekisterikeskuksen yhdistämishankkeen ohjausryhmä asetti 11.12.2017 seuraavat alatyöryhmät uudistuksen säädösvalmistelua ja hankkeen toimeenpanovaiheen valmistelua varten:

- Asiakkaat ja palvelut
- Säädösvalmistelu
- Henkilöstöhallinto
- Toiminnan ohjaus ja talouden suunnittelu
- Tietohallinto
- Asianhallinta ja arkistointi
- Viestintä

Väestörekisterikeskus, maistraatit ja maistraattien ohjaus- ja kehittämissyksikkö ovat laajasti edustettuina kaikissa alatyöryhmissä. Lisäksi henkilöstö on edustettuna kaikissa työryhmissä, lukuun ottamatta johdon foorumia.. Alatyöryhmät ovat asettaneet pienryhmiä ratkomaan erilliskysymyksiä ja kutsuneet kokouksiinsa asiantuntijoita kuultaviksi. Valmistelun yhteydessä on järjestetty useita henkilöstötilaisuuksia.

Hallituksen esitys on valmisteltu yhdistämishankkeessa. Tässä yhteydessä on valmisteltu sellaiset lainsäädännön muutokset, joita organisaatiouudistus edellyttää sekä sellaiset aineellisia kysymyksiä koskevat muutokset, jotka olennaisesti liittyvät muutokseen. Sellaiset asetusmuutokset, jotka liittyvät tiiviisti uudistukseen on myös valmisteltu rinnan hallituksen esityksen kanssa. Tiiviin valmisteluai-kataulun puitteissa ei kuitenkaan ollut mahdollisuutta valmistella kaikkia teknisiä lainsäädäntömuutoksia valmiiksi lausuntokierrokselle. Lausuntokierroksen aikana valmisteltiin sellaiset lakimuutokset, jotka koskivat ainoastaan

- organisaation nimen muutosta
- maistraatteja koskevan alueellisen toimivaltasäätelyn poistamista
- Ahvenanmaan valtionviraston lisäämistä säännöksiin niiltä osin, kun niissä on viitattu ainoastaan maistraattiin ja Ahvenanmaan valtionvirasto on hoitanut tehtävää rekisterihallintolain 3 §:n 2 momentin nojalla

Lausuntokierroksella olivat mukana sellaiset säädösehdotukset, jotka koskevat uuden lain antamista, liittyvät olennaisesti organisaatiouudistukseen tai virastojen tietojen käsittelyyn tai sisältävät muitakin kuin puhtaasti teknisiä muutoksia. Lausuntokierroksella oli mukana myös erillinen liite, jossa

kuvattiin lyhyesti sellaisiin lakeihin kohdistuvat muutostarpeet, jotka valmisteltiin vasta lausuntokierroksen aikana. Ainoastaan teknisiä muutoksia sisältävät lakiehdotukset valmisteltiin lausuntokierroksen aikana.

Uudistuksen toimeenpanovaiheessa, hallituksen esityksen jättämisen jälkeen, uudistuksen valmistelu jatkuu kyseisissä alatyöryhmissä keskittyen toiminnan järjestämiseen, organisoitumiseen ja palvelujen digitalisointiin liittyviin kysymyksiin.

Hankkeen yhteydessä oli määrä valmistella myös kuluttajaneuvontatehtävien siirtäminen Kilpailu- ja kuluttajavirastoon. Siirto valmisteltiin erikseen työ- ja elinkeinoministeriön 15.2.2018 asettamassa hankkeessa.

Esitykseen sisältyvät rekistereitä ja tiedonhallintaa koskevat ehdotukset, joilla ei ole suoraa yhteyttä organisaatiouudistukseen, on valmisteltu valtiovarainministeriössä. Valmistelua on kuitenkin tehty samanaikaisesti organisaatiouudistusta koskevan valmistelun kanssa.

4.2 Lausunnot ja niiden huomioon ottaminen

Uudistusta koskeva hallituksen esitys lähetettiin lausunnolle 4.6.2018.

5 Riippuvuus muista esityksistä

Esityksellä on yhteys tiedonhallinnan yleislakia koskevaan ehdotukseen, joka sisältyy hallituksen esityksen eduskunnalle tiedonhallinnan yleislaista (HE xx/20xx vp). Esitys sisältää pykäläehdotuksia, joissa on viitattu tiedonhallinnan yleislakiin. Toisaalta osa ehdotetuista väestötietolain säännösten poistoista perustuu siihen, että kysymyksiä säänneltäisiin jatkossa kattavasti tiedonhallinnan yleislaissa.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Lakiehdotusten perustelut

1.1 Laki Digi- ja väestötietovirastosta

1 luku

Viraston asema ja tehtävät

1§. *Asema ja toiminta-ajatus.* Pykälässä säädettäisiin Digi- ja väestötietoviraston hallinnollisesta asemasta ja toiminta-ajatuksesta. Digi- ja väestötietovirasto kuuluisi valtiovarainministeriön hallinnonalalle. Virastolle kuuluisi kuitenkin myös oikeusministeriön hallinnonalan lainsäädäntöön perustuvia tehtäviä. Viraston toiminta-ajatuksena on edistää yhteiskunnan digitalisaatiota, turvata tietojen saatavuutta ja tarjota palveluja asiakkaiden elämäntapahtumiin. Toiminta-ajatus on lähtökohta viraston toiminnalle ja strategialle. Viraston tehtävät määritellään kuitenkin erikseen.

Virasto edistää ja tukee toiminnallaan digitalisaatiota erityisesti sen tuottamien palveluiden kautta. Tällaisia ovat esimerkiksi sähköisen asioinnin tukipalvelut sekä julkisen hallinnon tiedonhallinnan ja tietoturvallisuuden asiantuntijapalvelut. Virasto tukee yhteiskunnan digitalisaatiota myös aktiivisesti uudistamalla toimintatapoja ja palveluita sen omalla toimialalla sekä viestimällä hyvistä käytännöistä koko julkishallinnolle. Uudella virastolla on keskeinen rooli väestötietojen ylläpidossa ja

laadunhallinnassa. Tietojen saatavuuden turvaajana virasto edistää väestötietojärjestelmän ja muiden viraston ylläpitämien rekisterien hyödyntämistä. Lisäksi virasto edistää tietojen saatavuutta myös yleisemmin koko julkishallinnon yhteisten tiedonhallinnan asiantuntijatehtävien sekä tarjoamiensa tiedonvälityksen rajapinta- ja katalogipalveluiden kautta. Virasto tarjoaa myös palveluita erilaisiin elämäntapahtumiin. Palveluita suunniteltaessa pyritään henkilö- ja elämäntapahtumakeskeiseen toimintaan. Elämäntapahtumilla tarkoitetaan henkilön syntymästä kuolemaan ulottuvan elinkaaren erilaisia vaiheita, muutoksia tai tilanteita – esimerkiksi perheen perustamista, asuinpaikan vaihtamista, maahanmuuttoa tai edunvalvontaa.

Lailla Digi- ja väestötietovirastosta Väestörekisterikeskuksen nimi muutettaisiin VXM-virastoksi. Virastoon yhdistettäisiin myös aluehallintoviraston alaisten maistraattien ja Itä-Suomen aluehallintovirastossa toimivan maistraattien ohjaus- ja kehittämissyksikön tehtävät.

2 §. *Toimialue.* Pykälän mukaan viraston toimialueena olisi koko maa, jollei tosin säädetä. Näin ollen virasto olisi valtakunnallinen virasto, jonka toimialue lähtökohtaisesti kattaa myös Ahvenanmaan maakunnan. Ahvenanmaan maakunnan osalta Ahvenanmaan itsehallintolaki määrittää sen, mitkä Digi- ja väestötietovirastolle kuuluvista tehtävistä kuuluvat Ahvenanmaan maakunnassa valtion toimialaan. Eräissä Digi- ja väestötietovirastolle Manner-Suomessa kuuluvissa tehtävissä säädettäisiin erikseen kyseistä tehtävää koskevassa erityislainsäädännössä, että tehtävän hoitaa Ahvenanmaan maakunnassa Ahvenanmaan valtionvirasto.

Virasto olisi perustuslain 119 §:n 1 momentista johdettavassa valtion keskus-, alue- ja paikallishallinnon viranomaisiin perustuvassa jaottelussa valtion keskushallintoon kuuluva virasto. Digi- ja väestötietovirastoksi muutettava Väestörekisterikeskus on keskusviranomainen. Digi- ja väestötietovirastoon yhdistyvän ja lakkautettavaksi ehdotettavan Itä-Suomen aluehallintovirastossa toimivan maistraattien ohjaus- ja kehittämissyksikön toimialueeseen kuuluu myös koko maa. Digi- ja väestötietovirastoon yhdistyvät ja lakkautettavaksi ehdotettavat yhdeksän maistraattia ovat aluehallintoviraston alaisia paikallishallinnon viranomaisia, joilla on alueellinen toimivalta.

3 §. *Viraston tehtävät.* Pykälässä säädettäisiin Digi- ja väestötietoviraston tehtävistä. Tehtävät ja niiden tarkempi sisältö määräytyvät pääsääntöisesti nimenomaisen aineellisen lainsäädännön perusteella ja nyt ehdotetussa säännöksessä nämä tehtävät on koottu yhteen yleisellä tasolla. Poikkeuksen muodostavat osa 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetuista tehtävistä, joista säädettäisiin tarkemmin asetuksella.

Pykälän 1 momentissa määriteltäisiin viraston tehtävät yleisellä tasolla. Pykälän 1 momentin 1 kohdan mukaan viraston tehtävänä on digitalisaation ja tietoturvallisuuden edistäminen sekä palvelujen käytön tuki. Tehtävä kattaisi esimerkiksi hallinnon yhteisistä sähköisen asioinnin tukipalveluista annetun lain (571/2016) tarkoittamat tehtävät. Lisäksi 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettaisiin kansalaisneuvonnan tehtäviä, digitaalisten palveluiden käyttäjätukea koskevia tehtäviä sekä julkisen hallinnon tiedonhallinnan asiantuntijatehtäviä ja palveluita. Näistä tehtävistä säädettäisiin tarkemmin virastoa koskevassa asetuksessa, sillä niitä ei säännellä aineellisessa lainsäädännössä. Asetuksen sääntely perustuisi pykälän 3 momenttiin.

Pykälän 1 momentin 2 kohdan mukaan viraston tehtävänä on tietovarantojen kehittäminen ja tietopalvelut. Viraston tietojen käsittelyssä säädettäisiin erikseen Digi- ja väestötietoviraston tietojen käsittelystä ja varmennepalveluista annetussa laissa (661/2009), holhoustoimilaissa (442/1999), hallinnon yhteisistä sähköisen asioinnin tukipalveluista annetussa laissa (571/2016) sekä muussa tietovarantoja koskevassa erityislainsäädännössä. Virasto vastaisi keskeisesti väestötietojärjestelmästä,

mutta sille kuuluisivat myös esimerkiksi avioehto-, avoliitto- ja lahjoitusasioiden rekisteröinti. Viraston tehtävä kattaisi myös erilaisten tietopalveluiden tuottamisen tietojen käsittelyä koskevien säännösten mukaisesti.

Pykälän 1 momentin 3 kohdan mukaan viraston tehtävänä olisi asiakirjojen ja sähköisen identiteetin todentaminen ja varmentaminen. Asiakirjan käsitettä käytettäisiin pykälässä laajassa merkityksessä. Asiakirjalla tarkoitetaan yleisesti fyysisen kirjallisen tai kuvallisen esityksen lisäksi sellaista käytönsä vuoksi yhteen kuuluviksi tarkoitetuista merkeistä muodostuvaa tiettyä kohdetta tai asiaa koskevaa viestiä, joka on saatavissa selville vain automaattisen tietojenkäsittelyn tai äänen- ja kuvantoistolaitteiden taikka muiden apuvälineiden avulla. Määritelmä vastaisi läheisesti viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 5 §:n määritelmää asiakirjasta. Digi- ja väestötietoviraston toiminnassa todennettaisiin kuitenkin myös muita kuin viranomaisten asiakirjoja. Olennaista on, että sen palvelut eivät rajoitu yksin fyysisten asiakirjojen todentamiseen ja varmentamiseen.

Viraston tehtäviin kuuluisivat esimerkiksi nykyiset maistraattien julkisen notaarin sekä kaupanvahvistajan tehtävät. Lisäksi viraston tehtäviin kuuluisivat Digi- ja väestötietoviraston tietojen käsittelystä ja varmennepalveluista annetun lain mukaiset varmentajan tehtävät.

Pykälän 1 momentin 4 kohdan mukaan viraston tehtäviin kuuluvat elämäntapahtumien rekisteröinti, vahvistaminen ja oikeusturvapalvelut. Kohdassa viitattaisiin osin väestötietojärjestelmän ylläpitoon ja maistraateilta siirtyviin rekisterihallinnon paikallisviranomaisen tehtäviin, joista säädetään erityisesti Digi- ja väestötietoviraston tietojen käsittelystä ja varmennepalveluista annetussa laissa ja kotikuntalaissa (201/1994). Tehtävistä on lisäksi säädetty erikseen nimilaissa (946/2017), isyyslaissa (11/2015), äitiyslaissa (/) ja lastensuojelulaissa (417/2007). Tehtäväkokonaisuuteen kuuluisivat myös holhousviranomaisen tehtävät, jotka kuuluvat Digi- ja väestötietovirastolla holhoustoimilain (442/1999) nojalla.

Pykälän 2 momentin mukaan virastolla voi olla myös muita erikseen säädettyjä tehtäviä. Esimerkkinä tällaisista tehtävistä ovat virastolle vaalilaissa (714/1998) säädetyt tehtävät.

Pykälän 3 momenttiin sisältyvän asetuksenantovaltuutuksen mukaan viraston 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetuista tehtävistä kansalaisneuvonnasta, digitaalisten palveluiden käyttäjätuesta sekä julkisen hallinnon tiedonhallinnan asiantuntijatehtävistä ja palveluista annettaisiin tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

2 luku

Digi- ja väestötietoviraston johtaminen

4 §. *Johtaminen.* Pykälässä säädettäisiin Digi- ja väestötietoviraston johtamisen perusteista. Pykälän mukaan virastoa johtaisi pääjohtaja. Pääjohtajan nimittäisi valtioneuvosto. Pääjohtajan kelpoisuusvaatimuksista säädetään valtion virkamieslain 7 §:n 1 momentin 4 kohdassa ja 8 §:n 2 momentissa sekä toimikauden pituudesta valtion virkamieslain 9 a §:ssä. Pääjohtaja vastaisi ehdotetun säännöksen mukaan viraston toiminnan kehittämisestä, tuloksellisuudesta ja tulostavoitteiden saavuttamisesta.

5 §. *Asioiden ratkaisuvallta.* Pykälän 1 momentissa säädettäisiin pääjohtajan ratkaisuvallasta. Virasto olisi niin sanottu päällikkövirasto. Pääjohtajalla on yleinen valta ratkaista asiat, joita ei ole sää-

detty muun virkamiehen ratkaistavaksi. Pääjohtajalla on valta määrätä työjärjestyksellä ratkaisuvalltaansa kuuluva asia muun virkamiehen ratkaistavaksi. Pääjohtajalla olisi yleisten periaatteiden mukainen otto-oikeus sellaisiin asioihin, jotka 1 momentin mukaan kuuluvat pääjohtajan omaan ratkaisuvalltaan ja jotka hän on delegoinut muulle virkamiehelle.

6 §. *Työjärjestys.* Pykälässä säädettäisiin viraston työjärjestyksestä. Pääjohtaja valtuutettaisiin antamaan viraston työjärjestys. Tarkoitus on, että pääjohtaja päättää viraston organisaatiosta ja muusta sisäisen hallinnon järjestämisestä. Tämän mukaisesti pääjohtajan antamassa työjärjestyksessä määrättäisiin ainakin viraston organisaatiosta, hallinnon ja toimintojen järjestämisestä, asioiden valmistelusta ja ratkaisemisesta sekä toimipaikoista ja toiminnan sijoittumisesta. Pääjohtaja voisi määrätä työjärjestyksellä myös muista viraston asioista.

7 §. *Viraston ohjaus.* Pykälän 1 momentissa säädettäisiin viraston ohjauksesta. Digi- ja väestötietoviraston toimintaa ohjaa ja valvoo valtiovarainministeriö. Digi- ja väestötietovirastolle kuuluu kuitenkin myös oikeusministeriön hallinnonalan lainsäädäntöön perustuvia tehtäviä. Siltä osin, kuin viraston tehtävät perustuisivat oikeusministeriön toimialan lainsäädäntöön, ministeriöiden on tehtävä yhteistyötä viraston ohjauksessa. Siitä, millä tavoin Digi- ja väestötietovirasto ja ministeriöt tekevät yhteistyötä näiden tehtävien osalta, säädettäisiin tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Pykälän 2 momentti sisältäisi valtuutuksen säätää ohjauksen sisällöstä ja menettelytavoista tarvittaessa valtioneuvoston asetuksella. Asetuksella olisi mahdollista säätää esimerkiksi oikeusministeriön, valtiovarainministeriön ja Digi- ja väestötietoviraston välisistä neuvotteluista tai muodollisesta ohjausryhmärakenteesta.

3 luku

Erinäiset säännökset

8 §. *Eräät palvelutehtävät.* Pykälässä säädettäisiin mahdollisuudesta toteuttaa eräitä hallintopalvelujen avustavia tehtäviä ostamalla palvelu yksityiseltä toimijalta. Tehtävät olisivat rutiiniluonteisia avustavia tukitehtäviä, joissa ei käytetä merkittävää julkista valtaa. Vastaavanlainen sääntely on nykyisin voimassa esimerkiksi Verohallinnosta annetun lain (503/2010) 2 b §:ssä. Perustuslain (731/1999) 124 §:n mukaan julkinen hallintotehtävä voidaan antaa muulle kuin viranomaiselle vain lailla tai sen nojalla.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin, että virasto voi siirtää sopimuksella sen 3 §:n mukaisiin tehtäviin liittyvän ja asianhallintaan kuuluvan avustavan tehtävän yksityiselle taholle. Virasto voisi hankkia tällaisten tehtävien toteuttamisen ostopalveluna yksityiseltä toimijalta.

Avustavalla tehtävällä tarkoitettaisiin säännösehdotuksen mukaan virastolle annettavien asiakirjojen vastaanottoa, lajittelua ja tallentamista. Sopimuksen nojalla yksityisellä toimijalla olisi siten mahdollisuus ottaa viraston puolesta vastaan sille osoitettuja asiakirjoja sekä lajitella niitä, mukaan lukien sisäisesti siirtää niitä oikealle vastaanottajataholle viraston organisaatiossa. Tallennustehtävällä tarkoitetaan asiakirjojen optista lukemista ja skannaamista sekä sähköistä tallentamista viraston tietojärjestelmän työhön.

Tehtävä voitaisiin antaa vain toimijalle, jolla olisi riittävät tekniset edellytykset sekä riittävä osaaminen tällaisen tehtävän hoitamiseksi. Näiden edellytysten tarkempi sisältö ratkaistaisiin hankintamenettelyssä ja hankinnan perusteella tehtävässä toimeksiantosopimuksessa. Viraston on luonnollisesti seurattava tehtävän hoidosta suoriutumista ja tarvittaessa puututtava siihen ja päätettävä sopimus, jos toimeksisaaja ei suoriudu tehtävästä asianmukaisesti. Toimeksiantosopimuksessa virasto

edellyttää toimeksiannon saaneelta yksityiseltä toimijalta, että tämä sitoutuu viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 6 luvussa tarkoitetun salassapitovelvoitteen täyttämiseen kaikessa virastoon kohdistuvassa toiminnassaan ja edellyttää vastaavaa sitoutumista myös siltä käyttämältään henkilöstöltä, jonka toiminta kohdistuu virastoon. Samoin tulisi menetellä toimeksiannon saajan ja tämän mahdollisen alihankkijan välisessä suhteessa. Mainitut toimijat ovat toiminnassaan velvollisia noudattamaan hallinnon yleislakeja, vaikka yksityisinä toimijoina hoitavatkin osin myös julkista hallintotehtävää.

Hallinnon yhteisistä sähköisen asioinnin tukipalveluista annetussa laissa säädetään muun ohella päätösten ja muiden asiakirjojen lähettämisestä niiden vastaanottajille joko postitse tai sähköisellä tiedoksiannolla sekä tähän liittyvistä toimista. Näistä asioista ei siten säädettäisi erikseen, sillä ne on ratkaistu todetulla lailla ja valtion yhteisten tietoja viestintätekniisten palvelujen järjestämisestä (132/2014) annetulla valtioneuvoston asetuksella.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin siitä, että 1 momentissa tarkoitettuja avustavia tehtäviä hoitava henkilö toimisi tehtäviä suorittaessaan rikosoikeudellisella virkavastuulla. Vahingonkorvausvastuusta näissä tehtävissä toimivan henkilön osalta säädettäisiin vahingonkorvauslaissa (412/1974).

9 §. *Muutoksenhaku.* Pykälä sisältäisi yleissäännöksen Digi- ja väestötietoviraston päätösten muutoksenhausta. Eräissä viraston tehtäviä koskeissa laeissa, kuten esimerkiksi holhoustoimilaissa, on lisäksi erityisiä muutoksenhakusäännöksiä, joita sovellettaisiin ehdotetun säännöksen sijasta haettaessa muutosta tällaisessa laissa tarkoitettuun viraston päätökseen.

Ehdotetun pykälän mukaan, jollei muualla toisin säädetä, Digi- ja väestötietoviraston päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Digi- ja väestötietovirasto on valtakunnallinen virasto, jonka toimialueena on koko maa. Osassa viraston tehtäviä viraston toimialue kattaisi Manner-Suomen lisäksi Ahvenanmaan maakunnan. Osassa viraston tehtäviä viraston toimialueena olisi Manner-Suomi, muttei Ahvenanmaan maakunta. Tällaisia tehtäviä ovat ne viraston tehtävät, jotka kuuluvat Ahvenanmaalla Ahvenanmaan itsehallintolain mukaan Ahvenanmaan maakunnan toimialaan sekä ne tehtävät, joissa Digi- ja väestötietovirastolle Manner-Suomessa kuuluva tehtävä on Ahvenanmaalla säädetty Ahvenanmaan valtionviraston tehtäväksi.

Hallintolainkäyttölain 12 §:n 2 momentissa säädetään toimivaltaisen hallinto-oikeuden määräytymisestä sellaisessa tilanteessa, jossa päätöksen tehneen viranomaisen toimialueena on koko maa. Mainitun säännöksen mukaan sellaisen viranomaisen päätöksestä, jonka toimialueena on koko maa, valitus tehdään sille hallinto-oikeudelle, jonka tuomiopiiriin päätös olennaisimmin liittyy sen vuoksi, että tässä tuomiopiirissä sijaitsee pääosa päätöksessä tarkoitettusta alueesta tai kiinteistöstä taikka sen henkilön kotikunta tai sen yhteisön kotipaikka, johon päätös pääosin liittyy. Hallintolainkäyttölain 12 §:n muuttamiseen johtaneessa hallituksen esityksessä (HE 433/1999 vp) on lain 12 §:n 2 momentin perusteluissa todettu, että viranomaisen olisi kyseistä säännöstä sovellettaessa valtakunnallinen, jos viranomaisen toimialue kattaa koko maan Ahvenanmaan maakuntaa lukuun ottamatta. Digi- ja väestötietovirasto olisi siten hallintolainkäyttölain 12 §:n forum-säännöksessä tarkoitettulla tavalla valtakunnallinen viranomaisen, jonka päätösten muutoksenhaun osalta toimivaltainen hallinto-oikeus määräytyisi kaikissa tapauksissa hallintolainkäyttölain 12 §:n 2 momentin mukaisesti, jollei asiasta olisi erikseen muuta säädetty. Digi- ja väestötietoviraston päätöksistä tehtyjä valituksia ohjautuisi siten kaikkiin hallinto-oikeuksiin.

Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi lisäksi yleinen valituslupasäännös, jonka mukaan hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Säännös koskisi vain niitä viraston päätöksiä, joista valitetaan ehdotetun lain 9 §:n nojalla ja viraston tehtäviä koskevissa laeissa voi olla tästä poikkeavaa muutoksenhakusääntelyä.

10 §. *Voimaantulo ja kumottavat säädökset.* Pykälän 1 momenttiin sisältyisi tavanomainen voimaantulosäännös. Pykälän 2 momentissa säädettäisiin kumottavista laeista. Vakiintuneen tulkinnan mukaisesti kumottavien lakien mukana kumoutuvat myös niissä olevien asetuksenantovaltuuksien nojalla annetut asetukset. Osa tämän lain yhteydessä kumottavista asetuksista nojautuvat myös muuhun kuin kumottavissa laeissa oleviin valtuuksiin. Jotta olisi selvää, mitkä asetukset kumotaan ja mitkä jäävät voimaan, 3 momentissa säädetään erikseen kumottavista asetuksista. Pykälän 4 momentissa säädettäisiin Väestörekisterikeskuksen nimen muuttamisesta Digi- ja väestötietovirastoksi. Pykälän 5 momenttiin ehdotetun säännöksen mukaan muussa laissa tai asetuksessa olevalla viittauksella Väestörekisterikeskukseen tarkoitettaisiin tämän lain tultua voimaan Digi- ja väestötietovirastoa.

11 §. *Digi- ja väestötietoviraston tehtäviä ja toimivaltaa koskevat siirtymäsäännökset.* Pykälä sisältäisi Digi- ja väestötietoviraston tehtäviä ja toimivaltaa koskevat siirtymäsäännökset. Digi- ja väestötietoviraston tehtävistä säädettäisiin virastosta annettavan lain 3 §:ssä. Esityksen valmistelun yhteydessä on pyritty selvittämään ja sen antamisen yhteydessä muuttamaan mahdollisimman kattavasti ja täydellisesti kaikki ne erityislait, jotka koskevat Digi- ja väestötietovirastolle siirtyviä tehtäviä. Koska Digi- ja väestötietovirastolle mm. maistraateilta siirtyviä tehtäviä ja niitä koskevaa sääntelyä on huomattavan runsaasti, on esityksen valmistelun yhteydessä katsottu kuitenkin tarpeelliseksi ottaa lakiin myös säännökset, joiden perusteella toimivaltainen viranomaisena voidaan selvittää niissä tapauksissa, joissa jokin yksittäinen tehtäväkohtainen erityissäännös on jäänyt muuttamatta.

12 §. *Sopimuksia, vireillä olevia asioita sekä tehtäviin liittyviä oikeuksia ja velvollisuuksia koskevat siirtymäsäännökset.* Pykälä sisältäisi Digi- ja väestötietovirastoon siirtyviä vireillä olevia asioita, tehtyjä sopimuksia ja sitoumuksia ja niistä johtuvia oikeuksia ja velvollisuuksia sekä tehtäviin liittyviä oikeuksia ja velvollisuuksia koskevat siirtymäsäännökset. Maistraateissa sekä maistraattien ohjaus- ja kehittämissyksikössä vireillä olevat asiat, tehdyt sopimukset ja sitoumukset samoin kuin niistä johtuvat oikeudet ja velvollisuudet siirtyvät päivästä kuuta 20 Digi- ja väestötietovirastolle.

13 §. *Henkilöstöä koskevat siirtymäsäännökset.* Pykälässä säädettäisiin henkilöstöä koskevista siirtymäjärjestelyistä. Maistraattien ja maistraattien ohjaus- ja kehittämissyksikön virat ja niihin nimetyt virkamiehet siirtyisivät Digi- ja väestötietovirastoon. Siirtymisessä noudatettaisiin virkamieslain 5 a — 5 c §:n säännöksiä, joiden sisältöä ja soveltamista on selvitetty tarkemmin edellä kappaleessa 4.2.2. Väestörekisterikeskuksen muuttuessa Digi- ja väestötietovirastoksi ehdotetun lain 10 §:n mukaisesti, Väestörekisterikeskuksen henkilöstö ei siirtyisi, vaan he pysyisivät uudelleennimetyn viraston palveluksessa.

14 §. *Kelpoisuusvaatimuksia koskevat siirtymäsäännökset.* Pykälässä säädettäisiin kelpoisuusvaatimuksia koskevasta siirtymäsäännöksestä. Digi- ja väestötietovirasto olisi kaksikielinen, valtakunnallinen, valtion keskushallintoon kuuluva virasto. Tästä seuraavien kielitaitoa koskevien kelpoisuusvaatimusten mahdollisten muutosten johdosta laissa säädettäisiin siitä, että lain voimaantullessa Väestörekisterikeskuksen, maistraattien ja maistraattien ohjaus- ja kehittämissyksikön virkaan nimettyinä oleva olisi edelleen kelpoinen virkaansa.

1.2 Laki väestötietojärjestelmästä ja Väestörekisterikeskuksen varmennepalveluista annetun lain muuttamisesta

Lain nimike muutettaisiin niin, että Väestörekisterikeskus korvattaisiin uudella viraston nimellä Digi- ja väestötietovirasto.

1 §. Lain tarkoitus. Pykälässä muutettaisiin viraston nimi.

2 §. Lain soveltamisala. Pykälän 1 momentissa muutettaisiin viraston nimi ja siihen tehtäisiin kielellinen muutos. [Huom. Pykälän muuttamisesta on vireillä toinen ehdotus, kts. HE 19/2018]

3 §. Väestötietojärjestelmä. Pykälän 2 momentti muutettaisiin niin, että ilmaisu ”automaattisen tietojenkäsittelyn avulla pidettävä” poistettaisiin. Ilmaisu on vanhanaikainen eikä sen poistaminen muuta säännöksen merkitystä. Muutoksella ei olisi tarkoitus muuttaa vallitsevaa oikeustilaa.

4 §. Väestötietojärjestelmän rekisterinpitäjä. Pykälässä säädettäisiin väestötietojärjestelmän rekisterinpitäjästä. Voimassa olevan lain mukaan rekisterinpitäjiä ovat Väestörekisterikeskus ja maistraatit. Rekisterihallintolain (166/1996) nojalla myös Ahvenanmaan valtakunnanvirasto toimii rekisterinpitäjänä, sillä se hoitaa Ahvenanmaan maakunnassa maistraatin tehtäviä. Maistraattien yhdistyessä Digi- ja väestötietovirastoon jäävät jäljelle Digi- ja väestötietovirasto ja Ahvenanmaan valtionvirasto. Jatkossa ei kuitenkaan olisi tarkoituksenmukaista, että Digi- ja väestötietovirasto ja Ahvenanmaan valtionvirasto olisivat tietosuoja-asetuksen 26 artiklan tarkoituksessa yhteisrekisterinpitäjiä. Väestörekisterikeskuksella on myös voimassa olevan lain nojalla ollut vastuu automaattisen tietojenkäsittelyn avulla pidetyn valtakunnallisen väestötietojärjestelmän yleisestä toimivuudesta ja tietotekniikasta, tietohallinnosta sekä rekisteritoimintojen yhtenäisyydestä. Lisäksi Väestörekisterikeskus on vastannut loki- ja käyttäjärekistereistä. Tosiasiassa se on siis hoitanut suurta osaa niistä tehtävistä, jotka rekisterinpitäjälle kuuluvat.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin, että väestötietojärjestelmän rekisterinpitäjä on Digi- ja väestötietovirasto. Digi- ja väestötietovirastolle kuuluisivat kaikki tietosuojasetuksen ja tietosuojalain mukaiset rekisterinpitäjän velvollisuudet lähtökohtaisesti. Lisäksi momentissa säädettäisiin, että Digi- ja väestötietoviraston ja Ahvenanmaan valtakunnanviraston kesken väestötietojärjestelmän ylläpitoon ja tietojen käsittelyyn liittyvä vastuu jakautuu siten kuin tässä laissa tai muussa laissa taikka niiden nojalla tarkemmin säädetään. Pykälässä viitattaisiin Ahvenanmaan valtionviraston lakisääteeseen toimivaltaan väestötietojärjestelmän tietojen ylläpitäjänä ja käsittelijänä. Laissa säädetty toimivalta vastaisi käytännössä nykyisiä valtionviraston tehtäviä. Ahvenanmaan valtionvirasto ylläpitäisi ja käsittelisi väestötietojärjestelmän tietoja tämän lain mukaisesti sekä Digi- ja väestötietoviraston tarkemman ohjeistuksen mukaisesti. Se käyttäisi viranomaisena itsenäistä ratkaisuvalltaa sille säädettyissä tehtävissä, mutta kokonaisvastuu väestötietojärjestelmästä ja sen tietojen käsittelystä olisi Digi- ja väestötietovirastolla.

Pykälän uudessa 2 momentissa säädettäisiin, että Digi- ja väestötietovirasto on 53 §:ssä tarkoitetun käyttäjärekisterin, 56 §:ssä tarkoitetun lokirekisterin ja 59 §:ssä tarkoitetun tapahtumatiedoston rekisterinpitäjä. Voimassa olevasta säännöksestä poiketen momentissa ei tarkennettaisi rekisterinpitäjän tehtävää sanalla ”päävastuullinen”. Tarkennus ei olisi tarpeen erityisesti, kun Digi- ja väestötietovirasto toimii yksin myös väestötietojärjestelmän rekisterinpitäjänä.

[Huom. Pykälän muuttamisesta on vireillä toinen ehdotus HE, kts. 19/2018]

5 §. Väestötietojärjestelmän käyttötarkoitus. Pykälän 2 momentista poistettaisiin viittaus maistraatteihin ja Väestörekisterikeskukseen. Momentissa säädettäisiin jatkossa Digi- ja väestötietoviraston ja Ahvenanmaan valtionviraston käyttöoikeudesta. Muilta osin pykälään ei tehtäisi muutoksia.

6 §. Digi- ja väestötietoviraston varmennettu sähköinen asiointi ja sen tarkoitus. Pykälässä muutettaisiin viraston nimi.

9 §. Ulkomaan kansalaisen rekisteröinnin edellytykset. Pykälän 2 momentista poistettaisiin viittaus alueellisiin maistraatteihin ja säädettäisiin sen sijaan, että tietojen tallettamista koskeva pyyntö tulee esittää Digi- ja väestötietovirastolle. Pykälää sovellettaisiin 21 §:n 1 momentin nojalla myös Ahvenanmaan valtionvirastoon sen toimialueella. [Huom. Pykälän muuttamisesta on vireillä toinen ehdotus, kts. HE 19/2018]

10 §. Ulkomaan kansalaista koskevien tietojen luotettavuuden varmistaminen. Pykälässä muutettaisiin viittaukset maistraattiin viittauksiksi Digi- ja väestötietovirastoon. Mitä pykälässä säädetään Digi- ja väestötietovirastosta koskisi 21 §:n 1 momentin nojalla myös Ahvenanmaan valtionvirastoa sen suorittaessa sille Ahvenanmaan maakunnassa kuuluvia tämän lain mukaisia tehtäviä.

11 §. Henkilötunnus ja sen antaminen. Pykälän 1 momentista poistettaisiin säännös, jonka mukaan henkilötunnuksen antamisesta vastaa Väestörekisterikeskus. Vastaisuudessa tehtävä kuuluisi Digi- ja väestötietovirastolle, eikä tehtävänjaosta olisi tarpeen säätää erikseen, sillä virastolla olisi kokonaisvastuu väestötietojärjestelmästä. Tehtävänjaosta ei näin ollen ole tarpeen säätää erikseen myöskään suhteessa Ahvenanmaan valtionvirastoon, jonka vastuut on erikseen määritetty 21 §:ssä.

12 §. Henkilötunnuksen korjaaminen ja muuttaminen. Pykälää muutettaisiin niin, että viittaukset Väestörekisterikeskukseen ja maistraatteihin olisivat jatkossa viittauksia Digi- ja väestötietovirastoon. Muutosten johdosta, pykälän 3 momentin nojalla, ainoastaan Digi- ja väestötietovirasto päättäisi henkilötunnuksen muuttamisesta 2 momentin 1 ja 2 kohdassa tarkoitetuissa tapauksissa. Pykälää ei tältä osin sovellettaisi Ahvenanmaan valtionvirastoon. Ahvenanmaan valtionvirasto voisi kuitenkin päättää henkilötunnuksen muuttamisesta, kun se vahvistaa sukupuolen transseksuaalin sukupuolen vahvistamisesta annetun lain (563/2002) mukaisesti.

18 §. Järjestelmän tietojen luotettavuus. Pykälässä säädettäisiin väestötietojärjestelmän tietojen luotettavuudesta. Pykälää muutettaisiin niin, että siinä ei enää käytettäisi ilmaisua ”tietojen julkinen luotettavuus”. Käsitteen sisältö on määrittelemätön ja saattaa aiheuttaa tulkintaongelmia. Sen sijaan pykälässä todettaisiin suoraan, että tiettyjä väestötietojärjestelmän henkilötietoja koskee käännetty todistustaakka: sen, joka vetoaa tietojen virheellisyyteen, on osoitettava väitteensä todenperäisyys. Tämä tarkoittaisi tietojen vastaanottajan näkökulmasta sitä, että tietojen oikeellisuuteen voidaan luottaa päätöksenteossa. Lisäksi tiedot voidaan tietosuojasetuksen 5 artiklan 1 kohdan d alakohdan tarkoittamalla tavalla katsoa täsmällisiksi, ellei olosuhteista muuta ilmene tai toisin osoiteta.

19 §. Järjestelmän tietojen luotettavuuden varmistaminen. Pykälän 1 momentti jaettaisiin kahteen osaan niin, että uudessa 1 momentissa säädettäisiin tiedon luotettavuuden varmistamisesta yleisesti. Säännös vastaisi muuten voimassa olevan 19 §:n ensimmäistä virkettä, mutta siinä ei enää käytettäisi ilmaisua ”tietojen julkinen luotettavuus”. Sen sijaan momentissa viitattaisiin 18 §:n mukaiseen luotettavuuteen.

Pykälän uudessa 2 momentissa säädettäisiin tarkemmin ulkomaisen asiakirjan esittämistä koskevista muodollisuusvaatimuksista. Edellytykset asiakirjan laillistamiselle, viranomaisen todistukselle

ja kääntämiselle vastaisivat voimassa olevan pykälän 1 momenttia. Momentin alkuun lisättäisiin kuitenkin tarkennus siitä, mihin asiakirjoihin edellytyksiä sovelletaan. Jos 1 momentissa tarkoitettu tiedon tallettamisen pohjana oleva asiakirja on saatu suoraan ulkomaiselta viranomaiselta rajapinnan avulla tai muuten sähköisesti, uuden 2 momentin edellytyksiä ei olisi sovellettava. Muutoksella varauduttaisiin lisääntyvään sähköiseen tiedonvaihtoon ulkomaisten viranomaisten kanssa.

Voimassa olevan pykälän 3 momentti poistettaisiin. Tietojen ajantasaisuudesta huolehtiminen kuuluu rekisterinpitäjän velvollisuuksiin. Säännös siitä, että Väestörekisterikeskus voi antaa tarkempia määräyksiä tietojen tarkistamisesta on tarpeeton, kun useista alueellisista rekisterihallinnon viranomaisista luovutaan.

Lisäksi pykälässä korvattaisiin kauttaaltaan viittaukset maistraattiin ja Väestörekisterikeskukseen viittauksella Digi- ja väestötietovirastoon. Pykälää sovellettaisiin 2 a §:n nojalla myös Ahvenanmaan valtionvirastoon.

20 §. Järjestelmän tietojen säilyttäminen ja hävittäminen. Pykälän 1 momenttia muutettaisiin niin, että tietojen poistamisen sijaan säädettäisiin tietojen hävittämisestä. Tietojen poistaminen on käsitteenä tulkinnanvarainen, sillä sen voidaan katsoa tarkoittavan myös tietojen siirtämistä arkistoon. Väestötietojärjestelmän tiedoista ne, joita ei säilytetä pysyvästi, tulisi kuitenkin hävittää kokonaisuudessaan. Oikeustilaa ei olisi tarkoitus muuttaa ja käytännössä tiedot on hävitetty myös nykyisen sääntelyn nojalla. Muutos olisi selkeyttävä. Pykälän 1 momenttia ei sovellettaisi Ahvenanmaan valtionvirastoon. Pykälässä tarkoitettujen tietojen hävittämien on myös voimassa olevan lain mukaan kuulunut yksin Väestörekisterikeskukselle.

Pykälän 2 momenttiin tehtäisiin selventävä muutos. Säännöksen mukaan Väestötietojärjestelmään talletetuista rakennushankkeista, rakennuksista ja huoneistoista koskevista tiedoista säilytetään pysyvästi rakennuksen ja huoneiston tunnuksat ja osoitteet. Säännöksestä poistettaisiin sana ”edelliset”. Näin olisi selvää, että myös tunnus, jota ei ole muutettu, säilytetään pysyvästi.

Pykälän 3 momentista poistettaisiin viittaus arkistolakiin ja sen nojalla annettuun sääntelyyn. Viittaus on tarpeeton, sillä arkistolaki soveltuu väestötietojärjestelmään jo sen soveltamisalan nojalla.

Pykälän otsikossa sana poistaminen korvattaisiin sanalla hävittäminen.

21 §. Ahvenanmaan valtionviraston toimivalta. Pykälää muutettaisiin niin, että siinä ei enää säädettäisiin tietojen ylläpitoa koskevasta yleisestä toimivallasta, vaan Ahvenanmaan valtionviraston toimivallasta. Uudessa 1 momentissa eriteltäisiin ne säännökset, joissa viitataan Digi- ja väestötietovirastoon, mutta joita Ahvenanmaan valtionviraston toimialueella sovelletaan valtionvirastoon. Ahvenanmaan valtionviraston tehtävät ovat voimassa olevassa väestötietolaissa perustuneet rekisterihallintolakiin, jonka 3 §:n 2 momentin mukaan Ahvenanmaan maakunnassa maistraatille säädetyt tehtävät hoitaa Ahvenanmaan valtionvirasto, jollei erikseen toisin säädetä. Maistraattien tehtävien yhdistyessä Digi- ja väestötietovirastoon, laissa ei enää säädettäisi erikseen maistraattien ja Digi- ja väestötietoviraston tehtävistä, eikä tämän johdosta eriteltäisi myöskään Ahvenanmaan valtionviraston tehtäviä. Pykälässä olisi tarpeen säätää siitä, milloin laissa tarkoitetaan Digi- ja väestötietoviraston sijaan Ahvenanmaan valtionvirastoa.

Uudessa 2 momentissa säädettäisiin Ahvenanmaan valtionviraston toimivallasta päättää tiedon lisäämistä, muuttamista tai korjaamista koskevan rekisterimerkinnän tekemisestä. Säännös vastaisi voimassa olevan lain säännöksiä maistraattien toimivallasta. Uudessa 3 momentissa säädettäisiin

poikkeuksesta tähän säännöksen. Digi- ja väestötietovirasto voisi tehdä yksittäistä henkilöä koskevan tiedon lisäämistä koskevan rekisterimerkinnän väestötietojärjestelmään myös Ahvenanmaan valtionviraston toimialueella tietyin edellytyksin. Säännös vastaisi voimassa olevaa Väestörekisterikeskuksen toimivaltaa koskevaa 21 §:n 2 momenttia. Digi- ja väestötietoviraston toimivallasta yleisesti ei olisi tarpeen säätää erikseen, sillä se johtuisi suoraan sen asemasta rekisterinpitäjänä.

22 §. Muiden viranomaisten toimivalta. Pykälässä säädettäisiin muiden kuin Digi- ja väestötietoviraston ja Ahvenanmaan valtionviraston toimivallasta voimassa olevaa säännöstä vastaavasti. Pykälässä säädetty viranomaisten toimivalta ei syrjäyttäisi rekisterinpitäjän tai Ahvenanmaan valtionviraston toimivaltaa, vaan olisi sille rinnakkainen. Pykälän 1 momentista poistettaisiin maininta siitä, että pyyntö voidaan tehdä Verohallinnolle ”maistraatin lisäksi”. Pykälässä ei olisi erikseen tarvetta korostaa Digi- ja väestötietoviraston toimivaltaa, vaan toimivallan muotoilusta käy ilmi, ettei Verohallinnon toimivaltaa koskeva säännös syrjäytä Digi- ja väestötietoviraston yleistä toimivaltaa.

Pykälän 3 momentista poistettaisiin viittaus toimivaltaiseen maistraattiin ja korvattaisiin se Digi- ja väestötietovirastolla. Pykälän 4 momentista poistettaisiin viittaus 21 §:än. Säännös ei syrjäyttäisi Digi- ja väestötietoviraston tai Ahvenanmaan valtionviraston toimivaltaa.

Pykälän 7 momentti kumottaisiin. Tietosuoja-asetuksen myötä on tarve yksinkertaistaa rekisterinpitovastuuta koskevia järjestelyjä ja säännöksiä. Tulevaisuudessa väestötietojärjestelmän rekisterinpitäjänä toimisi yksin Digi- ja väestötietovirasto. Rekisterinpitäjäsopimukset raukeaisivat automaattisesti lainmuutoksen voimaantullessa ja kaikki kunnat olisivat jatkossa suoraan lain nojalla tietojen ilmoittajia ja niihin sovellettaisiin 3 luvun säännöksiä. Vastuu tiedoista olisi 27 §:n nojalla ilmoittajalla. Muutoksella ei olisi tarkoitus rajoittaa nykyisten rekisterinpitäjäkuntien ilmoittamisen välineitä, vaan kaikille kunnille laajennettaisiin käyttöön vastaava yhdenmukainen palvelurajapinta rakennustietojen ylläpitoon väestötietojärjestelmässä. Kunnan rakennusvalvonta voisi ilmoittaa ja ylläpitää rakennustietoja edelleen sekä automaattisesti liittämällä tietojärjestelmänsä tähän tarkoitettuun väestötietojärjestelmän rakennustietojen ylläpitorajapintapalveluun että manuaalisesti selainpohjaisen suorakäyttöpalvelun avulla. Muutos säästäisi pitkällä tähtäimellä Digi- ja väestötietoviraston työtä, kun kaikki kunnat voisivat ilmoittaa rakennustiedot sähköisesti suoraan väestötietojärjestelmään ilman Digi- ja väestötietoviraston välikäsiä.

[Huom. Pykälän muuttamisesta on vireillä toinen ehdotus, kts. HE 19/2018]

Pykälässä muutettaisiin lisäksi viraston nimi.

26 §. Tietojen ilmoittaminen. Pykälää muutettaisiin niin, että vanhentunut ja tulkinnanvarainen käsite ”teknisen käyttöyhteyden avulla” poistettaisiin. Pykälässä säädettäisiin jatkossa, että tiedot on ilmoitettava rajapinnan kautta tai muutoin sähköisesti taikka muulla tarkoitukseen soveltuvalla luotettavalla ja turvallisella tavalla. Tietojen ilmoittaminen tapahtuu enenevässä määrin hyödyntäen rajapintoja, mutta pykälän muotoilussa olisi jätettävä tilaa erilaisilla ratkaisuille. Käytännössä useat toimijat toimittavat tietoja myös edelleen paperilla, eikä toimintatapojen voida olettaa sähköistyvän kokonaisuudessaan ennen lain voimaantuloa. Digi- ja väestötietovirasto tulisi kuitenkin omilla toimintatavoillaan kannustamaan tietojen ilmoittajia hyödyntämään sähköisiä kanavia.

Pykälää muutettaisiin lisäksi niin, että selvitys tietojen suojauksesta ei ole tarpeen, jos tietojen ilmoittajaan sovelletaan [tiedonhallinnan yleislain] säännöksiä. Tällöin ilmoittajan on noudatettava lakisääteisiä vaatimuksia tietojen käsittelystä ja turvallisuudesta, eikä selvitys ole tarpeen.

29 §. Tietojen luovuttaminen viranomaistehtävän hoitamiseen. Pykälässä säädettäisiin jatkossakin tietojen luovuttamisesta viranomaistehtävän hoitamiseen. Pykälän 1 momentti ei kuitenkaan enää sisältäisi erillisiä kuvauksia laissa säädetyistä tai tehtävän hoitamiseksi tarpeellisista tiedoista, vaan siinä viitattaisiin suoraan käsittelyyn, jonka perusteena on tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan c tai e alakohta. Viranomaisten suorittaman tietojen käsittelyn on perustuttava näihin asetuksen säännöksiin ja ristiriitaisuuksien välttämiseksi niihin viitattaisiin suoraan. Näin vältettäisiin riski siitä, että käsittely on väestötietolaissa katsottu viranomaisen lakisääteiseksi toiminnaksi, mutta oikeusperuste olisi tietosuoja-asetuksen mukaan toinen, tai että väestötietolain säännös rajoittaisi tietojen luovuttamista turhaan sellaiselle viranomaiselle, jolla on tietosuoja-asetuksen mukainen peruste käsittelylle.

Tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan c alakohdan mukainen käsittely olisi lakisääteistä. Myös käsittely 6 artiklan 1 kohdan e alakohdan nojalla edellyttää perustetta lainsäädännössä ja tietosuojalain 4 § sisältää yleisen säännöksen 6 artiklan 1 kohdan e alakohdan mukaisesta käsittelystä. Viranomaistehtävän hoitamiseen voitaisiinkin luovuttaa tietoja myös silloin, kun käsittely ei ole lakisääteistä, mutta se on tietosuojalain 4 §:n 1 momentin 1 tai 2 kohdan mukaista. Tietoja voidaan luovuttaa, kun kysymys on henkilön asemaa, tehtäviä ja niiden hoitoa julkisyhteisössä, elinkeinoelämässä, järjestötoiminnassa tai muussa vastaavassa toiminnassa kuvaavista tiedoista siltä osin kun käsittelyn tavoite on yleisen edun mukainen ja käsittely on oikeasuhtaista sillä tavoiteltuun oikeutettuun päämäärään nähden. Lisäksi tietoja voidaan luovuttaa, kun käsittely on tarpeen ja oikeasuhtaista viranomaisen toiminnassa yleisen edun mukaisen tehtävän suorittamiseksi.

Pykälän soveltamisalaan ei kuuluisi sellainen käsittely, joka perustuu tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan c tai e alakohtaan, mutta ei tapahdu viranomaistehtävän hoitamiseksi. Esimerkiksi tieteelliseen tutkimukseen tiedot luovutettaisiin jatkossakin 30 §:n nojalla. Tietosuojalain 4 §:n 1 momentin 3 ja 4 kohdat eivät täten toimisi perusteena tietojen luovuttamiselle 29 §:n nojalla.

Pykälästä poistettaisiin säännös, jonka mukaan tuomioistuini- ja hallintomenettelyssä tarvittavat väestötietojärjestelmän tiedot tulee hankkia viran puolesta. Tiedon täsmällisyys ja ajantasaisuus varmistetaan parhaiten, kun tiedot tarkistetaan suoraan järjestelmästä, ja tietojen oikeellisuudesta huolehtiminen kuuluu tietosuoja-asetuksen 5 artiklan 1 kohdan d alakohdan nojalla tietojen käsittelystä vastaavan rekisterinpitäjän velvollisuuksiin. Asiasta ei ole tarpeen säätää erikseen.

Pykälästä poistettaisiin säännös, jonka mukaan väestötietojärjestelmästä luovutettuja kiinteistö-, rakennus- ja huoneistotietoja ei saa käyttää kotikunnan tai siellä olevan asuinpaikan taikka tilapäisen asuinpaikan yksilöintimerkintöjä lukuun ottamatta henkilöä koskevassa oikeudellisessa tai hallinnollisessa päätöksenteossa, jollei henkilölle anneta päätöksenteon yhteydessä selvitystä tietojen sisällöstä ja käytöstä. Säännöksen sisältö tulee katetuksi 18 §:n vastaavalla säännöksellä eikä sitä ole tarpeen toistaa. Esityksellä ei muutettaisi vallitsevaa oikeustilaa.

30 §. Tietojen luovuttaminen historialliseen ja tieteelliseen tutkimukseen sekä tilaston laatimiseen. Pykälässä säädettäisiin voimassa olevaa säännöstä vastaavasti tietojen luovuttamisesta historialliseen ja tieteelliseen tutkimukseen sekä tilastojen laatimiseen. Pykälästä kuitenkin poistettaisiin viittaus viranomaisen suunnittelu- ja selvitystehtäviin, jotka sisältyisivät muutettuun 29 §:än. Viranomaisen suunnittelu- ja selvitystehtävässä suoritettava käsittely perustuisi tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan e alakohtaan sekä tietosuojalain 4 §:n 1 momentin 2 kohtaan. Tietojen luovuttaminen tapahtuisi jatkossa 29 §:n nojalla. Samalla pykälän muotoilua yksinkertaistettaisiin.

31 §. Tietojen luovuttaminen muuhun lakisääteiseen käsittelyyn. Pykälä olisi olennaisesti uusi, vaikka sen tarkoituksena olisi kattaa myös voimassa olevassa säännöksessä erikseen luetellut rahoitus- ja vakuutustoiminnan tiedonsaantitarpeet. Pykälässä säädettäisiin yleisesti tietojen luovuttamisesta muuhun kuin viranomaistehtävässä suoritettavaan lakisääteiseen tietojen käsittelyyn. Näin sen soveltamisala olisi voimassa olevaa pykälää laajempi.

Pykälässä säädettäisiin, että väestötietojärjestelmästä voidaan luovuttaa tarpeelliset tiedot käsittelyyn, jonka perusteena on tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan c alakohta. Pykälässä tehtäisiin kuitenkin ero sellaisen käsittelyn välillä, joka tapahtuu viranomaistehtävässä ja jota tarkoitetaan lain 29 §:ssä, ja muun lakisääteisen käsittelyn välillä. Tietojen luovuttamisesta olisi tarkoituksenmukaista säätää erikseen, sillä esimerkiksi tietojen suojausta koskevat säännökset ovat erilaiset, kun tietoja luovutetaan viranomaistehtävään.

Voimassa olevan 31 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohdat tulisivat suoraan muutetun pykälän soveltamisalan piiriin ja tietojen luovuttaminen näihin tarkoituksiin olisi edelleen mahdollista. Voimassa olevan 31 §:n 1 momentin 3 kohta ei tulisi muutetun pykälän soveltamisalan piiriin, mutta näihin tarkoituksiin olisi jatkossakin mahdollista luovuttaa tietoja 34 §:n 3 momentin nojalla.

Pykälän soveltamisalan laajennus muodostaisi selkeän luovutusperusteen tapauksissa, joissa muu kuin viranomaistehtävää hoitava taho suorittaa lakisääteistä käsittelyä. Näissä tapauksissa käsittelyn tietosuoja-asetuksen mukainen peruste ei pääsääntöisesti ole tulkinnanvarainen. Myös voimassa olevan pykälän 2 momentin mukainen käsittely on lakisääteistä ja tulisi uuden pykälän soveltamisalaan. Erona voimassa olevaan sääntelyyn on, että luottotietolaissa ja saatavien perinnästä annetussa laissa tarkoitettuun käsittelyyn luovutettavista tiedoista ei säädettäisi erikseen. Pykälän nojalla olisi kuitenkin mahdollista luovuttaa käsittelyyn tarpeelliset tiedot. Koska väestötietojärjestelmän sisällöstä on säädetty yksityiskohtaisesti laissa ja käsittelyn tarkoituksesta säädettäisiin hakijan toimintaa koskevassa laissa, tietojen luovuttaminen olisi riittävällä tavalla tarkkarajaista. Päällekkäisen sääntelyn välttämiseksi väestötietolaissa ei tulisi säätää erikseen tai sektorikohtaisesti tietojen luovuttamisesta sellaiseen käsittelyyn, josta itsestään säädetään laissa.

Pykälästä poistettaisiin säännös, jonka mukaan väestötietojärjestelmästä luovutettuja kiinteistö-, rakennus- ja huoneistotietoja ei saa käyttää koti-kunnan tai siellä olevan asuinpaikan taikka tilapäisen asuinpaikan yksilöintimerkintöjä lukuun ottamatta henkilöä koskevassa oikeudellisessa päätöksenteossa, jollei henkilölle anneta päätöksenteon yhteydessä selvitystä tietojen sisällöstä ja käytöstä. Säännöksen sisältö tulee katetuksi 18 §:n vastaavalla säännöksellä eikä sitä ole tarpeen toistaa.

32 §. Tietojen luovuttaminen asiakkuuden hoitoon ja markkinointiin. Pykälässä säädettäisiin voimassa olevaa pykälää vastaavasti tietojen luovuttamisesta asiakkuuden hoitoon ja markkinointiin. Kyse olisi pääasiallisesti sellaisesta käsittelystä, joka perustuu tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan b tai f alakohtiin. Vaikka tiedot voitaisiin mahdollisesti luovuttaa myös 34 §:n 3 momentin nojalla, laissa olisi jatkossakin tarkoituksenmukaista säätää erikseen tietojen luovuttamisesta asiakkuuden hoitoon ja markkinointiin näiden käyttötarkoitusten yleisyyden vuoksi. Erillinen säännös mahdollistaa johdonmukaisen luovutuskäytännön, joka on yhteensopiva väestötietojärjestelmän käyttötarkoituksen kanssa. Tietojen luovuttaminen käyttötarkoitukseen, joka kuuluu pykälän soveltamisalaan, ei olisi mahdollista yleisen 34 §:n 3 momenttiin sisältyvän säännöksen nojalla.

Pykälän 2 ja 3 momentti vastaisivat voimassa olevan pykälän 2 momenttia, mutta säännösten järjestystä muutettaisiin. Muutokset olisivat teknisiä.

[Huom. Pykälän muuttamisesta on vireillä toinen ehdotus, kts. HE 19/2018]

34 §. Tietojen muu luovuttaminen. Pykälän 2 momentista poistettaisiin poissulkevat viittaukset tietojen luovutuksen rajoituksia ja tietojen käytön valvontaa koskeviin pykäliin. Nämä viittaukset ovat tarpeettomia, sillä momentin nojalla tiedot saatetaan julkiseen käyttöön niin, ettei kyse ole henkilötiedosta. Näin ollen lain systematiikassa on ilmeistä, etteivät henkilötiedon luovuttamiseen sovellettavat säännökset sekä tietojen käytön valvontaa koskevat säännökset sovellu. Kyse on lisäksi viittauksista jäljempänä tuleviin säännöksiin, joita tulisi lakiteknisistä syistä välttää.

Pykälän 3 momentin muotoilua muutettaisiin. Esitetyn säännöksen mukaan tietoja voidaan luovuttaa, jos hakijalla on oikeus käsitellä luovutettavia tietoja tietosuojasetuksen, tietosuojalain tai muun lain nojalla. Voimassa olevan säännöksen mukaan tietoja voidaan luovuttaa ”vain”, jos hakijalla on tällainen oikeus. Lisämääre on tarpeeton.

[Huom. Pykälän muuttamisesta on vireillä toinen ehdotus, kts. HE 19/2018]

35 §. Yleinen kielto-oikeus. Pykälässä muutettaisiin viraston nimi ja siitä poistettaisiin viittaus maistraattiin. [Huom. Pykälän muuttamisesta on vireillä toinen ehdotus, kts. HE 19/2018]

36 §. Turvakielto ja tiedonantovelvollisuus. Pykälän 1 ja 2 momentissa muutettaisiin viraston nimi.

37 §. Turvakiellon kohteena olevien tietojen käsittely. Pykälän 2 ja 3 momentissa muutettaisiin viraston nimi. [Huom. Pykälän muuttamisesta on vireillä toinen ehdotus, kts. HE 19/2018]

38 §. Adoptiota koskevan tiedon luovuttamisen rajoitukset. Pykälän 1 momentin 4 kohdassa viitattaisiin tilastolain (280/2004) mukaisiin tilastoihin sen sijaan, että käytettäisiin ilmaisua virallinen tilasto. Käsite on määrittelemätön ja myös lain esitöissä on tuotu esiin, että määrittelyssä voitaisiin tukeutua tilastolain soveltamisalaan. Suora viittaus määritteli selkeämmin, että kyse on viranomaisen muodostamasta laissa säännellystä tilastosta.

39 §. Lapsen huostaanottoa koskevan tiedon luovuttamisen rajoitukset. Pykälän 1 momentin 2 kohdassa viitattaisiin tilastolain (280/2004) mukaisiin tilastoihin sen sijaan, että käytettäisiin ilmaisua virallinen tilasto. Käsite on määrittelemätön ja myös lain esitöissä on tuotu esiin, että määrittelyssä voitaisiin tukeutua tilastolain soveltamisalaan. Suora viittaus määritteli selkeämmin, että kyse on viranomaisen muodostamasta laissa säännellystä tilastosta.

41 §. Laitosasumista koskevan tiedon luovuttamisen rajoitukset. Pykälän 1 momentin 2 kohdassa viitattaisiin tilastolain (280/2004) mukaisiin tilastoihin sen sijaan, että käytettäisiin ilmaisua virallinen tilasto. Käsite on määrittelemätön ja myös lain esitöissä on tuotu esiin, että määrittelyssä voitaisiin tukeutua tilastolain soveltamisalaan. Suora viittaus määritteli selkeämmin, että kyse on viranomaisen muodostamasta laissa säännellystä tilastosta.

42 §. Uskonnollisen yhdyskunnan jäsenyyttä koskevan tiedon luovuttamisen rajoitukset. Pykälän 1 momentin 4 kohdassa viitattaisiin tilastolain (280/2004) mukaisiin tilastoihin sen sijaan, että käytettäisiin ilmaisua virallinen tilasto. Käsite on määrittelemätön ja myös lain esitöissä on tuotu esiin, että määrittelyssä voitaisiin tukeutua tilastolain soveltamisalaan. Suora viittaus määritteli selkeämmin, että kyse on viranomaisen muodostamasta laissa säännellystä tilastosta.

Pykälän 2 momentti kumottaisiin. Säännös koskee sellaisten tietojen luovuttamista, joita maistraatti käsittelee 70 §:n mukaisessa, erityisesti uskonnolliselle yhdyskunnalle annetussa palvelussa. Kyse on kuitenkin tällöin asetelmasta, jossa nykyinen maistraatti toimii käsittelijäsuhteessa uskonnolliseen yhdyskuntaan. Tietojen luovuttaminen on tällöin rekisterinpitäjän vastuulla ja mahdollinen luovutusten sääntely tulisi sisällyttää tätä lakisäateistä käsittelyä ja käsittelypalvelun toimeksiantajaa koskevaan lainsäädäntöön. Se, missä määrin tietojenkäsittelypalvelussa voidaan luovuttaa tietoja, on tällaisen erityislainsäädännön sekä käsittelijän ja rekisterinpitäjän välisen sopimuksen varassa. Asiasta ei tulisi säätää erikseen väestötietolaissa.

43 §. Tunnuksen luovuttaminen. Pykälän 2 momentin 1 kohdassa muutettaisiin viraston nimi. [Huom. Pykälän muuttamisesta on vireillä toinen ehdotus, kts. HE 19/2018]

44 §. Selvitys tietojen käytöstä ja suojauksesta. Pykälässä säädettäisiin edelleen tietojen käytöstä ja suojauksesta annettavasta selvityksestä. Säännös selvityksen tavasta siirrettäisiin pykälän 2 momentista osaksi sen 1 momenttia. Säännökset tilanteista, joissa selvitys on vaadittava, pysyisivät ennallaan, mutta ne sisältyisivät vastaisuudessa pykälän 2 momenttiin. Uudessa 3 momentissa säädettäisiin kuitenkin poikkeuksesta tähän 2 momenttiin. Poikkeuksen mukaan selvitystä ei vaadita käyttäjältä, jonka tietojen käsittely kuuluu [tiedonhallinnan yleislain] soveltamisalaan. [Tiedonhallinnan yleislaki] sisältää yleiset säännökset tietojen suojauksesta, eikä suojauksen tasoa ole tältä osin tarpeen selvittää luovutuksen yhteydessä. [Huom. Pykälän muuttamisesta on vireillä toinen ehdotus, kts. HE 19/2018]

46 §. Tietojen luovuttamisen tavat ja keinot. Pykälästä poistettaisiin erilliset säännökset tietojen luovuttamisesta teknisen käyttöyhteyden avulla. Yleiset säännökset tietojen luovuttamisen tavoista sisältyisivät vastaisuudessa [tiedonhallinnan yleislakiin]. Pykälän 1 momenttiin lisättäisiin viittaus yleislakiin ja lisäksi siinä säilytettäisiin asetuksenantovaltuutus, jonka nojalla voidaan antaa tarkempia säännöksiä todistuksista ja otteista.

Pykälän 2 momentti poistettaisiin. Momentissa on säädetty viranomaisen mahdollisuudesta antaa laissa säädettyin edellytyksin henkilölle oikeus tutkia väestötietojärjestelmän paperisia asiakirjoja tai muita vastaavia aineistoja. Säännös on tarpeeton, sillä myös paperisen asiakirjan antaminen katsotaan tiedon luovuttamiseksi. Lain yleisiä säännöksiä tiedon luovuttamisesta voidaan siten soveltaa suoraan ilman erillistä säännöstä. Viranomaisen valvonta asiakirjoja tutkittaessa on tarpeen, jotta viranomainen voi tosiasiaa kontrolloida sitä, mitä tietoja se luovuttaa. Näin ollen valvonnan edellytys johtuu tietosuojaa-asetuksesta ja hyvästä tiedonhallintatavasta, eikä siitä ole tarpeen säätää erikseen. Muutos ei vaikuttaisi vallitsevaan oikeustilaan.

47 §. Tietojen luovuttamisesta vastaava viranomainen. Pykälän otsikkoa muutettaisiin niin, että siinä viitattaisiin tietojen luovuttamisesta vastaavaan viranomaiseen luovuttamisesta päättävän viranomaisen sijaan. Muotoilun muutos olisi selkeyttävä, sillä kaikesta tietojen luovuttamisesta ei ole tarpeen tehdä päätöstä.

Pykälästä poistettaisiin yksityiskohtaiset säännökset Väestörekisterikeskuksen ja maistraattien välisestä toimivallanjaosta. Digi- ja väestötietovirasto vastaisi jatkossa molempien tekemästä tietojen luovuttamisesta. Pykälässä olisi kuitenkin tarpeen erottaa sellainen tietojen luovutus, jota Ahvenanmaan valtionvirasto tekee toimialueellaan. Ahvenanmaan valtionvirasto luovuttaisi jatkossakin tietoja maistraattien tavoin, eikä sen toimivaltaan tältä osin tulisi muutosta. Koska Digi- ja väestötietoviraston toimivalta tiedon luovutuksessa olisi yleinen, säädettäisiin pykälässä erikseen Digi- ja väestötietoviraston yleisestä ja Ahvenanmaan valtionviraston erityisestä vastuusta.

Pykälän 1 momentin mukaan Digi- ja väestötietovirasto vastaisi väestötietojärjestelmän tietojen luovuttamisesta sekä sellaisten yleisesti tarpeellisten tietopalveluiden tuottamisesta, mukaan lukien tietojen tilastomuotoisista palveluista, jotka mahdollistavat väestötietojärjestelmän tietojen hyödyntämisen tämän lain mukaisesti.

Pykälän 2 momentin mukaan Ahvenanmaan valtionvirasto vastaisi toimialueellaan todistuksen, otteen tai jäljennöksen antamisesta väestötietojärjestelmän tiedoista tai niihin liittyvistä asiakirjoista sekä muusta väestötietojärjestelmän tietojen luovuttamisesta, joka ei tapahdu rajapinnan avulla. Valtionvirasto voisi säädöksen nojalla edelleen luovuttaa tietoja paikallisiin tai muuten rajoitettuihin tarkoituksiin myös sähköisesti. Se ei kuitenkaan voisi hyödyntää tietojen luovutuksessa rajapintaa tai muuten avata tiedon hakijalle yhteyttä väestötietojärjestelmään.

[Huom. Pykälän muuttamisesta on vireillä toinen ehdotus, kts. HE 19/2018]

49 §. Muu luovutustoimivalta. Pykälässä muutettaisiin viraston nimi. Lisäksi 1 momentin 2 kohdasta poistettaisiin tarpeeton täsmennys siitä, että muu organisaatio on ”rekisterihallinnon ulkopuolinen”. Kun jäljelle jäävät vain Digi- ja väestötietovirasto ja Ahvenanmaan valtionvirasto, ja jälkimmäisen tehtävistä on säädetty laissa, ei ole edelleen tarpeen tarkentaa, että kyse on tämän piirin ulkopuolisista organisaatioista.

Pykälän 2 momenttia muutettaisiin vastaamaan muutettavaa 44 §:ä. Kun viranomaiselta ei enää edellytettäisi selvitystä, ei selvitystä voida asettaa myöskään luovutustoimivaltaa koskevan sopimuksen edellytykseksi. Esitetty 2 momentti koskisi vain 1 momentin 2 kohtaa ja tätä tarkoittava viittaus lisättäisiin momentin alkuun. Vastaavasti tarpeettomaksi tuleva viittaus poistettaisiin momentin toisesta virkkeestä.

50 §. Tietojen luovuttamista koskeva menettely. Pykälän 2 momentti kumottaisiin. Väestötietojärjestelmän tietojen luovuttamista koskevaan menettelyyn sovelletaan hallintolakia ja tältä osin hallintolain edellytykset vireille tulleen asian päättämisestä ovat riittävät. Viranomainen voi käyttää harkintaa siitä, missä määrin päätöksessä on tuotava esiin käyttäjän oikeudet ja velvollisuudet tai tietojen suojausta koskevat kysymykset. Pääsääntöisesti nämä velvollisuudet johtuvat suoraan tietosuoja-asetuksesta, eikä niistä tiedottamisen tulisi olla viranomaiselle pakollista.

Pykälän 3 momentista poistettaisiin viittaus maistraattiin. Sen sijaan tuotaisiin esille, että tietojen luovutuksesta on kirjattava säännöksessä luetellut tiedot tarkoituksenmukaisella tavalla. Lisäksi momentin muotoilua muutettaisiin niin, että näissä tapauksissa luovutuksesta on tehtävä päätös vain tarvittaessa. Muutoksella on tarkoitus selkeämmin mahdollistaa tiettyjen henkilökohtaiseen käyttötarkoitukseen tapahtuvien tietojen luovutusten automatisointi. Esimerkiksi ote väestötietojärjestelmästä voitaisiin automatisoida niin, että tietyt selkeästi ongelmattomat tiedot voitaisiin antaa suoraan asiointipalvelussa automaattisena otteena ilman viranomaisen vuorovaikutusta. Edellytys tietojen tarkoituksenmukaiselle kirjaamiselle koskisi kuitenkin myös tällaisia luovutuksia. Asiointipalvelun tai muun käyttöliittymän olisi tehtävä merkintä kohdetta, käyttötarkoitusta ja luovutusajan kohtaa sekä luovutettujen tietojen tilaajaa tai käyttäjää koskevista tiedoista. Asiointipalvelussa voitaisiin kuitenkin määrittellä erikseen ne käyttötarkoitukset, joihin tietoja luovutetaan niin, että käyttäjän ei tarvitse kuvailla käyttötarkoitusta oma-aloitteisesti.

51 §. Luovutettujen tietojen käyttö. Pykälä kumottaisiin. Käyttötarkoitussidonnaisuus on keskeinen tietosuojaan periaate, jota koskevat säännökset sisältyvät tietosuoja-asetukseen ja tietosuojadirektiiviin. Koska käyttötarkoitussidonnaisuus velvoittaa kaikkia rekisterinpitäjiä, myös väestötietojen vastaanottajia, ei ole tarpeen säätää erikseen käyttötarkoitussidonnaisuutta tukevista rajoituksista. Tietoja luovuttavan viranomaisen ei myöskään ole mahdollista omalla päätöksellään myöntää poikkeusta käyttötarkoitussidonnaisuuden periaatteesta.

Pykälällä on tavoiteltu myös sitä, että tiedot haettaisiin aina alkuperäislähteestä, eivätkä tiedon vastaanottajat välittäisi tietoja eteenpäin muodostaen rinnakkaisia osakopioita väestötietojärjestelmän tiedoista. Tällöin tietojen ajantasaisuus saattaisi vaarantua. Tietosuoja-asetus edellyttää kuitenkin rekisterinpitäjiltä tietojen täsmällisyyden ajantasaisuuden varmistamista kaikin mahdollisin keinoin. Tämä tarkoittaa sitä, että rekisterinpitäjien ei tulisi luottaa aika-ajoin päivitettäviin kopioihin, vaan tiedot tulisi tarkistaa aina väestötietojärjestelmästä. Myös tietojen käsittelyn minimointi edellyttää sitä, ettei tietoja säilötä turhaan niiden vastaanottajalla tai muodosteta rinnakkaisia rekistereitä väestötietojärjestelmälle. Säännös on tarpeeton myös tältä osin.

52 §. Digi- ja väestötietoviraston tiedonsaanti- ja tarkastusoikeus. Pykälässä muutettaisiin viraston nimi.

53 §. Käyttäjärekisteri. Pykälässä muutettaisiin viraston nimi. Lisäksi luovuttaisiin ”teknisen käyttöyhteyden” käsitteestä. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin sen sijaan, että käyttäjärekisteriä pidetään rajapinnan tai kysely-yhteyksien avulla tapahtuvasta käsittelystä. Tämä vastaisi nykytilaa. Muutos olisi kielellinen ja selkeyttävä.

54 §. Käyttäjärekisterin tietojen käyttö. Pykälässä muutettaisiin viraston nimi.

55 §. Käyttäjärekisterin tietojen luovuttaminen. Pykälän 1 momentin 2 kohta poistettaisiin. Tietosuojavalettuutetun toimiston tiedonsaanti- ja tarkastusoikeudesta säädetään tietosuoja-asetuksen 58 artiklan 1 kohdassa sekä tietosuojalain 18 §:ssä. Tietosuojavalettuutetulla on oikeus salassapitosäännösten estämättä saada maksutta tehtäviensä hoidon kannalta tarpeelliset tiedot. Tietojen luovuttamisesta ei tältä osin ole tarpeen säätää erikseen. Pykälän 1 momentin kohtien numerointia muutettaisiin vastaavasti.

56 §. Lokirekisteri. Pykälässä muutettaisiin viraston nimi. Lisäksi luovuttaisiin ”teknisen käyttöyhteyden” käsitteestä. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin sen sijaan, että käyttäjärekisteriä pidetään rajapinnan tai kysely-yhteyksien avulla tapahtuvasta käsittelystä. Tämä vastaisi nykytilaa. Muutos olisi kielellinen ja selkeyttävä. Pykälässä muutettaisiin lisäksi viraston nimi.

57 §. Lokirekisterin tietojen käyttö. Pykälässä muutettaisiin viraston nimi.

58 §. Lokirekisterin tietojen luovuttaminen. Pykälän 1 momentin 2 kohta poistettaisiin. Tietosuojavalettuutetun toimiston tiedonsaanti- ja tarkastusoikeudesta säädetään tietosuoja-asetuksen 58 artiklan 1 kohdassa sekä tietosuojalain 18 §:ssä. Tietosuojavalettuutetulla on oikeus salassapitosäännösten estämättä saada maksutta tehtäviensä hoidon kannalta tarpeelliset tiedot. Tietojen luovuttamisesta ei tältä osin ole tarpeen säätää erikseen. Pykälän 1 momentin kohtien numerointia muutettaisiin vastaavasti.

59 §. Tapahtumatietojen käsittely. Pykälän 3 momentin 2 kohta kumottaisiin. Tietosuojavalettuutetun toimiston tiedonsaanti- ja tarkastusoikeudesta säädetään tietosuoja-asetuksen 58 artiklan 1 kohdassa

sekä tietosuojalain 18 §:ssä. Tietosuojavaltuutetulla on oikeus salassapitosäännösten estämättä saada maksutta tehtäviensä hoidon kannalta tarpeelliset tiedot. Tietojen luovuttamisesta ei tältä osin ole tarpeen säätää erikseen. Pykälän 2 momentin kohtien numerointia muutettaisiin vastaavasti.

60 §. Väestörekisterikeskuksen selvitysvelvollisuus. Pykälä kumottaisiin. Tietosuojavaltuutetun tehtävistä ja velvollisuuksista tietojen käsittelyn valvonnassa on säädetty erikseen tietosuojalaissa. Tietosuojavaltuutetulla on oikeus puuttua tietojen käsittelyyn sekä saada tarvitsemansa tiedot valvonnan suorittamiseksi. Laissa olisi tarpeetonta säätää erikseen erityisestä raportointivelvoitteesta nimenomaan Digi- ja väestötietoviraston osalta.

6 luku. Digi- ja väestötietoviraston varmennettu sähköinen asiointi. Luvun otsikossa muutettaisiin viraston nimi.

61 §. Varmennetun sähköisen asioinnin palvelut. Pykälässä muutettaisiin viraston nimi.

62 §. Varmennetussa sähköisessä asioinnissa käytettävien varmenteiden tiedot. Pykälän 1 momentissa muutettaisiin viraston nimi.

63 §. Tekninen tunnistetieto ja sähköinen asiointitunnus sekä niiden antaminen. Pykälän 1 momentista poistettaisiin säännös, jonka mukaan teknisen tunnistetiedon antamisesta ja tallettamisesta vastaa Väestörekisterikeskus. Lain 4 §:n mukaan Digi- ja väestötietovirasto on väestötietojärjestelmän rekisterinpitäjä eikä pykälää sovellettaisi Ahvenanmaan valtionvirastoon, joten toimivaltainen viranomaisena on selkeästi osoitettavissa. Teknisen tunnistetiedon antamisesta ei tältä osin olisi säädettävä erikseen. Pykälän 2 momentissa muutettaisiin lisäksi viraston nimi.

64 §. Sähköisen asiointitunnuksen muuttaminen. Pykälän 1 ja 3 momentissa muutettaisiin viraston nimi. [Huom. Pykälän muuttamisesta on vireillä toinen ehdotus, kts. HE 19/2018]

65 §. Varmenteen ja siihen sisältyvien tietojen käsittely. Pykälässä muutettaisiin viraston nimi.

67 §. Muun varmenteen hakeminen ja myöntäminen. Pykälän 1 momentissa muutettaisiin viraston nimi. [Huom. Pykälän muuttamisesta on vireillä toinen ehdotus, kts. HE 19/2018]

68 §. Varmenteen hakemista ja myöntämistä koskeva menettely eräissä tapauksissa. Pykälän 1 ja 2 momentissa muutettaisiin viraston nimi.

69 §. Digi- ja väestötietoviraston tiedonsaanti- ja tarkastusoikeus. Pykälässä muutettaisiin viraston nimi.

70 §. Tietojenkäsittelypalvelu. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin voimassa olevaa lakia vastaavasti tietojenkäsittelypalvelusta ja siitä, että toimeksiantaja voi olla vain sellainen rekisterinpitäjä, jolla on lakiin tai sen nojalla annettuun asetukseen perustuva oikeus rekisterinpitämiseen. Kyse olisi toiminasta, jossa Digi- ja väestötietovirasto toimii käsittelijäsuhteessa toimeksiantajana olevaan rekisterinpitäjään. Muotoilua muutettaisiin kuitenkin niin, että momentin soveltamisalaan kuuluisivat rekisterinpitäjät, joiden oikeus tietojen käsittelyyn perustuu tietosuojasetuksen 6 artiklan 1 kohdan c alakohtaan. Soveltamisala olisi asiallisesti sama, mutta muotoilu olisi yhdenmukainen tietosuojasetuksen kanssa.

Pykälän 1 momentista poistettaisiin säännös, jonka mukaan Väestörekisterikeskuksella ei ole oikeutta päättää toimeksiannon kohteena olevien tietojen muusta käsittelystä tai luovuttamisesta. Säännös on tarpeeton, sillä toimeksiantajana on käsittelyn osalta rekisterinpitäjä, eikä käsittelijänä toimivalla virastolla ole tietosuojasetuksen nojalla oikeutta päättää tietojen käsittelystä. Käsittelijä toimii rekisterinpitäjän lukuun.

Pykälän 2 momentista poistettaisiin säännös siitä, että tietojenkäsittelypalvelusta on tehtävä kirjallinen sopimus. Tämä vaatimus sisältyy jo tietosuojasetukseen eikä siitä ole tarpeen säätää erikseen. Digi- ja väestötietoviraston toiminnan näkökulmasta voidaan kuitenkin säätää asetuksella sopimuksen sisällöstä. Käytännössä kyse olisi sen sääntelystä, minkä sisältöiseen sopimukseen Digi- ja väestötietovirasto voi 70 §:n mukaisen palvelun tuottamiseksi sitoutua. Yleisesti käsittelijän ja rekisterinpitäjän välistä sopimusta säännellään tietosuojasetuksen 28 artiklassa, eikä valtioneuvoston asetuksella voitaisi poiketa tietosuojasetuksen säännöksistä.

72 §. Suoritteista ja palveluista perittävät maksut. Pykälän 1 momentissa muutettaisiin viraston nimi.

73 §. Tietojärjestelmien käytettävyys. Pykälä kumottaisiin. Tiedonhallintaa ja tietojärjestelmien käytettävyyttä koskevat säännökset sisältyisivät jatkossa [tiedonhallinnan yleislakiin].

74 §. Tietoturvallisuus. Pykälää kumottaisiin. Tiedonhallintaa ja tietoturvallisuutta koskevat säännökset sisältyisivät jatkossa [tiedonhallinnan yleislakiin]. Vastuu seuraa myös suoraan viranomaisen asemasta tietosuojasetuksen mukaisena rekisterinpitäjänä.

76 §. Tiedon korjaaminen. Pykälän 1 momentissa muutettaisiin viraston nimi.

76 b §. Muutoksenhaku. Pykälän 3 momentissa muutettaisiin viraston nimi. [Huom. Pykälän muuttamisesta on vireillä toinen ehdotus, kts. HE 19/2018]

77 §. Vaitiolovelvollisuus ja hyväksikäyttökielto. Pykälä kumottaisiin. Väestötietojärjestelmän tietojen julkisuuteen ja salassapitoon sovelletaan julkisuuslakia. Pykälä on sisältänyt pääasiassa informatiivisen viittauksen julkisuuslain säännöksiin ja sen sisältämään hyväksikäyttökieltoon. Väestötietojärjestelmän tietojen salassapito perustuu suoraan julkisuuslain säännöksiin erityisesti sen 24 §:n 1 momentin 31 ja 32 kohtiin. Väestötietojärjestelmän tiedoista salassa pidettäviä suoraan julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 32 kohdan nojalla ovat vanhempien täydelliset nimet ja henkilötunnukset; siviilisääty sekä tieto avioliiton solmimisesta ja purkautumisesta tai parisuhteen rekisteröinnistä, rekisteröidyn parisuhteen purkautumisesta ja rekisteröidyn parisuhteen muuttamisesta avioliitoksi; aviopuolison tai rekisteröidyn parisuhteen toisen osapuolen täydellinen nimi ja henkilötunnus; lasten täydelliset nimet ja henkilötunnukset; lapsen ja vanhemman perheoikeudellista asemaa koskevat tiedot; lapsen huoltoa ja sen sisältöä koskevat tiedot; vahvistettua adoptiota koskevat tiedot; lapsen huostaanottoa koskevat tiedot; transseksuaalin sukupuolen vahvistamista koskeva tieto; sekä tieto jäsenyydestä uskonnonvapauslaissa (453/2003) tarkoitettussa uskonnollisessa yhdyskunnassa. Ne tiedot, jotka eivät sisälly julkisuuslain 24 §:n tai muun salassapitosäännöksen soveltamisalaan ovat lähtökohtaisesti julkisia, vaikkakin henkilötietojen käsittelyyn sovelletaan tietosuojalainsäädäntöä ja henkilötietojen käsittely on rajoitettua myös julkisuuslain nojalla. Mikäli tietoja koskee turvakielto, ne ovat salassapidettäviä julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 31 kohdan nojalla.

Julkisuuslain 23 §:n säännökset vaitiolovelvollisuudesta ja hyväksikäyttökiellosta soveltuvat väestötietojärjestelmän tietojen käsittelyyn ilman erillistä viittausta. Tietosuoja-asetus rajoittaa henkilö-tietojen käsittelyä myös tietojen vastaanottajan toiminnassa.

78 §. Viittaukset rangaistussäännöksiin. Pykälästä poistettaisiin viittaussäännös vaitiolovelvollisuuden tai hyväksikäyttökiellon rikkomisen rangaistavuudesta. Muutos seuraisi 77 §:n kumoamisesta. Julkisuuslain 23 §:n säännös vaitiolovelvollisuudesta ja hyväksikäyttökiellosta soveltuu ilman erillistä viittausta myös väestötietojärjestelmän tietojen käsittelyyn. Samoin rikoslain säännökset tämän vaitiolovelvollisuuden tai hyväksikäyttökiellon rikkomisesta tulevat suoraan sovellettavaksi ilman erillistä viittausta. [Huom. Pykälän muuttamisesta on vireillä toinen ehdotus, kts. HE 19/2018]

80 §. Siirtymäsäännökset. Lain siirtymäsäännöksiä muutettaisiin niiltä osin, kun säännökset tulevat edelleen sovellettavaksi ja siirtyminen valtakunnalliseen Digi- ja väestötietovirastoon vaikuttaa säännöksen soveltamiseen. Pykälän 3 momenttia muutettaisiin niin, että viittaus maistraattiin korvattaisiin viittauksella Digi- ja väestötietovirastoon. Pykälän 7 momenttia muutettaisiin niin, että siinä viitattaisiin Digi- ja väestötietovirastoon ja tarpeeton säännös sekä asetuksenantovaltuus alueellisesti toimivaltaisista maistraateista poistettaisiin. Pykälän 9 momenttia muutettaisiin niin, että siitä poistettaisiin tarpeeton asetuksenantovaltuus asiakirjoja säilyttävästä alueellisesta maistraatista.

1.3 Laki Digi- ja väestötietoviraston eräistä henkilörekistereistä

1 §. *Lain soveltamisala.* Laissa säädettäisiin avioehtoasioiden rekisteristä, avoliittoasioiden rekisteristä, lahjoitusasioiden rekisteristä, vihkimisoikeusrekisteristä sekä holhousasioiden rekisteristä. Laikiin kerättäisiin näitä rekistereistä koskeva sääntely maistraattien eräistä henkilörekistereistä annetusta laista (57/2005), vihkimisoikeudesta annetusta laista (571/2008) sekä holhoustoimilaista (889/1999). Samalla sääntelyä yhdenmukaistettaisiin ja selkeytettäisiin. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin yleisesti lain soveltamisalasta ja lueteltaisiin lain soveltamisalaan sisältyvät rekisterit.

Pykälän 2 momentti sisältäisi informatiiviset viittaukset asiakirjojen julkisuutta ja tietosuoja koskevaan sääntelyyn. Tietojen salassapitoon sovelletaan viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettua lakia (621/1999, jäljempänä julkisuuslaki). Laissa olisi kuitenkin mahdollista myös erikseen säätää poikkeuksista julkisuuslain sääntelyyn. Henkilötietojen käsittelyyn sovellettaisiin luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelystä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) N:o 679/2016, jäljempänä tietosuoja-asetus, ja tietosuojalakia (/).

2 §. *Käsittelyn tarkoitus.* Pykälässä säädettäisiin lain soveltamisalaan kuuluvan henkilötietojen käsittelyn tarkoituksesta. Käsittely olisi kaikkien rekisterien osalta lakisääteistä ja sen oikeusperusteena olisi tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan c alakohta.

Pykälän 1 momentin mukaan avioehtoasioiden rekisterin, avoliittoasioiden rekisterin sekä lahjoitusasioiden rekisterin tietojen käsittelyn tarkoituksena on yksityishenkilöiden välisten oikeustoimien oikeusvaikutusten voimaan saattaminen sekä tietojen saattaminen julkisiksi. Käyttötarkoitus vastaisi voimassa olevan maistraattien eräistä henkilörekistereistä annetun lain säännöksiä. Oikeustilaa ei tältä osin olisi tarkoitus muuttaa.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin vihkimisoikeusrekisterin käsittelyn tarkoituksesta. Vihkimisoikeusrekisterin tietojen käsittelyn tarkoitus on myönnettyjen vihkimisoikeuksien hallinnointi ja val-

vonta sekä avioliittojen pätevyuden selvittäminen. Vihkimisoikeusrekisteri sisältää tiedot avioliittolain (234/1929) ja vihkimisoikeudesta annetun lain (/) nojalla myönnettyistä vihkimisoikeuksista. Käyttötarkoitus vastaisi voimassa olevan vihkimisoikeuslain 10 ja 11 §:n säännöksiä.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin, että holhousasioiden rekisterin tietojen käsittelyn tarkoitus on holhoustoimesta annetussa laissa (422/1999) tarkoitetun edunvalvojan ja edunvalvontavaltuutuksesta annetussa laissa (648/2007) tarkoitetun valtuutetun toiminnan valvominen ja kolmansien oikeuden turvaaminen. Käyttötarkoitus vastaisi holhoustoimilain 64 §:n 1 momentissa säädettyä.

3 § *Viranomaiset*. Pykälässä säädettäisiin viranomaisten toimivallasta ja tehtävistä rekisterien ylläpidossa. Laissa tarkoitettujen rekisterien rekisterinpitäjä on Digi- ja väestötietovirasto. Ahvenanmaan valtionvirasto ylläpitää rekistereitä lain mukaisesti ja vastaa rekistereihin tallettamistaan tiedoista. Voimassa olevan lainsäädännön mukaan rekistereitä pitävät maistraatit yhdessä. Lisäksi holhousasioiden rekisterin yleisestä toimivuudesta ja rekisteritoimintojen yhtenäisyydestä on vastannut aluehallintovirasto. Rekisterihallintolain (166/1996) nojalla myös Ahvenanmaan valtionvirasto on pitänyt rekistereitä, sillä se hoitaa Ahvenanmaan maakunnassa maistraatin tehtäviä.

Jatkossa ei olisi tarkoituksenmukaista, että Digi- ja väestötietovirasto ja Ahvenanmaan valtionvirasto olisivat tietosuojaa-asetuksen 26 artiklan tarkoituksessa yhteisrekisterinpitäjiä. Digi- ja väestötietovirasto olisi laissa tarkoitettujen rekisterien ainut rekisterinpitäjä. Ahvenanmaan valtionvirasto ylläpitäisi ja käsitelisi kuitenkin tässä laissa tarkoitettujen rekisterien tietoja lain sekä Digi- ja väestötietoviraston tarkemman ohjeistuksen mukaisesti. Se käyttäisi viranomaisena itsenäistä ratkaisuvalltaa sille säädetyissä tehtävissä, mutta kokonaisvastuu lain soveltamisalaan kuuluvista rekistereistä ja niiden tietojen käsittelystä olisi Digi- ja väestötietovirastolla. Digi- ja väestötietovirasto antaisi Ahvenanmaan valtionvirastolle sellaiset ohjeet, joiden noudattaminen olisi tarpeen rekisterinpidon yhtenäisyyden ja tietosuojan näkökulmasta. Digi- ja väestötietovirasto ei kuitenkaan ohjeillaan voisi rajoittaa valtionviraston lakisääteistä toimivalltaa.

Itä-Suomen aluehallintoviraston toimivallasta tai rekisterinpidosta ei enää olisi tarpeen säätää. Maistraattien ohjaus- ja kehittämissyksikön tehtävät yhdistettäisiin Digi- ja väestötietovirastoon. Lisäksi sen rooli järjestelmän teknisenä rekisterinpitäjänä ei enää olisi tarpeen, kun rekisterinpidon vastuu olisi keskitetty Digi- ja väestötietovirastolle.

4 §. *Avioehtoasioiden rekisteriin tallennettavat tiedot*. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin avioehtoasioiden rekisteriin tallennettavista tiedoista. Avioehtoasioiden rekisteriin tallennetaan tiedot avioliittolain 35 §:n 4 momentissa tarkoitetusta ilmoituksesta avio-oikeuden poistamisesta, 43 §:n 1 momentissa tarkoitetusta avioehtosopimuksesta, 104 §:n 2 momentissa tarkoitetusta osituskirjasta sekä 135 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitetuista sopimuksista. Pykälän 1 momentin 1-7 kohdassa säädettäisiin tarkemmin niistä tiedoista, jotka rekisteröinnin yhteydessä voidaan tallentaa rekisteriin. Kaikkia tietoja ei kuitenkaan tallennettaisi jokaisen asian yhteydessä.

Tietosisältö vastaisi maistraattien eräistä henkilörekistereistä annetun lain 5 §:ä muilta osin, mutta lista sisältäisi 1 momentin 4 kohdassa myös avioliiton purkautumispäivän ja purkamisen perusteen, jotka aiemmin ovat sisällyneet maistraattien eräistä rekistereistä annetun lain 5 §:n 2 momenttiin. Tieto merkitään vain osituskirjan osalta. Säännökseen tehtäisiin myös selventäviä kielellisiä muutoksia.

Pykälässä ei maistraattien eräistä henkilörekistereistä annetun lain 5 §:n tavoin olisi tarpeen säätää puolison nimen muutoksesta tai siitä, että tiedot saadaan väestötietojärjestelmästä. Rekisterin tietoja

voidaan käyttötarkoituksen mukaisesti päivittää myös väestötietojärjestelmän tiedoilla ilman, että siitä säädetään erikseen. Rekisterinpitäjällä on tietosuoja-asetuksen mukaan velvoite huolehtia siitä, että tiedot ovat ajantasaisia. Väestötietojärjestelmän näkökulmasta kyse on viranomaisen lakisääteisestä tietojen käsittelystä, johon väestötietolain nojalla voidaan luovuttaa tarpeelliset tiedot. Digi- ja väestötietovirastolla ja Ahvenanmaan valtionvirastolla on lisäksi väestötietolain 5 §:n nojalla oikeus käyttää väestötietojärjestelmän tietoja niille säädettyjen tehtävien hoitamisessa.

5 §. Avoliittoasioiden rekisteriin tallennettavat tiedot. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin avoliittoasioiden rekisteriin tallennettavista tiedoista. Avoliittoasioiden rekisteriin tallennetaan tiedot avopuolisoiden yhteistalouden purkamisesta annetun lain (26/2011) 11 §:ssä tarkoitetuista omaisuuden erottelukirjasta hyvitystä koskevasta sopimuksesta tai muusta asiakirjasta. Pykälän 1 momentin 1-5 kohdassa säädettäisiin tarkemmin niistä tiedoista, jotka rekisteröinnin yhteydessä voidaan tallentaa rekisteriin. Tietosisältö vastaisi maistraattien eräistä henkilörekistereistä annetun lain 6 b §:ä muilta osin, mutta pykälässä ei maistraattien eräistä henkilörekistereistä annetun lain 6 a §:n tavoin olisi tarpeen säätää puolison nimen muutoksesta tai siitä, että tiedot saadaan väestötietojärjestelmästä. Rekisterin tietoja voidaan käyttötarkoituksen mukaisesti päivittää myös väestötietojärjestelmän tiedoilla ilman, että siitä säädetään erikseen. Rekisterinpitäjällä on tietosuoja-asetuksen mukaan velvoite huolehtia siitä, että tiedot ovat ajantasaisia. Väestötietojärjestelmän näkökulmasta kyse on viranomaisen lakisääteisestä tietojen käsittelystä, johon väestötietolain nojalla voidaan luovuttaa tarpeelliset tiedot. Digi- ja väestötietovirastolla ja Ahvenanmaan valtionvirastolla on lisäksi väestötietolain 5 §:n nojalla käyttää väestötietojärjestelmän tietoja niille säädettyjen tehtävien hoitamisessa. Säännökseen tehtäisiin myös selventäviä kielellisiä muutoksia.

6 §. Lahjoitusasioiden rekisteriin tallennettavat tiedot. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin lahjoitusasioiden rekisteriin tallennettavista tiedoista. Lahjoitusasioiden rekisteriin tallennetaan tiedot lahjanlupauslain (625/1947) 6 §:ssä tarkoitettusta lahjoituksesta. Pykälän 1 momentin 1-7 kohdassa säädettäisiin tarkemmin niistä tiedoista, jotka rekisteröinnin yhteydessä voidaan tallentaa rekisteriin. Tietosisältö vastaisi maistraattien eräistä henkilörekistereistä annetun lain 8 §:ä muilta osin, mutta pykälässä ei sen tavoin olisi tarpeen säätää osapuolten muutoksesta tai siitä, että tiedot saadaan väestötietojärjestelmästä. Rekisterin tietoja voidaan käyttötarkoituksen mukaisesti päivittää myös väestötietojärjestelmän tiedoilla ilman, että siitä säädetään erikseen. Rekisterinpitäjällä on tietosuoja-asetuksen mukaan velvoite huolehtia siitä, että tiedot ovat ajantasaisia. Väestötietojärjestelmän näkökulmasta kyse on viranomaisen lakisääteisestä tietojen käsittelystä, johon väestötietolain nojalla voidaan luovuttaa tarpeelliset tiedot. Digi- ja väestötietovirastolla ja Ahvenanmaan valtionvirastolla on lisäksi väestötietolain 5 §:n nojalla oikeus käyttää väestötietojärjestelmän tietoja niille säädettyjen tehtävien hoitamisessa. Säännökseen tehtäisiin myös selventäviä kielellisiä muutoksia.

7 §. Vihkimisoikeusrekisteriin tallennettavat tiedot. Pykälässä säädettäisiin vihkimisoikeusrekisteriin tallennettavista tiedoista. Pykälä vastaisi olennaiselta sisällöltään vihkimisoikeudesta annetun lain 9 §:n 2-5 momenttia, mutta sääntely olisi yleisemmällä tasolla. Rekisterin tietosisältöön ei ehdoteta muutoksia. Lain tasolla säädettäisiin kuitenkin yleisemmin niistä tiedoista, jotka rekisteriin voidaan tallentaa. Tietoja ei enää listattaisi asiaryhmittäin ja yksityiskohtaisemmat säännökset tiedoista sisältyisivät 9 §:n asetuksenantovaltuutuksen nojalla annettavaan valtioneuvoston asetukseen.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin yleisesti niistä tiedoista, jotka vihkimisoikeusrekisterin voidaan tallentaa. Pykälä sisältäisi sekä vihkimisoikeudesta annetun lain että avioliittolain 17 a §:n 2 momentin, 112 §:n tai 113 §:n nojalla myönnettyä vihkimisoikeutta koskevat tiedot, jotka voimassa olevassa vihkimisoikeudesta annetun lain 9 §:ssä on eroteltu 2-4 momentteihin. Kun vihkimisoikeus

on myönnetty vihkimisoikeudesta annetun lain nojalla, rekisteriin talletetaan vihkimisoikeutta hake-
neen yhdyskunnan nimi ja kotipaikka, vihkijän nimi ja henkilötunnus tai sen puuttuessa syntymä-
aika, myöntämispäätöksen antopäivä sekä peruuttamispäätöksen antopäivä ja voimassaoloaika. Kun
vihkimisoikeus on myönnetty avioliittolain 17 a §:n 2 momentin nojalla, rekisteriin talletetaan vih-
kijän nimi ja henkilötunnus, myöntämispäätöksen antopäivä sekä peruuttamispäätöksen antopäivä ja
voimassaoloaika. Kun vihkimisoikeus on myönnetty avioliittolain 112 tai 113 §:n nojalla, rekiste-
riin talletetaan vihkimisoikeuden saaneen henkilön nimi ja henkilötunnus tai sen puuttuessa synty-
mäaika sekä virka-asema taikka ammatti- tai tehtävänimike ja asemapaikka, vihkimisoikeudelle
mahdollisesti asetetut ehdot tai rajoitukset sekä vihkimisoikeuden myöntänyt viranomais- ja
myöntämis- ja peruuttamispäätöksen antopäivä, sisältö ja voimassaoloaika. Tarkemmat säännökset
tietojen tallettamisesta kussakin asiaryhmässä sisältyisivät kuitenkin valtioneuvoston asetukseen.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin sellaisista tiedoista, jotka voidaan 1 momentissa tarkoitettujen
tietojen lisäksi tallentaa rekisteriin, kun vihkimisoikeus on liitetty tiettyyn virkaan, toimeen tai teh-
tävään. Tällaisia tietoja ovat vihkimisoikeuden saaneen viranomaisen tai yhteisön nimi ja kotipaikka
sekä virka, toimi tai tehtävä, johon vihkimisoikeus on liitetty. Nämä tiedot tallennettaisiin rekiste-
riin lähinnä kun vihkimisoikeus on myönnetty avioliittolain 112 tai 113 §:n nojalla ja ne korvaisivat
1 momentin 2 ja 3 kohdissa tarkoitettut tiedot.

8 §. Holhousasioiden rekisteriin tallennettavat tiedot. Pykälässä säädettäisiin holhousasioiden rekis-
teriin tallennettavista tiedoista. Sääntely sisältyy tällä hetkellä holhoustoimilain 64 §:n 1 momenttiin
sekä oikeusministeriön asetukseen tietojen merkitsemisestä holhousasioiden rekisteriin (238/2011).
Edunvalvontavaltuutuksen merkitsemisestä holhousasioiden rekisteriin on mainittu edunvalvonta-
valtuutuksesta annetun lain (648/2007) 27 §:ssä. Tarkemmat säännökset tältä osin on annettu valtio-
neuvoston asetuksella edunvalvontavaltuutuksesta (238/2011).

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin rekisteriin tallennettavista tiedoista. Momentin 1-8 kohdat sisäl-
täisivät ylätasoin luettelon, joka eroaa osin voimassa olevasta sääntelystä. Voimassa olevan holhous-
toimilain 64 §:n 1 momentin nojalla rekisteriin saadaan merkitä edunvalvojaa ja hänen päämiestään
tai valtuutettua ja valtuuttajaa koskevat tiedot, tiedot henkilön toimintakelpoisuuden rajoittamisesta,
toimintakelpoisuuden rajoituksen sisällöstä, edunvalvojan tehtävästä ja määräämisen perusteesta tai
edunvalvontavaltuutuksen sisällöstä, omaisuusluettelon, tilin ja hoitosuunnitelman antamisesta ja
tarkastamisesta, 34 §:ssä tarkoitettua lupaa koskevasta päätöksestä sekä holhousviranomaisen 57 ja
60 §:n mukaisista toimenpiteistä. Nykyinen holhoustoimilaki on tullut voimaan 1.12.1999. Hol-
housasioiden rekisteri on otettu käyttöön samana ajankohtana. Rekisteriin on sitä koskevien oikeus-
ministeriön ja valtioneuvoston asetusten nojalla kirjattu edunvalvojaa, edunvalvontavaltuutettua,
päämiestä ja valtuuttajaa koskevat tiedot, edunvalvojan tehtävää koskevat tiedot sekä tiedot henki-
lön toimintakelpoisuuden rajoittamisesta ja rajoituksen sisällöstä.

Rekisteriin ei ole teknisesti mahdollista viedä tietoja edunvalvojan määräämisen perusteesta eikä
omaisuusluettelon, tilin ja hoitosuunnitelman antamisesta tai tarkastamisesta, holhoustoimilain mu-
kaisesta luvasta tai holhousviranomaisen 57 ja 60 §:n mukaisista toimenpiteistä. Nämä tiedot on kir-
jattu maistraattien asianhallintajärjestelmään. Digi- ja väestötietovirastolla tulee olemaan myös asi-
anhallinta- ja arkistointijärjestelmä, jossa edunvalvonnan valvontaan liittyviä tietoja käsitellään.
Tietojen käsittely näissä järjestelmissä perustuu kuitenkin suoraan holhoistoimesta annetun lain ja
edunvalvontavaltuutuksesta annetun lain säännöksiin holhousviranomaisen tehtävistä ja viraston la-
kisääteiseen tehtävään holhousviranomaisena. Käsittely perustuu myös tältä osin tietosuoja-asetuk-
sen 6 artiklan 1 kohdan c alakohtaan. Koska tällaisten tietojen kirjaaminen holhousasioiden rekiste-
riin on tarpeellista, ne eivät sisältyisi pykälään.

Pykälään on kuitenkin sisällytetty maininta henkilötiedoista, joista tällä hetkellä säädetään aiemmin mainituissa oikeusministeriön ja valtioneuvoston asetuksissa. Sääntely vastaisi muilta osin voimassa olevaa sääntelyä, eikä sen tarkoituksena olisi muuttaa vallitsevaa oikeustilaa.

Pykälän 2 momentti sisältäisi voimassa olevan holhoustoimilain 64 §:n 1 momenttiin sisältyvän säännöksen muista rekisteriin merkittävistä tiedoista, jotka eivät ole henkilötietoja. Lisäksi momentin nojalla voitaisiin tallentaa tieto edunvalvontavaltuutuksen sisällöstä. Vaikka tämä ei ole tällä hetkellä käytäntönä, säännös mahdollistaisi järjestelmän kehityksen tulevaisuudessa.

Pykälän 3 momenttissa säädettäisiin siitä, että edunvalvojan ja alaikäisen päämiehen tietojen tallentamista koskevia säännöksiä sovelletaan myös kansainvälistä suojelua hakevan vastaanotosta sekä ihmiskaupan uhrin tunnistamisesta ja auttamisesta annetussa laissa (746/2011) sekä kotoutumisen edistämisestä annetussa laissa (1386/2010) tarkoitettuun lapsen edustajaan ja lapseen silloin, kun edustajan määräämistä koskeva tieto on tallennettava holhousasioiden rekisteriin. Alaikäiselle ilman huoltajaa maahan tulleelle lapselle määrättävän edustajan tehtävän merkitseminen holhousasioiden rekisteriin perustuu kansainvälistä suojelua hakevan vastaanotosta sekä ihmiskaupan uhrin tunnistamisesta ja auttamisesta annetun lain (746/2011) 5 luvun 44 §:än. Kyseisessä lainkohdassa ei kuitenkaan tarkemmin määritellä sitä, mitä tietoja tällaisesta edustajasta tai lapsesta rekisteriin merkitään. Rekisteriin merkittävistä tiedoista säädetään tällä hetkellä oikeusministeriön asetuksella (238/2011).

Pykälän 4 momentti sisältäisi asetuksenantovaltuutuksen. Vaikka yleisempi valtuutus sisältyisi lain 9 §:ään, olisi tarpeen erikseen säätää valtuudesta yleistä edunvalvojaa koskevien tietojen osalta.

9 §. Tarkemmat säännökset. Pykälä sisältäisi asetuksenantovaltuutuksen. Tarkempia säännöksiä 4–8 §:ssä tarkoitettujen tietojen ja niitä koskevien lisäysten, muutosten ja korjausten tallettamisesta sekä tietojen yksityiskohtaisesta sisällöstä annetaan valtioneuvoston asetuksella. Sääntely on toistaiseksi sisällytetty edunvalvontavaltuutuksesta annetun lain 49 §:n mukaan oikeusministeriön asetukseen ja holhoustoimesta annetun lain 95 §:n mukaan valtioneuvoston asetukseen.

10 §. Rekisterien tietojen julkisuus. Pykälässä säädettäisiin lain soveltamisalaan kuuluvien rekisterien tietojen julkisuudesta. Pykälän 1 momentin mukaan, jokaisella on oikeus saada holhousasioiden rekisteristä tieto siitä, onko tietylle henkilölle määrätty edunvalvoja, kuka on henkilön edunvalvoja, mikä on edunvalvojan tehtävä sekä onko ja millä tavoin henkilön toimintakelpoisuutta rajoitettu. Tätä oikeutta kuitenkin rajoittaa 12 §:n 1 momentin säännös tietojen luovuttamisesta edunvalvonnan päättymisen jälkeen.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin siitä, että edunvalvojalla on oikeus saada tieto niistä holhousasioiden rekisteriin tehdyistä merkinnöistä, jotka koskevat hänen edunvalvontatehtäväänsä tai hänen päämiestään.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin tietojen luovuttamisesta valtion tai kunnan viranomaiselle sekä Kansaneläkelaitokselle. Näille voidaan luovuttaa niiden tehtävien hoitamiseksi tarpeelliset tiedot.

Pykälän 4 momentin mukaan muiden kuin holhousasioiden rekisterin tiedot ovat julkisia. Rekisterien tietojen luovuttamista rajoittaa kuitenkin osaltaan väestötietojärjestelmästä ja Digi- ja väestötietoviraston tietojen käsittelystä annetun lain 37 §:n säännökset turvakiellon alaisista tiedoista. Viranomaiselle, jolle väestötietojärjestelmästä on luovutettu turvakiellon kohteena olevia tietoja, ei saa

luovuttaa tietoja edelleen eikä antaa niitä sivullisen nähtäväksi tai käsiteltäväksi, jollei laissa toisin säädetä.

Pykälä vastaisi olennaisilta osin holhoustoimilain 68 §:n, vihkimisoikeudesta annetun lain 10 §:n sekä maistraattien eräistä henkilörekistereistä annetun lain 3 §:n sääntelyä.

11 §. Tietojen luovuttaminen. Pykälässä säädettäisiin tietojen luovuttamisesta. Pykälän 1 momentin mukaan Digi- ja väestötietovirasto ja Ahvenanmaan valtionvirasto päättävät tietojen luovuttamisesta rekistereistä. Pykälässä ei säädettäisi voimassa olevaa sääntelyä vastaavasti erikseen tietojen luovuttamisesta teknisen käyttöyhteyden avulla, vaan sääntely tietojen luovuttamisen tavasta sisältyisi tiedonhallinnan yleislakiin (/). Yleislaki sisältäisi myös säännökset tietojen suojauksesta tavalla, joka poistaa tarpeen säätää erikseen teknisestä käyttöyhteydestä erityislainsäädännössä. Lisäksi tietojen käsittelyyn ja luovuttamiseen sovellettaisiin tietosuoja-asetuksen säännöksiä.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin henkilötunnuksen luovuttamisesta. Henkilötunnus voidaan luovuttaa, jos tiedon käyttäjällä on oikeus käsitellä tunnusta tietosuojalain tai henkilötietojen käsittelystä rikosasioissa ja kansallisen turvallisuuden ylläpitämisen yhteydessä annetun lain (/) perusteella. Yleislaissa on säädetty tyhjentävästi käsittelyn edellytyksistä.

12 §. Tietojen säilyttäminen rekistereissä. Pykälässä säädettäisiin tietojen säilyttämisestä ja poistamisesta. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin, että holhousasioiden rekisteriin merkityt tiedot on säilytettävä kymmenen vuoden ajan siitä, kun edunvalvonta on päättynyt tai edunvalvontavaltuutus on lakannut olemasta voimassa. Lisäksi momentissa rajoitettaisiin tietojen luovuttamista edunvalvonnan päättymisen jälkeen tai sen jälkeen kun edunvalvontavaltuutus on lakannut olemasta voimassa. Tällöin tiedot voidaan luovuttaa 10 §:n 1 momentin nojalla ainoastaan sille, joka tarvitsee tietoa etujensa, oikeuksiensa tai velvollisuuksiensa hoitamiseksi.

Pykälän 2 momentin mukaan muut laissa tarkoitettuihin rekistereihin merkityt tiedot säilytetään pysyvästi.

Pykälän 1 ja 2 momentin sääntely vastaisi olennaisilta osin holhoustoimilain 68 §:än ja maistraattien eräistä henkilörekistereistä annetun lain 11 §:n 1 momenttia.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin poikkeuksesta tietosuoja-asetuksen 18 artiklaan siltä osin, kun henkilötietoja käsitellään lain mukaisesti. Poikkeus perustuisi tietosuoja-asetuksen 23 artiklan 1 kohdan e alakohtaan ja olisi sen jäsenvaltioille jättämän liikkumavaran piirissä. Laissa tarkoitettuihin rekistereihin sovellettaisiin lähtökohtaisesti vain 18 artiklan 1 kohdan a alakohtaa, jonka mukaan käsittelyä on rajoitettava, kun rekisteröity kiistää henkilötietojen paikkansapitävyyden. Koska käytäntöä rajoitusoikeuden soveltamisesta ei vielä ole muodostunut, on mahdollista, että pelkkä rekisteröidyn ilmoitus siitä, että tämä epäilee tietojen oikeellisuutta, edellyttäisi tietojen käsittelyn rajoittamista, kunnes asia on viranomaisessa tutkittu. Rajoittaminen olisi varmistettava teknisin keinoin niin, että henkilötiedot eivät joudu käsittelytoimien kohteeksi eikä niitä voi muuttaa.

Laissa tarkoitettujen henkilötietojen saatavuus on keskeistä rekisteröitävien oikeustoimien oikeusvaikutusten voimaan saattamiseksi ja pätevyyden selvittämiseksi, tietojen saattamiseksi julkisiksi sekä kolmansien oikeuden turvaamiseksi. Tietojen rajoittaminen vaarantaisi olennaisesti käsittelyn tarkoituksen ja rekisteröinnin takaamien oikeushyvien toteutumisen.

Tietosuojasetuksen 23 artiklan 2 kohdassa edellytetään, että poikkeuksen sisältävät lainsäädäntötoimenpiteet sisältävät tarpeen mukaan erityisiä säännöksiä, jotka koskevat ainakin käsittelytarkoitusta tai käsittelyn ryhmiä, henkilötietoryhmiä, käyttöön otettujen rajoitusten soveltamisalaa, suojatoimia, joilla estetään väärinkäyttö tai lainvastainen pääsy tietoihin tai niiden siirtäminen, rekisterinpitäjän ja rekisterinpitäjien ryhmien määrittämistä, tietojen säilytysaikoja ja sovellettavia suojatoimia, rekisteröidyn oikeuksiin ja vapauksiin kohdistuvia riskejä sekä rekisteröidyn oikeutta saada tietoa rajoituksesta.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin kuitenkin, että virheelliseksi todettu tieto on merkittävä virheelliseksi ja säilytettävä, jos se on tarpeen rekisteröidyn, muun asianosaisen tai rekisterinpitäjän oikeuksien turvaamiseksi. Tällaista tietoa saa kuitenkin käyttää ainoastaan rekisteröidyn, muun asianosaisen tai rekisterinpitäjän oikeuksien turvaamisen tarkoituksessa. Vastaava säännös on sisällynyt maistraattien eräistä henkilörekistereistä annetun lain 11 §:n 2 momenttiin. Sen soveltaminen myös holhousasioiden rekisteriin ja vihkimisoikeusrekisteriin ei käytännössä tarkoita merkittävää muutosta näiden tietojen käsittelyyn.

13 §. Muutoksenhaku. Pykälässä säädettäisiin muutoksenhausta lain nojalla tehtyihin päätöksiin. Pykälän 1 momentin mukaan Digi- ja väestötietoviraston tai Ahvenanmaan valtionviraston päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaisissa (434/2003) säädetään. Pykälän 2 momentin mukaan oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Pykälän 3 momentin mukaan hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Sääntely vastaisi holhousvoimilain ja maistraattien eräistä henkilörekistereistä annetun lain säännöksiä muutoksenhausta rekistereitä koskeviin päätöksiin.

14 §. Maksut. Pykälässä säädettäisiin lain mukaisten suoritteiden maksuista. Pykälän mukaan Digi- ja väestötietoviraston suoritteista peritään maksut valtion maksuperustelaisissa (150/1992) säädettyjen perusteiden mukaan. Sääntely vastaa maistraattien eräistä henkilörekistereistä annetun lain 13 §:ä ja hohoistoimesta annetun lain 85 §:n 3 momenttia.

15 §. Voimaantulo. Pykälässä säädettäisiin, että laki tulee voimaan x päivänä xkuuta 20xx. Lailla kumotaan maistraattien eräistä henkilörekistereistä annettu laki (57/2005).

1.4 Laki vihkimisoikeudesta

1 §. Lain soveltamisala. Pykälässä säädettäisiin lain soveltamisalasta. Oikeus vihkiä avioliittoon rekisteröidyssä uskonnollisessa yhdyskunnassa voitaisiin myöntää siten kuin laissa säädetään. Säännös vastaisi vihkimisoikeudesta annetun lain (571/2008) 1 §:n 1 momenttia. Laki ei sisältäisi säännöksiä vihkimisoikeusrekisteristä, vaan tietojen käsittelyä koskevat säännökset sisältyisivät Digi- ja väestötietoviraston eräistä henkilörekistereistä annettavaan lakiin.

2 §. Vihkimisoikeuden myöntämisen edellytykset. Pykälässä säädettäisiin vihkimisoikeuden myöntämisen edellytyksistä. Säännös vastaisi voimassa olevan vihkimisoikeudesta annetun lain 2 §:ä.

3 §. Toimivaltainen viranomainen. Pykälässä säädettäisiin toimivaltaisesta viranomaisesta. Vihkimisoikeuden myöntäisi maistraatin sijaan Digi- ja väestötietovirasto. Lisäksi pykälässä säädettäisiin siitä, että Ahvenanmaan valtionvirasto myöntää vihkimisoikeuden Ahvenanmaan maakunnassa. Mitä lain 4 ja 6-8 §:ssä säädettäisiin Digi- ja väestötietovirastosta, sovellettaisiin myös Ahvenanmaan valtionvirastoon sen toimialueella.

4 §. Vihkimisoikeuden hakeminen. Pykälässä säädettäisiin vihkimisoikeuden hakemisesta. Pykälä vastaisi muilta osin voimassa olevan lain 4 §:ä, mutta ei sisältäisi sen 1 momenttia vastaavaa säännöstä. Toimivaltasäännös sekä säännös hakemuksen siirtämisestä olisivat tarpeettomia, koska Digi- ja väestötietoviraston toimivalta on valtakunnallinen. Pykälässä säädettäisiin hakeuksen sisällöstä ja liitteistä voimassa olevan lain 4 §:n 2 momenttia vastaavasti. Pykälää sovellettaisiin 3 §:n 2 momentin nojalla myös Ahvenanmaan valtionvirastoon.

5 §. Vihkijän velvollisuudet ja vastuu. Pykälässä säädettäisiin voimassa olevan vihkimisoikeudesta annetun lain 5 §:ä vastaavasti vihkijän velvollisuuksista ja vastuusta.

6 §. Valvonta. Pykälässä säädettäisiin vihkimisoikeuden käyttämisen valvonnasta. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin että Digi- ja väestötietovirasto valvoo vihkimisoikeuden käyttämistä. Pykälän 2 momentissa säädettäisiin valvovan viranomaisen tiedonsaantioikeudesta. Pykälää sovellettaisiin 3 §:n 2 momentin nojalla myös Ahvenanmaan valtionvirastoon. Pykälään ei sisältyisi voimassa olevan vihkimisoikeudesta annetun lain 6 §:n 3 momenttia vastaavaa säännöstä. Säännös rekisterihallinnon viranomaisten välisestä tiedottamisesta ei olisi tarpeen valtakunnallisessa virastossa.

7 §. Vihkimisoikeuden peruuttaminen. Pykälässä säädettäisiin vihkimisoikeuden peruuttamisesta voimassa olevan vihkimisoikeudesta annetun lain 7 §:ä vastaavasti. Toimivaltainen viranomainen olisi Digi- ja väestötietovirasto, mutta pykälää sovellettaisiin 3 §:n 2 momentin nojalla myös Ahvenanmaan valtionvirastoon.

8 §. Väliaikainen määräys. Pykälässä säädettäisiin vihkimisoikeuden peruuttamista koskevasta väliaikaisesta määräyksestä voimassa olevan vihkimisoikeudesta annetun lain 8 §:ä vastaavasti. Toimivaltainen viranomainen olisi Digi- ja väestötietovirasto, mutta pykälää sovellettaisiin 3 §:n 2 momentin nojalla myös Ahvenanmaan valtionvirastoon.

9 §. Päätöksen noudattaminen. Pykälässä säädettäisiin päätöksen noudattamisesta voimassa olevan vihkimisoikeudesta annetun lain 12 §:ä vastaavasti.

10 §. Vihkimisoikeusrekisteri. Pykälässä säädettäisiin siitä, että lain ja avioliittolain nojalla myönnetyt vihkimisoikeudet talletetaan vihkimisoikeusrekisteriin. Vihkimisoikeusrekisteristä säädetään Digi- ja väestötietoviraston eräistä henkilörekistereistä annetussa laissa ja pykälä sisältäisi informatiivisen viittauksen tähän lakiin.

11 §. Voimaantulo. Pykälässä säädettäisiin lain voimaantulosta ja vihkimisoikeudesta annetun lain (571/2008) kumoamisesta.

1.5 Laki holhoustoimesta annetun lain muuttamisesta

13 §. Pykälä ehdotetaan kumottavaksi, koska se sisältää asiallisesti vain maistraattien toimivaltasäännöksen. Maistraattien tehtävien yhdistyessä Digi- ja väestötietovirastoon alueellisesta toimivaltanjanosta ei olisi tarpeen säätää erikseen.

17 §. Pykälän 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että siitä poistettaisiin viittaukset 46 ja 47 §:iin toimivaltaisesta holhousviranomaisesta. Toimivallan jako Digi- ja väestötietoviraston ja Ahvenanmaan valtionviraston kesken kävisi ilmi jo [Ahvenanmaan valtionvirastosta annetusta

laista] sekä lain 84 §:stä. Maistraattien tehtävien yhdistyessä Digi- ja väestötietovirastoon alueellisesta toimivallanjaosta ei olisi tarpeen säätää erikseen.

17 a §. Pykälä ehdotetaan kumottavaksi, koska se sisältää asiallisesti vain maistraattien toimivaltasäännöksen.

30 §. Pykälän 3 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että siitä poistettaisiin viimeinen virke, jossa säädetään alueellisesti toimivaltaisesta holhousviranomaisesta. Toimivallan jako Digi- ja väestötietoviraston on ja Ahvenanmaan valtionviraston kesken kävisi ilmi jo [Ahvenanmaan valtionvirastosta annetusta laista] sekä lain 84 §:stä. Maistraattien tehtävien yhdistyessä Digi- ja väestötietovirastoon alueellisesta toimivallanjaosta ei olisi tarpeen säätää erikseen.

34 §. Pykälän 2 momenttia esitetään muutettavaksi siten, että siitä poistetaan virkkeet, joissa viitataan alueellisesti toimivaltaisiin holhousviranomaisiin. Toimivallan jako Digi- ja väestötietoviraston ja Ahvenanmaan valtionviraston kesken kävisi ilmi jo [Ahvenanmaan valtionvirastosta annetusta laista] sekä lain 84 §:stä. Maistraattien tehtävien yhdistyessä Digi- ja väestötietovirastoon alueellisesta toimivallanjaosta ei olisi tarpeen säätää erikseen.

46 §. Pykälää esitetään muutettavaksi siten, että siinä säädettäisiin ainoastaan, että edunvalvojan toimintaa valvoo holhousviranomainen. Säännös sisältyisi pykälän uuteen 1 momenttiin. Muilta osin pykälän säännökset toimivallan jaosta poistettaisiin tarpeettomina. Toimivallan jako Digi- ja väestötietoviraston ja Ahvenanmaan valtionviraston kesken kävisi ilmi jo [Ahvenanmaan valtionvirastosta annetusta laista] sekä lain 84 §:stä. Maistraattien tehtävien yhdistyessä Digi- ja väestötietovirastoon alueellisesta toimivallanjaosta ei olisi tarpeen säätää erikseen.

Pykälän uudessa 2 momentissa säädettäisiin velvollisuudesta valvoa edunvalvojan toimintaa tapauksissa, joissa toisessa valtiossa järjestetyn edunvalvonnan asiakas saa asuinpaikan Suomessa. Säännös vastaisi asiallisesti voimassa olevaa 46 a §:ä, eikä tarkoituksena tältä osin olisi muuttaa vallitsevaa oikeustilaa.

46 a §. Pykälä ehdotetaan kumottavaksi. Pykälän asiallinen sisältö liitettäisiin osaksi muutettavaa 46 §:ä. Säännökset muodostavat loogisen kokonaisuuden. Muutoksella ei olisi vaikutuksia vallitsevaan oikeustilaan.

47 §. Pykälä esitetään kumottavaksi. Toimivallan jako Digi- ja väestötietoviraston ja Ahvenanmaan valtionviraston kesken kävisi ilmi jo [Ahvenanmaan valtionvirastosta annetusta laista] sekä lain 84 §:stä. Maistraattien tehtävien yhdistyessä Digi- ja väestötietoviraston alueellisesta toimivallanjaosta ei olisi tarpeen säätää erikseen.

47 a §. Pykälä esitetään kumottavaksi. Toimivallan jako Digi- ja väestötietoviraston ja Ahvenanmaan valtionviraston kesken kävisi ilmi jo [Ahvenanmaan valtionvirastosta annetusta laista] sekä lain 84 §:stä. Maistraattien tehtävien yhdistyessä Digi- ja väestötietovirastoon alueellisesta toimivallanjaosta ei olisi tarpeen säätää erikseen. Näin myös tehtävien siirtäminen holhousviranomaisten kesken olisi tarpeetonta.

47 b §. Pykälän 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että siinä ei enää viitattaisi alueellisesti toimivaltaiseen holhousviranomaiseen. Momentissa todettaisiin yksinkertaisesti, että holhousviranomainen voi hakemuksesta tai omasta aloitteestaan päättää, että edunvalvojan valvonta lopetetaan,

jos päämiehen asuinpaikka on siirtynyt vieraaseen valtioon ja pykälässä säädetyt edellytykset täyttyvät.

64 §. Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että siinä säädettäisiin informatiivisesti holhousasioiden rekisteristä. Rekisteriä koskeva sääntely sisältyisi Digi- ja väestötietoviraston eräistä henkilörekistereistä annettavaan lakiin. Pykälästä poistettaisiin muut säännökset rekisteristä ja sen tietojen käsitteystä.

65 §. Pykälän 3 momenttia ehdotetaan muutettavaksi niin, että siitä poistettaisiin viittaus alueellisesti toimivaltaiseen holhousviranomaiseen.

67 §. Pykälä esitetään kumottavaksi. Siihen sisältyvä sääntely holhousasioiden rekisterin tietojen julkisuudesta ja luovuttamisesta sisältyisi Digi- ja väestötietoviraston eräistä henkilörekistereistä annettavaan lakiin.

68 §. Pykälä esitetään kumottavaksi. Siihen sisältyvä sääntely holhousasioiden rekisterin tietojen säilyttämisestä sisältyisi Digi- ja väestötietovirastoeräistä henkilörekistereistä annettavaan lakiin.

84 §. Pykälästä poistettaisiin sen 1 momentti. Voimassa olevan 1 momentin ensimmäisessä virkkeessä säädetään, että oikeusministeriö vastaa holhoustoimen sisällöstä ja sen kehittämisestä huolehtiminen. Oikeusministeriö vastaa holhoustoimea koskevan lainsäädännön valmistelusta ja sen ohjausrooli ilmenee ennen kaikkea lainsäädännöllisenä ohjauksena. Säännökselle ei ole enää tarvetta myöskään holhousviranomaisen oman prosessityön vakiinnuttua. Voimassa olevan 1 momentin toisessa virkkeessä säädetään holhousviranomaisten hallinnollisesta ohjauksesta ja kehittämisestä. Digi- ja väestötietoviraston ja Ahvenanmaan valtionviraston ohjauksesta säädettäisiin niitä koskevissa laeissa. Asiasta ei olisi tarpeen säätää erikseen holhousviranomaisen tehtävien osalta. Näistä syistä momentti ehdotetaan poistettavaksi tarpeettomana.

Pykälän 2 momenttia muutettaisiin siten, että holhousviranomaisena toimii Digi- ja väestötietovirasto. Säännös siirrettäisiin pykälän uudeksi 1 momentiksi.

Pykälän 3 momenttia muutettaisiin siten, että Ahvenanmaan maakunnassa holhousviranomaisen tehtäviä hoitaisi Ahvenanmaan valtionvirasto. Muutoksella ei olisi vaikutusta vallitsevaan oikeustilaan. Ahvenanmaan valtionvirasto on korvannut lääninhallituksen holhousviranomaisena vuonna 2010. Säännös siirrettäisiin pykälän uudeksi 2 momentiksi.

85 §. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin asian ratkaisemisesta holhousviranomaisessa. Asiat, jotka koskevat edunvalvojan määräämistä tai vapauttamista tehtävästään, edunvalvojan tehtävän muuttamista tai määräämistä lakkaamaan taikka laissa tarkoitettua lupaa tai velvoittamista, ratkaisee holhousviranomaisessa esittelystä oikeustieteellisen maisterin tutkinnon suorittanut henkilö. Ratkaisuvallan edellytyksenä olisi oikeustieteen muun ylemmän korkeakoulututkinnon kuin kansainvälisen ja vertailevan oikeustieteen maisterin tutkinnon suorittaminen.

Säännös olisi voimassa olevaa 85 §:n 1 momenttia yksityiskohtaisempi. Digi- ja väestötietoviraston pääjohtajalla ei maistraatin päällikön tavoin olisi säädettynä kelpoisuusvaatimuksena oikeustieteen maisterin tutkintoa. Oikeusturvanäkökohtien johdosta olisi varmistettava, että asian ratkaisee aina oikeustieteellisen koulutuksen saanut virkamies. Muutoin asia ratkaistaan holhousviranomaisessa siten kuin asian ratkaisemisesta Digi- ja väestötietoviraston tai Ahvenanmaan valtionviraston toimivaltaan kuuluvassa asiassa erikseen säädetään.

86 §. Pykälän 2 momenttia muutettaisiin siten, että siitä poistettaisiin virka-apua koskevat säännökset, samoin kuin virka-apua pyytävän holhousviranomaisen kustannusten korvaamisvelvollisuutta koskeva kohta. Pääsääntöisesti virka-apu Digi- ja väestötietoviraston ja Ahvenanmaan valtoinviraston välillä ei olisi tarpeen. Mahdollisissa yksittäisissä tapauksissa, joissa kuultava on toisen toimialueella, voitaisiin hyödyntää teknisiä apuvälineitä.

87 a §. Pykälää ehdotetaan muutettavaksi niin, että siitä poistettaisiin viittaus päätöksen tehneeseen holhousviranomaiseen.

95 §. Pykälässä muutettaisiin astuksenantovaltuutusta niin, että se kattaisi ainoastaan tarkemmat säännökset 34 §:n 1 momentin 13 kohdan f alakohdassa tarkoitetuista rahoitusvälineistä. Tarkemmat säännökset edunvalvonnan merkitsemisestä holhousasioiden rekisteriin annettaisiin Digi- ja väestötietovirasto eräistä henkilörekistereistä annetun lain 9 §:n nojalla.

1.6 Laki valtion virkamieslain 7 §:n muuttamisesta

7 §. Pykälässä muutettaisiinmuutettaisiin viraston nimi Väestörekisterikeskuksesta Digi- ja väestötietovirastoksi. Pykälän 1 momentin 9 kohdassa muutettaisiin vaatimus Suomen kansalaisuudesta koskemaan Digi- ja väestötietoviraston pääylijohtajaa ja hänen välittömänä alaisena toimivan johtajan virkaa.

1.7 Laki tuomioistuimen velvollisuudesta ilmoittaa eräistä ratkaisuksistaan annetun lain 3 §:n muuttamisesta

3 §. Tiedon tallettaminen väestötietojärjestelmään merkitsemistä varten. Pykälän 1 momentissa muutettaisiin viittaus väestötietojärjestelmästä ja Väestörekisterikeskuksen varmennepalveluista annettuun lakiin vastaamaan säädöksen muutettavaa nimeä.

Pykälästä poistettaisiin sen 3 momentti tarpeettomana. Momentissa on säädetty tuomioistuimen velvollisuudesta toimittaa tiedot toimivaltaiselle maistraatille siinä tapauksessa, että tietoja ei ole voitu toimittaa 2 momentissa tarkoitettulla tavalla. Maistraattien ja Väestörekisterikeskuksen yhdistyessä on 1 ja 2 momentin nojalla selvää, että tiedot tulee toimittaa Digi- ja väestötietovirastolle, eikä 3 momentille ole näin ollen enää tarvetta.

1.8 Laki vaalilain muuttamisesta

2 §. Äänioikeus. Pykälän 2 momentissa muutettaisiin viittaus väestötietojärjestelmästä ja Väestörekisterikeskuksen varmennepalveluista annettuun lakiin (661/2009) vastaamaan lain muutettavaa nimeä.

8 §. Äänestysalueet. Pykälän 2 ja 4 momentteihin tehtäisiin teknisluontoiset nimenmuutokset siten, että maistraatti korvattaisiin uuden viraston nimellä Digi- ja väestötietovirasto.

9 §. Ennakoäänestyspaikat ja vaalipäivän äänestyspaikat. Pykälän 4 momentista poistettaisiin viittaukset Väestörekisterikeskukseen ja sen sijaan viitattaisiin Digi- ja väestötietovirastoon.

13 §. Kunnan keskusvaalilautakunta. Pykälän 4 momentista poistettaisiin viittaus Väestörekisterikeskukseen ja sen sijaan viitattaisiin Digi- ja väestötietovirastoon.

18 §. Äänioikeusrekisterin perustaminen ja tiedot. Pykälästä poistettaisiin viittaukset Väestörekisterikeskukseen ja maistraattiin ja sen sijaan viitattaisiin Digi- ja väestötietovirastoon.

Pykälän 2 momentista postettaisiin 9 kohta tarpeettomana. Maistraatit lakkaavat uuden valtakunnallisen toimivallan omaavan viraston myötä. Momentin kaksi viimeistä kohtaa numeroitaisiin uudelleen 9 ja 10 kohdaksi.

Pykälän 2 momentin 10 kohdassa muutettaisiin viittaus väestötietojärjestelmästä ja Väestörekisterikeskuksen varmennepalveluista annettuun lakiin (661/2009) vastaamaan lain muutettavaa nimeä. Muilta osin pykälää ei muutettaisi.

21 §. Ilmoituskortti. Pykälään tehtäisiin teknisluonteinen muutos niin, että sen 1 ja 4 momenteista poistettaisiin viittaukset Väestörekisterikeskukseen ja sen sijaan viitattaisiin Digi- ja väestötietovirastoon. Pykälän 1 momentin 5 kohtaa muutettaisiin siten, että korttiin merkittäisiin maistraatin yhteystietojen sijasta Digi- ja väestötietoviraston yhteystiedot.

22 §. Tiedottaminen Euroopan unionin muun jäsenvaltion kansalaisille kuntavaaleissa ja europarlamenttivaaleissa. Pykälään tehtäisiin teknisluonteinen muutos niin, että siitä poistettaisiin viittaus Väestörekisterikeskukseen ja sen sijaan viitattaisiin Digi- ja väestötietovirastoon.

23 §. Äänioikeusrekisterin tietojen tarkastaminen. Pykälään tehtäisiin teknisluonteinen muutos niin, että siitä poistettaisiin viittaus Väestörekisterikeskukseen sekä maistraattiin ja sen sijaan viitattaisiin Digi- ja väestötietovirastoon. Lisäksi säännöstä muutettaisiin niin että tiedot olisivat nähtävillä Digi- ja väestötietoviraston määräämissä paikoissa tai puhelimitse maksutta saatavissa. Tietojen saatavuuden kiinnittäminen viraston toimipaikkoihin ei olisi tulevaisuudessa tarkoituksenmukaista. Tietojen saatavuus voitaisiin varmistaa tehokkaammin hyödyntämällä myös muita asiointipaikkoja sekä sähköisiä asiointipalveluja. Digi- ja väestötietoviraston olisi kuitenkin varmistettava, että tiedot ovat saatavilla alueellisesti kohtuullisin välimatkoin.

Pykälän viittaukset 18 §:n 2 momentin kohtiin korjattaisiin vastaamaan momentin uutta numerointia.

24 §. Oikaisuvaatimus. Pykälään tehtäisiin teknisluonteinen muutos niin, että siitä poistettaisiin viittaus Väestörekisterikeskukseen sekä maistraattiin ja sen sijaan viitattaisiin Digi- ja väestötietovirastoon.

Pykälän 4 momentista poistettaisiin tarpeettomana viittaus maistraatteihin. Digi- ja väestötietovirasto velvoitettaisiin huolehtimaan siitä, että oikaisuvaatimuslomakkeita on saatavilla paikoissa, joissa äänioikeusrekisterin tiedot ovat nähtävillä.

25 §. Digi- ja väestötietoviraston päätös. Pykälään tehtäisiin teknisluonteinen muutos niin, että siitä poistettaisiin viittaus maistraattiin ja sen sijaan viitattaisiin Digi- ja väestötietovirastoon. Myös pykälän otsikko muutettaisiin.

26 §. Itseoikaisu. Pykälän 1 ja 5 momenttiin tehtäisiin teknisluonteinen muutos niin, että niistä poistettaisiin viittaus Väestörekisterikeskukseen sekä maistraattiin ja sen sijaan viitattaisiin Digi- ja väestötietovirastoon.

27 §. Valitus hallinto-oikeuteen. Pykälään tehtäisiin teknisluonteinen muutos niin, että siitä poistettaisiin viittaus Väestörekisterikeskukseen sekä maistraattiin ja sen sijaan viitattaisiin Digi- ja väestötietovirastoon. Lisäksi tarpeeton viraston nimen toisto poistettaisiin kahdesta ensimmäisestä momentista.

28 §. Äänioikeusrekisterin lainvoimaisuus. Pykälän 3 momenttiin tehtäisiin teknisluonteinen muutos niin, että siitä poistettaisiin viittaus Väestörekisterikeskukseen ja sen sijaan viitattaisiin Digi- ja väestötietovirastoon.

29 §. Äänioikeusrekisterin käyttö. Pykälän 1 ja 3 momenttiin tehtäisiin teknisluonteiset muutokset niin, että niistä poistettaisiin viittaus Väestörekisterikeskukseen sekä maistraattiin ja sen sijaan viitattaisiin Digi- ja väestötietovirastoon.

71 §. Vaaliluettelot ja niiden toimittaminen. Pykälän 2 momentissa muutettaisiin viittaus 18 §:n 2 momentin 11 kohtaan vastaamaan kohdan uutta numerointia.

106 §. Valituksen johdosta uusittavat vaalit. Pykälän 3 momentista poistettaisiin viittaus Väestörekisterikeskukseen ja sen sijaan viitattaisiin Digi- ja väestötietovirastoon.

143 §. Presidenttiehdokkaan tai presidentiksi valitun pysyvä estyneisyys tai kuolema. Pykälän 3 momentista poistettaisiin viittaus Väestörekisterikeskukseen ja sen sijaan viitattaisiin Digi- ja väestötietovirastoon.

162 §. Digi- ja väestötietoviraston ilmoitusvelvollisuus. Pykälästä poistettaisiin viittaukset Väestörekisterikeskukseen ja sen sijaan viitattaisiin Digi- ja väestötietovirastoon. Myös pykälän otsikko muutettaisiin.

176 §. Ilmoitus kaksoisehdokkuudesta. Pykälästä poistettaisiin viittaus Väestörekisterikeskukseen ja sen sijaan viitattaisiin Digi- ja väestötietovirastoon.

177 §. Euroopan unionin muun jäsenvaltion kansalaisen vaalikelpoisuuden tarkistaminen. Pykälästä poistettaisiin viittaukset Väestörekisterikeskukseen ja sen sijaan viitattaisiin Digi- ja väestötietovirastoon.

192 §. Paikallisviranomaisen Ahvenanmaan maakunnassa. Pykälään tehtäisiin teknisluonteinen muutos niin, että siitä poistettaisiin viittaus maistraattiin ja sen sijaan viitattaisiin Digi- ja väestötietovirastoon. Maistraatin tehtävien yhdistyessä Digi- ja väestötietovirastoon, Digi- ja väestötietovirastohoitaisi jatkossa voimassa olevan lain mukaan sekä Väestörekisterikeskukselle että maistraatille kuuluneita vaalitehtäviä. Pykälän otsikosta poistettaisiin maininta rekisterihallinnosta. Otsikko viittaisi selkeämmin nimenomaan vaalilain tehtäviä hoitavaan paikallisviranomaiseen Ahvenanmaan maakunnassa. Näistä tehtävistä säädetään lain 8 §:ssä, 18 § 5 momentissa, 23 §:n 1 ja 2 momentissa, 24-27 §:ssä ja 29 §:n 1 momentissa. Säännös ei muuttaisi vallitsevaa oikeustilaa, vaan Ahvenanmaan valtionviraston vaalitehtävät säilyisivät ennallaan.

1.9 Laki isyyslain muuttamisesta

3 §. Isyys muissa tapauksissa. Pykälän 1 momenttiin tehtäisiin teknisluontoinen nimenmuutos siten, että toimivaltainen viranomaisen olisi Digi- ja väestötietovirasto.

15 §. Tunnustamisen käyttöala. Pykälän 2 momenttiin tehtäisiin teknisluontoinen nimenmuutos siten, että toimivaltainen viranomaisen olisi Digi- ja väestötietovirasto.

18 §. Isyyden tunnustaminen lapsen syntymän jälkeen. Pykälän 2 momenttia muutettaisiin siten, että maistraatin päällikkö poistettaisiin tunnustamisen vastaanottajien listalta. Lisäksi pykälään tehtäisiin kielellinen muutos siten, että ilmaisu ”suorittaa edustustossa julkisen notaariin tehtäviä” korvattaisiin ilmaisulla: ”hoitaa edustustossa julkisen notaarin tehtäviä”.

23 §. Asiakirjojen toimittaminen Digi- ja väestötietovirastolle. Pykälää muutettaisiin siten, että viittaus alueellista toimivaltaa koskevaan säännökseen poistettaisiin. Lisäksi pykälään tehtäisiin teknisluontoinen muutos siten, että toimivaltainen viranomaisen olisi Digi- ja väestötietovirasto.

24 §. Suostumus isyyden vahvistamiseen ilman oikeudenkäyntiä. Pykälässä tehtäisiin teknisluontoinen nimenmuutos siten, että toimivaltainen viranomaisen olisi Digi- ja väestötietovirasto.

25 §. Suostumuksesta laadittava asiakirja. Pykälässä tehtäisiin teknisluontoinen nimenmuutos siten, että toimivaltainen viranomaisen olisi Digi- ja väestötietovirasto.

5 luku. Luvun otsikko muutettaisiin vastaamaan toimivaltaista viranomaista.

26 §. Digi- ja väestötietoviraston toimivalta. Pykälän 1 momenttiin tehtäisiin teknisluontoinen nimenmuutos siten, että toimivaltainen viranomaisen olisi Digi- ja väestötietovirasto.

27 §. Ahvenanmaan valtionviraston toimivalta. Nykyinen pykälä otsikkoineen tulee kumottavaksi kokonaan, koska alueellinen toimivalta ja siihen liittyvät säännökset alueellisesta erikoistumisesta ovat tarpeettomia valtakunnallisessa virastossa. Pykälään ehdotetaan uusia säännöksiä Ahvenanmaan valtionviraston toimivallasta. Valtionvirasto hoitaisi laissa säädetyt, maistraateilta Digi- ja väestötietovirastolle siirtyviä tehtäviä Ahvenanmaan maakunnassa.

28 §. Isyysasian käsittely ja muutoksenhaku. Pykälässä tehtäisiin teknisluontoinen nimenmuutos siten, että toimivaltainen viranomaisen olisi Digi- ja väestötietovirasto. Pykälän otsikosta poistettaisiin viittaus viranomaiseen.

29 §. Kanneoikeuden edellytykset ja asianosaiset. Pykälän 1 ja 2 momenttia muutettaisiin teknisluontoisesti siten, että toimivaltainen viranomaisen olisi Digi- ja väestötietovirasto.

30 §. Kanneoikeuden rajoitukset. Pykälän 2 momenttia muutettaisiin teknisluontoisesti siten, että toimivaltainen viranomaisen olisi Digi- ja väestötietovirasto.

40 §. Isyyden kumoaminen Digi- ja väestötietoviraston päätöksellä. Pykälässä tehtäisiin teknisluontoinen nimenmuutos siten, että toimivaltainen viranomaisen olisi Digi- ja väestötietovirasto.

41 §. Isyyden kumoaminen kanteen perusteella. Pykälän 1 momenttiin tehtäisiin teknisluontoinen nimenmuutos siten, että toimivaltainen viranomaisen olisi Digi- ja väestötietovirasto.

60 §. Tarkemmat säännökset. Pykälän 1 momentin 3 kohtaa muutettaisiin teknisluontoisesti siten, että toimivaltainen viranomaisena olisi Digi- ja väestötietovirasto. Ruotsinkielisessä säädöstekstissä pykälän otsikkoon tehtäisiin kielellinen muutos.

1.10 Laki avioliittolain muuttamisesta

1 a §. Pykälään tehtäisiin teknisluontoinen nimenmuutos siten, että maistraatti korvattaisiin Digi- ja väestötietovirastolla.

10 §. Pykälään tehtäisiin teknisluontoinen nimenmuutos siten, että maistraatti korvattaisiin Digi- ja väestötietovirastolla. Lisäksi pykälässä säädettäisiin Ahvenanmaan valtionviraston toimivallasta tutkia avioliiton esteet Ahvenanmaan maakunnassa.

17 §. Pykälässä muutettaisiin viittaus vihkimisoikeudesta annettuun lakiin (/).

17 a §. Pykälän 1 momentin 3 kohtaa muutettaisiin siten, että maistraatin päällikkö poistettaisiin vihkijöiden listasta tarpeettomana. Maistraattien tehtävien siirtyessä Digi- ja väestötietovirastolle, kyseinen virkanimike ei enää olisi käytössä. Sen sijaan kohdassa säädettäisiin, että siviilivihkimisen on velvollinen toimittamaan Digi- ja väestötietovirastossa tai Ahvenanmaan valtionvirastossa toimiva henkikirjoittaja tai julkinen notaari.

Pykälän 2 momenttia muutettaisiin teknisluontoisesti siten, että siinä viitattaisiin maistraatin sijasta Digi- ja väestötietovirastoon ja Ahvenanmaan valtionvirastoon, jotka jatkossa myöntäisivät vihkimisoikeuksia. Lisäksi 2 momentin viimeisessä virkkeessä oleva nykyisen maistraatin toimialueeseen viittaava ilmaisu muutettaisiin siten, että säännös mahdollistaisi siviilivihkijöiden riittävän määrän turvaamisen eri alueilla alueellisten tarpeiden mukaisesti. Jatkossakin olisi tarve varmistaa, että eri alueilla on saatavilla riittävä määrä siviilivihkijöitä. Valtakunnallisessa virastossa tämä arvio ei kuitenkaan perustuisi toimialueisiin vaan Digi- ja väestötietoviraston tulisi omassa toiminnassaan arvioida, miten alueelliset palvelut voidaan turvata.

17 b §. Pykälän 1 ja 2 momentissa korvattaisiin viittaukset maistraattiin viittauksella Digi- ja väestötietovirastoon ja Ahvenanmaan valtionvirastoon, jotka jatkossa myöntäisivät vihkimisoikeuksia. Lisäksi pykälän 1 momentissa muutettaisiin viittaus vihkimisoikeudesta annettuun lakiin viittaukseksi Digi- ja väestötietoviraston eräistä henkilörekistereistä annettavaan lakiin, joka jatkossa sisältäisi säännökset vihkimisoikeusrekisteristä.

35 §. Pykälän 4 momenttia muutettaisiin teknisluontoisesti siten, että siinä ei enää viitattaisi maistraattien eräistä henkilörekistereistä annettuun lakiin ilmoitusta koskevan menettelyn osalta. Momentissa säädettäisiin, että ilmoitus tehdään Digi- ja väestötietovirastolle kirjallisesti. Säännös vastaisi voimassa olevaa sääntelyä. Lisäksi momentissa säädettäisiin, että Ahvenanmaan maakunnassa ilmoitus voidaan tehdä Ahvenanmaan valtionvirastolle.

43 §. Pykälän 1 momenttia muutettaisiin niin, että siinä ei enää viitattaisi maistraattien eräistä henkilörekistereistä annettuun lakiin avioehtosopimuksen rekisteröintiä koskevan menettelyn osalta. Säännökset menettelystä lisättäisiin momenttiin. Avioehtosopimus on jätettävä rekisteröitäväksi Digi- ja väestötietovirastolle tai Ahvenanmaan valtionvirastolle kirjallisesti. Ilmoituksen rekisteröinnistä voi tehdä puoliso tai kihlakumppani. Ilmoituksen liitteenä on oltava ilmoituksessa tarkoitettu asiakirja alkuperäisenä. Säännös vastaisi voimassa olevaa sääntelyä.

44 §. Pykälässä korvattaisiin viittaus maistraattiin viittauksella Digi- ja väestötietovirastoon ja Ahvenanmaan valtionvirastoon, jotka jatkossa rekisteröisivät avioehtosopimuksia.

45 §. Pykälässä korvattaisiin viittaus maistraattiin viittauksella Digi- ja väestötietovirastoon ja Ahvenanmaan valtionvirastoon.

104 §. Pykälän 2 momenttia muutettaisiin niin, että siinä ei enää viitattaisi maistraattien eräistä henkilökäsiteläistä annettuun lakiin osituskirjan rekisteröintiä koskevan menettelyn osalta. Säännökset menettelystä lisättäisiin momenttiin. Osituskirja on jätettävä Digi- ja väestötietovirastolle tai Ahvenanmaan valtionvirastolle rekisteröitäväksi kirjallisesti. Ilmoituksen voivat tehdä puoliso tai perilliset. Ilmoituksen liitteenä on oltava ilmoituksessa tarkoitettu asiakirja alkuperäisenä. Säännös vastaisi voimassa olevaa sääntelyä.

127 §. Pykälän 3 momentissa korvattaisiin viittaus maistraattiin viittauksella Digi- ja väestötietovirastoon ja Ahvenanmaan valtionvirastoon.

135 §. Pykälän 2 momenttia muutettaisiin niin, että siinä ei enää viitattaisi maistraattien eräistä henkilökäsiteläistä annettuun lakiin sopimuksen rekisteröintiä koskevan menettelyn osalta. Säännökset menettelystä lisättäisiin momenttiin. Sopimus on jätettävä Digi- ja väestötietovirastolle tai Ahvenanmaan valtionvirastolle rekisteröitäväksi kirjallisesti. Ilmoituksen liitteenä on oltava ilmoituksessa tarkoitettu asiakirja alkuperäisenä

1.11 Laki kolttalain 48 §:n muuttamisesta

48 §. Luottamusmiesvaali. Pykälän 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että siitä poistettaisiin viittaus henkikirjoittajaan ja viitattaisiin sen sijaan Digi- ja väestötietovirastoon. Tietojen luovutuksesta väestötietojärjestelmästä säädetään väestötietojärjestelmästä ja Digi- ja väestötietoviraston varmennepalveluista annetussa laissa (661/2009). Velvoite on tarkoituksenmukaisinta kohdistaa virastoon, eikä yksittäisiin virkamiehiin. Tällöin tehtävä voidaan myös järjestää viraston sisällä joustavasti.

1.12 Laki kotikuntalain muuttamisesta

1 §. Soveltamisala. Pykälän 2 momenttiin tehtäisiin teknisluontoinen säännösviittauksen muutos. Väestötietojärjestelmästä ja Väestörekisterikeskuksen varmennepalveluista annetun lain (661/2009) nimi korvattaisiin säädöksen uudella nimellä.

Pykälään lisättäisiin uusi 4 momentti, jossa säädettäisiin tarkemmin lain säännösten soveltumisesta Ahvenanmaan valtionvirastoon. Maistraattien tehtävien siirtyessä Digi- ja väestötietovirastolle nykyinen rekisterihallintolaki kumottaisiin. Rekisterihallintolain 3 §:ssä säädetään nykyisin maistraatin tehtävistä sekä siitä, että Ahvenanmaan maakunnassa maistraattien tehtäviä hoitaa Ahvenanmaan valtionvirasto. Uudessa Digi- ja väestötietovirastoa koskevassa laissa ei säädettäisi yksityiskohtaisesti Ahvenanmaan valtionviraston tehtävistä, vaan Ahvenanmaan valtionviraston tehtävät johtuisivat yleisellä tasolla [Ahvenanmaan valtionvirastosta annetusta laista]. Tämän vuoksi olisi tarpeen erikseen säätää Ahvenanmaan valtionviraston toimivallasta niissä kotikuntalaissa säädetyissä tehtävissä, jotka siirtyisivät maistraateilta uudelle Digi- ja väestötietovirastolle. Pykälä ei muuttaisi vallitsevaa oikeustilaa, vaan Ahvenanmaan valtionvirastolla säilyisivät sen tälläkin hetkellä suorittamat lain mukaiset tehtävät. Momentissa eriteltäisiin ne säännökset, joissa viitataan Digi- ja väestötietovirastoon, mutta joita Ahvenanmaan maakunnassa sovelletaan Ahvenanmaan valtionvirastoon.

7 §. Muuttajan ilmoitusvelvollisuus. Pykälään tehtäisiin teknisluontoinen nimenmuutos siten, että maistraatti korvattaisiin Digi- ja väestötietovirastolla. Lisäksi pykälän 4 momenttiin tehtäisiin teknisluontoinen säännösviittauksen muutos. Väestötietojärjestelmästä ja Väestörekisterikeskuksen varmennepalveluista annetun lain (661/2009) nimi korvattaisiin säädöksen uudella nimellä.

7a §. Muutto- ja maastamuuttoilmoitus. Pykälän 6 momenttiin tehtäisiin teknisluontoinen nimenmuutos siten, että Väestörekisterikeskus korvattaisiin Digi- ja väestötietovirastolla.

7 b §. Toimivaltainen maistraatti. Pykälä kumottaisiin kokonaisuudessaan. Säännökset alueellisesta toimivallasta ovat valtakunnallisessa virastossa tarpeettomia.

7 c §. Ilmoituksen vastaanottaminen muualla kuin Digi- ja väestötietovirastossa. Väestörekisterikeskuksen ja maistraattien yhdistyttyä Digi- ja väestötietovirastoksi 1 momentin säännös asianomaisten maistraattien kuulemisesta poistettaisiin tarpeettomana. Pykälän 1 momenttiin tehtäisiin lisäksi teknisluontoinen nimenmuutos siten, että maistraatti korvattaisiin Digi- ja väestötietovirastolla.

7 e §. Muutto- ja maastamuuttoilmoituksen vastaanottamiseen liittyvät tehtävät. Pykälästä poistettaisiin viittaus kumottavaan 7 b §:ään. Pykälään tehtäisiin teknisluontoinen nimenmuutos siten, että maistraatti korvattaisiin Digi- ja väestötietovirastolla.

8 §. Muu ilmoitusvelvollisuus. Pykälään tehtäisiin teknisluontoiset nimenmuutokset siten, että maistraatti korvattaisiin Digi- ja väestötietovirastolla.

9 §. Kotikuntaa, asuinpaikkaa ja väestökirjanpitokuntaa koskevan merkinnän tekeminen. Pykälään tehtäisiin teknisluontoiset nimenmuutokset siten, että maistraatti korvattaisiin Digi- ja väestötietovirastolla.

9 a §. Kotikuntaa, asuinpaikkaa ja väestökirjanpitokuntaa koskeva merkintä eräissä tapauksissa. Pykälään 2 momenttiin tehtäisiin teknisluontoinen nimenmuutos siten, että maistraatti korvattaisiin Digi- ja väestötietovirastolla.

Pykälän 3 momenttiin tehtäisiin muutos, jolla mahdollisuus muuttojen automaattiseen rekisteröintiin laajennettaisiin koskemaan myös muuttoja kunnasta toiseen. Nykyinen rajoitus, jonka mukaan automaattinen tallennus väestötietojärjestelmään tehtyjen muuttoilmoitusten johdosta sallitaan ainoastaan kutien sisäisissä muutoissa, poistettaisiin. Muutoksella mahdollistettaisiin muuttoilmoitusmenettelyn automatisointi kaikkien selviksi katsottavien muuttoilmoitusten osalta myös muutettaessa kuntien välillä. Edellytyksenä automaattiselle rekisteröinnille olisi kuitenkin jatkossakin, että lisäselvityksiä ei tarvittaisi ja kaikki muuttoon liittyvät tarkistukset voitaisiin tehdä automaattitarkistuksin koneellisesti suoraan väestötietojärjestelmän tiedoilla.

Muutoksen tarkoituksena on mahdollistaa muuttoilmoitusten käsittelyjärjestelmän automatisointias-teen nostaminen. Näin muuttoilmoitusten käsittelystä voitaisiin poistaa tarpeetonta manuaalista käsittelyä. Väestötietojärjestelmän tietojen avulla on mahdollista suorittaa tapausseulonta, jossa täysin selvät muuttoilmoitukset voidaan erottaa niistä tapauksista, jotka edellyttävät manuaalista tietojen tarkistusta.

Kyse ei olisi automaattisesta hallintopäätöksestä, sillä kotikuntamerkinnästä tehdään hallintopäätös vain erikseen 11 §:ssä tarkoitetuissa tapauksissa. Niissä tapauksissa, joissa muuton merkintä voitaisiin yllä kuvatusti automatisoida, kyse olisi pelkästään ilmoituksen mukaisen merkinnän tekemisestä.

10 §. Muuttopäivä. Pykälän 1 momenttiin tehtäisiin teknisluontoinen nimenmuutos siten, että maistraatti korvattaisiin Digi- ja väestötietovirastolla.

11 §. Kotikuntamerkintää koskeva hallintopäätös. Pykälään tehtäisiin teknisluontoinen nimenmuutos siten, että maistraatti korvattaisiin Digi- ja väestötietovirastolla.

12 §. Velvoittaminen. Pykälään tehtäisiin teknisluontoinen nimenmuutos siten, että maistraatti korvattaisiin Digi- ja väestötietovirastolla.

13 §. Uhkasakko. Pykälään tehtäisiin teknisluontoinen nimenmuutos siten, että maistraatti korvattaisiin Digi- ja väestötietovirastolla.

15 §. Kuuleminen. Pykälään tehtäisiin teknisluontoinen nimenmuutos siten, että maistraatti korvattaisiin Digi- ja väestötietovirastolla.

17 §. Muutoksenhaku. Pykälän 2 momenttiin tehtäisiin teknisluontoinen nimenmuutos siten, että rekisterihallinnon viranomaisen korvattaisiin Digi- ja väestötietovirastolla.

18 §. Kotikuntaa, asuinpaikkaa tai väestökirjanpitokuntaa koskevan virheen korjaaminen. Pykälään tehtäisiin teknisluontoinen muutos niin, että väestötietojärjestelmästä ja Väestörekisterikeskuksen varmennepalveluista annetun lain nimi korvattaisiin säädöksen uudella nimellä.

19 §. Oikaisuvaatimus ja muutoksenhaku virheen korjaamista koskevaan ratkaisuun. Pykälään tehtäisiin teknisluontoinen muutos niin, että väestötietojärjestelmästä ja Väestörekisterikeskuksen varmennepalveluista annetun lain nimi korvattaisiin säädöksen uudella nimellä.

1.13 Laki julkisesta notaarista annetun lain 1 §:n muuttamisesta

1 §. Julkinen notaari. Pykälän 1 momenttia muutettaisiin siten, että julkisena notaarina toimisivat Digi- ja väestötietoviraston pääjohtajan nimeämensä virkamiehet. Voimassa olevassa säännöksessä julkisia notaareita ovat maistraatin päällikkö ja hänen määräämänsä maistraatin virkamies. Digi- ja väestötietoviraston pääjohtaja ei kuitenkaan itse toimisi julkisena notaarina. Tehtävän kelpoisuusvaatimuksena ei ole julkiselta notaarilta edellytettävää oikeustieteen ylempää korkeakoulututkintoa eikä julkisena notaarina toimiminen olisi pääjohtajalle tarkoituksenmukaista.

1.14 Laki lastensuojelulain 22 §:n muuttamisesta

22 §. Edunvalvojan määrääminen huoltajan sijaiseksi. Pykälän 2 ja 3 momenttia muutettaisiin niin, että niistä poistettaisiin maistraattia koskevat maininnat. Holhousviranomaisena toimivaan Digi- ja väestötietovirastoon ja holhousviranomaisen tehtäviä Ahvenanmaalla hoitavaan Ahvenanmaan valtionvirastoon viitattaisiin holhoustoimesta annetussa laissa (442/1999) tarkoitettuna holhousviranomaisena.

Pykälän 3 momentissa selkeytettäisiin sitä, että tuomioistuin voi määrätä edunvalvojan kaikissa

tässä pykälässä tarkoitetuissa tilanteissa, myös riidattomissa asioissa. Holhousviranomaisen toimivallan osalta selkeytettäisiin sitä, että myös huoltajan, tai molempien huoltajien, jos näitä on kaksi, tulee olla hakijana, pelkkä suostumus ei riitä. Nykyisessä sanamuodossa huoltajan hakijaroolin tarpeellisuus näissä tilanteissa on johdettavissa viittauksesta siihen, mitä sijaisen määrittämisestä edunvalvojalle on holhoustoimesta annetussa laissa tai muussa laissa säädetty. Esityksellä ei muutettaisi vallitsevaa oikeustilaa, vaan muutos olisi selventävä.

1.15 Laki shekkilain 66 §:n muuttamisesta

66 §. Pykälää muutettaisiin niin, että siitä poistettaisiin julkisen notaarin alueellista toimivaltaa koskevat säännökset. Shekki-protestin voisi toimittaa kuka tahansa julkisesta notaarista annetussa laissa (420/2014) tarkoitettu julkinen notaari.

Shekkilaki (244/1932) perustuu Genevessä 19.3.1931 allekirjoitettuun sopimukseen yhtäläisestä shekkilaista (SopS 33/1933). Sopimuksen 40 artikla määrää, että shekin haltijalla on oikeus nostaa takautumisvaade sitten kuin asianomaisen maksamisesta kieltäytyminen on selvitetty julkisin toimituksin (protesti). Sopimus ei kuitenkaan sisällä tarkempia määräyksiä siitä, mikä viranomaisen tai sellaiseen rinnastettava olisi osoitettava protestin toimittajaksi. Pykälän voimassa olevat säännökset protestin toimittamisesta ovat vanhentuneet. Shekkilain 66 §:n muuttaminen sellaiseksi, että siitä poistetaan julkisen notaarin alueellisen toimivallan rajaukset, selkeyttää lainkohdan tulkintaa ja yhdenmukaistaa menettelyn shekkiasioissa vastaavaksi kuin muissakin julkisen notaarin suoritteissa. Ehdotettu muutos ei ole ristiriidassa edellä tarkoitettujen kansainvälisen sopimuksen määräysten kanssa.

1.16 Laki vekselilain 88 §:n muuttamisesta

66 §. Pykälää muutettaisiin niin, että siitä poistettaisiin julkisen notaarin alueellista toimivaltaa koskevat säännökset. Vekseli-protestin voisi toimittaa kuka tahansa julkisesta notaarista annetussa laissa (420/2014) tarkoitettu julkinen notaari.

Vekselilaki (242/1932) perustuu Genevessä 7.6.1930 allekirjoitettuun sopimukseen yhtäläisestä vekselilaista (SopS 36/1933). Sopimuksen 44 artikla määrää, että kieltäytyminen vekseliä tunnustamasta tai maksamasta on selvitettävä julkisin toimituksin (vekselin tunnustamatta tai maksamatta jättämisen vuoksi otettu protesti). Sopimus ei kuitenkaan sisällä tarkempia määräyksiä siitä, mikä viranomaisen tai sellaiseen rinnastettava olisi osoitettava protestin toimittajaksi. Pykälän säännökset protestin toimittamisesta ovat vanhentuneet.

Vekselilain 88 §:n muuttaminen sellaiseksi, että siitä poistetaan julkisen notaarin alueellisen toimivallan rajaukset, selkeyttää lainkohdan tulkintaa ja yhdenmukaistaa menettelyn vekseliasioissa vastaavaksi kuin muissakin julkisen notaarin suoritteissa. Ehdotettu muutos ei ole ristiriidassa edellä tarkoitettujen kansainvälisen sopimuksen määräysten kanssa.

1.17 Laki kaupanvahvistajista annetun lain 1 §:n muuttamisesta

1 §. Virka-asemaan perustuva kaupanvahvistajan tehtävä. Pykälän 1 momentin 1 kohtaa muutettaisiin siten, että siitä poistettaisiin maininta maistraattien päälliköistä kaupanvahvistajina. Maistraattien tehtävien siirtyessä Digi- ja väestötietovirastolle ei enää ole tarpeen määrittellä niiden päälliköitä kaupanvahvistajiksi. Pykälän 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että siitä poistettaisiin viittaus maistraatin päällikköön.

1.18 Laki perintökaaren muuttamisesta

20 luku. Perunkirjoituksesta

9 a §. Pykälää muutettaisiin niin, että 1 momentissa viitattaisiin Digi- ja väestötietovirastoon ja Ahvenanmaan valtionvirastoon. Ahvenanmaan valtionviraston toimivallasta on tarpeen säätää erikseen, sillä sen toimivalta on perustunut rekisterihallintolain 3 §:n 2 momenttiin ja maistraatin vastaavaan tehtävään. Voimassa olevan pykälän 2 momenttia vastaava säännös poistettaisiin. Digi- ja väestötietovirasto on valtakunnallinen, eikä alueellista toimivaltaa koskeva säännös ole tarpeen.

Pykälää muutettaisiin lisäksi niin, että perukirjan vahvistaminen ei enää tapahtuisi perukirjan oikeaksi todistettuun jäljennökseen. Menettely on pakottanut maistraatit paperimenettelyyn, vaikka vaihtoehtoisia toimintatapoja olisi muuten ollut käytettävissä. Uuden säännöksen mukaan viranomaisen on tehtävä perukirjan vahvistaminen kirjallisella päätöksellä. Uuden äännöksen mukaan viranomaisen on tehtävä vahvistuksesta kirjallinen päätös, josta perukirjan tietojen oikeellisuus ja täydellisyys voidaan jälkikäteen todentaa. Vahvistus voitaisiin toteuttaa esimerkiksi listaamalla pesän osakkaat ja mahdollinen aviopuoliso kirjallisessa päätöksessä. Perukirjan täydellisyys voitaisiin myöhemmin todentaa vertaamalla sitä vahvistuspäätökseen. Alkuvaiheessa päätös voitaisiin edelleen laatia paperisena, mutta toimintatapojen muuttuessa olisi mahdollista hyödyntää sähköisiä välineitä.

9 b §. Pykälästä poistettaisiin viittaus maistraattiin. Sen sijaan säädettäisiin, että toimivaltaisen viranomaisen tulee ilmoittaa puutteista ja virheistä. Toimivaltaisella viranomaisella tarkoitettaisiin sekä Digi- ja väestötietovirastoa että Ahvenanmaan valtionvirastoa, jotka on yksilöity 9 a §:ssä.

9 c §. Pykälän 1 momenttia muutettaisiin niin, että siitä poistettaisiin viittaus maistraattiin. Sen sijaan säännöksessä viitattaisiin suoraan 9 a §:n mukaisesti vahvistettuun perukirjaan. Toimivaltaiset viranomaiset on yksilöity 9 a §:ssä.

Pykälän toista momenttia täsmennettäisiin niin, että siinä viitattaisiin 9 a §:n nojalla tehtyyn perukirjan vahvistamista koskevaan päätökseen.

1.19 Laki edunvalvontavaltuutuksesta annetun lain muuttamisesta

19 §. Oikeustoimien luvanvaraisuus. Pykälän 2 momentista poistettaisiin sen ensimmäinen virke, joka sisältää asiallisesti toimivaltasäännöksen. Säännös ei ole tarpeen, kun holhousviranomaisina toimisivat vain Digi- ja väestötietovirasto ja Ahvenanmaan valtionvirasto. Jäljelle jäävä virke yhdistettäisiin 1 momenttiin.

21 §. Edunvalvojan määrääminen valtuutetun tehtäviin. Pykälän 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi niin, että siitä poistettaisiin viittaus 29 §:ään. Viittaus on kohdistunut toimivaltasäännökseen, joka poistettaisiin 29 §:stä.

25 §. Toimivaltainen viranomainen. Pykälä kumottaisiin. Alueellista toimivaltaa koskevat säännökset eivät ole tarpeen, sillä Digi- ja väestötietovirasto toimii valtakunnallisesti. Digi- ja väestötietoviraston ja Ahvenanmaan valtionviraston välinen toimivallanjako perustuu suoraan holhoustoimilakiin.

27 §. Edunvalvontavaltuutuksen rekisteröinti. Pykälästä poistettaisiin sen toinen momentti, joka sisältää viittaukset holhoustoimilakiin. Viittaus koskee tietojen käsittelyä koskevia pykäläitä, jotka jatkossa sisältyisivät Digi- ja väestötietoviraston eräistä henkilörekistereistä annettuun lakiin. Sen sijaan pykälään lisättäisiin viittaus Digi- ja väestötietoviraston eräistä henkilörekistereistä annettuun lakiin.

28 §. Edunvalvontavaltuutuksen peruuttamisen vahvistaminen ja rekisteröinti. Pykälästä poistettaisiin sen 2 momentti, joka sisältää viittauksen 29 §:sä poistettavaan toimivaltasäännökseen. Pykälän 3 ja 4 momentit siirrettäisiin 2 ja 3 momentiksi.

29 §. Valvova viranomainen. Pykälässä säädettäisiin siitä, että holhousviranomainen valvoo valtuutetun toimintaa siten kuin jäljempänä säädetään. Pykälästä poistettaisiin holhousviranomaisten toimivallanjakoa sekä asian siirtämistä koskevat säännökset. Toimivallan jako Digi- ja väestötietoviraston ja Ahvenanmaan valtionviraston kesken kävisi ilmi jo [Ahvenanmaan valtionvirastosta annettusta laista]. Maistraattien tehtävien yhdistyessä Digi- ja väestötietovirastoon alueellisesta toimivallanjaosta ei olisi tarpeen säätää erikseen.

38 §. Kansainvälinen toimivalta valtuutuksen vahvistamista ja rekisteröintiä koskevassa asiassa. Pykälän 3 momentista poistettaisiin viittaus 29 §:n 1 momenttiin. Kyseinen toimivaltasäännös poistettaisiin tarpeettomana. Momentissa säädettäisiin, että ilmoitus tehdään holhousviranomaiselle, ilman toimivaltaa koskevaa tarkennusta.

41 §. Hallintoa koskevat säännökset. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin asian ratkaisemisesta. Edunvalvontavaltuutuksen tai sen peruuttamisen vahvistamista ja tässä laissa tarkoitettua lupaa tai velvoittamista koskevan asian ratkaisee holhousviranomaisessa esittelystä oikeustieteen muun ylemmän korkeakoulututkinnon kuin kansainvälisen ja vertailevan oikeustieteen maisterin tutkinnon suorittanut virkamies, jonka tehtäviin se työjärjestyksen mukaan kuuluu. Säännös olisi voimassa olevaa momenttia yksityiskohtaisempi. Digi- ja väestötietoviraston pääjohtajalla ei maistraatin päällikön tavoin olisi säädettynä kelpoisuusvaatimuksena oikeustieteen maisterin tutkintoa. Oikeusturvanäkökohtien johdosta olisi varmistettava, että asian ratkaisee aina oikeustieteellisen koulutuksen saanut virkamies. Muutoin asia ratkaistaan holhousviranomaisessa siten kuin asian ratkaisemisesta Digi- ja väestötietoviraston tai Ahvenanmaan valtionviraston toimivaltaan kuuluvassa asiassa erikseen säädetään.

43 §. Muutoksenhaku. Pykälän 2 momentista poistettaisiin viittaus 29 §:n 2 momenttiin. Valvonnan siirtämistä koskevia päätöksiä ei enää tehtäisi, joten valitusoikeuden puuttumisesta ei olisi tarpeen säätää.

49 §. Tarkemmat säännökset. Asetuksenantovaltuutusta muutettaisiin niin, että se ei koskisi edunvalvontavaltuutuksen merkitsemistä holhousasioiden rekisteriin. Valtuutus sisältyisi Digi- ja väestötietoviraston eräistä henkilörekistereistä annettuun lakiin.

1.20 Laki lahjanlupauslain 6 §:n muuttamisesta

6 §. Pykälään lisättäisiin säännös, jonka mukaan lahjoitusta koskevassa ilmoituksessa on mainittava Digi- ja väestötietoviraston eräistä henkilörekistereistä annetun lain (/) 5 §:n 1 momentin 1–5 kohdassa tarkoitettut tiedot. Säännös on tarpeen, koska ilmoituksen muotoa koskeva sääntely on aiemmin sisällytynyt maistraattien eräistä henkilörekistereistä annettuun lakiin. Keskitettäessä henkilöre-

kistereitä koskeva sääntely uuteen Digi- ja väestötietoviraston eräistä henkilörekistereistä annettavaan lakiin ilmoituksen sisältöä koskeva sääntely on tarkoituksenmukaista liittää ilmoitusvelvollisuutta koskevaan sääntelyyn.

1.21 Laki avopuolisoiden yhteistalouden purkamisesta annetun lain 11 §:n muuttamisesta

11 §. Pykälään muutettaisiin niin, että siinä säädettäisiin myös asiakirjan rekisteröinnin menettelyistä. Pykälän 1 momentin mukaan ilmoitus olisi tehtävä kirjallisesti ja sen liitteenä on oltava ilmoituksessa tarkoitettu asiakirja alkuperäisenä. Ilmoituksen voi tehdä avopuoliso tai avopuolison perilliset. Säännös on tarpeen, koska ilmoituksen muotoa ja menettelyä koskeva sääntely on aiemmin sisältynyt maistraattien eräistä henkilörekistereistä annettuun lakiin. Keskitettäessä henkilörekistereitä koskeva sääntely uuteen Digi- ja väestötietoviraston eräistä henkilörekistereistä annettavaan lakiin ilmoituksen sisältöä koskeva sääntely on tarkoituksenmukaista liittää ilmoitusvelvollisuutta koskevaan sääntelyyn.

2 Tarkemmat säännökset ja määräykset

Laki Digi- ja väestötietovirastosta

Ehdotettuun lakiin Digi- ja väestötietovirastosta sisältyy asetuksenantovaltuudet lain 3 §:n 3 momenttiin ja 7 §:n 2 momenttiin. Digi- ja väestötietovirasto kuuluisi valtiovarainministeriön hallinnonalalle, mutta virastolle kuuluisi kuitenkin myös oikeusministeriön hallinnonalan lainsäädäntöön perustuvia tehtäviä ja asetuksenantovaltuudet on perusteltua osoittaa valtioneuvostolle eikä niitä voida pitää vähämerkityksellisinä.

Ehdotukseen sisältyvän Digi- ja väestötietovirastosta annetun lain mukaan valtioneuvoston asetuksella Digi- ja väestötietovirastosta:

- annettaisiin tarkempia säännöksiä 3 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetuista tehtävistä kansalaisneuvonnasta, digitaalisten palveluiden käyttäjätuesta sekä julkisen hallinnon tiedonhallinnan asiantuntijatehtävistä ja palveluista (3 §:n 1 momentti 3 kohta),
- voitaisiin säätää 7 §:n mukaisen ohjauksen sisällöstä ja menettelytavoista (7 §:n 2 momentti),

Uuteen lakiin Digi- ja väestötietoviraston eräistä henkilörekistereistä ehdotetaan yhdistettäväksi nykyisin maistraattien eräistä henkilörekistereistä annetussa laissa, holhoustoimesta annetussa laissa, edunvalvontavaltuutuksesta annetussa laissa ja vihkimisoikeudesta annetussa laissa olevat säännökset viraston ylläpitämistä henkilörekistereistä. Samalla ehdotetaan näiden rekisterien osalta asetuksenantovaltuuksien yhdistämistä niin, että jatkossa kaikkia rekistereitä koskevia tarkkarajaisia tarkempia säännöksiä voitaisiin antaa valtioneuvoston asetuksella. Tällä hetkellä edunvalvontavaltuutuksesta annetun lain mukaan tarkempia säännöksiä annetaan oikeusministeriön asetuksella ja holhoustoimesta annetun lain mukaan tarkempia säännöksiä annetaan valtioneuvoston asetuksella. Muutoksella pyrittäisiin näin ollen yhdenmukaisempaan ja selkeämpään sääntelyyn rekistereihin talletettavien tietojen osalta. Asetustasoinen sääntely valmistellaan tulemaan voimaan samaan aikaan ehdotettujen lakien kanssa.

Digi- ja väestötietoviraston virkoihin voitaisiin säätää valtioneuvoston asetuksella kelpoisuusvaatimuksia myös valtion virkamieslain (750/1994) 8 §:n 4 momentissa säädetyin valtuutuksen perusteella sekä kielitaitoa koskevia kelpoisuusvaatimuksia julkisyhteisöjen henkilöstöltä vaadittavasta kielitaidosta annetun lain (424/2003) 6 §:n 3 ja 4 momenteissa säädettyjen valtuutusten perusteella.

Ehdotetut asetuksenantovaltuudet eivät sisällä yksilön oikeuksien tai velvollisuuksien perusteiden alaan kuuluvia asioita eivätkä muitakaan asioita, jotka perustuslain mukaan muuten kuuluvat lainsäädännön alaan. Asetuksenantovaltuudet ovat myös riittävät täsmällisiä ja tarkkarajaisia. Ehdotetut asetuksenantovaltuussäännökset ovat sopusoinnussa perustuslain kanssa.

3 Voimaantulo

Lait ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä tammikuuta 2020.

4 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys

Virastojen yhdistäminen

Esityksessä ehdotetaan valtionhallinnon toiminnallista organisaatiomuutosta, jossa Väestörekisterikeskus, maistraatit ja Itä-Suomen aluehallintovirastossa toimiva maistraattien ohjaus- ja kehittämissyksikkö yhdistettäisiin uudeksi kokonaisuudeksi. Lainsäädäntöteknisesti Väestörekisterikeskuksen nimi muutettaisiin Digi- ja väestötietovirastoksi ja samalla säädettäisiin virastoa koskeva uusi organisaatiolaki. Samalla säädettäisiin nykyisten maistraattien ja Itä-Suomen aluehallintovirastossa toimivan maistraattien ohjaus- ja kehittämissyksikön tehtävien siirtämisestä Digi- ja väestötietovirastoon. Yhdistyville virastoille kuuluvista tehtävistä säädettäisiin useissa erityislaeissa ja esitykset näiden tehtävien osoittamisesta jatkossa Digi- ja väestötietovirastolle sisältyvät tähän hallituksen esitykseen. *[HUOM. Kaikki teknisiä muutoksia sisältävät säädösehdotukset eivät sisälly lausuntokierroksen hallituksen esityksen luonnokseen. Myös sellaisia lakeja, joissa Väestörekisterikeskuksen tehtävistä on säädetty erikseen, valmistellaan vielä lausuntokierroksen aikana ilman, että ne tulevat erikseen lausuntokierrokselle. Kts. lausuntopyyntön Liite 2]* Digi- ja väestötietovirasto olisi perustuslain 119 §:n 1 momentin tarkoittama valtakunnallinen keskushallinnon viranomainen. Viraston toimialueena olisi koko maa, jollei erikseen toisin säädetä. Esitystä tulee näiltä osin arvioida perustuslain hallinnon järjestämistä koskevien 119 §:n ja 122 §:n sekä 120 §:n ja siihen liittyen perustuslain säätämisyjärjestyksessä säädetyn Ahvenanmaan itsehallintolain kannalta. Kielellisten oikeuksien osalta ehdotusta tulee arvioida perustuslain 17 §:n lisäksi myös suhteessa perustuslain 122 §:ään. Esitykseen sisältyy säännös, jonka nojalla virasto voisi siirtää eräitä avustavia tehtäviä yksityiselle taholle, joten ehdotusta tulee arvioida myös perustuslain 124 §:n kannalta.

Esityksen mukaan virasto kuuluisi valtiovarainministeriön hallinnonalalle. Valtiovarainministeriö vastaisi perustuslain 68 §:n 1 momentin mukaisesti toimialallaan hallinnon asianmukaisesta toiminnasta. Digi- ja väestötietovirastolla olisi kuitenkin esityksen mukaan myös oikeusministeriön hallinnonalan lainsäädäntöön perustuvia tehtäviä. Ehdotukseen sisältyy viraston ohjaukseen liittyen asetuksenantovaltuutus, jonka mukaan siltä osin kuin Digi- ja väestötietoviraston tehtävät perustuvat toisen ministeriön hallinnonalan lainsäädäntöön, yhteistyöstä viraston tehtävissä voidaan säätää tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

Perustuslain 119 §:n 2 momentin mukaan valtionhallinnon toimielinten yleisistä perusteista on säädettävä lailla, jos niiden tehtäviin kuuluu julkisen vallan käyttöä. Valtionhallinnon toimielinten yleisinä perusteina on pidettävä valtionhallinnon yksikön nimeä, toimialaa sekä pääasiallisia tehtäviä ja toimivaltuuksia (HE 1/1998). Esityksen mukaan Digi- ja väestötietovirastosta annettavalla lailla säädettäisiin mm. viraston nimestä, toiminta-ajatuksesta ja asemasta, toimialueesta, tehtävistä, johtamisesta ja ratkaisuvallasta, ohjauksesta, muutoksenhausta sekä eräistä muista asioista. Julkisen vallan käsite perustuslain 119 §:n 2 momentissa saa sisältönsä perustuslain 2 §:n 3 momentista, jonka mukaan julkisen vallan käytön tulee perustua lakiin ja kaikessa julkisessa toiminnassa on

noudatettava tarkoin lakia. Julkisen vallan käyttämisestä olisi siten kysymys esimerkiksi silloin, kun yksikkö voi antaa perustuslain 80 §:n 2 momentissa tarkoitettuja oikeussääntöjä tai tehdä päätöksiä yksilön oikeuksista, velvollisuuksista tai etuuksista taikka käyttää voimakeinoja tai puuttua muuten yksilön perusoikeuksiin. Digi- ja väestötietoviraston tehtäviin kuuluisi julkisen vallan käyttöä ja on perusteltua, että sen toiminnan yleisistä perusteista säädettäisiin lailla 119 §:n mukaisesti.

Ahvenanmaa

Perustuslain 120 §:n mukaan Ahvenanmaan itsehallintolaissa lainsäädäntövalta on jaettu valtakunnan ja maakunnan kesken. Itsehallintolain 18 §:ssä luetellaan maakunnan lainsäädäntövaltaan kuuluvat asiat ja 27 §:ssä valtakunnan lainsäädäntövaltaan kuuluvat asiat. Hallintovalta Ahvenanmaalla jakautuu valtakunnan ja maakunnan kesken pääsääntöisesti sen mukaan, kummalla on lainsäädäntövalta tietyllä oikeudenalalla (itsehallintolain 23 ja 30 §). Esityksen mukaan Digi- ja väestötietovirasto hoitaisi Ahvenanmaan maakunnassa ne tehtävät, jotka nykyisin on Ahvenanmaalla hoitanut Väestörekisterikeskus. Esityksellä ei ole vaikutusta Ahvenanmaan itsehallinnolliseen asemaan. Digi- ja väestötietovirasto on kaksikielinen keskushallinnon viranomainen. Esityksellä turvataan suomen- ja ruotsinkielisen väestön mahdollisuudet saada palveluja omalla kielellään samanlaisten perusteiden mukaan.

Ahvenanmaan itsehallintolain 27 §:n 3 kohdan mukaan valtakunnalla on lainsäädäntövalta asioissa, jotka koskevat valtion viranomaisten järjestysmuotoa ja toimintaa. Ahvenanmaan valtionvirasto on perustuslain 119 §:n 1 momentissa tarkoitettu valtion alueellinen viranomainen. Ahvenanmaan valtionvirastosta on ehdotettu säädettäväksi oma virastolakinsa (HE 14/2018). Ahvenanmaan valtionvirastosta annettavassa laissa säädettäisiin viraston tehtävälajoista ja viraston yksittäisistä tehtävistä sekä niihin liittyvistä toimivaltuuksista säädettäisiin kutakin tehtävää koskevassa erityislaissa. Esityksen mukaan Ahvenanmaan valtionvirasto hoitaisi edelleen sille erityislainsäädännössä säädetyt tehtävät, joita se hoitaa nykyisin Väestörekisterikeskuksen ja maistraattien sijasta Ahvenanmaalla.

Työjärjestys

Perustuslakivaliokunta on käytännössään katsonut (esim. PeVL 6/2002 vp, PeVL 29/2006 vp, PeVL 42/2006 vp ja PeVL 5/2008 vp), että perustuslain 119 §:n 2 momentin säännösten tarkoituksena ei ole ollut pidättää valtionhallinnon yksiköitä koskevia ratkaisuja yksinomaan säädösmuodossa tehtäviksi, vaan että niitä voidaan tehdä myös yksittäisin hallintopäätöksin. Esityksen mukaan viraston organisaatiosta, toimipaikoista ja toiminnan sijoittamisesta määrättäisiin työjärjestyksessä.

Tehtävien siirtäminen yksityiselle

Esityksen mukaan Digi- ja väestötietovirasto voisi organisaatiolain 8 §:n nojalla siirtää sopimuksella sen 3 §:n mukaisiin tehtäviin liittyvän ja asianhallintaan kuuluvan avustavan tehtävän yksityiselle taholle. Avustavalla tehtävällä tarkoitettaisiin säännösehdotuksen mukaan virastolle annettavien asiakirjojen vastaanottoa, lajittelua ja tallentamista. Tehtävät olisivat rutiiniluonteisia avustavia tukitehtäviä, joissa ei käytetä merkittävää julkista valtaa. Tehtäviä suorittava henkilö toimisi ehdotetun säännöksen mukaan edellä tarkoitettuja tehtäviä suorittaessaan rikosoikeudellisella virkavastuulla. Esitys kytkeytyy perustuslain 124 §:ään, jossa säädetään hallintotehtävän antamisesta muulle kuin viranomaiselle. Perustuslain kyseisen säännöksen mukaan julkinen hallintotehtävä voidaan antaa muulle kuin viranomaiselle vain lailla tai lain nojalla, jos se on tarpeen tehtävän tarkoituksen mukaiseksi hoitamiseksi eikä vaaranna perusoikeuksia, oikeusturvaa tai muita hyvän hallinnon vaatimuksia. Merkittävää julkisen vallan käyttöä sisältäviä tehtäviä voidaan kuitenkin antaa vain viranomaiselle.

Ehdotettu 8 § vastaa Verohallinnosta annetun lain 2 b §:ää, joka on säädetty perustuslakivaliokunnan myötävaikutuksella (PeVL 30/2012 vp). Perustuslakivaliokunta on tuolloin todennut, että säännöksessä tarkoitetut tehtävät ovat vain viranomaista avustavia lähinnä rutiiniluonteisia tukitehtäviä, eikä niihin sisälly julkisen vallan käyttämistä. Perustuslakivaliokunta on arvioinut, että säännöksessä mainittujen teknisten tehtävien siirto on tarkoituksenmukaista, ja sääntely täyttää muutoinkin perustuslakivaliokunnan käytännössä tämänkaltaiselle tehtävien siirrolle asetetut vaatimukset (ks. esim. PeVL 3/2009 vp, s. 4—5 ja PeVL 11/2006 vp). Perustuslakivaliokunnan tulkintakäytännössä on katsottu, että oikeusturvan ja hyvän hallinnon vaatimusten toteutumisen varmistaminen perustuslain 124 §:ssä tarkoitetussa merkityksessä edellyttää, että asian käsittelyssä noudatetaan hallinnon yleislakeja ja että asioita käsittelevät toimivat virkavastuulla. Vastaavalla tavalla kuin Verohallinnosta annetun lain 2 b §:n kohdalla myös tässä tapauksessa mainittujen tehtävien siirron arvioidaan täyttävän perustuslain tarkoituksenmukaisuusedellytyksen sekä muut tällaiselle tehtävien siirrolle asetetut vaatimukset.

Kielelliset oikeudet

Esityksen vaikutuksia kielellisiin oikeuksiin on arvioitava erityisesti perustuslain 17 §:n oikeuden omaan kieleen ja kulttuuriin turvaavan säännöksen kannalta. Asiaa on arvioitava myös perustuslain 121 §:n 4 momenttiin sisältyvän saamelaisien kieltä koskevan säännöksen kannalta sekä perustuslain 122 §:n hallinnollisia jaoituksia koskevan säännöksen näkökulmasta.

Perustuslain 17 §:n 1 momentin mukaan Suomen kansalliskielet ovat suomi ja ruotsi. Pykälän 2 momentin mukaan jokaisella on oikeus käyttää tuomioistuimessa ja muussa viranomaisessa asiassaan omaa kieltään, joko suomea tai ruotsia, sekä saada toimituskirjansa tällä kielellä. Julkisen vallan on huolehdittava maan suomen- tai ruotsinkielisen väestön sivistyksellisistä ja yhteiskunnallisista tarpeista samanlaisten perusteiden mukaan. Pykälän 3 momentin mukaan saamelaisilla alkuperäiskansana sekä romaneilla ja muilla ryhmillä on oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan. Saamelaisien oikeudesta käyttää saamen kieltä viranomaisessa säädetään lailla. Viittomakieltä käytävien sekä vammaisuuden vuoksi tulkitsemis- ja käännösapua tarvitsevien oikeudet turvataan lailla. Perustuslain 17 §:n 1 momentissa todetaan maan virallinen kaksikielisyyden periaate ja se sisältää ajatuksen kansalliskielten yhdenvertaisuudesta. Perustuslain 17 §:n säännös edellyttää paitsi kielten muodollisesti yhdenvertaista kohtelua myös suomen- ja ruotsinkielisen väestön tosiasiallisen tasa-arvon turvaamista muun muassa yhteiskunnallisten palvelujen järjestämisessä. (vrt. HE 309/1993 vp; s 65, PeVM 9/2002 vp ja PeVL 21/2009 vp).

Perustuslakivaliokunta on käytännössään korostanut sitä, että viranomaisten toimialueita ja toimipaikkoja järjestettäessä huolehditaan asianomaisen viranomaisen tarjoamien palvelujen saatavuudesta sekä perustuslain 17 §:ssä turvattujen kielellisten oikeuksien toteutumisesta (PeVL 29/2006, PeVL 42/2006).

Perustuslain 122 §:n 1 momentin mukaan hallintoa järjestettäessä tulee pyrkiä yhteensopiviin aluejaoituksiin, joissa turvataan suomen- ja ruotsinkielisen väestön mahdollisuudet saada palveluja omalla kielellään samanlaisten perusteiden mukaan. Säännöksessä korostetaan kielellisen yhdenvertaisuuden vaatimusta edellyttämällä näiden mahdollisuuksien turvaamista samanlaisten perusteiden mukaan (vrt. HE 1/1998 vp; s. 177 ja PeVL 37/2006 vp).

Valtakunnalliseen Digi- ja väestötietovirastoon kootaan tehtäviä, joita on osaksi aiemmin hoidettu kaksikielisessä valtion keskushallinnon virastossa ja kaksikielisissä valtion aluehallinnon virastoissa

sekä osaksi hoidettu yksikielisesti suomenkielisissä valtion aluehallinnon virastoissa. Esityksen mukaan Digi- ja väestötietoviraston toimialueeseen tulee kuulumaan koko maa, jollei erikseen toisin säädetä. Virasto on oikeudelliselta asemaltaan keskushallinnon virastoksi luokiteltava valtakunnallinen virasto ja siten kielilain 6 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettu tavoin kaksikielinen viranomaisena. Viraston tulee hoitaa tehtäviään molemmilla kansalliskielillä perustuslain ja kielilain mukaisesti. Viraston tehtävistä säädettäisiin laissa ja niistä voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella. Viraston toimintaa järjestettäessä olisi huolehdittava myös palvelujen saatavuudesta ja kielellisten oikeuksien toteutumisesta. Viraston toimipisteistä määrättäisiin työjärjestyksellä, eivätkä toimipisteet näin ollen muodosta virastolle sellaista alueorganisaatiota, joilla olisi alueellisesti määrittävä virka- tai toimialue. Kaikissa toimipisteissä tulee noudattaa kielilain kaksikielisille valtion viranomaisille säädettyjä velvollisuuksia.

Viraston tehtäviä nykyisin hoitavista viranomaisista ovat tällä hetkellä kielilaisissa tarkoitettu tavoin kaksikielisiä Väestörekisterikeskus, Uudenmaan maistraatti, Kaakkois-Suomen maistraatti, Lounais-Suomen maistraatti ja Länsi-Suomen maistraatti. Erityinen kielitaitovaatimus on säädetty Uudenmaan maistraatin kahteen henkikirjoittajan virkaan, Lounais-Suomen maistraatissa yhteen henkikirjoittajan virkaan ja Länsi-Suomen maistraatissa kolmeen henkikirjoittajan virkaan, joilta edellytetään ruotsin kielen erinomaista suullista ja kirjallista taitoa sekä suomen kielen tyydyttävää suullista ja kirjallista taitoa. Siirtyvään henkilöstöön kuuluu siis virkamiehiä, joilla on valmiudet antaa palvelua ruotsiksi myös vaativissa tilanteissa. Uudessa organisaatiossa tätä aiemmin eri virastoihin jakautunutta kielellistä osaamista voidaan hyödyntää valtakunnallisesti. Asiakaspalvelutilanteissa voitaisiin tarvittaessa muun muassa videoneuvottelulaittein tukeutua eri puolilla maata olevaan viraston kielelliseen osaamiseen. Yhdistymisen jälkeen viraston tulisi huolehtia siitä, että kielellistä osaamista on myös jatkossa käytettävissä tehokkaasti. Valtakunnallinen toiminta kuitenkin helpotaisi ruotsinkielisten henkilöiden rekrytointia.

Digi- ja väestötietoviraston virkoihin voitaisiin säätää valtioneuvoston asetuksella kelpoisuusvaatimuksia valtion virkamieslain (750/1994) 8 §:n 4 momentissa säädetyn valtuutuksen perusteella sekä julkisyhteisöjen henkilöstöltä vaadittavasta kielitaidosta annetun lain (424/2003) 6 §:n 3 ja 4 momenteissa säädettyjen valtuutusten perusteella. Tämä mahdollistaa tarvittaessa kielitaitoon liittyvien kelpoisuusvaatimusten säätämisen myös kielellisten oikeuksien turvaamiseksi.

Esitykseen sisältyy saamen kielilain 2 §:ää koskeva muutosehdotus, jolla Digi- ja väestötietovirasto lisätään niihin viranomaisiin, joihin saamen kielilakia sovelletaan. Lisäksi Saamen kielilain 27 §:ää ehdotetaan muutettavaksi siten, että Digi- ja väestötietovirastossa voi saamelaisen kotiseutualueella olla saamen kielen avustaja.

Perusoikeuksien toteutumisen valvonta

Digi- ja väestötietoviraston tehtävänä on turvata alueilla toimien perusoikeuksien ja oikeusturvan toteutumista hoitamalla tehtäviä, joilla on perusoikeusliityntä niiden kytkeytyessä esimerkiksi perustuslain 6 §:ssä säädettyyn yhdenvertaisuuden turvaamiseen, 16 §:ssä säädettyihin sivistyksellisiin oikeuksiin, 17 §:ssä säädettyyn oikeuteen omaan kieleen ja kulttuuriin, 18 §:ssä säädettyyn oikeuteen työhön ja elinkeinovapauteen sekä 20 §:ssä säädettyyn vastuuseen ympäristöstä. Esitystä tulee näiltä osin arvioida julkisen vallan tehtäväksi säädetyn perusoikeuksien turvaamisen ja niiden toteutumisen edistämisen kannalta.

Henkilötietojen suoja

Esitys sisältää henkilötietojen suojan kannalta merkityksellisiä ehdotuksia. Erityisesti merkityksellisiä ovat väestötietojärjestelmästä ja Väestörekisterikeskuksen varmennepalveluista annetun lain (661/2009, jäljempänä väestötietolaki) muuttamista koskevat ehdotukset sekä ehdotus uudeksi laiksi Digi- ja väestötietoviraston eräistä henkilörekistereistä.

Perustuslakivaliokunta on arvioidessaan tällaista sääntelyä vakiintuneesti katsonut, että sääntelyä on tarkasteltava perustuslain 10 §:n kannalta. Sen 1 momentin mukaan henkilötietojen suojasta säädetään tarkemmin lailla. Perustuslakivaliokunnan vakiintuneen käytännön mukaan lainsäätäjän liikkumavaraa rajoittaa tämän säännöksen lisäksi myös se, että henkilötietojen suoja osittain sisältyy samassa momentissa turvatus yksityiselämän suojan piiriin. Lainsäätäjän tulee turvata tämä oikeus tavalla, jota voidaan pitää hyväksyttävänä perusoikeusjärjestelmän kokonaisuudessa. Valiokunta on käytännössään pitänyt henkilötietojen suojan kannalta tärkeinä sääntelykohteina ainakin rekisteröinnin tavoitetta, rekisteröitävien henkilötietojen sisältöä, niiden sallittuja käyttötarkoituksia mukaan luettuna tietojen luovutettavuus sekä tietojen säilytysaika henkilörekisterissä ja rekisteröidyn oikeusturvaa. Valiokunta on vakiintuneessa käytännössään korostanut henkilötietojen käsittelyä koskevan sääntelyn laintasoisuutta, kattavuutta ja yksityiskohtaisuutta (ks. esim. PeVL 1/2018 vp, s. 2, PeVL 31/2017 vp, s. 2).

Lausunnossaan hallituksen esityksestä eduskunnalle EU:n yleistä tietosuojasetusta täydentäväksi lainsäädännöksi perustuslakivaliokunta on kuitenkin katsonut aiheelliseksi tarkistaa sen aiempaa kantaa henkilötietojen suojan kannalta tärkeistä sääntelykohteista. Valtiokunnan mukaan tietosuojasetus muodostaa yleensä riittävän säännöspohjan myös perustuslain 10 §:ssä turvatus yksityiselämän ja henkilötietojen suojan kannalta. Erityislainsäädäntöön ei olisi tietosuojasetuksen soveltamisalalla enää valtiosääntöisistä syistä välttämätöntä sisällyttää kattavaa ja yksityiskohtaista sääntelyä henkilötietojen käsittelystä. Henkilötietojen suoja tulisi turvata ensisijaisesti yleisen tietosuojasetuksen ja kansallisen yleislainsäädännön nojalla (PeVL 14/2018 vp, s. 4). Erityislainsäädäntö tulisi rajata vain välttämättömään tietosuojasetuksen antaman kansallisen liikkumavaran puitteissa. Erityislainsäädännön tarpeellisuutta tulisi arvioida riskiperusteisen lähestymistavan mukaisesti: mitä korkeampi riski käsittelystä aiheutuu luonnollisen henkilön oikeuksille ja vapauksille, sitä perustelumpaa yksityiskohtaisempi sääntely on (PeVL 14/2018 vp, s. 5).

Sekä väestötietojärjestelmän että maistraattien ylläpitämien henkilörekistereiden tietojen käsittely on keskeistä Suomessa asuvien henkilöiden oikeuksien ja velvollisuuksien toteuttamiseksi. Erityislainsäädäntö on edelleen tarpeellista vaikkakin sen yksityiskohtaisuuden astetta voidaan arvioida uudelleen. Uuden Digi- ja väestötietoviraston eräistä henkilörekistereistä annettavan lain tarkoituksena on yksinkertaistaa rekistereitä koskevaa sääntelyä.

Perustuslakivaliokunta on aiemmissa lausunnoissaan katsonut, että teknisen käyttöyhteyden perustaminen henkilötietojen luovuttamiseksi tulee perustua lain tasoiseen säännökseen (PeVL 12/2002 vp, s. 5, PeVL 14/2002 vp s. 2). Perustuslakivaliokunnan uudempien kannanottojen valossa voidaan katsoa, että tietosuojasetuksen yksityiskohtainen sääntely rekisterinpitäjän vastuista ja erityisesti käsittelyn turvallisuudesta (32 artikla) antavat riittävän pohjan tietojen luovuttamiselle myös teknisen käyttöyhteyden avulla. Kun tietojen turvallisuudesta sekä käsittelyn perusteista (6 artikla) on säädetty yksityiskohtaisesti asetuksessa, nimenomainen teknisen käyttöyhteyden sääntely kansallisen lain tasolla ei olennaisesti vaikuta henkilötietojen suojaan. Sääntely ei ole välttämätöntä.

Ehdotuksessa on esitetty, että vakiintuneesti käytetty käsite ”teknisen käyttöyhteyden avulla” korvattaisiin väestötietolaissa täsmällisemmällä ilmauksella, kuten ”rajapinnan avulla, kysely-yhteyksin

tai muuten sähköisesti”. Vaikka teknisen käyttöyhteyden käsite on yleisestä käytetty, se on käytännössä monitulkintainen. Teknistä käyttöyhteyttä on toisaalta pidetty synonyymina rajapinnalle, mutta toisaalta sitä on käytetty myös hyvin laajassa merkityksessä, johon sisältyy esimerkiksi sähköposti. Väestötietolaissa on tarpeen tarkentaa käsitteistöä, eivätkä valtiosääntöiset syyt edellytä vanhan käsitteen säilyttämistä.

Ehdotukseen sisältyvässä laissa Digi- ja väestötietoviraston eräistä henkilörekistereistä ei ole säädetty erikseen tietojen luovuttamisesta teknisen käyttöyhteyden avulla. Tietojen julkisuutta ja luovuttamista säänneltäisiin yleisellä tasolla 10 ja 11 §:ssä, mutta sääntely ei sisällä nimenomaista sääntelyä teknisestä käyttöyhteydestä. Tietojen luovutuksen tapojen ja keinojen sääntely sisältyisi tiedonhallinnan yleislakiin

Perustuslakivaliokunnan uuden käytännön valossa on ensisijaisesti tarkasteltava, onko henkilötietojen suoja ja käsittelyä koskeva sääntely yhteensopivaa tietosuoja-asetuksen kanssa (PeVL 14/2018 vp, s. 4). Tällainen yhteensopiva sääntely voi olla huomattavasti nykyistä kansallista sääntelymallia yleisemmän, henkilötietojen suoja ja käsittelyn perusteita sääntelevän lakitasoisen sääntelyn (PeVL 14/2018 vp, s. 4). Väestötietolaista on pyritty poistamaan sellainen sääntely, joka on päällekkäistä tai ristiriitaista suhteessa tietosuoja-asetukseen. Uuteen Digi- ja väestötietoviraston eräistä henkilörekistereistä annettavaan lakiin ei ole sisällytetty tällaisia säännöksiä.

Perustuslakivaliokunta on kuitenkin kiinnittänyt erityistä huomioita arkaluonteisten tietojen käsittelyyn, sillä tällainen käsittely koskee yksityiselämään kuuluvan henkilöiteiden suojan ydintä (PeVL 14/2018 vp, s. 5; PeVL 37/2013 vp, s. 2/I). Perustuslakivaliokunta on myös todennut tietosuoja-asetuksen painottavan erityisten henkilötietojen erityisen tarkkaa suojelua (PeVL 14/2018 vp, s. 5). Arkaluonteisten tietojen käsittely tulisi valiokunnan mukaan rajata täsmällisillä ja tarkkarajaisilla säännöksillä vain välttämättömään (PeVL 14/2018 vp, s.5; PeVL 3/2017 vp, s. 5). Arkaluonteisten tietojen käsittelyä koskevaa sääntelyä tulisi valiokunnan mukaan edelleen arvioida myös aiemman sääntelyn lakitasoisuutta koskevan käytännön pohjalta. Tietosuoja-asetusta yksityiskohtaisemman sääntelyn tarve tulisi kuitenkin perustella tapauskohtaisesti ja riskiperusteista lähestymistapaa soveltaen (PeVL 14/2018 vp, s. 6).

Uuteen Digi- ja väestötietoviraston eräistä henkilörekistereistä annettavaan lakiin ei sisälly säännöksiä arkaluonteisista tiedoista. Väestötietolaissa ei esitetä muutoksia nimenomaisesti arkaluonteisia tietoja koskevaan sääntelyyn. Koska perustuslakivaliokunnan mukaan arkaluonteisten tietojen käsittelyä tulisi arvioida aiemman käytännön pohjalta, alla on kuitenkin arvioitu niitä muutoksia, jotka koskevat arkaluonteisia tietoja osana väestötietojärjestelmän tietosisältöä. Rekisteröidyn oikeusturvaa ja tietojen luovutettavuutta sekä säilyttämistä koskeviin säännöksiin ehdotetaan joitakin muutoksia.

Perustuslakivaliokunta on käytännössään kiinnittänyt huomiota siihen, mihin ja ketä koskeviin tietoihin tiedonsaantioikeus ulottuu ja miten tiedonsaantioikeus sidotaan tietojen välttämättömyyteen. Viranomaisen tietojensaantioikeus ja tietojenluovuttamismahdollisuus ovat voineet liittyä jonkin tarkoituksen kannalta "tarpeellisiin tietoihin", jos tietosisällöt on pyritty luettelemaan laissa tyhjentävästi. Jos taas tietosisältöjä ei ole samalla tavoin luetteloitu, sääntelyyn on valiokunnan mukaan pitänyt sisällyttää vaatimus "tietojen välttämättömyydestä" jonkin tarkoituksen kannalta (ks. esim. PeVL 31/2017, PeVL 17/2016 vp, s. 2—3 ja siinä viitatu lausunnot). Valiokunta on antanut erityisesti merkitystä luovutettavien tietojen luonteelle arkaluonteisina tietoina arvioidessaan tietojen saamista ja luovuttamista salassapitovelvollisuuden estämättä koskevaa sääntelyn kattavuutta, täsmällisyyttä ja sisältöä (ks. esim. PeVL 38/2016 vp, s. 3). Valiokunta on kiinnittänyt huomiota siihen, että

arkaluonteisten tietojen käsittely on syytä rajata täsmällisillä ja tarkkarajaisilla säännöksillä vain välttämättömään (ks. esim. PeVL 13/2017 vp, s. 5 ja PeVL 3/2017 vp, s. 5).

Esitys sisältäisi ehdotuksia, joilla muutetaan väestötietolain tietojen luovutusta koskevia säännöksiä. Ehdotettujen säännösten nojalla Väestötietojärjestelmästä voitaisiin luovuttaa tarpeelliset tiedot tuomioistuini- ja hallintomenettelyyn, viranomaisen suunnittelu- ja selvitystehtävään sekä muuhun näitä vastaavaan viranomaistehtävään, kun käsittelyn perusteena on tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan c tai e alakohta. Lisäksi Väestötietojärjestelmästä voitaisiin luovuttaa tarpeelliset tiedot muuhun käsittelyyn, jonka perusteena on tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan c alakohta. Ehdotettujen säännöksen osalta on huomattava, että väestötietolain 13—17 §:ssä on säädetty yksityiskohtaisesti ja tarkkarajaisesti väestötietojärjestelmään talletettavista tiedoista. Vain vähäinen osa tiedoista on luokiteltavissa arkaluonteisiksi. Tiettyjen arkaluonteisiksi katsottavien tietojen luovuttamista on erikseen rajoitettu lain 4 luvussa. Tietojen luovuttamisen rajaaminen tarpeellisiin tietoihin on näiltä osin perusteltua, eikä se vaaranna henkilötietojen suojan ydintä.

Perustuslakivaliokunta on kiinnittänyt huomiota myös sääntelyn toteuttamistapaan, jossa yksityiskohtaiset säännökset sekä viranomaisen oikeudesta saada tietoja eräistä rekistereistä ja tietojärjestelmistä että tietojen luovuttamisesta muille viranomaisille ovat asiallisesti osin päällekkäisiä viittauksissa laeissa koskevien säännösten kanssa. Valiokunnan mielestä tällainen kaksinkertainen sääntely, joka johtaa raskaaseen sääntelyrakenteeseen ja on omiaan synnyttämään tulkintaongelmia, ei kuitenkaan sellaisenaan ollut tuolloin arvioidussa sääntelykontekstissa valtiosääntöoikeudellisesti ongelmallista (PeVL 71/2014 vp, s. 3/I). Valiokunnan omaksuman kannan mukaan sääntelyn selkeyteen on kuitenkin syytä kiinnittää erityistä huomiota perusoikeuskytkentäisessä sääntelyssä, joka koskee luonnollisia henkilöitä heidän tavanomaiseen elämäänsä kuuluvissa toiminnoissa (ks. myös PeVL 45/2016 vp, s. 3, PeVL 41/2006 vp, s. 4/II). Valiokunta on kiinnittänyt huomiota yleisemmin myös henkilötietojen käsittelyä koskevan sääntelyn epäselvyyteen, raskauteen ja monimutkaisuuteen (ks. esim. PeVL 46/2016 vp, s. 6 ja PeVL 71/2014 vp, s. 3). Tästä näkökulmasta esitetyt muutokset tietojen luovuttamisesta koskevaan sääntelyyn ovat selkeyttäviä. Väestötietolaissa ei olisi tarpeen säätää yksityiskohtaisesti tai käyttötarkoitusten tasolla tietojen luovuttamisesta sellaiseen käsittelyyn, josta itsestään säädetään laissa. Muutos varmistaisi, että kaksinkertaista sääntelyä ei synny.

Väestötietojärjestelmän tietojen säilyttämistä ja poistamista koskevia säännöksiä ehdotetaan muutettavan niin, että tietojen poistamisen sijasta säädettäisiin yksiselitteisesti tietojen hävittämisestä. Lisäksi laista poistettaisiin viittaus arkistolakiin, jonka soveltaminen ei edellytä erillistä viittausta. Tältä osin muutokset eivät siis ole ongelmallisia perustuslain 10 §:n näkökulmasta.

Tietojen julkisuus ja salassapito

Viranomaisen hallussa olevat asiakirjat ja muut tallenteet ovat perustuslain 12 §:n 2 momentin mukaan julkisia, jollei niiden julkisuutta ole välttämättömien syiden vuoksi lailla erikseen rajoitettu. Jokaisella on oikeus saada tieto julkisesta asiakirjasta ja tallenteesta. Julkisuusperiaate koskee lähtökohtaisesti myös viranomaisen henkilörekistereitä, mutta niiden osalta tulee kuitenkin arvioitavaksi henkilötietojen suoja ja sen asettamat luovutusedellytykset. Perustuslakivaliokunta on todennut, että sekä yleisöjulkisuutta että tietojen salassapitoa ja luovutettavuutta koskevaa sääntelyä on arvioitava perustuslain 12 §:n 2 momentin ja 10 §:n 1 momentin kannalta (PeVL 4/2014 vp, s. 2).

Väestötietojärjestelmään talletettavat tiedot ovat viranomaisen hallussa olevia tallenteita. Tällaiset tallenteet ovat perustuslain 12 §:n 2 momentin mukaan julkisia, jollei niiden julkisuutta ole välttämättömien syiden vuoksi lailla erikseen rajoitettu (PeVL 3/2009 vp, s. 2). Väestötietojärjestelmän tietojen julkisuuteen sovelletaan julkisuuslakia, jollei laissa toisin säädetä. Julkisuuslain tietojen luovuttamista koskevan sääntelyn soveltamista rajoittaa kuitenkin lakiehdotuksen 28 §:n pääsääntö, jonka mukaan väestötietojärjestelmästä luovutettavan tiedon tulee olla tarpeellinen siihen käyttötarkoitukseen, johon se luovutetaan. Pääsääntöä täydentävät useat lakiehdotuksen 4 luvun tietojen luovuttamista koskevat erityiset edellytykset.

Toisen perusoikeuden edistäminen on sellainen välttämätön syy, jonka vuoksi viranomaisen hallussa olevien asiakirjojen julkisuutta on mahdollista perustuslain 12 §:n 2 momentin nojalla lailla erikseen rajoittaa (PeVL 40/2005 vp, s. 2). Huomiota olisi kuitenkin kiinnitettävä myös salassapitosääntelyn ja julkisuuslain yleiseen suhteeseen. Perustuslakivaliokunta on esimerkiksi verotustietoja koskevassa lausunnossa katsonut, että lainsäädäntö, joka perustuu salassapidon pääsääntöön, ilmentää perustuslain näkökulmasta nurinkurista lähtökohtaa (PeVL 40/2005 vp, s. 3, PeVL 4/2004 vp, s. 4). Salassapitosääntelyn osalta tulisi siis kiinnittää huomiota siihen, muodostuuko salassapito käytännössä pääsäännöksi (PeVL 4/2004 vp, s. 4).

Tietojen luovuttamisen laaja sitominen käyttötarkoitukseen merkitsee julkisuusperiaatteen rajoitusta (PeVL 3/2009 vp, s. 2). Toisaalta väestötietojärjestelmään talletettujen yksittäisten henkilöiden nimi-, osoite- ja muiden yhteystietojen luovuttaminen ei väestötietolain mukaan edellytä käyttötarkoituksen selvittämistä. Yksityiselämän ja henkilötietojen suojaan liittyvät näkökohdat ovat väestötietojärjestelmää koskevan sääntelyn yhteydessä siinä määrin painavia, että muiden kuin tavansaomaisten nimi-, osoite- ja muiden yhteystietojen luovuttamisen sitominen tietojen käyttötarkoitukseen ei ole perustuslain 12 §:n 2 momentin kannalta ongelmallista. Toisaalta valiokunta ei ole nähnyt perustuslaista johtuvaa estettä laajentaa jossain määrin niiden tietojen alaa, joiden luovuttaminen ei edellytä käyttötarkoituksen selvittämistä (PeVL 3/2009 vp, s. 2).

Esitykseen sisältyy ehdotus, jonka mukaan väestötietolain 77 §:n säännös vaitiolovelvollisuudesta ja hyväksikäyttökiellosta poistettaisiin. Kyse on viittauksesta julkisuuslakiin, joka ei ole tarpeellinen. Säännös on myös aiheuttanut tulkintaepäselvyyttä sen osalta, laajentaako säännös väestötietojärjestelmään sisältyvien tietojen salassapitoa siitä, mitä julkisuuslaissa on säädetty. Yllä kuvatusti salassapitosääntely ei saisi tarpeettomasti muodostua pääsäännöksi. Siinä määrin, kun väestötietojärjestelmän tietojen salassapidosta olisi tarpeen säätää laajemmin, kuin mitä julkisuuslaissa on säädetty, tämä tulisi tehdä selkeästi ja tarkkarajaisesti. Tietojen käsittelyyn sovellettaisiin kuitenkin lain tietojen luovuttamista koskevia rajoituksia.

Digi- ja väestötietoviraston eräistä henkilörekistereistä annettava laki ei merkitsisi muutosta sen soveltamisalaan kuuluvien tietojen julkisuuteen. Sääntely vastaisi olennaisilta osin voimassa olevia säännöksiä.

Yhteenveto

Hallituksen käsityksen mukaan kokonaisarvio on, että esitys voidaan käsitellä tavallisessa säätämisyjärjestyksessä. Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

LAKIEHDOTUKSET

1.

Laki

Digi- ja väestötietovirastosta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Digi- ja väestötietoviraston asema ja tehtävät

1 §

Asema ja toiminta-ajatus

Digi- ja väestötietovirasto on valtiovarainministeriön hallinnonalalla toimiva valtion hallintoviranomainen. Virasto edistää yhteiskunnan digitalisaatiota, turvaa tietojen saatavuutta ja tarjoaa palveluja asiakkaiden elämäntapahtumiin.

2 §

Toimialue

Digi- ja väestötietoviraston toimialueena on koko maa, jollei erikseen toisin säädetä.

3 §

Viraston tehtävät

Digi- ja väestötietovirasto hoitaa sille erikseen säädettyjä seuraavia tehtäviä:

- 1) Digitalisaation ja tietoturvallisuuden edistäminen sekä palvelujen käytön tuki;
- 2) Tietovarantojen kehittäminen ja tietopalvelut;
- 3) Asiakirjojen ja sähköisen identiteetin todentaminen ja varmentaminen;
- 4) Elämäntapahtumien rekisteröinti, vahvistaminen ja oikeusturvapalvelut.

Virastolla voi olla myös muita erikseen säädettyjä tehtäviä.

Edellä 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettuina tehtävinä virasto vastaa myös kansalaisneuvonnasta, digitaalisten palveluiden käyttäjätuesta sekä julkisen hallinnon tiedonhallinnan asiantuntijatehtävistä ja palveluista. Näistä tehtävistä annetaan tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

2 luku

Digi- ja väestötietoviraston johtaminen

4 §

Johtaminen

Digi- ja väestötietoviraston päällikkönä on pääjohtaja, jonka valtioneuvosto nimittää. Pääjohtaja vastaa viraston toiminnan kehittämisestä, tuloksellisuudesta ja tulostavoitteiden saavuttamisesta.

5 §

Asioiden ratkaisuvälillä

Pääjohtaja ratkaisee virastolle kuuluvat asiat, ellei toisin ole säädetty. Pääjohtaja voi viraston työjärjestyksellä määrätä ratkaisuväliltään kuuluvan asian muun virkamiehen ratkaistavaksi.

6 §

Työjärjestys

Pääjohtaja antaa viraston työjärjestyksen. Siinä annetaan tarkemmat määräykset ainakin viraston organisaatiosta, hallinnon ja toimintojen järjestämisestä, asioiden valmistelusta ja ratkaisemisesta sekä toimipaikoista ja toiminnan sijoittumisesta.

7 §

Viraston ohjaus

Digi- ja väestötietoviraston toimintaa ohjaa ja valvoo valtiovarainministeriö. Siltä osin kuin viraston tehtävät perustuvat oikeusministeriön toimialan lainsäädäntöön, ministeriöiden on tehtävä yhteistyötä viraston ohjauksessa.

Ohjauksen sisällöstä ja menettelytavoista voidaan säätää valtioneuvoston asetuksella.

3 luku

Erinäiset säännökset

8 §

Eräät palvelutehtävät

Digi- ja väestötietovirasto voi tehdä sopimuksen viraston 3 §:n mukaisiin tehtäviin liittyvän asianhallinnan avustavan tehtävän siirtämisestä sellaiselle yksityiselle taholle, jolla on riittävät tekniset edellytykset sekä riittävä osaaminen tällaisen tehtävän hoitamiseksi.

Avustavia tehtäviä ovat virastolle annettavien ilmoitusten ja muiden asiakirjojen vastaanotto, lajittelu sekä asiakirjojen ja niihin sisältyvien tietojen tallentaminen sähköisiä menetelmiä käyttäen asianhallinnan työjonoon.

Tehtäviä hoitavaan henkilöön sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä hänen suorittaessaan tässä pykälässä tarkoitettuja tehtäviä. Vahingonkorvauksesta säädetään vahingonkorvauslaissa (412/1974).

9 §

Muutoksenhaku

Jollei muualla toisin säädetä, Digi- ja väestötietoviraston päätökseen saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

10 §

Voimaantulo ja kumottavat säädökset

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tällä lailla kumotaan:

- 1) Rekisterihallintolaki (166/1996)
- 2) [...]

Tällä lailla kumotaan:

- 1) Rekisterihallintoasetus (248/1996)
- 2) Valtiovarainministeriön asetus maistraattien sijaintipaikoista ja yksiköistä (1428/2015)
- 3) Valtioneuvoston asetus maistraattien toimialueista (1254/2015)
- 4) Valtiovarainministeriön asetus henkilöstöltä vaadittavasta kielitaidosta eräissä maistraateissa (1429/2015)
- 5) Valtiovarainministeriön asetus toimivaltaisista viranomaisista eräissä maistraatin ja aluehallintoviraston tehtävissä (1430/2015)
- 6) Valtioneuvoston asetus Väestörekisterikeskuksen eräistä tehtävistä (760/2017)

Kumottavassa rekisterihallintolaissa (166/1996) tarkoitettu Väestörekisterikeskus muuttuu tässä laissa tarkoitetuksi Digi- ja väestötietovirastoksi.

Muussa laissa tai asetuksessa olevalla viittauksella Väestörekisterikeskukseen tarkoitetaan tämän lain tultua voimaan Digi- ja väestötietovirastoa.

11 §

Digi- ja väestötietoviraston tehtäviä ja toimivaltaa koskevat siirtymäsäännökset

Jos 3 §:ssä tarkoitettu tehtävä on muussa laissa tai sen nojalla säädetty Väestökisterikeskuksen, maistraattien tai maistraattien ohjaus- ja kehittämissyksikön hoidettavaksi, Digi- ja väestötietovirasto hoitaa tehtävän ja käyttää siihen liittyvää toimivaltaa päivästä kuuta 20 .

12 §

Sopimuksia, vireillä olevia asioita sekä tehtäviin liittyviä oikeuksia ja velvollisuuksia koskevat siirtymäsäännökset

Maistraateissa sekä maistraattien ohjaus- ja kehittämissyksikössä Digi- ja väestötietovirastoon siirtävillä toimialoilla vireillä olevat asiat, tehdyt sopimukset ja sitoumukset samoin kuin niistä johtuvat oikeudet ja velvollisuudet siirtyvät päivästä kuuta 20 Digi- ja väestötietovirastolle.

13 §

Henkilöstöä koskevat siirtymäsäännökset

Virkasuhteessa olevan henkilöstön asemasta säädetään virkamieslain (750/1994) 5 a–5 c §:ssä.

14 §

Kelpoisuusvaatimuksia koskevat siirtymäsäännökset

Tämän lain voimaan tullessa Väestökisterikeskuksen, maistraattien ja maistraattien ohjaus- ja kehittämissyksikön virkaan nimitettynä oleva on edelleen kelpoinen virkaansa.

2.

Laki
väestötietojärjestelmästä ja Väestörekisterikeskuksen varmennepalveluista annetun lain
muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan väestötietojärjestelmästä ja Väestörekisterikeskuksen varmennepalveluista annetun lain (661/2009) 77 §

muutetaan lain otsikko, 1 §, 2 §:n 1 momentti, 3 §:n 2 momentti, 5 §:n 2 momentti, 6 §, 9 §:n 2 momentti, 10 §, 11 §:n 1 momentti, 12 §, 18 §, 19-22 §, 26 §, 29-32 §, 34 §:n 2 ja 3 momentti, 35 §, 36 §:n 1 ja 2 momentti, 37 §:n 2 ja 3 momentti, 38 §:n 1 momentin 4 kohta, 39 §:n 1 momentin 2 kohta, 41 §:n 1 momentin 2 kohta, 42 §:n 1 momentin 4 kohta, 43 §:n 2 momentin 1 kohta, 44 §, 46-47 §, 49 §, 50 §:n 3 momentti, 52-59 §, 6 luvun otsikko, 61 §, 62 §:n 1 momentti, 63 §:n 1 ja 2 momentti, 64 §:n 1 ja 3 momentti, 65 §, 67 §:n 1 momentti, 68 §:n 1 ja 2 momentti, 69-70 §, 72 §:n 1 momentti, 76 §:n 3 momentti, 76 b §:n 2 momentti, 78 § sekä 80 §:n 3, 7 ja 9 kohta, sellaisina kuin niistä ovat, 6 §, 62 §:n 1 momentti, 67 §:n 1 momentti ja 68 §:n 1 momentti laissa 538/2016, 9 §:n 2 momentti, 19-20 § ja 34 §:n 2 momentti laissa 145/2014, 21 §, 26 §, 36 §:n 1 ja 2 momentti, 37 §:n 2 ja 3 momentti, 76 §:n 3 momentti ja 76 b §:n 2 momentti laissa 670/2016, 22 § laissa 145/2014 ja osittain laissa 504/2016, 38 §:n 1 momentin 4 kohta laissa 29/2012 ja 61 § laissa 665/2016, 65 § laissa 983/2010, 69 § laissa 983/2010 sekä 72 §:n 1 momentti laissa 150/1992, seuraavasti:

Laki väestötietojärjestelmästä ja Digi- ja väestötietoviraston varmennepalveluista

1 §

Lain tarkoitus

Tämän lain tarkoituksena on mahdollistaa väestötietojärjestelmän tietojen ja Digi- ja väestötietoviraston varmennetun sähköisen asioinnin palvelujen käyttö yhteiskunnan toimintojen ja tietohuollon tukena. Lain tarkoituksena on myös edistää yksityiselämän ja henkilötietojen suojaa ja tietoturvallisuutta sekä hyvän tietojenkäsittely- ja tiedonhallintatavan kehittämistä ja noudattamista.

2 §

Lain soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan väestötietojärjestelmän, sen tietojen ja palvelujen sekä Digi- ja väestötietoviraston varmennetun sähköisen asioinnin ja sen palvelujen ylläpitämiseen, hyödyntämiseen ja kehittämiseen.

3 §

Väestötietojärjestelmä

Väestötietojärjestelmä muodostuu valtakunnallisesta tietojärjestelmästä sekä niistä alueellisesti järjestetyistä asiakirja- ja muista vastaavista tietoaineistoista, joita ei ole otettu digitaalisessa muodossa tietojärjestelmään.

4 §

Väestötietojärjestelmän rekisterinpitäjä

Väestötietojärjestelmän rekisterinpitäjä on Digi- ja väestötietovirasto. Digi- ja väestötietoviraston ja Ahvenanmaan valtionviraston kesken väestötietojärjestelmän ylläpitoon ja tietojen käsittelyyn liittyvä vastuu jakautuu siten kuin tässä laissa tai muussa laissa taikka niiden nojalla tarkemmin säädetään.

Tämän lain 53 §:ssä tarkoitetun käyttäjärekisterin, 56 §:ssä tarkoitetun lokirekisterin ja 59 §:ssä tarkoitetun tapahtumatiedoston rekisterinpitäjä on Digi- ja väestötietovirasto.

5 §

Väestötietojärjestelmän käyttötarkoitus

Digi- ja väestötietovirasto ja Ahvenanmaan valtionvirasto saavat käyttää väestötietojärjestelmän tietoja niille tämän tai muun lain mukaan kuuluvien tai sen nojalla säädettyjen tai määrättyjen tehtävien tai velvoitteiden hoitamisessa.

6 §

Digi- ja väestötietoviraston varmennettu sähköinen asiointi ja sen tarkoitus

Digi- ja väestötietoviraston tehtävänä on tarjota valtakunnallisia varmennetun sähköisen asioinnin palveluja ja suoritteita siten kuin jäljempänä tässä laissa säädetään. Palvelut ja suoritteet on tarkoitettu yhteiskunnan toimintojen ja tietohuollon sekä sen jäsenille kuuluvien oikeuksien ja velvollisuuksien mahdollistamiseen, toteuttamiseen ja turvaamiseen.

Digi- ja väestötietovirasto pitää myöntämistään henkilövarmenteista varmennerekisteriä, josta säädetään sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisiin transaktioihin liittyvistä luottamuspalveluista sisämarkkinoilla ja direktiivin 1999/93/EY kumoamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) N:o 910/2014, jäljempänä sähköisestä tunnistamisesta ja luottamuspalveluista annettu EU:n asetus. Digi- ja väestötietovirasto on tämän varmennerekisterin rekisterinpitäjä.

Digi- ja väestötietovirasto saa varmennetun sähköisen asioinnin palveluita ja suoritteita tarjotessaan käyttää hyväkseen varmennerekisterin sisältämiä tietoja.

9 §

Ulkomaan kansalaisen rekisteröinnin edellytykset

Ulkomaan kansalaisen on esitettävä tietojen tallettamista koskeva perusteltu pyyntö Digi- ja väestötietovirastolle. Viraston on varmistuttava pyynnön esittäjän henkilöllisyydestä voimassa olevasta

matkustusasiakirjasta tai sen puuttuessa 19 §:ssä säädettyä menettelyä noudattaen muusta asiakirjasta tai selvityksestä.

---

10 §

Ulkomaan kansalaista koskevien tietojen luotettavuuden varmistaminen

Digi- ja väestötietoviraston on tarkistettava, mitä tietoja ulkomaan kansalaisesta on talletettu ulkomaalaisrekisteristä annetussa laissa (1270/1997) tarkoitettuun ulkomaalaisrekisteriin, ennen kuin se päättää häntä koskevan henkilötiedon lisäämistä, muuttamista tai korjaamista koskevan rekisterimerkinnän tekemisestä väestötietojärjestelmään. Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä tarkistettavista tiedoista ja tarkistamisvelvollisuuden laajuudesta.

Jos ulkomaan kansalaisen Digi- ja väestötietovirastolle ilmoittamia tietoja ei ole talletettu ulkomaalaisrekisteriin tai tiedot poikkeavat ulkomaalaisrekisteriin talletetuista tiedoista, Digi- ja väestötietoviraston on ennen rekisterimerkinnän tekemistä pyydettävä asiasta Maahanmuuttoviraston lausunto. Maahanmuuttoviraston on käsiteltävä asia ilman aiheetonta viivytystä.

Digi- ja väestötietoviraston on välittömästi rekisterimerkinnän teytyään ilmoitettava sen sisällöstä kirjallisesti ulkomaan kansalaiselle. Jos Digi- ja väestötietoviraston väestötietojärjestelmään tekemän ulkomaan kansalaista koskevan rekisterimerkinnän sisältö poikkeaa Maahanmuuttoviraston lausunnossa ilmoitetuista tiedoista, Digi- ja väestötietoviraston on välittömästi ilmoitettava merkinnän sisällöstä myös Maahanmuuttovirastolle.

11 §

Henkilötunnus ja sen antaminen

Kun henkilön tiedot talletetaan ensimmäisen kerran väestötietojärjestelmään, hänelle on annettava henkilötunnus. Henkilötunnus annetaan automaattisesti väestötietojärjestelmästä. Korjattua tai muutettua henkilötunnusta ei saa antaa toiselle henkilölle.

---

12 §

Henkilötunnuksen korjaaminen ja muuttaminen

Väestötietojärjestelmään talletettu henkilötunnus on korjattava, jos tunnus on teknisesti virheellinen tai tieto tunnuksen sisältyvästä syntymäajasta tai sukupuolesta on virheellinen. Korjaamisesta päättää Digi- ja väestötietovirasto. Digi- ja väestötietoviraston on varattava sille henkilölle, jota asia koskee, tai hänen lailliselle edustajalleen tilaisuus lausua mielipiteensä asiasta. Korjaamisesta on ilmoitettava edellä mainitulle henkilölle.

Väestötietojärjestelmään talletettu henkilötunnus voidaan muuttaa, jos:

1) muuttaminen on ehdottoman välttämätöntä henkilön suojelemiseksi sellaisissa tilanteissa, joissa hänen terveyteensä tai turvallisuuteensa kohdistuu ilmeinen ja pysyvä uhka;

2) muu kuin henkilötunnuksen haltija on toistuvasti väärinkäyttänyt tunnusta ja käytöstä on aiheutunut merkittävää taloudellista tai muuta haittaa tunnuksen oikealle haltijalle ja henkilötunnuksen muuttamisella voidaan tosiasiallisesti estää väärinkäytön haitallisten seurausten jatkuminen;

3) henkilö on transseksuaalin sukupuolen vahvistamisesta annetun lain (563/2002) mukaisesti vahvistettu vastakkaiseen sukupuoleen kuuluvaksi.

Henkilötunnuksen muuttamisesta päättää 2 momentin 1 ja 2 kohdassa tarkoitettussa tapauksessa Digi- ja väestötietovirasto ja 3 kohdassa tarkoitettussa tapauksessa transseksuaalin sukupuolen vahvistamisesta annetun lain 3 §:ssä tarkoitettu viranomainen. Asianosaisen on haettava henkilötunnuksen muuttamista kirjallisesti.

18 §

Järjestelmän tietojen luotettavuus

Väestötietojärjestelmään talletettuja 13 §:n 1 momentin 1–21 kohdassa tarkoitettuja henkilötietoja pidetään luotettavina, jollei osoiteta, että tieto on virheellinen tai puutteellinen. Muita kuin edellä tarkoitettuja järjestelmään talletettuja tietoja saa käyttää henkilöä koskevassa päätöksenteossa vain, jos hänelle annetaan päätöksenteon yhteydessä nimenomainen selvitys tietojen sisällöstä ja käytöstä.

19 §

Järjestelmän tietojen luotettavuuden varmistaminen

Jos väestötietojärjestelmään talletettavaksi ilmoitettu tieto perustuu ulkomaiseen asiakirjaan, voidaan 18 §:n mukaisesti luotettavana tietona väestötietojärjestelmään tallettaa asiakirjan perusteella vain sellainen tieto, jonka luotettavuus on varmistettu alkuperäisestä virallisesta asiakirjasta tai sen luotettavasti oikeaksi todistetusta jäljennöksestä taikka tiedon luotettavuus on aiemmin varmistettu suomalaisessa tuomioistuini- tai hallintomenettelyssä.

Jos 1 momentissa tarkoitettua asiakirjaa ei ole saatu suoraan ulkomaiselta viranomaiselta rajapinnan avulla tai muuten sähköisesti luotettavalla tavalla, asiakirjan on oltava laillistettu tai siihen on liitettävä asianomaisen valtion toimivaltaisen viranomaisen todistus sen alkuperästä, jollei Suomea sitovan kansainvälisen sopimuksen velvoitteiden täyttämistä muuta johdu. Ulkomaisen asiakirjan esittäjä on velvollinen tarvittaessa huolehtimaan esittämänsä asiakirjan kääntämisestä suomen tai ruotsin kielelle sekä sen laillistamisesta. Digi- ja väestötietovirasto voi tarvittaessa pyytää ulkoasiainministeriön, Maahanmuuttoviraston tai poliisiviranomaisen lausunnon edellä tarkoitettua asiakirjan aitoudesta ja luotettavuudesta.

Jos 1 ja 2 momentissa tarkoitettua asiakirjaa, asiakirjan laillistamista tai asianomaisen valtion toimivaltaisen viranomaisen todistusta asiakirjan alkuperästä ei voi saada asianomaisen valtion huonon turvallisuus- tai ihmisoikeustilanteen taikka muun erityisen syyn vuoksi, voi Digi- ja väestötietovirasto hyväksyä myös muun luotettavan selvityksen väestötietojärjestelmään talletettavan tiedon perusteeksi. Tiedon tallettamista väestötietojärjestelmään pyytävän on esitettävä Digi- ja väestötietovirastolle selvitystä syistä, joiden vuoksi asiakirjan, asiakirjan laillistamisen tai asiakirjan alkuperää osoittavan todistuksen saaminen on hänelle mahdotonta. Digi- ja väestötietovirasto voi selvityksen

saatuaan tarvittaessa pyytää Maahanmuuttoviraston tai ulkoasiainministeriön lausunnon siitä, että asiakirjaa, asiakirjan laillistamista tai asiakirjan alkuperää osoittavaa todistusta ei ole mahdollista saada.

20 §

Järjestelmän tietojen säilyttäminen ja hävittäminen

Väestötietojärjestelmään talletetut henkilötiedot säilytetään pysyvästi. Digi- ja väestötietoviraston on kuitenkin hävitettävä seuraavat henkilöitä koskevat tiedot järjestelmästä:

- 1) 13 §:n 1 momentin 12 kohdassa tarkoitettu lapsen huostaanottoa koskeva tieto välittömästi huostaanoton päätyttyä;
- 2) 17 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitetut ulkomaan kansalaisen oleskelulupaa koskevat tiedot välittömästi sen jälkeen, kun henkilö on saanut Suomen kansalaisuuden;
- 3) 53 §:ssä tarkoitetut käyttäjärekisterin tiedot viimeistään kymmenen vuoden kuluttua käyttöoikeuden lakkaamisesta;
- 4) 56 §:ssä tarkoitetut lokirekisterin tiedot ja 59 §:ssä tarkoitetut tapahtumatiedot viimeistään viiden vuoden kuluttua tiedon tallettamisesta.

Väestötietojärjestelmään talletetuista rakennushankkeista, rakennuksista ja huoneistoista koskevista tiedoista säilytetään pysyvästi rakennuksen ja huoneiston tunnuksien ja osoitteiden. Jos rakennus puretaan tai poistetaan muuten rakennuskannasta, säilytetään väestötietojärjestelmässä pysyvästi kaikki rakennusta ja siinä olevia huoneistoja koskevat poistoajankohdan mukaiset tiedot.

Edellä 1 momentissa tarkoitettujen tietojen sekä väestötietojärjestelmän kiinteistö-, rakennus- ja huoneistotietojen säilyttämisestä ja hävittämisestä annetaan tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

21 §

Ahvenanmaan valtionviraston toimivalta

Mitä tämän lain 9, 10 §:ssä, 12 §:n 1 momentissa, 19 §:ssä, 35 §:n 4 momentissa sekä 36, 37, 46, 72, 76 ja 76 b §:ssä säädetään Digi- ja väestötietovirastosta, sovelletaan Ahvenanmaan valtionvirastoon sen toimialueella.

Ahvenanmaan valtionvirasto päättää toimialueellaan yksittäistä henkilöä, kiinteistöä, rakennusta ja huoneistoa koskevan tiedon lisäämistä, muuttamista tai korjaamista koskevan rekisterimerkinnän tekemisestä väestötietojärjestelmään.

Poikkeuksena 1 momentista Digi- ja väestötietovirasto voi tehdä yksittäistä henkilöä koskevan tiedon lisäämistä koskevan rekisterimerkinnän väestötietojärjestelmään, jos rekisteröity on ilmoittanut tiedon väestötietojärjestelmään tallettamista varten käyttäen väestötietojärjestelmän tietojen ylläpi-

tämiseksi luotua sähköistä asiointipalvelua. Merkinnän tekemisen edellytyksenä on lisäksi, että merkintä voidaan tehdä ilman lisäselvityksiä ja että tietojen virheetön rekisteröityminen voidaan varmistaa teknisin tarkistuksin.

22 §

Muiden viranomaisten toimivalta

Edellä 9 §:n 1 momentin 1–3 kohdassa tarkoitetuissa tapauksissa ulkomaan kansalainen voi esittää tietojensa tallettamista koskevan pyynnön Verohallinnolle. Pyyntöä voi esittää myös Kansaneläkelaitoksen paikallistoimistolle, jos Kansaneläkelaitos ja Digi- ja väestötietovirasto ovat niin sopineet.

Edellä 9 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitetuissa tapauksissa ulkomaan kansalainen voi esittää tietojensa tallettamista koskevan pyynnön oleskelulupaa, oleskelukorttia tai oleskeluoikeuden rekisteröintiä koskevan hakemuksensa yhteydessä Maahanmuuttovirastolle tai ulkomailla Suomen edustustolle.

Pyyntöä vastaanottajan on 1 ja 2 momentissa tarkoitetuissa tilanteissa varmistettava pyynnön esittäjän henkilöllisyydestä ja varmistettava henkilötietojen tallettamisen perusteeksi esitettyjen asiakirjojen luotettavuus siten kuin tässä laissa säädetään. Kansaneläkelaitoksen paikallistoimiston on toimitettava pyyntö sekä sen yhteydessä esitetyt henkilötiedot ja asiakirjat viipymättä väestötietojärjestelmään tallettamista varten Digi- ja väestötietovirastolle. Kun ulkomaan kansalaista koskevan oleskelulupa-asian ratkaisee Maahanmuuttovirasto, on Suomen edustuston toimitettava sille viipymättä pyyntö tietojen tallettamisesta sekä pyynnön yhteydessä esitetyt henkilötiedot ja asiakirjat väestötietojärjestelmään tallettamista varten. Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä pyynnön vastaanottajan tehtävistä.

Verohallinto saa tallettaa ulkomaan kansalaista koskevat tiedot väestötietojärjestelmään 9 §:n 1 momentin 1–3 kohdassa tarkoitetuissa tapauksissa. Maahanmuuttovirasto saa tallettaa ulkomaan kansalaista koskevat tiedot väestötietojärjestelmään 9 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitetuissa tapauksissa, kun ulkomaan kansalainen on pyytänyt tietojensa tallettamista tämän pykälän 2 momentissa tarkoitettulla tavalla ja hänelle myönnetään oleskelulupa tai oleskelukortti taikka hänen oleskeluoikeutensa rekisteröidään. Tiedot tallettanut viranomainen vastaa väestötietojärjestelmään tallettamistaan tiedoista.

Edellä 4 momentissa mainittua tehtävää hoidettaessa on noudatettava, mitä 2 luvussa säädetään ulkomaan kansalaisen rekisteröinnin edellytyksistä, henkilöllisyyden varmistamisesta ja tietojen säilyttämisestä. Tiedot tämän pykälän 4 momentin nojalla tallettanut viranomainen huolehtii Digi- ja väestötietoviraston sijasta 47 §:n 2 momentissa tarkoitettua jäljennöksen antamisesta ulkomaan kansalaisen rekisteröintiin liittyvistä asiakirjoista sellaisesta ulkomaan kansalaisesta, jonka tiedot se on tallettanut väestötietojärjestelmään. Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä tehtävää hoidettaessa noudatettavista menettelytavoista.

Edellä 4 momentissa mainitut viranomaiset saavat tallettaa väestötietojärjestelmään ulkomaan kansalaisesta henkilötunnuksen antamiseksi tarvittavat tiedot sekä muut 13 ja 17 §:ssä tarkoitettut, ulkomaan kansalaisesta tarvittavat välttämättömät tiedot. Tarkemmat säännökset edellä tarkoitetuista tiedoista annetaan valtioneuvoston asetuksella.

26 §

Tietojen ilmoittaminen

Väestötietojärjestelmään talletettavat tiedot on ilmoitettava rekisterinpitäjälle kirjallisesti, rajapinnan avulla tai muutoin sähköisesti taikka muulla tarkoitukseen soveltuvalla luotettavalla ja turvallisella tavalla. Digi- ja väestötietovirasto antaa luvan tietojen ilmoittamiseen, jos tiedot ilmoitetaan rajapinnan avulla tai muutoin sähköisesti. Jos ilmoittajaan ei sovelleta [tiedonhallinnan yleislain] säännöksiä, luvan antamisen edellytyksenä on, että tietojen ilmoittaja on toimittanut Digi- ja väestötietovirastolle riittävän selvityksen tietojen suojauksesta.

Digi- ja väestötietovirasto vahvistaa tässä laissa tarkoitettujen ilmoitusten kaavat.

29 §

Tietojen luovuttaminen viranomaistehtävän hoitamiseen

Väestötietojärjestelmästä luovutetaan tuomioistuin- ja hallintomenettelyyn, viranomaisen suunnittelu- ja selvitystehtävään sekä muuhun näitä vastaavaan viranomaistehtävään tarpeelliset tiedot, kun käsittelyn perusteena on tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan c tai e alakohta.

30 §

Tietojen luovuttaminen historialliseen ja tieteelliseen tutkimukseen sekä tilaston laatimiseen

Väestötietojärjestelmästä voidaan luovuttaa historialliseen ja tieteelliseen tutkimukseen sekä tilastojen laatimiseen tarpeelliset tiedot.

31 §

Tietojen luovuttaminen muuhun lakisäätöiseen käsittelyyn

Väestötietojärjestelmästä voidaan luovuttaa tarpeelliset tiedot muuhun kuin 29 §:ssä tarkoitettuun käsittelyyn, jonka perusteena on tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan c alakohta.

32 §

Tietojen luovuttaminen asiakkuuden hoitoon ja markkinointiin

Väestötietojärjestelmästä voidaan luovuttaa asiakas- tai markkinointirekisteriin tai vastaavaan muuhun rekisteriin talletettujen tietojen ylläpitämisessä, tarkistamisessa ja korjaamisessa tarpeellisia tietoja rekisteröidyn etu- ja sukunimestä, syntymävuodesta, sukupuolesta, äidinkielestä, osoitteesta ja muista yhteystiedoista sekä valtioneuvoston asetuksella tarkemmin säädettäviä henkilöön liittyviä kiinteistö-, rakennus- ja huoneistotietoja sekä aluejakoa koskevia tietoja.

Väestötietojärjestelmästä voidaan luovuttaa henkilön nimi- sekä osoite- ja muita yhteystietoja suoramainontaa ja muuta suoramarkkinointia, mielipide- ja markkinatutkimuksen tekemistä tai muuta näihin rinnastettavaa toimintaa varten.

Luovutettaessa tietoja 2 momentin nojalla voidaan tietojen käsittelyn perusteena käyttää henkilön nimeä, vähintään kuuden viikon ikää, sukupuolta, äidin- tai asiointikieltä, ammattia tai ammatti-
luokkatietoa, osoite- ja muita yhteystietoja, yhtä henkilöön liitettävää muuta kuin 38—42 §:ssä tar-
koitettua tunnistetietoa sekä valtioneuvoston asetuksella tarkemmin säädettäviä henkilöön liittyviä
kiinteistö-, rakennus- ja huoneistotietoja sekä aluejakoa koskevia tietoja.

34 §

Tietojen muu luovuttaminen

Digi- ja väestötietovirasto voi tuottaa ja antaa julkiseen käyttöön sellaisia väestötietojärjestelmään
talletetuista rakennushanke- ja rakennustiedoista muodostettuja tiedostoja, joista on poistettu henki-
löö koskevat tunnistetiedot ja jotka on käsitelty siten, ettei yksittäistä henkilöä voida niistä tunnistaa
eikä hänen elinolosuhteitaan selvittää.

Muuten väestötietojärjestelmän tietoja voidaan luovuttaa, jos hakijalla on oikeus käsitellä luovutet-
tavia tietoja henkilötietolain tai muun lain perusteella.

35 §

Yleinen kiello-oikeus

Sen lisäksi, mitä henkilötietolain 30 §:ssä säädetään, henkilöllä on oikeus kieltää omansa, samassa
taloudessa asuvan puolisonsa ja huollossaan olevan lapsensa osoitteen ja muun yhteystiedon luovut-
taminen tämän lain 32 §:ssä ja 34 §:n 1 momentissa säädettyihin käyttötarkoituksiin. Kielto ei kui-
tenkaan koske sellaisia tapauksia, joissa tiedot luovutetaan tämän lain 32 §:n 1 momentin perus-
teella toimintaan, jossa tietoa käytetään henkilön, yrityksen tai yhteisön oikeuksien tai velvollisuuk-
sien toteuttamiseksi.

Kieltoa koskeva ilmoitus tulee toimittaa Digi- ja väestötietovirastolla kirjallisesti tai muulla tarkoi-
tukseen soveltuvalla ja luotettavalla tavalla.

36 §

Turvakielto ja tiedonantovelvollisuus

Jos henkilöllä on perusteltu ja ilmeinen syy epäillä itsensä tai perheensä terveyden tai turvallisuuden
tulevan uhatuksi, väestötietojärjestelmään voidaan hakemuksesta tallettaa turvakielto. Sen henkilön,
jota asia koskee, tai hänen laillisen edustajansa tulee hakea turvakieltoa Digi- ja väestötietoviras-
tolta kirjallisesti tai muulla todistettavalla tavalla. Kun henkilö hakee turvakieltoa, Digi- ja väestö-
tietoviraston on varattava hänelle mahdollisuus ilmoittaa väestötietojärjestelmään talletettavaksi sel-
lainen yhteysosoite, joka voidaan luovuttaa myös muille kuin 3 momentissa tarkoitetuille viran-
omaisille.

Turvakielto voi ensimmäisen kerran olla voimassa enintään viisi vuotta ja sen voimassaoloa voi-
daan tämän jälkeen hakemuksesta jatkaa kahdeksi vuodeksi kerrallaan. Erityisestä syystä turva-
kielto voi olla voimassa toistaiseksi. Digi- ja väestötietoviraston on selvitettävä hakijalle turvakiel-
lon välittömät vaikutukset.

---

37 §

Turvakiellon kohteena olevien tietojen käsittely

Kun Digi- ja väestötietovirasto luovuttaa toiselle viranomaiselle turvakiellon kohteena olevia tietoja, sen on samalla ilmoitettava viranomaiselle myös turvakiellosta, jollei kysymys ole tiedon luovuttamisesta postilähetystä tai muuta vastaavaa kertakäyttöä varten.

Digi- ja väestötietoviraston on ennen yksittäisten turvakiellon kohteena olevien tietojen luovuttamista tämän lain tai henkilötietolain 26 §:n nojalla muulle kuin viranomaiselle selvitettävä turvakiellon peruste tai kuultava turvakiellon kohdetta tai hänen huoltajaansa. Päätös yksittäisten turvakiellon alaisten tietojen luovuttamisesta muulle kuin viranomaiselle on tehtävä kirjallisesti. Päätös voidaan panna täytäntöön muutoksenhausta huolimatta, jos turvakiellon kohde tai hänen huoltajansa ei ole vastustanut tietojen luovuttamista.

38 §

Adoptiota koskevan tiedon luovuttamisen rajoitukset

Väestötietojärjestelmään talletettuja tietoja adoptiosta ja siitä, kuka on adoptiolapsen aikaisempi vanhempi, voidaan luovuttaa vain:

---

4) tilastolain (280/2004) mukaisen tilaston laatimista varten;

---

39 §

Lapsen huostaanottoa koskevan tiedon luovuttamisen rajoitukset

Väestötietojärjestelmään talletettuja tietoja lapsen huostaanotosta voidaan luovuttaa vain:

---

2) tilastolain mukaisen tilaston laatimista varten; sekä

---

41 §

Laitosasumista koskevan tiedon luovuttamisen rajoitukset

Väestötietojärjestelmään talletettuja tietoja henkilön asumisesta tai oleskelusta hoito-, huolto- tai rangaistuslaitoksessa voidaan luovuttaa vain:

---

2) tilastolain mukaisen tilaston laatimista varten; sekä

---

42 §

Uskonnollisen yhdyskunnan jäsenyyttä koskevan tiedon luovuttamisen rajoitukset

Väestötietojärjestelmään talletettuja tietoja henkilön jäsenyydestä uskonnollisessa yhdyskunnassa voidaan luovuttaa vain:

---

4) tilastolain mukaisen tilaston laatimista varten;

---

43 §

Tunnuksen luovuttaminen

Väestötietojärjestelmään talletettu sähköinen asiointitunnus voidaan luovuttaa vain, jos:

1) tunnusta käytetään kansalaisvarmenteen tai muun Digi- ja väestötietoviraston luonnolliselle henkilölle myöntämän varmenteen käyttöön perustuvan palvelun tai suoritteen tuottamisen yhteydessä varmenteen haltijan yksilöivänä tunnistetietona; tai

---

44 §

Selvitys tietojen käytöstä ja suojauksesta

Ennen tietojen luovuttamista Digi- ja väestötietovirasto voi tarvittaessa vaatia käyttäjältä selvityksen siitä, kuinka luovutettujen tietojen käyttö ja suojaus on tarkoitettu järjestää. Selvitys on annettava kirjallisesti ja siinä on ilmoitettava, kuinka luovutettavien tietojen hallinnollinen ja fyysinen turvallisuus sekä henkilöstö-, tietoliikenne-, ohjelmisto-, tietoaineisto-, käyttö- ja laitteistoturvallisuus on tarkoitettu varmistaa.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu selvitys on vaadittava, jos:

1) tiedot luovutetaan rajapinnan avulla tai kysely-yhteyksin taikka luovuttaminen koskee laajaa tietojoukkoa ja kysymys on 36—43 §:ssä säädettyjen tietojen luovuttamisesta; tai

2) tietojen käytön voidaan muusta perustellusta syystä olettaa loukkaavan henkilön yksityiselämän tai henkilötietojen suojausta, hänen etujaan tai oikeuksiaan taikka vaarantavan valtion turvallisuutta.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu selvitystä ei vaadita, jos käyttäjän tietojen käsittelyyn sovelletaan [tiedonhallinnan yleislakia].

46 §

Tietojen luovuttamisen tavat ja keinot

Väestötietojärjestelmän tietojen luovuttamiseen sovelletaan [tiedonhallinnan yleislain] säännöksiä luovuttamisen tavoista ja keinoista. Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä väestötietojärjestelmästä, siihen kuuluvista asiakirjoista ja muista vastaavista tietoineistoista annettavista todistuksista ja otteista sekä niihin sisältyvistä tiedoista.

Väestötietojärjestelmästä annettava asiakirja voidaan allekirjoittaa koneellisesti.

47 §

Tietojen luovuttamisesta vastaava viranomainen

Digi- ja väestötietovirasto vastaa väestötietojärjestelmän tietojen luovuttamisesta sekä sellaisten yleisesti tarpeellisten tietopalveluiden tuottamisesta, mukaan lukien tilastomuotoisista palveluista, jotka mahdollistavat väestötietojärjestelmän tietojen hyödyntämisen tämän lain mukaisesti.

Ahvenanmaan valtionvirasto vastaa Ahvenanmaan maakunnassa todistuksen, otteen tai jäljennöksen antamisesta väestötietojärjestelmän tiedoista tai niihin liittyvistä asiakirjoista sekä muusta väestötietojärjestelmän tietojen luovuttamisesta, joka ei tapahdu rajapinnan avulla.

49 §

Muu luovutustoimivalta

Digi- ja väestötietovirasto voi, jos se on palvelujen saatavuuden, toiminnan tehokkuuden tai muun vastaavan erityisen syyn vuoksi tarpeellista, tehdä sopimuksen:

- 1) viranomaisen kanssa väestötietojärjestelmään talletettujen yksittäisten tietojen luovuttamisesta henkilön oikeuksien ja velvollisuuksien toteuttamiseksi; ja
- 2) muun organisaation kanssa väestötietojärjestelmään talletettujen yksittäisten ja yksilöityjä henkilöitä koskevien nimi-, osoite- ja yhteystietojen sekä elossa oloa koskevien tietojen luovuttamisesta.

Digi- ja väestötietovirasto voi tehdä 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetuissa tapauksissa sopimuksen tietojen luovuttamisesta vain, jos tietojen luovuttaja on toimittanut sille 44 §:ssä tarkoitetun selvityksen. Tietoja luovuttavaan henkilöön sovelletaan tässä tehtävässä rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä. Tietojen luovuttamisessa on noudatettava soveltuvin osin 4 luvun säännöksiä.

50 §

Tietojen luovuttamista koskeva menettely

Jos kysymys on yksittäistä henkilöä koskevan nimi- ja yhteystiedon kirjallisesta luovuttamisesta taikka todistuksen, otteen tai jäljennöksen antamisesta, on luovutuksesta tehtävä päätös vain tarvittaessa. Luovutettujen tietojen kohdetta, käyttötarkoitusta ja luovutusajankohtaa sekä luovutettujen tietojen tilaajaa tai käyttäjää koskevat tiedot on kuitenkin kirjattava tarkoituksenmukaisella tavalla.

52 §

Digi- ja väestötietoviraston tiedonsaanti- ja tarkastusoikeus

Digi- ja väestötietovirastolla on oikeus salassapitosäännösten estämättä saada väestötietojärjestelmästä luovutettujen tietojen käyttäjältä tietojen käytön ja suojauksen seuranta ja valvontaa varten välttämättömiä tietoja.

Digi- ja väestötietoviraston määräämällä tarkastajalla on lisäksi oikeus väestötietojärjestelmän tietojen käytön ja suojauksen valvomiseksi toimittaa tarkastus. Tarkastajalla on oikeus tutkia salassapitosäännösten estämättä väestötietojärjestelmästä luovutettujen tietojen käsittelyssä käytetyt laitteet ja ohjelmistot sekä päästä tässä yhteydessä muihin kuin kotirauhan piiriin kuuluviin tiedon käyttäjän hallinnassa oleviin tiloihin. Tarkastus on toteutettava niin, että siitä ei aiheudu tarkastuksen kohteelle tarpeettomasti haittaa eikä kustannuksia. Tarkastajana voi toimia vain virkamies.

Tiedonsaanti- ja tarkastusoikeuden toteuttamisen tehosteeksi Digi- ja väestötietovirasto voi asettaa uhkasakon siten kuin siitä uhkasakkolaissa (1113/1990) säädetään.

53 §

Käyttäjärekisteri

Digi- ja väestötietoviraston on pidettävä rajapinnan tai kysely-yhteyksien avulla tapahtuvasta väestötietojärjestelmän tietojen käsittelystä käyttäjärekisteriä. Käyttäjärekisteriin voidaan tallettaa seuraavat tiedot:

- 1) käyttäjän täydellinen nimi ja henkilötunnus, henkilönnumero tai syntymäaika;
- 2) käyttöoikeuden yksilöintiä koskevat tiedot;
- 3) käyttöoikeuden sisältöä ja laajuutta koskevat tiedot;
- 4) väestötietojärjestelmän tietojen väärinkäytön seuraamuksena käyttäjälle asetettu käyttöoikeuden rajoitus tai käyttökielto;
- 5) käyttäjän edustamaa organisaatiota koskevat tiedot; sekä
- 6) käyttöoikeuspäätöstä tai -ratkaisua koskevat tiedot.

Edellä 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettu tieto voidaan tallettaa rekisteriin vain, jos väärinkäytön seuraamus mainitaan käyttöoikeuspäätöksessä tai -ratkaisussa ja käyttäjä tietää seuraamuksesta.

Digi- ja väestötietoviraston on säilytettävä käyttäjärekisteriin talletetut tiedot vähintään kaksi vuotta käyttöoikeuden päättymisestä. Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä käyttäjärekisterin tietosisällöstä.

54 §

Käyttäjärekisterin tietojen käyttö

Digi- ja väestötietovirasto saa käyttää käyttäjärekisteriin talletettuja tietoja:

- 1) väestötietojärjestelmän tietojen käsittelyn hallintaa, seurantaa, valvontaa ja suojausta varten;
- 2) väestötietojärjestelmän tietojen käytön määrän ja laajuuden sekä kustannusten seurannan ja jaon selvittämistä varten;
- 3) väestötietojärjestelmän tietojen käyttöä koskevan laskutuksen hoitamista varten; sekä
- 4) väestötietojärjestelmän toimivuuden varmistamista ja parantamista sekä tietojen käyttöä koskevien ongelmien selvittämistä varten.

Tämän lain 53 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettuja käyttöoikeuden rajoitusta tai käyttökieltoa koskevia tietoja Digi- ja väestötietovirasto saa käyttää vain tietojen käsittelyn hallintaa, seurantaa, valvontaa ja suojausta varten.

55 §

Käyttäjärekisterin tietojen luovuttaminen

Digi- ja väestötietovirasto voi noudattaen soveltuvin osin 4 luvun säännöksiä luovuttaa käyttäjärekisteriin talletettuja tietoja:

- 1) poliisi-, esitutkinta- ja syyttäjäviranomaiselle sekä tuomioistuimelle rikoksen ehkäisemistä ja selvittämistä varten;
- 2) käyttöoikeuden saaneelle organisaatiolle käytön ja siitä aiheutuneiden kustannusten seurantaa ja valvontaa varten; sekä
- 3) muuta yksilöityä tarkoitusta varten, jos tietojen käyttäjä ja hänen edustamansa organisaatio ovat antaneet tähän nimenomaisen suostumuksensa.

56 §

Lokirekisteri

Digi- ja väestötietoviraston on pidettävä rajapinnan tai kysely-yhteyksien avulla tapahtuvasta väestötietojärjestelmän tietojen käsittelystä lokirekisteriä. Lokirekisteriin voidaan tallettaa seuraavat tiedot:

- 1) sen organisaation tunnistetiedot, jonka nimissä käsittely tapahtuu;
- 2) käyttäjän tunnistetieto;
- 3) käytetyn sovelluksen, ohjelman tai niiden teknisesti itsenäisen osan nimi tai muu näitä koskeva yksilöintitieto;
- 4) tieto käsittelyn ajankohdasta; sekä

5) käsitellyt tai käsittelyn kohteena olleet järjestelmän tiedot tai tietoryhmät.

Digi- ja väestötietoviraston on säilytettävä lokirekisteriin talletetut tiedot vähintään kaksi vuotta niiden tallettamisajankohtaa seuraavan kalenterivuoden alusta. Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä lokirekisterin tietosisällöstä.

57 §

Lokirekisterin tietojen käyttö

Digi- ja väestötietovirasto saa käyttää lokirekisteriin talletettuja tietoja:

- 1) väestötietojärjestelmän tietojen käsittelyn seuranta ja valvontaa sekä tietoturvallisuuden ylläpittoa varten;
- 2) väestötietojärjestelmän tietojen käytön määrän ja kustannusten seurannan ja jaon selvittämistä sekä laskutuksen hoitamista varten;
- 3) väestötietojärjestelmän tietojen luotettavuuden ja ajantasaisuuden selvittämistä varten; sekä
- 4) väestötietojärjestelmän toimivuuden varmistamista ja parantamista sekä tietojen käyttöä koskevien ongelmien selvittämistä varten.

58 §

Lokirekisterin tietojen luovuttaminen

Digi- ja väestötietovirasto voi noudattaen soveltuvin osin 4 luvun säännöksiä luovuttaa lokirekisteriin talletettuja tietoja:

- 1) poliisi-, esitutkinta- ja syyttäjäviranomaiselle sekä tuomioistuimelle rikoksen ehkäisemistä ja selvittämistä varten;
- 2) käyttöoikeuden saaneelle organisaatiolle käytön seuranta ja valvontaa varten;
- 3) sille henkilölle, jonka väestötietojärjestelmään talletetut tiedot ovat olleet käsittelyn kohteina noudattaen soveltuvin osin viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 11 ja 12 §:n säännöksiä; sekä
- 4) muuta yksilöityä tarkoitusta varten, jos tietojen käsittelijä ja käsittelyn kohteena ollut henkilö ovat antaneet tähän nimenomaisen suostumuksensa.

59 §

Tapahtumatietojen käsittely

Digi- ja väestötietoviraston on talletettava tapahtumatiedot käyttäjärekisterin ja lokirekisterin henkilötietojen käsittelystä (tapahtumatiedosto). Tapahtumatiedostoon talletetaan:

- 1) päätös tai ratkaisu, johon tietojen käsittely perustuu;
- 2) käsittelyn ajankohta;
- 3) tieto käsittelyn kohteesta; ja
- 4) käsittelijän tunnistetiedot.

Tapahtumatiedot on säilytettävä vähintään kaksi vuotta niiden tallettamisesta. Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä tapahtumatiedoston tietosisällöstä.

Digi- ja väestötietovirasto saa käyttää tapahtumatietoja käyttäjärekisterin ja lokirekisterin tietojen käsittelyn sisäiseen seurantaan ja valvontaan. Digi- ja väestötietovirasto voi noudattaen soveltuvin osin 4 luvun säännöksiä luovuttaa tapahtumatietoja:

- 1) poliisi-, esitutkinta- ja syyttäjäviranomaiselle sekä tuomioistuimelle rikoksen ehkäisemistä ja selvittämistä varten; sekä
- 2) muuta yksilöityä tarkoitusta varten, jos tietojen käsittelijä on antanut tähän nimenomaisen suostumuksensa.

6 luku

Digi- ja väestötietoviraston varmennettu sähköinen asiointi

61 §

Varmennetun sähköisen asioinnin palvelut

Digi- ja väestötietoviraston tehtävänä on tuottaa, tarjota ja hallinnoida varmennetussa sähköisessä asiointinnissa käytettäväksi tarkoitettu kansalaisvarmenne sekä sen käyttöön välittömästi liittyvät varmennehakemisto- ja sulkulistapalvelut.

Digi- ja väestötietovirasto voi lisäksi tuottaa varmennetussa sähköisessä asiointinnissa käytettäväksi seuraavat palvelut:

- 1) muun varmenteen kuin kansalaisvarmenteen tarjoaminen ja hallinnointi;
- 2) varmennetun sähköisen asioinnin osapuolten todentaminen ja asioinnin hallinnointi;
- 3) sähköisten asiakirjojen ja viestien sähköinen allekirjoittaminen ja salaaminen;
- 4) sähköisten asiakirjojen ja viestien aitouden, luottamuksellisuuden ja eheyden säilyttäminen ja varmentaminen;
- 5) varmennetun sähköisen asiointitapahtuman toimijoiden aseman tai roolin varmentaminen;

6) muun varmenteen kuin kansalaisvarmenteen käyttöön liittyvien varmennehakemisto- ja sulkulispalvelujen tarjoaminen ja hallinnointi;

7) varmennetun aikaleimapalvelun tarjoaminen ja hallinnointi; sekä

8) muu vastaava varmennetun sähköisen asioinnin toiminto tai palvelu.

Kansalaisvarmenteella tarkoitetaan Digi- ja väestötietoviraston luonnolliselle henkilölle myöntämää varmennetta, joka sisältyy henkilökorttilaissa (663/2016) tarkoitettuun henkilökorttiin tai muuhun viranomaisen asiakirjaan tai tekniseen alustaan, ja jota käytetään henkilön todentamista, sähköisen allekirjoituksen tekemistä sekä asiakirjojen ja viestien salausta varten. Kansalaisvarmenteella tarkoitetaan myös muuhun viranomaisen asiakirjaan tai tekniseen alustaan sisältyvää Digi- ja väestötietoviraston myöntämää varmennetta, jota käytetään edellä mainittuun tarkoitukseen ja joka täyttää sähköisestä tunnistamisesta ja luottamuspalveluista annetussa EU:n asetuksessa asetetut vaatimukset.

62 §

Varmennetussa sähköisessä asiointinnissa käytettävien varmenteiden tiedot

Kansalaisvarmenteeseen ja muuhun Digi- ja väestötietoviraston luonnolliselle henkilölle myöntämään varmenteeseen sisältyvistä tiedoista säädetään vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä luottamuspalveluista annetussa laissa sekä sähköisestä tunnistamisesta ja luottamuspalveluista annetussa EU:n asetuksessa. Kansalaisvarmenteessa on varmenteen haltijan yksilöivänä tunnistetietona sähköinen asiointitunnus. Muussa Digi- ja väestötietoviraston luonnolliselle henkilölle myöntämässä varmenteessa on varmenteen haltijan yksilöivänä tunnistetietona sähköinen asiointitunnus tai muu sellainen henkilön yksilöivä tunniste, joka ei sisällä henkilöön liittyviä tietoja. Kansalaisvarmenteeseen ja muuhun Digi- ja väestötietoviraston luonnolliselle henkilölle myöntämään varmenteeseen voi sisältyä myös muita varmenteen käytössä tarvittavia välttämättömiä teknisiä tietoja. Digi- ja väestötietovirasto päättää näistä tiedoista.

63 §

Tekninen tunnistetieto ja sähköinen asiointitunnus sekä niiden antaminen

Kun henkilön tiedot talletetaan ensimmäisen kerran väestötietojärjestelmään, hänelle on annettava sähköisen asiointitunnuksen antamisessa tarvittava yksilöllinen tekninen tunnistetieto. Tekninen tunnistetieto annetaan automaattisesti väestötietojärjestelmästä.

Digi- ja väestötietovirasto muuttaa teknisen tunnistetiedon yksilölliseksi sähköiseksi asiointitunnukseksi, kun:

1) henkilölle myönnetään ensimmäisen kerran kansalaisvarmenne tai muu Digi- ja väestötietoviraston luonnolliselle henkilölle myöntämä varmenne; tai

2) henkilöllä, jonka tiedot on talletettu väestötietojärjestelmään, ei ole sähköistä asiointitunnusta ja Digi- ja väestötietovirasto saa 43 §:n 2 momentin 2 kohdassa tarkoitetulta varmentajalta pyynnön muuttaa tämän henkilön tekninen tunnistetieto sähköiseksi asiointitunnukseksi.

---

64 §

Sähköisen asiointitunnuksen muuttaminen

Jos sähköinen asiointitunnus on virheellinen tai tunnuksen luontimenettelyssä on tapahtunut virhe, Digi- ja väestötietoviraston on viipymättä korjattava virhe ja annettava henkilölle tarvittaessa uusi asiointitunnus. Asiasta on ilmoitettava tunnuksen haltijalle.

Asianosaisen on haettava edellä 2 momentissa tarkoitettua asiointitunnuksen muuttamista kirjallisesti Digi- ja väestötietovirastolta.

65 §

Varmenteen ja siihen sisältyvien tietojen käsittely

Kansalaisvarmenteet ja muut Digi- ja väestötietoviraston myöntämät yleisesti sähköisessä asiointissa käytettävät luonnollisen henkilön varmenteet sekä niihin sisältyvät tiedot voidaan tallettaa Digi- ja väestötietoviraston pitämään julkiseen hakemistoon, josta jokaisella on oikeus saada tietoja siten kuin viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa säädetään viranomaisen julkisesta asiakirjasta.

67 §

Muun varmenteen hakeminen ja myöntäminen

Digi- ja väestötietoviraston tuottama muu luonnollisen henkilön varmenne kuin kansalaisvarmenne voidaan myöntää vain Suomen kansalaiselle sekä kotikuntalain mukaisesti Suomessa vakinaisesti asuvalle ulkomaalaiselle, jonka tiedot on talletettu väestötietojärjestelmään ja jonka henkilöllisyys on voitu luotettavasti todeta. Digi- ja väestötietoviraston tuottama muu luonnollisen henkilön varmenne kuin kansalaisvarmenne voidaan erityisestä ja perustellusta syystä myöntää myös henkilölle, jonka henkilöllisyys on voitu luotettavasti todeta, mutta joka ei täytä muita edellä tarkoitettuja varmenteen myöntämisen edellytyksiä. Tällainen varmenne voi hakijan pyynnöstä sisältyä sähköisessä asiointissa käytettävään viranomaisen, yrityksen tai yhteisön myöntämään asiakirjaan, korttiin tai tekniseen alustaan. Digi- ja väestötietovirasto voi sopia asiakirjan tai teknisen alustan myöntävän viranomaisen, yrityksen tai yhteisön kanssa, että varmennetta koskeva hakemus voidaan jättää tälle henkilökohtaisesti Digi- ja väestötietovirastolle edelleen toimitettavaksi. Digi- ja väestötietoviraston on tällöin varmistettava, että hakemuksen vastaanottaja noudattaa henkilötietolain henkilötietojen käsittelyä sekä sähköisestä tunnistamisesta ja luottamuspalveluista annetun EU:n asetuksen varmenteen myöntämistä koskevia säännöksiä..

---

68 §

Varmenteen hakemista ja myöntämistä koskeva menettely eräissä tapauksissa

Henkilökohtaisen käynnin sijasta kansalaisvarmenteen uusimista koskeva hakemus voidaan tehdä myös sähköisesti ja allekirjoittaa hakijan käytössä olevalla kansalaisvarmenteella ja muun Digi- ja väestötietoviraston tuottaman varmenteen uusimista koskeva hakemus hakijan käytössä olevalla sähköisestä tunnistamisesta ja luottamuspalveluista annetussa EU:n asetuksessa tarkoitettulla hyväksytyllä varmenteella, jos tällainen palvelu on käytössä. Muuten hakemuksen käsittelyssä noudatetaan sähköisestä tunnistamisesta ja luottamuspalveluista annetun EU:n asetuksen varmenteen myöntämistä koskevia säännöksiä.

Tässä laissa tarkoitetun Digi- ja väestötietoviraston tuottaman varmenteen myöntämistä koskeva päätös voidaan allekirjoittaa koneellisesti.

---

69 §

Digi- ja väestötietoviraston tiedonsaanti- ja tarkastusoikeus

Digi- ja väestötietovirastolla on oikeus salassapitosäännösten estämättä saada 67 §:ssä tarkoitettulta viranomaiselta, yritykseltä ja yhteisöltä sekä sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen sähköisestä käsittelystä annetussa laissa (159/2007) ja sähköisestä lääkemääräyksestä annetussa laissa (61/2007) tarkoitetuilta viranomaisilta ja palvelun antajilta tarpeellisia tietoja tässä laissa tarkoitetun Digi- ja väestötietoviraston tuottaman varmenteen myöntämistä ja peruuttamista koskevan toiminnallisen ja teknisen menettelyn luotettavuuden seurantaan ja valvontaa varten.

Digi- ja väestötietoviraston määräämällä tarkastajalla on lisäksi oikeus 1 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa toimittaa tarkastus. Tarkastajalla on oikeus tutkia salassapitosäännösten estämättä tässä laissa tarkoitetun Digi- ja väestötietoviraston tuottaman varmenteen myöntämisessä käytetyt asiakirjat, laitteet ja ohjelmistot sekä päästä tässä yhteydessä muihin kuin kotirauhan piiriin kuuluviin tarkastuksen kohteen hallinnassa oleviin tiloihin. Tarkastus on toteutettava niin, että siitä ei aiheudu tarkastuksen kohteelle tarpeettomasti haittaa eikä kustannuksia. Tarkastajana voi toimia vain virkamies.

Tiedonsaanti- ja tarkastusoikeuden toteuttamisen tehosteeksi Digi- ja väestötietovirasto voi asettaa uhkasakon siten kuin siitä uhkasakkolaissa säädetään.

70 §

Tietojenkäsittelypalvelu

Digi- ja väestötietovirasto voi ottaa rekisterinpitäjän toimeksiannosta tehtäväkseen huolehtia tämän vastuulla olevan rekisterin tai tietojärjestelmän teknisestä ylläpitämisestä ja tietojenkäsittelystä (tietojenkäsittelypalvelu). Digi- ja väestötietovirastolla toimeksiantajana voi olla vain rekisterinpitäjä, jonka oikeus tietojen käsittelyyn perustuu tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan c alakohtaan. Digi- ja väestötietovirasto voi tietojenkäsittelypalvelun tuottamisessa käyttää hyväksi väestötietojärjestelmään talletettuja tietoja siten kuin tässä tai muussa laissa säädetään.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä tietojenkäsittelypalvelua koskevan sopimuksen sisällöstä.

72 §

Suoritteista ja palveluista perittävät maksut

Digi- ja väestötietoviraston on perittävä tämän lain perusteella tuottamastaan suoritteesta tai palvelusta maksu siten kuin siitä erikseen säädetään tai määrätään. Maksujen perusteista säädetään valtion maksuperustelaissa (150/1992).

---

76 §

Tiedon korjaaminen

Jos tiedon korjaaminen koskee 10 §:ssä tarkoitettua ulkomaan kansalaista koskevaa rekisterimerkintää, Digi- ja väestötietoviraston on ennen asian ratkaisemista pyydettävä asiasta lausunto Maahanmuuttovirastolta.

---

76 b §

Muutoksenhaku

Jos hallinto-oikeus kumoo tai muuttaa Digi- ja väestötietoviraston päätöksen, Digi- ja väestötietovirasto saa hakea muutosta hallinto-oikeuden päätökseen valittamalla, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

---

78 §

Viittaukset rangaistussäännöksiin

Rangaistus väestötietojärjestelmään tai varmennetun sähköisen asioinnin tietojärjestelmään kohdistuvasta tietomurrosta säädetään rikoslain 38 luvun 8 §:ssä ja järjestelmiin kohdistuvasta henkilörekisteririkoksesta mainitun luvun 9 §:ssä sekä henkilörekisteririkkomuksesta henkilötietolain 48 §:n 2 momentissa.

80 §

Siirtymäsäännökset

3. Jos henkilö on transseksuaalin sukupuolen vahvistamisesta annetun lain mukaisesti vahvistettu vastakkaiseen sukupuoleen kuuluvaksi ennen tämän lain voimaantuloa, Digi- ja väestötietovirasto voi tallettaa väestötietojärjestelmään 13 §:n 1 momentin 15 kohdassa tarkoitetun tiedon sukupuolen vahvistamisesta vain, jos henkilö hakee sitä.

---

7. Muussa laissa tai asetuksessa väestörekisterin pitäjälle säädetyt tehtävät hoitaa Digi- ja väestötietovirasto, jollei tästä laista muuta johdu.

9. Väestötietojärjestelmän asiakirjoihin kuuluvat myös ennen vuotta 1971 pidetyt rekisteröityjen uskonnollisten yhdyskuntien jäsenluettelot.

3.

Laki Digi- ja väestötietoviraston eräistä henkilörekistereistä

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

**1 luku
Yleiset säännökset**

1 §

Lain soveltamisala

Tässä laissa tarkoitettuja Digi- ja väestötietoviraston henkilörekistereitä ovat avioehtoasioiden rekisteri, avoliittoasioiden rekisteri, lahjoitusasioiden rekisteri, vihkimisoikeusrekisteri sekä holhousasioiden rekisteri.

Jollei tässä laissa toisin säädetä, rekisterien sisältämien tietojen ja niihin liittyvien asiakirjojen salaspitoon sovelletaan viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettua lakia (621/1999) sekä henkilötietojen käsittelyyn luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelystä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) N:o 679/2016, jäljempänä tietosuojasetus, ja tietosuojalakia (/).

2 §

Käsittelyn tarkoitus

Avioehtoasioiden rekisterin, avoliittoasioiden rekisterin ja lahjoitusasioiden rekisterin tietojen käsittelyn tarkoitus on yksityishenkilöiden välisten oikeustoimien rekisteröitäväksi jättämiseen tai rekisteröintiin liittyvien oikeusvaikutusten voimaan saattaminen sekä tietojen saattaminen julkisiksi.

Vihkimisoikeusrekisterin tietojen käsittelyn tarkoitus on myönnettyjen vihkimisoikeuksien hallinta ja valvonta sekä avioliittojen pätevyuden selvittäminen. Vihkimisoikeusrekisteri sisältää tiedot avioliittolain (234/1929) ja vihkimisoikeudesta annetun lain (/) nojalla myönnettyistä vihkimisoikeuksista.

Holhousasioiden rekisterin tietojen käsittelyn tarkoitus on holhoustoimesta annetussa laissa (442/1999) tarkoitetun edunvalvojan ja edunvalvontavaltuutuksesta annetussa laissa (648/2007) tarkoitetun valtuutetun toiminnan valvominen ja kolmansien oikeuden turvaaminen.

3 §

Viranomaiset

Tässä laissa tarkoitettujen rekisterien rekisterinpitäjä on Digi- ja väestötietovirasto. Ahvenanmaan valtionvirasto ylläpitää rekistereitä tämän lain mukaisesti ja vastaa rekistereihin tallentamisestaan tiedoista.

2 luku

Rekistereihin tallennettavat tiedot

4 §

Avioehtoasioiden rekisteriin tallennettavat tiedot

Avioehtoasioiden rekisteriin tallennetaan tiedot avioliittolain 35 §:n 4 momentissa tarkoitettusta ilmoituksesta avio-oikeuden poistamisesta, 43 §:n 1 momentissa tarkoitettusta avioehtosopimuksesta, 104 §:n 2 momentissa tarkoitettusta osituskirjasta sekä 135 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitetuista sopimuksista seuraavasti:

- 1) puolisoiden nimet ja henkilötunnukset tai henkilötunnuksen puuttuessa syntymäaika;
- 2) puolisoiden kotikunnat tai asuinvaltiot;
- 3) avioliiton solmimispäivä;
- 4) avioliiton purkautumispäivä ja purkautumisen peruste;
- 5) asiakirjan laji ja päiväys;
- 6) rekisteröinnin perusteena olevan ilmoituksen vastaanottamispäivä;
- 7) rekisteriviranomaisen nimi, asiakirjan rekisteröintipäivä ja asian tunnistetiedot.

5 §

Avoliittoasioiden rekisteriin tallennettavat tiedot

Avoliittoasioiden rekisteriin tallennetaan tiedot avopuolisoiden yhteistalouden purkamisesta annetun lain (26/2011) 11 §:ssä tarkoitetuista omaisuuden erottelukirjasta, hyvitystä koskevasta sopimuksesta tai muusta asiakirjasta seuraavasti:

- 1) avopuolisoiden nimet ja henkilötunnukset tai henkilötunnuksen puuttuessa syntymäaika;
- 2) avopuolisoiden kotikunnat tai asuinvaltiot;
- 3) asiakirjan laji ja päiväys;
- 4) rekisteröinnin perusteena olevan ilmoituksen vastaanottamispäivä;
- 5) rekisteriviranomaisen nimi, asiakirjan rekisteröintipäivä ja asian tunnistetiedot.

6 §

Lahjoitusasioiden rekisteriin tallennettavat tiedot

Lahjoitusasioiden rekisteriin tallennetaan tiedot lahjanlupauslain (625/1947) 6 §:ssä tarkoitettusta lahjoitusta koskevasta ilmoituksesta seuraavasti:

- 1) lahjanantajan nimi ja henkilötunnus tai sen puuttuessa syntymäaika;
- 2) lahjansaajan nimi ja henkilötunnus tai sen puuttuessa syntymäaika;
- 3) lahjanantajan kotikunta tai asuinvaltio;

- 4) lahjan kohde;
- 5) lahjan antamisen ajankohta;
- 6) rekisteröinnin perusteena olevan ilmoituksen vastaanottamispäivä;
- 7) rekisteriviranomaisen nimi, ilmoituksen rekisteröintipäivä ja asian tunnistetiedot.

7 §

Vihkimisoikeusrekisteriin tallennettavat tiedot

Kun vihkimisoikeus on myönnetty vihkimisoikeudesta annetun (xx/xx) lain tai avioliittolain nojalla, vihkimisoikeusrekisteriin voidaan tallentaa seuraavat tiedot

- 1) vihkimisoikeutta hakeneen yhdyskunnan nimi ja kotipaikka;
- 2) vihkijän nimi ja henkilötunnus tai sen puuttuessa syntymäaika;
- 3) vihkijän virka-asema taikka ammatti- tai tehtävänimike ja asemapaikka;
- 4) vihkimisoikeudelle mahdollisesti asetetut ehdot tai rajoitukset sekä vihkimisoikeuden sisältö;
- 5) vihkimisoikeuden myöntänyt viranomainen, myöntämispäätöksen antopäivä ja voimassaoloaika;
- 6) peruuttamispäätöksen tai väliaikaisen määräyksen antopäivä ja voimassaoloaika.

Kun vihkimisoikeus on liitetty tiettyyn virkaan, toimeen tai tehtävään, vihkimisoikeusrekisteriin voidaan tallentaa lisäksi seuraavat tiedot

- 1) vihkimisoikeuden saaneen viranomaisen tai yhteisön nimi ja kotipaikka;
- 2) virka, toimi tai tehtävä, johon vihkimisoikeus on liitetty.

8 §

Holhousasioiden rekisteriin tallennettavat tiedot

Holhousasioiden rekisteriin tallennetaan tiedot holhoustoimesta annetun lain 7 luvussa tarkoitetuista edunvalvonnasta ja edunvalvontavaltuutuksesta annetun lain 27 §:ssä tarkoitettua edunvalvontavaltuutuksesta seuraavasti:

- 1) edunvalvojan ja hänen päämiehensä tai edunvalvontavaltuutetun ja valtuuttajan osoite ja kotikunta sekä henkilötunnus tai sen puuttuessa syntymäaika;
- 2) tiedot päämiehen toimintakelpoisuuden rajoittamisesta ja toimintakelpoisuuden rajoituksen sisällöstä;
- 3) tiedot tuomioistuimen tai holhousviranomaisen määräämän edunvalvojan tai edunvalvontavaltuutetun tehtävän alkamisesta ja päättymisestä sekä edunvalvojan tehtävän sisällöstä;
- 4) tiedot edunvalvontavaltuutuksen vahvistamisesta ja vahvistetun valtuutuksen lakkaamisesta;
- 5) tiedot siitä, mikä viranomainen on määrännyt edunvalvojan, päättänyt päämiehen toimintakelpoisuuden rajoittamisesta tai vahvistanut edunvalvontavaltuutuksen;
- 6) tiedot edunvalvojan tai edunvalvontavaltuutetun toimintaa valvovasta viranomaisesta.

Rekisteriin saadaan lisäksi tallentaa tieto edunvalvontavaltuutuksen sisällöstä sekä sellaisia rekisterin käyttötarkoituksen kannalta tarpeellisia tietoja, jotka eivät ole henkilötietoja.

Mitä edellä on säädetty edunvalvojasta ja alaikäisestä päämiehestä, on vastaavasti sovellettava kansainvälistä suojelua hakevan vastaanotosta sekä ihmiskaupan uhrin tunnistamisesta ja auttamisesta annetussa laissa (746/2011) sekä kotoutumisen edistämisestä annetussa laissa (1386/2010) tarkoitettuun lapsen edustajaan ja lapseen silloin, kun edustajan määräämistä koskeva tieto on tallennettava holhousasioiden rekisteriin.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään siitä, mitä tietoja edunvalvojasta tallennetaan rekisteriin silloin, kun edunvalvojaksi on määrätty yleinen edunvalvoja.

9 §

Tarkemmat säännökset

Tarkempia säännöksiä 4–8 §:ssä tarkoitettujen tietojen ja niitä koskevien lisäysten, muutosten ja korjausten tallentamisesta sekä tietojen yksityiskohtaisesta sisällöstä annetaan valtioneuvoston asetuksella.

3 luku **Tietojen käyttö**

10 §

Rekisterien tietojen julkisuus

Jollei 12 §:n 1 momentista muuta johdu, jokaisella on oikeus saada holhousasioiden rekisteristä tieto siitä, onko tietylle henkilölle määrätty edunvalvoja, kuka on henkilön edunvalvoja, mikä on edunvalvojan tehtävä sekä onko ja millä tavoin henkilön toimintakelpoisuutta rajoitettu.

Edunvalvojalla on oikeus saada tieto niistä holhousasioiden rekisteriin tehdyistä merkinnöistä, jotka koskevat hänen edunvalvontatehtäväänsä tai hänen päämiestään.

Valtion tai kunnan viranomaisella ja Kansaneläkelaitoksella on oikeus saada tehtäviensä hoitamiseksi tarpeelliset tiedot holhousasioiden rekisteristä.

Mitä 1-3 momentissa säädetään edunvalvojasta sovelletaan myös edunvalvontavaltuutettuun.

Muiden kuin holhousasioiden rekisterin tiedot ovat julkisia.

11 §

Tietojen luovuttaminen

Digi- ja väestötietovirasto ja Ahvenanmaan valtionvirasto päättävät tietojen luovuttamisesta rekistereistä.

Henkilötunnus voidaan luovuttaa, jos tiedon käyttäjällä on oikeus käsitellä tunnusta tietosuojalain tai henkilötietojen käsittelystä rikosasioissa ja kansallisen turvallisuuden ylläpitämisen yhteydessä annetun lain (/) perusteella.

12 §

Tietojen säilyttäminen rekistereissä

Holhousasioiden rekisteriin merkityt tiedot on säilytettävä kymmenen vuoden ajan siitä, kun edunvalvonta on päättynyt tai edunvalvontavaltuus on lakannut olemasta voimassa. Sen jälkeen kun edunvalvonta on päättynyt tai edunvalvontavaltuus on lakannut olemasta voimassa, oikeus saada holhousasioiden rekisteristä tieto 10 §:n 1 momentin nojalla on ainoastaan sillä, joka tarvitsee tietoa etujensa, oikeuksiensa tai velvollisuuksiensa hoitamiseksi.

Muihin tässä laissa tarkoitettuihin rekistereihin merkityt tiedot säilytetään pysyvästi.

Tietosuoja-asetuksen 18 artiklaa ei sovelleta tämän lain mukaiseen tietojen käsittelyyn. Jos rekisteröidyn, muun asianosaisen tai rekisterinpitäjän oikeuksien turvaamiseksi on tarpeen, virheelliseksi todettu tieto on kuitenkin merkittävä virheelliseksi ja säilytettävä. Tällaista tietoa saa käyttää ainoastaan rekisteröidyn, muun asianosaisen tai rekisterinpitäjän oikeuksien turvaamisen tarkoituksessa.

4 luku

Erinäiset säännökset

13 §

Muutoksenhaku

Digi- ja väestötietoviraston tai Ahvenanmaan valtionviraston päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

14 §

Maksut

Digi- ja väestötietoviraston tämän lain mukaisista suoritteista peritään maksut valtion maksuperustelaissa (150/1992) säädettyjen perusteiden mukaan.

15 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan x päivänä xkuuta 20xx. Tällä lailla kumotaan maistraattien eräistä henkilörekistereistä annettu laki (57/2005).

4.

Laki
vihkimisoikeudesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §
Lain soveltamisala

Oikeus vihkiä avioliittoon rekisteröidyssä uskonnollisessa yhdyskunnassa voidaan myöntää siten kuin tässä laissa säädetään.

2 §
Vihkimisoikeuden myöntämisen edellytykset

Vihkimisoikeus voidaan myöntää uskonnonvapauslain (453/2003) mukaisesti rekisteröidyn uskonnollisen yhdyskunnan hakemuksesta sen jäsenelle:

- 1) joka on täysi-ikäinen;
- 2) jonka toimintakelpoisuutta ei ole rajoitettu;
- 3) joka on antanut kirjallisen suostumuksensa vihkijänä toimimiseen; ja
- 4) joka on perehtynyt vihkimisen edellytyksiin ja toimittamiseen sekä vihkijän velvollisuuksiin ja vastuuseen.

Vihkimisoikeutta ei saa myöntää, jos on perusteltua aihetta epäillä, että se, jolle vihkimisoikeutta haetaan, on kykenemätön tai sopimaton toimimaan vihkijänä.

3 §
Toimivaltainen viranomainen

Vihkimisoikeuden myöntää Digi- ja väestötietovirasto.

Ahvenanmaan maakunnassa vihkimisoikeuden myöntää Ahvenanmaan valtionvirasto. Mitä tämän lain 4 ja 6-8 §:ssä säädetään Digi- ja väestötietovirastosta, sovelletaan myös Ahvenanmaan valtionvirastoon sen toimialueella.

4 §
Vihkimisoikeuden hakeminen

Digi- ja väestötietovirastolle toimitettavasta hakemuksesta tulee käydä ilmi hakijan nimi ja kotipaikka sekä sen henkilön nimi, jolle vihkimisoikeutta haetaan, ja hänen henkilötunnuksensa tai sen puuttuessa syntymäaikansa. Hakemukseen tulee liittää asianomaisen kirjallinen suostumus vihkijänä toimimiseen sekä selvitys 2 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettusta perehtyneisyydestä vihkijän tehtävään.

5 §

Vihkijän velvollisuudet ja vastuu

Sen, jolle on myönnetty vihkimisoikeus (*vihkijä*), on hoidettava tehtävänsä huolellisesti ja asianmukaisesti. Vihkiä voidaan myös muulla kuin suomen tai ruotsin kielellä. Vihkimisestä on muutoin voimassa, mitä kirkollisesta vihkimisestä avioliittolaissa (234/1929) ja sen nojalla säädetään.

Vihkijään sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä hänen toimittaessaan vihkimisiä ja hoitaessaan niihin liittyviä tehtäviä.

6 §

Valvonta

Digi- ja väestötietovirasto valvoo vihkimisoikeuden käyttämistä.

Digi- ja väestötietovirastolla on oikeus saada valvontaa varten tarpeellisia tietoja vihkijältä ja vihkimisoikeutta hakeneelta yhdyskunnalta.

7 §

Vihkimisoikeuden peruuttaminen

Digi- ja väestötietoviraston on peruutettava vihkimisoikeus, jos vihkijä tai vihkimisoikeutta hakenut yhdyskunta sitä pyytää.

Digi- ja väestötietovirasto voi antaa vihkijälle huomautuksen, jos tämä on rikkonut vihkimistä koskevia säännöksiä tai jos valvonnassa on havaittu muita puutteita vihkimisoikeuden käyttämisessä.

Digi- ja väestötietovirasto voi omasta aloitteestaan peruuttaa vihkimisoikeuden määräajaksi tai kokonaan, jos 2 §:n 1 momentissa säädetyt edellytykset eivät enää täyty taikka jos vihkimistä koskevia säännöksiä on rikottu olennaisesti tai tämän pykälän 2 momentissa tarkoitettusta huomautuksesta huolimatta toistuvasti.

Muun kuin yhdyskunnan aloitteesta tehty peruuttamispäätös on annettava tiedoksi yhdyskunnalle.

8 §

Väliaikainen määräys

Jos siihen on painavia syitä, Digi- ja väestötietovirasto voi vihkimisoikeuden peruuttamista koskevassa asiassa antaa väliaikaisen määräyksen, jolla vihkimisoikeus väliaikaisesti peruutetaan. Määräys voidaan antaa vihkijää kuulematta.

Väliaikainen määräys on voimassa, kunnes Digi- ja väestötietovirasto lopullisesti päättää asiasta, jollei määräystä sitä ennen peruuteta tai muuteta.

Väliaikaiseen määräykseen ei saa hakea muutosta.

9 §

Päätöksen noudattaminen

Vihkimisoikeuden myöntämistä ja sen peruuttamista koskevaa päätöstä noudatetaan, vaikka päätös ei ole saanut lainvoimaa, jollei muutoksenhakutuomioistuimella toisin määrää.

10

Vihkimisoikeusrekisteri

Tämän lain ja avioliittolain nojalla myönnettyt vihkimisoikeudet talletetaan vihkimisoikeusrekisteriin siten kuin Digi- ja väestötietoviraston eräistä henkilörekistereistä annetussa laissa (xx/xx) säädetään.

11 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan xx kuuta xxxx. Tällä lailla kumotaan vihkimisoikeudesta annettu laki (571/2008).

5.

Laki
holhoustoimesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan holhoustoimesta annetun lain (442/1999) 13 §, 17 a §, 46 a §–47 a §, 67 § ja 68 §, sellaisina kuin niistä ovat 13, 17 a ja 47 a § laissa 649/2007 ja 46 a § laissa 780/2010, sekä *muutetaan* lain 17 §:n 2 momentti, 30 §:n 3 momentti, 34 §:n 2 momentti, 46 §, 47 b §:n 1 momentti, 64 §, 65 §:n 3 momentti, 84 §, 85 §:n 1 momentti, 86 §:n 2 momentti, 87 a § ja 95 §, sellaisina kuin niistä ovat 34 §:n 2 momentti, 65 §:n 3 momentti ja 86 §:n 2 momentti ja 95 § laissa 122/2011, 46 § laissa 1398/2015, 47 b §:n 1 momentti laissa 780/2010, 64 § laissa 1405/2009, 84 § osittain laissa 1013/2007 sekä 85 §:n 1 momentti ja 87 a § laissa 649/2007, seuraavasti:

17 §

Edunvalvojalle määrätyn sijaisen tehtävä lakkaa, kun edunvalvoja ja hänen sijaisensa esteen lakattua yhdessä tekevät siitä ilmoituksen holhousviranomaiselle. Jos edunvalvoja ja hänen sijaisensa ovat eri mieltä siitä, onko sijaisen tehtävä lakannut, käräjäoikeus ratkaisee asian jommankumman hakemuksesta.

---

30 §

Jos edunvalvojat eivät ole yksimielisiä asiassa, josta heidän tulee yhdessä päättää, ja ratkaisun viivästymisestä aiheutuisi haittaa, edunvalvoja voi pyytää holhousviranomaisen päätöstä siitä, kenen mielipidettä on noudatettava.

---

34 §

Lupaa on haettava holhousviranomaiselta. Holhousviranomaisen on varattava päämiehelle tilaisuus tulla kuulluksi lupaa koskevaa asiaa ratkaistaessa, jos päämiehen mielipide ei luotettavasti ilmene hakemusasiakirjoista tai jos se muutoin on tarpeen päämiehen edun vuoksi tai asian selvittämiseksi. Tilaisuutta tulla kuulluksi ei kuitenkaan tarvitse varata, jos päämiehenä on alaikäinen, joka ei ole täyttänyt 15 vuotta. Asianosaisen kuulemiseen sovelletaan muutoin, mitä hallintolaissa (434/2003) säädetään.

---

46 §

Edunvalvojan toimintaa valvoo holhousviranomainen.

Holhousviranomaisen velvollisuutta valvoa edunvalvojan toimintaa sovelletaan myös, jos se, jolle on vieraassa valtiossa määrätty edunvalvoja, saa asuinpaikan Suomessa. Holhousviranomainen voi kuitenkin omasta aloitteestaan tai edunvalvojan hakemuksesta päättää, ettei valvontaa järjestetä

Suomessa tai että valvonta järjestetään vain tiettyjen edunvalvojan tehtävien osalta, jos edunvalvojan toimintaa valvotaan vieraassa valtiossa eikä päämiehen etu edellytä valvonnan järjestämistä Suomessa.

47 b §

Holhousviranomainen voi hakemuksesta tai omasta aloitteestaan päättää, että edunvalvojan valvonta lopetetaan, jos päämiehen asuinpaikka on siirtynyt vieraaseen valtioon ja:

- 1) edunvalvojan toiminnalle on siellä järjestetty valvonta; tai
- 2) Suomessa tapahtuvalla valvonnalla ei enää voida toteuttaa valvonnan tarkoitusta.

---

64 §

Digi- ja väestötietovirasto pitää holhousasioiden rekisteriä siten, kuin Digi- ja väestötietoviraston eräistä henkilörekistereistä annetussa laissa (/) säädetään. Rekisteriin tallennetaan tiedot tässä laissa tarkoitetun edunvalvojan ja edunvalvontavaltuutuksesta annetussa laissa (648/2007) tarkoitetun valtuutetun toiminnan valvomiseksi ja kolmansien oikeuden turvaamiseksi.

65 §

Kun tuomioistuin tekee päätöksen, jonka vuoksi edunvalvonta on merkittävä holhousasioiden rekisteriin, tai kun sen päätöksellä muutetaan asiantilaa, josta on tehty merkintä holhousasioiden rekisteriin, sen on ilmoitettava asiasta holhousviranomaiselle. Jos päätöstä on noudatettava vasta lainvoimaisena, ilmoitus tehdään kuitenkin vasta päätöksen saatua lainvoiman. Ilmoituksen tekee viimeksi mainitussa tapauksessa se tuomioistuin, jossa asia on viimeksi ollut vireillä.

---

84 §

Holhousviranomaisena toimii Digi- ja väestötietovirasto.

Ahvenanmaan maakunnassa holhousviranomaisen tehtäviä hoitaa Ahvenanmaan valtionvirasto.

85 §

Edunvalvojan määräämistä tai vapauttamista tehtävästään tai hänen tehtävänsä muuttamista tai määräämistä lakkaamaan ja tässä laissa tarkoitettua lupaa tai velvoittamista koskevan asian ratkaisee holhousviranomaisessa esittelystä oikeustieteen muun ylemmän korkeakoulututkinnon kuin kansainvälisen ja vertailevan oikeustieteen maisterin tutkinnon suorittanut virkamies, jonka tehtäviin se

työjärjestyksen mukaan kuuluu. Muutoin asia ratkaistaan holhousviranomaisessa siten kuin asian ratkaisemisesta Digi- ja väestötietovirastontai Ahvenanmaan valtionviraston toimivaltaan kuuluvassa asiassa erikseen säädetään.

---

86 §

Kuuleminen voidaan toteuttaa myös niin, että kuulemiseen käytetään teknistä laitetta, jonka avulla holhousviranomaisen virkamies ja kuultava ovat näkö- ja puheyhteydessä toisiinsa kuulemisen aikana, jos se on pitkien etäisyyksien tai muun syyn vuoksi tarpeen.

87 a §

Ratkaisupyyntö on tehtävä holhousviranomaiselle 30 päivän kuluessa holhousviranomaisen päätöksen tiedoksi saamisesta. Ratkaisupyyntö on tehtävä kirjallisesti, ja siinä on ilmoitettava se holhousviranomaisen päätös, jota ratkaisupyyntö koskee, sekä miltä osin ja millä perusteella ratkaisupyynnön tekijä on päätökseen tyytymätön.

95 §

Tarkemmat säännökset 34 §:n 1 momentin 13 kohdan f alakohdassa tarkoitetuista rahoitusvälineistä voidaan antaa oikeusministeriön asetuksella.

6.**Laki****valtion virkamieslain 7 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan valtion virkamieslain (750/1994) 7 §:n 1 momentin 9 kohta sellaisena kuin se on laissa 948/2017, seuraavasti:

7 §

Seuraaviin virkoihin voidaan nimittää vain Suomen kansalainen:

-----
9) valtiovarainministeriön ja Digi- ja väestötietovirastonvirka, johon kuuluu tieto- ja kyberturvallisuuden olennaisesti vaikuttavia tehtäviä, Tullin virka, johon kuuluu oikeus pidättämiseen tai Suomen alueellisen koskemattomuuden valvontaan ja turvaamiseen osallistuminen tai Tullin toimialaan kuuluvia rikostutkinta- ja valvontatehtäviä, sekä Tullin pääjohtajan välittömänä alaisena toimivan johtajan virka, Aluehallintoviraston pelastustoimen ja varautumisen tehtäviä hoitavan vastuualueen päällikön virka sekä Digi- ja väestötietovirastonpääjohtajan välittömänä alaisena toimivan johtajan virka;

7.

Laki**tuomioistuimen velvollisuudesta ilmoittaa eräistä ratkaisuksista annetun lain 3 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan tuomioistuimen velvollisuudesta ilmoittaa eräistä ratkaisuksista annetun lain (373/2010) 3 §, sellaisena kuin se on laissa 9/2012, seuraavasti:

3 §*Tiedon tallettaminen väestötietojärjestelmään merkitsemistä varten*

Tuomioistuin toteuttaa sille väestötietojärjestelmästä ja Digi- ja väestötietovirastonvarmennepalveluista annetussa laissa (661/2009) säädetyn ilmoitusvelvollisuuden toimittamalla tiedot väestötietojärjestelmään.

Oikeusministeriön asetuksella voidaan säätää, että tuomioistuin toteuttaa 1 momentissa säädetyn ilmoitusvelvollisuuden tallettamalla ratkaisuaan koskevat tiedot oikeushallinnon valtakunnallisen tietojärjestelmän ratkaisu- ja päätösilmoitusjärjestelmään välitettäväksi väestötietojärjestelmään. Merkinnän tekemiseen ja tietojen toimittamiseen sovelletaan, mitä oikeushallinnon valtakunnallisesta tietojärjestelmästä annetussa laissa ja sen nojalla säädetään.

8.

**Laki
vaalilain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan vaalilain (714/1998) 2 §:n 2 momentti, 8 §:n 2 ja 4 momentti, 9 §:n 4 momentti, 13 §:n 4 momentti, 18 §:n 1, 2 ja 5 momentti, 21 §:n 1 ja 4 momentti, 22–25 §, 26 §:n 1 ja 5 momentti, 27 §, 28 §:n 3 momentti, 29 §:n 1 ja 3 momentti, 71 §:n 2 momentti, 106 §:n 3 momentti, 143 §:n 3 momentti, 162 §, 176 §, 177 § ja 192 §,

sellaisina kuin niistä ovat 2 §:n 2 momentti laissa 1213/2013,

8 §:n 2 ja 4 momentti, 9 §:n 4 momentti ja 13 §:n 4 momentti laissa 247/2002,

18 §:n 1 ja 5 momentti, 71 §:n 2 momentti ja 177 § laissa 496/2013, 18 §:n 2 momentti laissa

563/2015, 21 §:n 1 momentti laissa 1263/2007, 22 § laissa 563/2015, 23 § ja 28 §:n 3 momentti

laissa 496/2013, 27 § laissa 300/2009 ja 192 § laissa 1404/2009, seuraavasti:

2 §

Äänioikeus

Europarlamenttivaaleissa on äänioikeutettu myös Euroopan unionin muun jäsenvaltion kansalainen, joka viimeistään vaalipäivänä täyttää 18 vuotta ja jolla on kotikuntalaissa (201/1994) tarkoitettu kotikunta Suomessa taikka joka on Euroopan unionin tai Suomessa toimivan kansainvälisen järjestön palveluksessa tai tällaisen henkilön perheenjäsen, jos hän asuu Suomessa ja hänen tietonsa on talletettu väestötietojärjestelmään väestötietojärjestelmästä ja Digi- ja väestötietoviraston varmennepalveluista annetussa laissa (661/2009) säädetyllä tavalla. Äänioikeutettu Suomessa ei kuitenkaan ole henkilö, joka on menettänyt äänioikeutensa yksittäistä siviili- tai rikosasiaa koskevan päätöksen vuoksi siinä valtiossa, jonka kansalainen hän on (kotivaltio).

-----

8 §

Äänestysalueet

Päätös äänestysalueista tulee voimaan 15 päivänä lokakuuta, jos päätös tehdään ja päätöksestä ilmoitetaan Digi- ja väestötietovirastolle sen määräämällä tavalla viimeistään saman vuoden huhtikuussa. Myöhemmin tehty tai Digi- ja väestötietovirastolle ilmoitettu päätös tulee voimaan 15 päivänä lokakuuta seuraavana vuonna.

Äänestysalueista tehtyä päätöstä, josta on ilmoitettu Digi- ja väestötietovirastolle, noudatetaan hallinto-oikeudelle tehdystä valituksesta huolimatta, kunnes valitusasia on ratkaistu, jollei hallinto-oikeus toisin määrää. Hallinto-oikeuden valituksesta antamaan päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

9 §

Ennakoäänestyspaikat ja vaalipäivän äänestyspaikat

Kunnanhallituksen on huolehdittava siitä, että Digi- ja väestötietoviraston ylläpitämään äänestyspaikkarekisteriin viipymättä merkitään Digi- ja väestötietoviraston määräämällä tavalla jokaisen kunnassa olevan yleisen ennakoäänestyspaikan nimi, käyntiosoite, aukiolopäivät ja päivittäiset aukioloajat sekä vaalipäivän äänestyspaikan nimi ja käyntiosoite sekä muut oikeusministeriön määräämät tiedot. Ne kotimaan yleiset ennakoäänestyspaikat ja vaalipäivän äänestyspaikat, jotka ovat äänestyspaikkarekisterissä 51. päivänä ennen vaalipäivää päivän päättyessä, ovat vaaleissa äänestyspaikkoina, vaikka tässä pykälässä tarkoitetusta kunnanhallituksen päätöksestä tehtyä oikaisuvaatimusta ei ole käsitelty ja vaikka hallinto-oikeudelle tehtyä kunnallisvalitusta, jolla oikaisuvaatimuksesta tehtyyn päätökseen on haettu muutosta, ei ole ratkaistu. Kunnanhallitukselle tehty oikaisuvaatimus ja kunnanhallituksen päätöksestä tehty kunnallisvalitus on käsiteltävä kiireellisesti. Hallinto-oikeuden valituksesta antamaan päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

13 §

Kunnan keskusvaalilautakunta

Kunnan keskusvaalilautakunnan on ilmoitettava yhteystietonsa Digi- ja väestötietovirastolle sen määräämällä tavalla.

18 §

Äänioikeusrekisterin perustaminen ja tiedot

Digi- ja väestötietovirasto perustaa viimeistään 46. päivänä ennen vaalipäivää rekisterin, johon otetaan jokainen väestötietojärjestelmän tietojen mukaan tulevissa vaaleissa äänioikeutettu (äänioikeusrekisteri).

Jokaisesta äänioikeutetusta otetaan äänioikeusrekisteriin seuraavat tiedot sellaisina kuin ne ovat väestötietojärjestelmässä 51. päivänä ennen vaalipäivää kello 24:

- 1) henkilötunnus;
- 2) täydellinen nimi;
- 3) muissa kuin kuntavaaleissa 5 §:ssä tarkoitettu vaalipiiri;

- 4) kotikuntalaissa tarkoitettu kotikunta Suomessa;
- 5) äänestysalue;
- 6) äänestyspaikka vaalipäivänä ja sen osoite;
- 7) äidinkieli, jos se on islanti, norja, ruotsi tai tanska;
- 8) muissa kuin kuntavaaleissa asuinvaltio, jollei se ole Suomi;
- 9) rekisteriin ottamisen päivämäärä;
- 10) väestötietojärjestelmästä ja Digi- ja väestötietoviraston varmennepalveluista annetun lain (661/2009) 36 §:ssä tarkoitettu turvakielto.

Jollei äänioikeutetulla ole kotikuntaa Suomessa 51. päivänä ennen vaalipäivää, kotikunnan sijasta äänioikeusrekisteriin merkitään kotikuntalain mukainen väestökirjanpitokunta. Jollei tämä kunta enää kuulu Suomen alueeseen, merkitään sen sijasta Helsingin kaupunki. Jollei europarlamenttivaaleissa tai kuntavaaleissa äänioikeutetulla muun valtion kansalaisella ole kotikuntaa Suomessa, kotikunnan sijasta äänioikeusrekisteriin merkitään äänioikeuskunta. Äänioikeutettu kuuluu näissä tapauksissa äänestysalueeseen, jonka valtuusto on 8 §:n 1 momentin nojalla määrännyt niitä äänioikeutettuja varten, joita ei ole väestötietojärjestelmässä merkitty minkään kiinteistön kohdalle.

Äänioikeusrekisterin perustamisen jälkeen äänioikeutetun kohdalle rekisteriin merkitään:

- 1) kuolintieto, jos äänioikeutettu on kuollut;
- 2) jos henkilö on merkitty 26 §:ssä säädetyllä tavalla äänioikeusrekisterissä äänioikeutta vailla olevaksi, tieto siitä;
- 3) tiedot mahdollisesta oikaisuvaatimuksesta ja siihen annetuista päätöksistä;
- 4) tieto siitä, onko äänioikeutettu käyttänyt äänioikeuttaan;
- 5) tieto 2 momentin 11 kohdassa tarkoitetusta turvakiellosta, jos se on talletettu väestötietojärjestelmään äänioikeusrekisterin perustamisen jälkeen.

Europarlamenttivaaleissa Suomessa äänioikeutettu Euroopan unionin muun jäsenvaltion kansalainen otetaan europarlamenttivaalien äänioikeusrekisteriin, jos hän on kirjallisesti ilmoittanut haluavansa käyttää äänioikeuttaan europarlamenttivaaleissa Suomessa. Lisäksi edellytetään, että hän ei ole, jos hänellä ilmoituksen jälkeen on ollut jatkuvasti kotikunta Suomessa, peruuttanut ilmoitustaan. Ilmoitus ja sen peruutus on tehtävä Digi- ja väestötietovirastolle viimeistään 80. päivänä ennen vaalipäivää ennen kello 16.

21 § *Ilmoituskortti*

Digi- ja väestötietovirasto laatii jokaisesta äänioikeusrekisteriin otetusta ilmoituskortin, jossa ovat:

- 1) 18 §:n 2 momentin 2, 5 ja 6 kohdassa tarkoitettut tiedot;
- 2) äänioikeutetun se osoite, joka on väestötietojärjestelmässä 51. päivänä ennen vaalipäivää kello 24;
- 3) tieto siitä, missä vaaleissa ja missä vaalipiirissä tai kunnassa kortin vastaanottajalla on äänioikeus;
- 4) tiedot vaalipäivästä ja ennakkoäänestyksen ajanjaksosta;
- 5) Digi- ja väestötietoviraston sekä kunnan keskusvaalilautakunnan yhteystiedot;
- 6) tieto rekisteristä tai tietojärjestelmästä, johon kortissa olevat tiedot perustuvat; sekä
- 7) oikeusministeriön laatimat ohjeet kortin käyttämisestä ja menettelystä äänestettäessä.

Digi- ja väestötietovirasto huolehtii siitä, että ilmoituskortit lähetetään viimeistään 24. päivänä ennen vaalipäivää niille äänioikeutetuille, joiden osoite on tiedossa. Europarlamenttivaaleissa korttia ei kuitenkaan lähetetä sellaiselle äänioikeusrekisteriin otetulle, jonka Digi- ja väestötietovirasto 26 §:n 5 momentin mukaisesti merkitsee äänioikeusrekisterissä äänioikeutta vailla olevaksi.

---

22 §

Tiedottaminen Euroopan unionin muun jäsenvaltion kansalaisille kuntavaaleissa ja europarlamenttivaaleissa

Digi- ja väestötietoviraston on hyvissä ajoin ennen kuntavaaleja ja europarlamenttivaaleja mahdollisuuksien mukaan toimitettava kaikille äänioikeuden edellytykset täyttävälle Euroopan unionin muun jäsenvaltion kansalaisille sopivalla tavalla tieto siitä, että heillä väestötietojärjestelmän tietojen mukaan tulee olemaan vaaleissa äänioikeus ja vaalikelpoisuus, sekä tieto menettelystä, joka on tarpeen äänioikeuden käyttämiseksi ja vaalikelpoisuuden toteuttamiseksi.

23 §

Äänioikeusrekisterin tietojen tarkastaminen

Äänioikeusrekisteriin 18 §:n 2 ja 3 momentin sekä 19 §:n nojalla merkityt tiedot lukuun ottamatta henkilötunnuksia ovat tarkastusta varten nähtävillä Digi- ja väestötietoviraston määräämissä paikoissa tai puhelimitse maksutta saatavissa arkipäivinä virka-aikana 41. päivästä ennen vaalipäivää.

Digi- ja väestötietovirasto voi antaa äänioikeusrekisteristä otteita. Ote annetaan maksutta sille, josta otteesta on tietoja, ja tässä laissa tarkoitettulle viranomaiselle.

Digi- ja väestötietovirasto tiedottaa virallisessa lehdessä ja muulla sopivaksi katsomallaan tavalla äänioikeusrekisterin tietojen saatavillapidosta sekä siitä, miten oikaisuvaatimus tehdään.

Jos äänioikeusrekisteriin on merkitty henkilön kohdalle 18 §:n 2 momentin 10 kohdassa tai 4 momentin 5 kohdassa tarkoitettu tieto turvakiellosta, äänioikeusrekisterissä olevista henkilötiedoista voidaan pitää tarkastusta varten nähtävinä vain 18 §:n 2 momentin 2, 7 ja 9 kohdassa tarkoitettut tiedot.

24 §

Oikaisuvaatimus

Joka katsoo, että hänet on oikeudettomasti jätetty pois äänioikeusrekisteristä tai että häntä koskeva merkintä siinä on virheellinen, voi tehdä kirjallisen oikaisuvaatimuksen Digi- ja väestötietovirastolle viimeistään 16. päivänä ennen vaalipäivää ennen kello 16.

Oikaisuvaatimus voidaan perustaa myös sellaisiin äänioikeuteen vaikuttaviin seikkoihin, jotka ovat sattuneet äänioikeusrekisterin perustamisen jälkeen.

Jos äänioikeutetun kotikuntalaissa tarkoitettu muuttoilmoitus saapuu Digi- ja väestötietovirastolle myöhemmin kuin 51. päivänä ennen vaalipäivää, äänioikeutettu ei tämän muuttoilmoituksen perusteella voi vaatia oikaisua äänioikeusrekisterissä oleviin häntä koskeviin 18 §:n 2 momentin 3–6 kohdassa tarkoitettuihin tietoihin.

Oikaisuvaatimus voidaan tehdä käyttäen tarkoitusta varten laadittua lomaketta. Digi- ja väestötietoviraston on huolehdittava, että lomakkeita on painettuina tai monistettuina saatavilla niissä paikoissa, joissa äänioikeusrekisterin tiedot ovat nähtävillä.

25 §

Digi- ja väestötietoviraston päätös

Digi- ja väestötietoviraston on ratkaistava oikaisuvaatimus viimeistään 13. päivänä ennen vaalipäivää ja tehtävä ratkaisusta mahdollisesti aiheutuvat muutokset äänioikeusrekisteriin viimeistään 12. päivänä ennen vaalipäivää ennen kello 12.

Digi- ja väestötietoviraston on viipymättä annettava päätös tiedoksi oikaisuvaatimuksen tehneelle. Päätös on lähetettävä postitse kirjattuna lähetyksenä, mutta se voidaan toimittaa muullakin todistetavalla tavalla, jos se ei aiheuta viivytystä. Jos päätös sisältää sen, että henkilö otetaan äänioikeusrekisteriin, Digi- ja väestötietoviraston on samalla toimitettava hänelle ilmoituskortti. Jollei vastaanottajan postiosoitetta tunneta, päätös on julkaistava virallisessa lehdessä.

26 §

Itseoikaisu

Jos Digi- ja väestötietovirasto katsoo, että joku on oikeudettomasti jätetty pois äänioikeusrekisteristä tai oikeudettomasti otettu siihen taikka että jotakuta koskeva merkintä äänioikeusrekisterissä on virheellinen, sillä on viran puolesta oikeus lisätä henkilö äänioikeusrekisteriin tai merkitä hänet äänioikeutta vailla olevaksi taikka korjata häntä koskeva virheellinen merkintä. Muutokset on tehtävä viimeistään 12. päivänä ennen vaalipäivää ennen kello 12.

Jos Digi- ja väestötietovirasto on ennen europarlamenttivaalien äänioikeusrekisterin tuleamista lainvoimaiseksi saanut Euroopan unionin muun jäsenvaltion viranomaiselta ilmoituksen, että äänioikeusrekisteriin otettu äänioikeutettu on otettu siinä valtiossa samojen vaalien vaaliluetteloon, sen on viipymättä huolehdittava siitä, että asianomainen merkitään äänioikeusrekisterissä äänioikeutta vailla olevaksi.

27 §

Valitus hallinto-oikeuteen

Digi- ja väestötietoviraston päätöksestä, jolla oikaisuvaatimus on hylätty tai jätetty tutkimatta, ja 26 §:n 2 momentissa tarkoitettua päätöksestä saa valittaa hallinto-oikeuteen. Valitus on tehtävä viimeistään seitsemäntenä päivänä siitä päivästä, jona asianosainen on saanut päätöksen tiedoksi tai päätös on julkaistu virallisessa lehdessä. Hallinto-oikeudelle osoitetun valituskirjelmän voi valitusajan kuluessa toimittaa Digi- ja väestötietovirastolle edelleen hallinto-oikeudelle toimitettavaksi. Valituksen tekemiseen sovelletaan muutoin, mitä hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Hallinto-oikeuden on viipymättä annettava päätöksestään tieto valittajalle ja Digi- ja väestötietovirastolle. Jos päätös sisältää sen, että joku on otettava äänioikeusrekisteriin tai että jotakuta koskevia tietoja on muutettava, Digi- ja väestötietoviraston on tehtävä äänioikeusrekisteriin tarvittavat muutokset. Jos hallinto-oikeus antaa tällaisen päätöksensä myöhemmin kuin 4. päivänä ennen vaalipäivää kello 19, sen on viipymättä toimitettava päätös myös asianomaisen kunnan keskusvaalilautakunnalle, joka liittyy sen 71 §:ssä tarkoitettuun vaaliluetteloon. Jos valitus on hylätty tai jätetty tutkimatta, hallinto-oikeuden on ilmoitettava siitä Digi- ja väestötietovirastolle, jonka on tehtävä äänioikeusrekisteriin siitä merkintä.

Hallinto-oikeuden tässä pykälässä tarkoitettuun päätökseen ei saa hakea valittamalla muutosta.

28 §

Äänioikeusrekisterin lainvoimaisuus

Jos joku on ilmeisen virheellisesti 26 §:n 1 tai 5 momentin nojalla merkitty äänioikeusrekisterissä äänioikeutta vailla olevaksi, Digi- ja väestötietovirasto voi poistaa merkinnän lainvoimaisesta äänioikeusrekisteristä.

---

29 §

Äänioikeusrekisterin käyttö

Äänioikeusrekisteriin merkitään sen mukaan kuin 5 ja 6 luvussa säädetään, milloin ja missä äänioikeutettu on äänestänyt. Merkinnän voi tehdä kotimaassa olevan yleisen ennakoäänestyspaikan vaalitoimitsija tai vaalitoimikunnan puheenjohtaja taikka vaalilautakunta tai kunnan keskusvaalilauta-

kunta tai keskusvaalilautakunnan pyynnöstä Digi- ja väestötietovirasto. Jos merkintä havaitaan virheelliseksi, sen voi korjata vain kunnan keskusvaalilautakunta tai sen pyynnöstä Digi- ja väestötietovirasto.

Sen jälkeen kun vaalien tulos on saanut lainvoiman, äänioikeusrekisteristä otetaan oikeusministeriön määräämät arkistotulosteet. Tämän jälkeen Digi- ja väestötietovirasto hävittää rekisterissä olevat tiedot.

71 §

Vaaliluettelot ja niiden toimittaminen

Vaaliluetteloihin otetaan vain ne henkilöt, jotka äänioikeusrekisteriin tehtyjen merkintöjen mukaan eivät ole käyttäneet äänioikeuttaan ennakköäänestyksessä. Vaaliluettelot tulostetaan äänestysalueittain henkilöiden nimien mukaisessa aakkosjärjestyksessä tai oikeusministeriön määräämällä tavalla. Vaaliluetteloissa ovat otsikkotietoina eduskuntavaaleissa, presidentinvaalissa ja europarlamenttivaaleissa vaalipiiri ja kaikissa vaaleissa kunta ja äänestysalue sekä jokaisesta henkilöstä hänen täydellinen nimensä ja henkilötunnuksensa. Jos äänioikeusrekisteriin on merkitty henkilön kohdalle 18 §:n 2 momentin 10 kohdassa tai 4 momentin 5 kohdassa tarkoitettu tieto turvakiellosta, myös vaaliluetteloon tulostetaan merkintä siitä.

---

106 §

Valituksen johdosta uusittavat vaalit

Uusittavissa vaaleissa noudatetaan samaa äänestysaluejakoa sekä käytetään samaa lainvoimaista äänioikeusrekisteriä ja samaa ehdokaslistojen yhdistelmää kuin kumotuissa vaaleissa, jollei valitusviranomaisen päätöksessään toisin määrää. Digi- ja väestötietovirasto huolehtii siitä, että äänioikeusrekisteriin otetuille lähetetään uusi ilmoituskortti. Ennakköäänestys toimitetaan vain siinä vaalipiirissä tai kunnassa, jota määräys vaalien uusimisesta koskee. Uusittavien vaalien toimittamisesta on muutoin soveltuvien osin voimassa, mitä varsinaisista vaaleista säädetään.

---

143 §

Presidenttiehdokkaan tai presidentiksi valitun pysyvä estyneisyys tai kuolema

---

Oikeusministeriön on kiireellisesti ilmoitettava valtioneuvoston päätöksestä ulkoasiainministeriölle,

vaalipiirilautakunnille ja Digi- ja väestötietovirastolle, joiden on huolehdittava siitä, että tieto välitetään edelleen muille vaaliviranomaisille. Vaaliviranomaisten on keskeytettävä valmistavat toimenpiteet vaalia varten. Oikeusministeriö antaa tarkemmat määräykset ja ohjeet valtioneuvoston päätöksestä aiheutuvista viranomaisten toimenpiteistä.

---

162 §

Digi- ja väestötietoviraston ilmoitusvelvollisuus

Digi- ja väestötietoviraston on heti 18 §:n 5 momentissa säädetyn määräajan päätyttyä ilmoitettava Euroopan unionin muun jäsenvaltion kansalaisen kotivaltion viranomaiselle ne kyseisen jäsenvaltion äänioikeutetut kansalaiset, jotka ovat ilmoittaneet haluavansa käyttää äänioikeuttaan Suomessa

176 §

Ilmoitus kaksoisehdokkuudesta

Jos Digi- ja väestötietovirasto on saanut Euroopan unionin muun jäsenvaltion viranomaiselta ilmoituksen, että Suomessa vaalikelpoinen henkilö on asetettu kyseisessä valtiossa ehdokkaaksi samoissa vaaleissa, sen on viipymättä annettava ilmoitus tiedoksi Helsingin vaalipiirilautakunnalle.

177 §

Euroopan unionin muun jäsenvaltion kansalaisen vaalikelpoisuuden tarkistaminen

Helsingin vaalipiirilautakunnan on viipymättä ilmoitettava Digi- ja väestötietovirastolle Euroopan unionin muun jäsenvaltion kansalaista koskevasta ehdokashakemuksesta. Digi- ja väestötietoviraston on viipymättä lähetettävä vaalikelpoisuuden tarkistamista varten tarpeelliset tiedot hakemuksesta tällaisen ehdokkaan kotivaltion asianomaiselle viranomaiselle.

192 §

Paikallisviranomaisen Ahvenanmaan maakunnassa

Ahvenanmaan valtionvirasto hoitaa Ahvenanmaan maakunnassa Digi- ja väestötietovirastolle tämän lain mukaan eduskuntavaaleissa, presidentinvaalissa ja europarlamenttivaaleissa kuuluvat tehtävät.

9.

Laki
isyyslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan isyyslain (11/2015) 3 §:n 1 momentti, 15 §:n 2 momentti, 18 §:n 2 momentti, 23–25 §, 5 luvun otsikko 26 §:n 1 momentti, 27–29§, 30 §:n 2 momentti, 40 §, 41 §:n 1 momentti ja 60 § seuraavasti:

3 §

Isyys muissa tapauksissa

Jos isyyttä ei todeta 2 §:n nojalla, isyys vahvistetaan Digi- ja väestötietoviraston tai tuomioistuimen päätöksellä.

---

15 §

Tunnustamisen käyttöala

Tunnustaa voidaan kuitenkin lapsi, jonka osalta isyys on todettu 2 §:n nojalla, jos ne, joiden hyväksyminen 19 §:n nojalla tarvitaan, hyväksyvät tunnustamisen. Kun tunnustaminen vahvistetaan Digi- ja väestötietovirastossa, 2 §:n nojalla todettu isyys kumoutuu.

---

18 §

Isyyden tunnustaminen lapsen syntymän jälkeen

Isyyden tunnustamisen ottaa vastaan lastenvalvoja, henkikirjoittaja tai julkinen notaari. Mies, joka avioliittoa solmittaessa haluaa tunnustaa olevansa kihlakumppaninsa lapsen isä, voi antaa tunnustamislausuman myös vihkijälle. Tunnustamisen ottaa ulkomailla vastaan sellainen Suomen edustuston virkamies, joka voi konsulipalvelulain (498/1999) 33 §:n mukaan hoitaa edustustossa julkisen notaarin tehtäviä. Tunnustamisesta laadittavasta asiakirjasta säädetään tämän lain 22 §:ssä.

---

23 §

Asiakirjojen toimittaminen Digi- ja väestötietovirastolle

Kun isyyden selvittäminen on toimitettu ja mies on tunnustanut isyytensä, tulee isyyden selvittäneen lastenvalvojan toimittaa isyyden selvittämisestä tehty pöytäkirja ja tunnustamista koskevat asiakirjat Digi- ja väestötietovirastolle.

24 §

Suostumus isyyden vahvistamiseen ilman oikeudenkäyntiä

Jos lapsi on syntynyt avioliiton ulkopuolella ja isyyden selvittäminen ja oikeusgeneettinen isyystutkimus osoittavat kuolleen miehen olevan lapsen isä, miehen oikeudenomistajat voivat lapsen syntymän jälkeen antaa suostumuksen siihen, että isyys vahvistetaan ilman oikeudenkäyntiä Digi- ja väestötietoviraston päätöksellä edellyttäen, että lasta ei ole tunnustettu eikä kannetta isyyden vahvistamiseksi ole vireillä.

25 §

Suostumuksesta laadittava asiakirja

Miehen oikeudenomistajien 24 §:ssä tarkoitetusta suostumuksesta on laadittava asiakirja. Suostumukseen ja asiakirjaan sovelletaan, mitä tässä laissa säädetään isyyden tunnustamisesta lapsen syntymän jälkeen, tunnustamiseen liittyvästä kuulemisesta, tunnustamisen hyväksymisestä ja asiakirjojen toimittamisesta Digi- ja väestötietovirastolle. Oikeudenomistajan suostumusta ei kuitenkaan edellytetä annettavan vastaanottajan läsnä ollessa

5 luku

Isyyden vahvistaminen Digi- ja väestötietovirastossa

26 §

Digi- ja väestötietoviraston toimivalta

Isyys vahvistetaan Digi- ja väestötietovirastossa, jos:

- 1) mies on tunnustanut isyyden 15–22 §:ssä säädetyin tavoin eikä ole aihetta epäillä, ettei mies ole lapsen isä;
  - 2) kuolleen miehen oikeudenomistajat ovat 24 ja 25 §:ssä säädetyin tavoin antaneet suostumuksensa siihen, että isyys vahvistetaan Digi- ja väestötietoviraston päätöksellä, ja 24 §:ssä tarkoitetun selvityksen perusteella voidaan pitää selvitettyinä, että mies on lapsen isä.
-

27 §

Ahvenanmaan valtionviraston toimivalta

Ahvenanmaan maakunnassa tässä laissa Digi- ja väestötietovirastolle säädettyjä tehtäviä hoitaa Ahvenanmaan valtionvirasto.

28 §

Isyysasian käsittely ja muutoksenhaku

Isyyden vahvistamista koskevan asian käsittelyyn Digi- ja väestötietovirastossa sovelletaan hallintolakia (434/2003). Jos asiassa ei ole menetelty kuten tämän lain 3 ja 4 luvuissa säädetään, asiakirjat ovat puutteelliset tai isyyskysymystä ei ole riittävästi selvitetty, Digi- ja väestötietovirasto voi pyytää lastenvalvojaa täydentämään asiakirjoja tai hankkimaan tarpeellista saatavilla olevaa lisäselvitystä.

Digi- ja väestötietoviraston päätökseen ei saa hakea muutosta. Asianosaisen oikeudesta nostaa kanne isyyden vahvistamiseksi ja kanteen nostamiselle säädettyistä määräajoista säädetään 29 ja 30 §:ssä. Päätökseen on liitettävä tieto 29 §:ssä tarkoitetusta kanneoikeudesta ja 30 §:n 2 momentissa tarkoitetusta määräajasta. Sen lisäksi, mitä hallintolain 54 §:ssä säädetään tiedoksiantovelvollisuudesta, Digi- ja väestötietoviraston on annettava päätös tiedoksi lastenvalvojalle.

29 §

Kanneoikeuden edellytykset ja asianosaiset

Lapsi, jonka osalta isyyttä ei ole äidin avioliiton perusteella todettu eikä Digi- ja väestötietoviraston tai tuomioistuimen päätöksellä vahvistettu, voi vaatia isyyden vahvistamista nostamalla kanteen isäksi otaksumaansa miestä vastaan. Jos mies on kuollut, kanne nostetaan miehen oikeudenomistajia vastaan.

Miehellä, joka katsoo olevansa lapsen isä, on oikeus nostaa isyyden vahvistamista koskeva kanne lasta vastaan:

- 1) jos lastenvalvoja on keskeyttänyt isyyden selvittämisen, koska lapsesta tai lapsen äidistä ei ole saatu näytettä, josta oikeusgeneettinen isyystutkimus olisi voitu tehdä; tai
- 2) jollei Digi- ja väestötietovirasto ole vahvistanut isyyttä ja siihen on muu syy kuin se, ettei 19 §:ssä tarkoitettua hyväksymistä ole saatu.

Jos mies kuolee kanteen ollessa vireillä, miehen oikeudenomistajat tulevat hänen sijaansa.

30 §

Kanneoikeuden rajoitukset

Miehen, joka katsoo olevansa lapsen isä, on pantava kanne vireille vuoden kuluessa siitä päivästä, jona hän sai tiedon 29 §:n 2 momentissa tarkoitetusta lastenvalvojan tai Digi- ja väestötietoviraston päätöksestä.

40 §

Isyyden kumoaminen Digi- ja väestötietoviraston päätöksellä

Aviomiehen isyys on kumottu, kun toinen mies on 18 §:ssä tarkoitetulla tavalla tunnustanut isyytensä ja Digi- ja väestötietovirasto on vahvistanut isyyden tunnustamisen perusteella.

Jos lapsen äiti ja aviomies ovat yhdessä pyytäneet lastenvalvojalta isyyden selvittämistä 4 §:n 2 momentin 3 kohdassa tarkoitetulla tavalla, ja oikeusgeneettisen isyystutkimuksen perusteella voidaan todeta, että aviomies ei voi olla lapsen isä, Digi- ja väestötietovirasto voi vanhempien yhteisestä hakemuksesta vahvistaa, että aviomies ei ole lapsen isä. Digi- ja väestötietovirasto ei kuitenkaan voi päättää asiasta, jos äidille on annettu hedelmöityshoitoa ajankohtana, jolloin lapsi on saatettu alkuun. Asia voidaan ratkaista lasta kuulematta. Hakemus Digi- ja väestötietovirastolle tulee tehdä ennen kuin vuosi on kulunut lapsen syntymästä.

Digi- ja väestötietoviraston 1 ja 2 momenteissa tarkoitettuihin päätöksiin ei saa hakea muutosta.

41 §

Isyyden kumoaminen kanteen perusteella

Isyyden kumoamista koskevan kanteen saa käräjäoikeudessa nostaa lapsi, äiti tai mies, jonka isyys on avioliiton perusteella todettu tai Digi- ja väestötietoviraston päätöksellä vahvistettu.

---

60 §

Tarkemmat säännökset

Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarvittaessa tarkemmin:

- 1) lapsen syntymää koskevasta ilmoituksesta;
- 2) lääketieteellisen selvityksen antamisesta ja siitä maksettavasta korvauksesta;
- 3) Digi- ja väestötietoviraston toimintatavoista, kun isyys on vahvistettu tai kumottu Digi- ja väestötietoviraston päätöksellä;
- 4) henkilöllisyyden toteamiseksi hyväksyttävistä asiakirjoista.

Oikeusministeriön asetuksella säädetään niistä isyyden selvittämiseen, tunnustamiseen, oikeudenomistajien suostumukseen ja isyyden vahvistamiseen liittyvistä asiakirjoista, jotka annetaan asianomaiseen tarkoitukseen vahvistetulla lomakkeella. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos vahvistaa käytettävien lomakkeiden kaavat.

10.

Laki
avioliittolain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan avioliittolain (234/1929)

1 a §, 10 §, 17 §:n 2 kohta, 17 a §:n 1 momentin 3 kohta ja 2 momentti, 17 b §:n 1 ja 2 momentti, 35 §:n 4 momentti, 43 §:n 1 momentti, 44 §:n 2 momentti, 45 §:n 1 momentti, 104 §:n 2 momentti, 127 §:n 3 momentti ja 135 §:n 2 momentti

sellaisena kuin niistä ovat 1 a § laissa 249/2016, 10 § laissa 618/1998 17 a §:n 1 momentin 3 kohta ja 2 momentti laissa 695/2016, 17 §:n 2 kohta ja 17 b §:n 1 ja 2 momentti laissa 572/2008, 35 §:n 4 momentti, 43 §:n 1 momentti, 104 §:n 2 momentti ja 135 §:n 2 momentti laissa 58/2005, 44 §:n 2 momentti, 45 §:n 1 momentti ja 127 §:n 3 momentti laissa 929/2002,

seuraavasti:

1 a §

Suomessa rekisteröidyn parisuhteen osapuolet voivat muuttaa parisuhteensa avioliitoksi tekemällä sitä koskevan yhteisen ilmoituksen Digi- ja väestötietovirastolle tai Ahvenanmaan maakunnassa Ahvenanmaan valtionvirastolle. Rekisteröity parisuhde jatkuu avioliittona siitä päivästä, jona viranomaisena on saanut ilmoituksen.

10 §

Digi- ja väestötietoviraston tehtävänä on tutkia, että avioliitolle ei ole laissa säädettyä estettä (avioliiton esteiden tutkinta). Ahvenanmaan maakunnassa avioliiton esteet tutkii Ahvenanmaan valtionvirasto. Avioliiton esteet voi tutkia myös evankelis-luterilaisen kirkon tai ortodoksisen kirkkokunnan seurakunta, jonka jäseniä kihlakumppanit ovat tai toinen heistä on.

17 §

---

2) rekisteröidyssä uskonnollisessa yhdyskunnassa se, jolla on vihkimisoikeudesta annetun lain (/) mukainen vihkimisoikeus.

17 a §

Siviilivihkimisen on velvollinen toimittamaan:

---

3) Digi- ja väestötietovirastossa tai Ahvenanmaan valtionvirastossa toimiva henkikirjoittaja tai julkinen notaari.

Siviilivihkimisen on oikeutettu toimittamaan se, jolle Digi- ja väestötietovirasto tai Ahvenanmaan valtionvirasto on myöntänyt vihkimisoikeuden. Vihkimisoikeus voidaan myöntää henkilölle, joka täyttää 17 b §:ssä säädetyt edellytykset, jos se on tarpeen siviilivihkijöiden riittävän alueellisen määrän turvaamiseksi.

---

17 b §

Kysymys vihkimisoikeuden myöntämisestä 17 a §:n 2 momentin nojalla tulee vireille Digi- ja väestötietoviraston tai Ahvenanmaan valtionviraston aloitteesta. Vihkimisoikeus voidaan myöntää sille, joka on suorittanut oikeustieteen ylemmän korkeakoulututkinnon ja jonka voidaan työkokemuksensa tai muiden seikkojen perusteella olettaa toimivan tehtävässään moitteettomasti. Tällainen oikeus merkitään vihkimisoikeusrekisteriin siten kuin eräistä Digi- ja väestötietoviraston henkilörekistereistä annetun lain (xxx/xx) 7 §:ssä säädetään.

Sen, jolle on myönnetty vihkimisoikeus (vihkijä), on hoidettava tehtävänsä huolellisesti ja asianmukaisesti. Digi- ja väestötietoviraston tai Ahvenanmaan valtionviraston tulee valvoa vihkijän toimintaa. Vihkijän vastuusta ja valvonnasta sekä vihkimisoikeuden peruuttamisesta on voimassa, mitä vihkimisoikeudesta annetun lain 5 §:n 2 momentissa, 6 §:ssä, 7 §:n 1–3 momentissa sekä 8 ja 9 §:ssä säädetään. Vihkimisoikeus on aina peruutettava, jos vihkijän toimintakelpoisuutta rajoitetaan.

---

35 §

Jos puolison omaisuus on luovutettu konkurssiin, toinen puoliso voi poistaa kummankin puolison avio-oikeuden ilmoittamalla siitä Digi- ja väestötietovirastolle kirjallisesti vuoden kuluessa konkurssin alkamisesta. Ahvenanmaan maakunnassa ilmoitus voidaan tehdä Ahvenanmaan valtionvirastolle.

43 §

Avioehtosopimus on jätettävä rekisteröitäväksi Digi- ja väestötietovirastolle tai Ahvenanmaan valtionvirastolle kirjallisesti. Ilmoituksen rekisteröinnistä voi tehdä puoliso tai kihlakumppani. Ilmoituksen liitteenä on oltava ilmoituksessa tarkoitettu asiakirja alkuperäisenä.

---

44 §

Avioehtosopimus tulee voimaan, kun se on rekisteröity.

Avioehtosopimus ei kuitenkaan tule voimaan, jos se on jätetty Digi- ja väestötietovirastolle tai Ahvenanmaan valtionvirastolle avioliiton purkaututtua tai sen jälkeen, kun avioeroa koskeva asia on tullut vireille.

45 §

Jos puoliso lahjoittaa toiselle puolisolle irtainta omaisuutta, lahjoituksesta on ilmoitettava Digi- ja väestötietovirastolle tai Ahvenanmaan valtionvirastolle siten kuin lahjanlupauslain 6 §:ssä säädetään, jotta lahjansaaja voisi saada suojaa lahjanantajan velkojen takaisinsaantivaatimuksilta konkurssissa ja ulosotossa.

---

104 §

Jotta 1 momentissa tarkoitettussa osituksessa omaisuutta saanut puoliso tai tämän perilliset voisivat saada suojaa toisen puolison velkojen takaisinsaantivaatimuksilta konkurssissa ja ulosotossa, osituskirja on jätettävä Digi- ja väestötietovirastolle tai Ahvenanmaan valtionvirastolle rekisteröitäväksi kirjallisesti. Ilmoitukse voi tehdä puoliso tai perilliset. Ilmoituksen liitteenä on oltava ilmoituksessa tarkoitettu asiakirja alkuperäisenä.

127 §

Digi- ja väestötietovirasto tai Ahvenanmaan valtionvirasto voivat rekisteröidä avioehtosopimuksen tai sopimuksen, jolla määrätään avioliiton varallisuussuhteisiin sovellettavasta laista, vaikka Suomen tuomioistuimella ei 1 momentin mukaan olisikaan kelpoisuutta tutkia aviopuolisoiden varallisuussuhteita koskevaa asiaa.

---

135 §

Sopimukseen, jolla puoliset ovat määränneet vieraan valtion lakia sovellettavaksi avioliiton varallisuussuhteisiin, ei voida vedota puolison velkojaa vastaan, jos puolisoilla on Suomessa asuin- tai kotipaikka, jollei sopimusta ole jätetty Digi- ja väestötietovirastolle tai Ahvenanmaan valtionvirastolle rekisteröitäväksi kirjallisesti. Ilmoituksen liitteenä on oltava ilmoituksessa tarkoitettu asiakirja alkuperäisenä.

11.

Laki
kolttalain 48 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kolttalain (253/1995) 48 §:n 2 momentti seuraavasti:

48 §

Luottamusmiesvaali

Vaalissa ovat äänioikeutettuja Inarin kunnassa asuvat täysivaltaiset koltat sekä heidän aviopuolisonsa. Vaalilautakunta laatii luettelon äänioikeutetuista. Digi- ja väestötietoviraston, seurakunnan ja saamelaisvaltuuskunnan tulee tarpeen mukaan auttaa vaaliluettelon laatimisessa antamalla sitä varten tarpeelliset tiedot. Jokaisella Inarin kunnassa asuvalla koltalla ja hänen aviopuolisolla on oikeus tarkistaa vaaliluettelo.

12.

**Laki
kotikuntalain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan kotikuntalain (201/1994) 1 §:n 2 momentti, 7 §, 7 a §:n 6 momentti, 7 c §:n 1 momentti, 7 e §, 8 ja 9 §, 9 a §:n 2 ja 3 momentti, 10–13 §, 15 §, 17 §:n 2 momentti sekä 18 ja 19 §, sellaisina kuin niistä ovat 1 §:n 2 momentti laissa 1095/2010, 7 § osaksi laeissa 219/2003, 1095/2010 ja 1377/2010, 7 a §:n 6 momentti, 7 c §:n 1 momentti, 8 §, 10 §:n 1 momentti, 12 ja 13 § laissa 624/2004, 7 e § laeissa 1095/2010 ja 669/2016, 9 §, 9 a §:n 2 ja 3 momentti, 11 §, 15 §, 17 §:n 2 momentti sekä 18 ja 19 § laissa 669/2016, sekä lisätään 1 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laissa 1095/2010, uusi 4 momentti seuraavasti:

1 §

Soveltamisala

Tämän lain mukaan määräytynyt kotikunta ja siellä oleva asuinpaikka sekä ulkomailla vakinaisesti asuvan Suomen kansalaisen väestökirjanpitokunta merkitään väestötietojärjestelmästä ja Digi- ja väestötietoviraston varmennepalveluista annetussa laissa (661/2009) tarkoitettuun väestötietojärjestelmään. Väestötietojärjestelmään merkitään myös henkilön ilmoittama tilapäinen asuinpaikka.

Mitä tämän lain 7 § 1, 2 ja 3 momenteissa, 8 §, 9 §, 10 §, 11 §, 12 §, 13 §, 15 § ja 17 §:ssä säädetään Digi- ja väestötietovirastosta, sovelletaan Ahvenanmaan valtiovirastoon sen toimialueella.

7 §

Muuttajan ilmoitusvelvollisuus

Kun joku muuttaa kotikuntaa tai siellä olevaa asuinpaikkaa, hänen on aikaisintaan kuukautta ennen muuttopäivää ja viimeistään viikon kuluttua muuttopäivästä ilmoitettava siitä Digi- ja väestötietovirastolle. Ilmoituksen voi muuttavan henkilön puolesta tehdä myös hänen mukanaan muuttava perheenjäsenensä. Ilmoitus on tehtävä myös 5 §:n 2 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa sekä, jos joku muuttaa asunnosta ja hänelle ei jää vakinaista asuntoa. Jos henkilö käyttää 3 a §:ssä säädettyä kotikunnan valintaoikeuttaan sellaisessa tilanteessa, jossa hänet on jo aiemmin sijoitettu sosiaalihuoltolain 42 a §:ssä säädetyllä tavalla perhehoitoon, laitoshoitoon tai asumispalvelujen avulla järjestettyyn asumiseen toisen kunnan alueelle, henkilön tulee ilmoittaa tästä valintaoikeuden käytämisestä välittömästi Digi- ja väestötietovirastolle.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu henkilö on lisäksi velvollinen antamaan itsestään Digi- ja väestötietovirastolle kotikunnan ja siellä olevan asuinpaikan määräytymistä varten tarvittavia lisätietoja.

Henkilön on ilmoitettava myös tilapäinen asuinpaikkansa Digi- ja väestötietovirastolle, jos asuminen kestää yli kolme kuukautta. Tilapäisestä asuinpaikasta on soveltuvin osin voimassa, mitä edellä 1 ja 2 momentissa sekä jäljempänä tässä laissa säädetään kotikunnasta ja siellä olevasta asuinpaikasta.

Velvollisuudesta ilmoittaa henkilö- ja perhesuhdetietoja väestötietojärjestelmään säädetään väestötietojärjestelmästä ja Digi- ja väestötietoviraston varmennepalveluista annetussa laissa.

7 a §

Muutto- ja maastamuuttoilmoitus

Digi- ja väestötietovirasto vahvistaa tässä pykälässä tarkoitettujen ilmoitusten kaavat.

7 c §

Ilmoituksen vastaanottaminen muualla kuin Digi- ja väestötietovirastossa

Muutto- ja maastamuuttoilmoitus voidaan jättää myös muulle viranomaiselle tai yhteisölle kuin Digi- ja väestötietovirastolle, jos siitä on sovittu viranomaisen tai yhteisön kanssa. Digi- ja väestötietovirasto voi tehdä sopimuksen muiden viranomaisten ja yhteisöjen kanssa muutto- ja maastamuuttoilmoitusten vastaanottamisesta ja toimittamisesta Digi- ja väestötietovirastolle.

---

7 e §

Muutto- ja maastamuuttoilmoituksen vastaanottamiseen liittyvät tehtävät

Ilmoituksen vastaanottajan on tarkastettava, että ilmoitus sisältää 7 a §:n 3–5 momentissa tarkoitettut tiedot. Jos ilmoituksen vastaanottaja on muu kuin Digi- ja väestötietovirasto, sen on toimitettava ilmoituksen sisältämät tiedot viivytyksettä Digi- ja väestötietovirastolle.

Ilmoitus, jonka on ottanut vastaan muu viranomainen tai yhteisö kuin Digi- ja väestötietovirasto, katsotaan tehdyksi 7 §:ssä säädettyssä määräajassa, jos se on otettu vastaan määräajan kuluessa.

8 §

Muu ilmoitusvelvollisuus

Rakennuksen omistaja tai tämän edustaja on tarvittaessa velvollinen antamaan Digi- ja väestötietovirastolle kotikunnan ja siellä olevan asuinpaikan määräytymistä, tilapäisen asuinpaikan merkitsemistä sekä väestötietojärjestelmään merkittyjen tietojen tarkistamista varten tarpeellisia, hallussaan olevia tietoja rakennuksessa asuvista tai asuneista.

Valtion ja kunnan viranomainen on tarvittaessa velvollinen antamaan tarpeellisia, hallussaan olevia tietoja Digi- ja väestötietovirastolle kotikunnan ja siellä olevan asuinpaikan määräytymistä, tilapäisen asuinpaikan merkitsemistä sekä väestötietojärjestelmään merkittyjen tietojen tarkistamista varten.

Huoneiston omistaja ja haltija on tarvittaessa velvollinen antamaan Digi- ja väestötietovirastolle kotikunnan ja siellä olevan asuinpaikan määräytymistä, tilapäisen asuinpaikan merkitsemistä sekä väestötietojärjestelmään merkittyjen tietojen tarkistamista varten tarpeellisia, hallussaan olevia tietoja huoneistossa asuvista tai asuneista.

9 §

Kotikuntaa, asuinpaikkaa ja väestökirjanpitokuntaa koskevan merkinnän tekeminen

Kun 7 a §:ssä tarkoitettu ilmoitus on tullut Digi- ja väestötietovirastolle, sen on ilman aiheetonta viivytystä ilmoituksen vastaanottamisesta tehtävä väestötietojärjestelmään ilmoituksen mukainen merkintä kotikunnasta ja siellä olevasta asuinpaikasta, tilapäisestä asuinpaikasta taikka merkittävä Suomen kansalaiselle väestökirjanpitokunta ulkomaille tapahtuneen vakinaisen muuton perusteella.

Jos Digi- ja väestötietovirasto on saanut muulta kuin henkilöltä itseltään tiedon kotikunnan tai siellä olevan asuinpaikan muuttumisesta taikka tiedon vakinaisesta muutosta ulkomaille, se voi tehdä tämän tiedon mukaisen merkinnän väestötietojärjestelmään, jos on ilmeistä, että tietoa voidaan pitää luotettavana.

Jos Digi- ja väestötietovirastolla on syytä epäillä 1 tai 2 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa ilmoitettuja tietoja ilmeisen virheellisiksi taikka jos ilmoitus on puutteellinen tai muuten sellainen, ettei sen perusteella voi tehdä luotettavaa merkintää, Digi- ja väestötietoviraston on tarvittaessa pyydettävä lisäselvitystä ilman aiheetonta viivytystä ilmoituksen saapumisesta.

9 a §

Kotikuntaa, asuinpaikkaa ja väestökirjanpitokuntaa koskeva merkintä eräissä tapauksissa

---

Jos rekisterinpitäjä ei voi saada tietoa henkilön asuinpaikasta tai hänen oleskelustaan Suomessa, henkilö voidaan merkitä väestötietojärjestelmässä tietymättömissä olevaksi. Jos henkilön asuinpaikasta tai hänen oleskelustaan Suomessa ei ole saatu tietymättömissä olevaksi merkitsemisen jälkeen viimeksi kuluneen kahden kalenterivuoden aikana tietoa, henkilö voidaan merkitä väestötietojärjestelmään vailla kotikuntaa olevaksi. Digi- ja väestötietoviraston on ennen vailla kotikuntaa olevaksi merkitsemistä selvitettävä elossa oloa ja asumista koskevia tietoja kyseisestä henkilöstä muilta viranomaisilta, joilla voidaan arvioida olevan elossa oloa ja asumista koskevia ajantasaisia tietoja.

Muuttoilmoituksen johdosta tarvittavat merkinnät väestötietojärjestelmään voidaan tehdä suoraan ilmoituksen perusteella. Edellytyksenä on kuitenkin, että merkintä voidaan tehdä ilman lisäselvityksiä ja tietojen virheetön rekisteröityminen voidaan varmistaa teknisin tarkastuksin.

10 §

Muuttopäivä

Muuttopäiväksi katsotaan ilmoitettu päivä, jos ilmoitus on tehty kuukauden kuluessa muutosta. Jos ilmoitus saapuu tämän jälkeen, muuttopäiväksi katsotaan ilmoituksen saapumispäivä. Jos Digi- ja väestötietovirasto tekee väestötietojärjestelmään merkinnän muutosta muulta kuin muuttavalta henkilöltä tai hänen perheenjäseneltään saamiensa tietojen perusteella, muuttopäiväksi katsotaan merkinnän tekemisen päivä.

---

11 §

Kotikuntamerkintää koskeva hallintopäätös

Jos Digi- ja väestötietoviraston tekemä kotikuntaa, siellä olevaa asuinpaikkaa tai väestökirjanpito-kuntaa koskeva merkintä poikkeaa asianomaisen henkilön ilmoittamasta tai jos merkintää ei ole 9 §:ssä tarkoitetun lisäselvityspyynnön jälkeenkään voitu tehdä henkilön pyynnön mukaisesti taikka jos merkintä on tehty muulta kuin muuttajalta tai hänen perheenjäseneltään saatujen tietojen perusteella, Digi- ja väestötietoviraston on ilman aiheetonta viivytystä tehtävä kirjallinen päätös ja ilmoitettava asianomaiselle ratkaisustaan ja mahdollisuudesta hakea siihen oikaisua.

12 §

Velvoittaminen

Jos muuttava henkilö on laiminlyönyt tässä laissa säädetyn ilmoitusvelvollisuuden tai velvollisuuden antaa lisätietoja, Digi- ja väestötietoviraston on velvoitettava hänet määräajassa täyttämään velvollisuutensa. Jos väestötietojärjestelmään ei ole tehdyn ilmoituksen perusteella voitu tehdä kotikuntaa ja siellä olevaa asuinpaikkaa tai tilapäistä asuinpaikkaa koskevaa merkintää, Digi- ja väestötietoviraston on velvoitettava ilmoituksen tehnyt määräajassa täydentämään ilmoitusta. Digi- ja väestötietoviraston on samalla ilmoitettava, että laiminlyönti ei estä merkinnän tekemistä tai asian ratkaisemista. Velvoite voidaan erityisestä syystä jättää antamatta.

Digi- ja väestötietovirasto voi oikean kotikunnan ja siellä olevan asuinpaikan määräytymistä, tilapäisen asuinpaikan merkitsemistä tai väestötietojärjestelmään merkittyjen tietojen tarkistamista varten velvoittaa rakennuksen omistajan tai tämän edustajan antamaan määräajassa tietoja rakennuksessa asuvista tai asuneista sekä huoneiston omistajan tai haltijan antamaan tietoja huoneistossa asuvista tai asuneista.

13 §

Uhkasakko

Jos 12 §:n 2 momentin nojalla annettua velvoitetta ei ole noudatettu, Digi- ja väestötietovirasto voi asettaa uuden velvoitteen ja sen noudattamisen tehosteeksi uhkasakon sekä tuomita uhkasakon maksettavaksi siten kuin uhkasakkolaissa (1113/1990) säädetään.

15 §

Kuuleminen

Jos ilmoituksen muutosta on tehnyt alle 15-vuotias lapsi, Digi- ja väestötietoviraston on varattava lapsen huoltajille tilaisuus antaa määräajassa selvitys ilmoituksen johdosta. Jos ilmoituksen on tehnyt 15–17-vuotias henkilö, Digi- ja väestötietoviraston on tarvittaessa varattava hänen huoltajilleen tilaisuus antaa määräajassa selvitys ilmoituksen johdosta. Jos ilmoituksen on tehnyt alle 18-vuotiaan henkilön puolesta hänen mukanaan muuttava perheenjäsenensä, Digi- ja väestötietoviraston on varattava tarvittaessa hänen huoltajilleen tilaisuus antaa määräajassa selvitys ilmoituksen johdosta.

17 §

Muutoksenhaku

Digi- ja väestötietovirasto, jonka päätöksen hallinto-oikeus on kumonnut tai muuttanut, saa hakea muutosta hallinto-oikeuden päätökseen valittamalla, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

---

18 §

Kotikuntaa, asuinpaikkaa tai väestökirjanpitokuntaa koskevan virheen korjaaminen

Väestötietojärjestelmään tämän lain nojalla tehdyn rekisterimerkinnän korjaamiseen sovelletaan väestötietojärjestelmästä ja Digi- ja väestötietoviraston varmennepalveluista annetun lain säännöksiä virheen korjaamisesta.

19 §

Oikaisuvaatimus ja muutoksenhaku virheen korjaamista koskevaan ratkaisuun

Virheen korjaamista koskevan päätöksen oikaisuvaatimukseen ja muutoksenhakuun sovelletaan väestötietojärjestelmästä ja Digi- ja väestötietoviraston varmennepalveluista annetun lain säännöksiä oikaisuvaatimuksesta ja muutoksenhausta.

13.

Laki
julkisesta notaarista annetun lain 1 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan julkisesta notaarista annetun lain (420/2014) 1 §:n 1 momentti seuraavasti:

1 §

Julkinen notaari

Julkisia notaareita ovat Digi- ja väestötietoviraston pääjohtajan määräämät Digi- ja väestötietoviraston virkamiehet.

14.

Laki
lastensuojelulain 22 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan lastensuojelulain (417/2007) 22 §:n 2 ja 3 momentti seuraavasti:

22 §

Edunvalvojan määrääminen huoltajan sijaiseksi

Hakemuksen edunvalvojan määräämiseksi voi tehdä holhustoimesta annetussa laissa (442/1999) tarkoitettu holhousviranomainen, sosiaalihuollosta vastaava toimielin tai huoltaja itse.

Edunvalvojan määrää tuomioistuin. Myös holhousviranomainen voi määrätä edunvalvojan, jos huoltaja ja sosiaalihuollosta vastaava toimielin yhdessä sitä pyytävät. Edunvalvojan määräämiseen sovelletaan, mitä holhustoimesta annetussa laissa tai muussa laissa säädetään sijaisen määräämisestä edunvalvojalle.

15.

Laki
shekkilain 66 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan shekkilain (244/1932) 66 §, sellaisena kuin se on laissa 290/1960, seuraavasti:

66 §

Protestin toimittaa julkinen notaari.

16.

Laki
vekselilain 88 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan vekselilain (242/1932) 88 §, sellaisena kuin se on laissa 289/1960, seuraavasti:

88 §

Protestin toimittaa julkinen notaari.

17.

Laki
kaupanvahvistajista annetun lain 1 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan kaupanvahvistajista annetun lain (573/2009) 1 §:n 1 momentin 1 kohta ja 2 momentti, sellaisina kuin ne ovat laissa 318/2014, seuraavasti:

1 §

Virka-asemaan perustuva kaupanvahvistajan tehtävä

Kaupanvahvistajia ovat:

1) henkikirjoittajat, julkiset notaarit, poliisipäälliköt, apulaispoliisipäälliköt, johtavat kihlakunnanvoudit, kihlakunnanvoudit ja maakunnanvouti sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen maanmittausinsinöörit;

Poliisilaitoksen ja ulosottoviraston päällikkö sekä Maanmittauslaitoksen palveluksessa oleva, erikseen määrätty virkamies voi lisäksi määrätä alaisensa virkamiehen kaupanvahvistajaksi. Kirjaamisasioita ratkaisevaa virkamiestä ei saa määrätä kaupanvahvistajaksi.

18.

Laki**perintökaaren muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan perintökaaren (40/1965) 20 luvun 9 a–9 c §,

sellaisina kuin ne ovat, 9 a § laeissa 960/2006 ja 1008/2007 sekä 9 b § ja 9 c § laissa 960/2006, seuraavasti:

20 luku

Perunkirjoituksesta

9 a §

Jos perittävällä oli kuollessaan kotikunta Suomessa, Digi- ja väestötietovirasto tai Ahvenanmaan maakunnassa Ahvenanmaan valtionvirasto voi kuolinpesän osakkaan, eloonjääneen puolison, pesänhoitajan, pesänselvittäjän, pesänjakajan tai testamentin toimeenpanijan hakemuksesta vahvistaa, että kaikki pesän osakkaat ja perittävän aviopuoliso on merkitty perukirjaan, kuten 3 §:n 1 momentissa säädetään.

Vahvistus on annettava, jos väestötietojärjestelmässä olevien tietojen tai muun saatavissa olevan selvityksen nojalla on perusteltua otaksua, että perukirjassa olevat tiedot osakkaista ja aviopuolisoista ovat oikeat ja täydelliset.

Edellä 1 momentissa tarkoitetun viranomaisen on tehtävä vahvistus kirjallisella päätöksellä, josta perukirjan osakasluettelon tietojen oikeellisuus ja täydellisyys voidaan jälkikäteen todentaa.

9 b §

Jos vahvistusta ei 9 a §:n mukaan voida antaa, toimivaltaisen viranomaisen tulee ilmoittaa havaitsemistaan puutteista ja virheistä hakijalle sekä palauttaa asiakirjat ilman vahvistusta hänelle. Asiasta tulee ilmoittaa myös henkilölle, joka perukirjan mukaan ottaa vastaan pesää koskevia ilmoituksia.

9 c §

Oikeustoimi, jonka 9 a §:n mukaisesti vahvistettuun perukirjan osakasluetteloon merkityt pesän osakkaat ovat tehneet pesän puolesta muun kuin pesän osakkaan kanssa, on sitova, vaikka joku osakkaista on jäänyt perukirjaan merkitsemättä, jos se, jonka kanssa oikeustoimi oli tehty, ei tiennyt eikä hänen pitänytkään tietää, että pesässä oli tällainen osakas.

Haettaessa viranomaiselta oikeuden kirjaamista tai muuta toimenpidettä perukirjan vahvistavaa päätöstä pidetään riittävänä selvityksenä pesän osakkaista, jollei asiassa muuta ilmene.

19.

Laki**edunvalvontavaltuutuksesta annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan edunvalvontavaltuutuksesta annetun lain (648/2007) 25 §, sekä

muutetaan lain 19 §, 21 §:n 2 momentti, 27–29 §, 38 §:n 3 momentti, 41 §:n 1 momentti, 43 §:n 2 momentti ja 49 §,

sellaisena kuin niistä on 43 §:n 2 momentti on laissa 909/2015, seuraavasti:

19 §

Oikeustoimien luvanvaraisuus

Valtakirjassa voidaan määrätä, että valtuutetun tekemiin oikeustoimiin sovelletaan holhustoimesta annetun lain (442/1999) 34 §:n 1 momentin säännöksiä edunvalvojan tekemien oikeustoimien luvanvaraisuudesta. Määräys voidaan rajoittaa koskemaan määrättyjä oikeustoimia. Muutoin noudatetaan, mitä holhustoimesta annetun lain 34 §:n 2 ja 3 momentissa, 35 §:ssä ja 36 §:n 2 momentissa säädetään.

21 §

Edunvalvojan määrääminen valtuutetun tehtäviin

Edellä 1 momentissa tarkoitetun edunvalvojan tehtävä lakkaa, kun valtuutettu ja edunvalvoja esteen lakattua yhdessä tekevät siitä ilmoituksen holhousviranomaiselle. Jos valtuutettu ja edunvalvoja ovat eri mieltä siitä, onko edunvalvojan tehtävä lakannut, holhustoimesta annetun lain 70 tai 71 §:ssä tarkoitettu käräjäoikeus ratkaisee asian jommankumman hakemuksesta.

27 §

Edunvalvontavaltuutuksen rekisteröinti

Jos edunvalvontavaltuutus koskee valtuuttajan edustamista tämän taloudellisissa asioissa, holhousviranomaisen on vahvistaessaan valtuutuksen merkittävä se holhousasioiden rekisteriin siten kuin Digi- ja väestötietoviraston eräistä henkilörekistereistä annetussa laissa (/) säädetään.

28 §

Edunvalvontavaltuutuksen peruuttamisen vahvistaminen ja rekisteröinti

Holhousviranomaisen on valtuuttajan hakemuksesta vahvistettava edunvalvontavaltuutuksen peruuttaminen, jos valtuuttaja kykenee ymmärtämään peruuttamisen merkityksen.

Jos asia on kiireellinen, holhousviranomaisen voi valtuutettua kuulematta väliaikaisesti vahvistaa valtuutuksen peruuttamisen. Väliaikainen päätös on voimassa, kunnes asia lopullisesti ratkaistaan, jollei päätöstä sitä ennen peruuteta tai muuteta.

Jos valtuutus on merkitty holhousasioiden rekisteriin, holhousviranomaisen on vahvistaessaan valtuutuksen peruuttamisen tehtävä siitä merkintä holhousasioiden rekisteriin.

29 §

Valvova viranomainen

Holhousviranomaisen valvoo valtuutetun toimintaa siten kuin jäljempänä säädetään.

38 §

Kansainvälinen toimivalta valtuutuksen vahvistamista ja rekisteröintiä koskevassa asiassa

---

Jos valtuutus on 2 momentin mukaan merkittävä holhousasioiden rekisteriin, valtuutetun on ilmoitettava siitä holhousviranomaiselle.

41 §

Hallintoa koskevat säännökset

Edunvalvontavaltuutuksen tai sen peruuttamisen vahvistamista ja tässä laissa tarkoitettua lupaa tai velvoittamista koskevan asian ratkaisee holhousviranomaisessa esittelystä oikeustieteen muun ylemmän korkeakoulututkinnon kuin kansainvälisen ja vertailevan oikeustieteen maisterin tutkinnon suorittanut virkamies, jonka tehtäviin se työjärjestyksen mukaan kuuluu. Muutoin asia ratkaistaan holhousviranomaisessa siten kuin asian ratkaisemisesta Digi- ja väestötietoviraston tai Ahvenanmaan valtionviraston toimivaltaan kuuluvassa asiassa erikseen säädetään.

---

43 §

Muutoksenhaku

Holhousviranomaisen päätökseen, joka koskee 30 §:n 3 momentissa tarkoitetun määräajan pidentämistä tai 33 §:n 1 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa holhoustoimesta annetun lain 51 §:n 1–3 momentissa tarkoitettua tilivelvollisuuden täyttämisaikajankohdtaa, ei kuitenkaan saa hakea muutosta valittamalla.

49 §

Tarkemmat säännökset

Tarkemmat säännökset tuomioistuimen velvollisuudesta ilmoittaa päätöksestään holhousviranomaiselle rekisteriin merkitsemistä varten sekä muutoin tämän lain täytäntöönpanosta annetaan valtioneuvoston asetuksella.

20.

Laki

lahjanlupauslain 6 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan lahjanlupauslain (625/1947) 6 §, sellaisena kuin se on laissa 60/2005, seuraavasti

6 §

Jos joku lahjoittaa irtainta omaisuutta puolisolleen, suoraan etenevässä tai takenevassa polvessa olevalle sukulaiselleen tai tämän puolisolle taikka sellaiselle muulle erityisen läheiselle henkilölle, jonka kanssa hän asuu yhteisessä taloudessa, on lahjoituksesta ilmoitettava kirjallisesti Digi- ja väestötietovirastolle tai Ahvenanmaan valtionvirastolle, jotta lahjansaaja voisi saada suojaa lahjan antajan velkojien takaisinsaantivaatimuksilta konkurssissa ja ulosotossa. Ilmoituksessa on mainittava Digi- ja väestötietoviraston eräistä henkilörekistereistä annetun lain (/) 5 §:n 1 momentin 1–5 kohdassa tarkoitettut tiedot. Edellä sanottu ei kuitenkaan koske sellaisia tavanmukaisia lahjoja, jotka eivät ole epäsuhteessa antajan taloudelliseen asemaan.

21.

Laki**avopuolisoiden yhteistalouden purkamisesta annetun lain 11 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan avopuolisoiden yhteistalouden purkamisesta annetun lain (26/2011) 11 §:n 2 momentti seuraavasti:

11 §

Takaisinsaanti

Jotta 1 momentissa tarkoitettulla tavalla omaisuutta saanut avopuoliso tai tämän perilliset voisivat saada suojaa toisen avopuolison velkojien takaisinsaantivaatimuksilta konkurssissa ja ulosotossa, omaisuuden erottelukirja taikka hyvitystä koskeva sopimus tai muu asiakirja on jätettävä rekisteröitäväksi Digi- ja väestötietovirastolle tai Ahvenanmaan valtionvirastolle kirjallisesti. Ilmoituksen voi tehdä avopuoliso tai avopuolison perilliset. Ilmoituksen liitteenä on oltava ilmoituksessa tarkoitettu asiakirja alkuperäisenä.

LIITTEET

Rinnakkaistekstit

Muut liitteet

2.
Laki väestötietojärjestelmästä ja Väestörekisterikeskuksen varmennepalveluista annetun lain muuttamisesta

Laki väestötietojärjestelmästä ja Digi- ja väestötietoviraston varmennepalveluista

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan väestötietojärjestelmästä ja Väestörekisterikeskuksen varmennepalveluista annetun lain (661/2009) 77 §

muutetaan lain otsikko, 1 §, 2 §:n 1 momentti, 3 §:n 2 momentti, 5 §:n 2 momentti, 6 §, 9 §:n 2 momentti, 10 §, 11 §:n 1 momentti, 12 §, 18 §, 19-22 §, 26 §, 29-32 §, 34 §:n 2 ja 3 momentti, 35 §, 36 §:n 1 ja 2 momentti, 37 §:n 2 ja 3 momentti, 38 §:n 1 momentin 4 kohta, 39 §:n 1 momentin 2 kohta, 41 §:n 1 momentin 2 kohta, 42 §:n 1 momentin 4 kohta, 43 §:n 2 momentin 1 kohta, 44 §, 46-47 §, 49 §, 50 §:n 3 momentti, 52-59 §, 6 luvun otsikko, 61 §, 62 §:n 1 momentti, 63 §:n 1 ja 2 momentti, 64 §:n 1 ja 3 momentti, 65 §, 67 §:n 1 momentti, 68 §:n 1 ja 2 momentti, 69-70 §, 72 §:n 1 momentti, 76 §:n 3 momentti, 76 b §:n 2 momentti, 78 § sekä 80 §:n 3, 7 ja 9 kohta,

sellaisina kuin niistä ovat, 6 §, 62 §:n 1 momentti, 67 §:n 1 momentti ja 68 §:n 1 momentti laissa 538/2016, 9 §:n 2 momentti, 19-20 § ja 34 §:n 2 momentti laissa 145/2014, 21 §, 26 §, 36 §:n 1 ja 2 momentti, 37 §:n 2 ja 3 momentti, 76 §:n 3 momentti ja 76 b §:n 2 momentti laissa 670/2016, 22 § laissa 145/2014 ja osittain laissa 504/2016, 38 §:n 1 momentin 4 kohta laissa 29/2012 ja 61 § laissa 665/2016, 65 § laissa 983/2010, 69 § laissa 983/2010 sekä 72 §:n 1 momentti laissa 150/1992, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

1 §

1 §

Lain tarkoitus

Lain tarkoitus

Tämän lain tarkoituksena on mahdollistaa väestötietojärjestelmän tietojen ja Väestörekisterikeskuksen varmennetun sähköisen asiointin palvelujen käyttö yhteiskunnan toimintojen ja tietohuollon tukena. Lain tarkoituksena on myös edistää yksityiselämän ja henkilötietojen suojaa ja tietoturvallisuutta sekä hyvän tietojenkäsittely- ja tiedonhallintatavan kehittämistä ja noudattamista.

Tämän lain tarkoituksena on mahdollistaa väestötietojärjestelmän tietojen ja *Digi- ja väestötietoviraston* varmennetun sähköisen asiointin palvelujen käyttö yhteiskunnan toimintojen ja tietohuollon tukena. Lain tarkoituksena on myös edistää yksityiselämän ja henkilötietojen suojaa ja tietoturvallisuutta sekä hyvän tietojenkäsittely- ja tiedonhallintatavan kehittämistä ja noudattamista.

2 §

2 §

Lain soveltamisala

Lain soveltamisala

Voimassa oleva laki

Tätä lakia sovelletaan väestötietojärjestelmän, sen tietojen ja palvelujen sekä Väestörekisterikeskuksen varmennetun sähköisen asiointin ja sen palvelujen ylläpitämiseen, hyväksikäyttämiseen ja kehittämiseen.

3 §

Väestötietojärjestelmä

Väestötietojärjestelmä muodostuu *automaattisen tietojenkäsittelyn avulla pidetystä* valtakunnallisesta tietojärjestelmästä sekä niistä alueellisesti järjestetyistä asiakirja- ja muista vastaavista tietoineistoista, joita ei ole otettu digitaalisessa muodossa *automaattisen tietojenkäsittelyn avulla pidettävään* tietojärjestelmään.

4 §

Väestötietojärjestelmän rekisterinpitäjä

Väestötietojärjestelmän päävastuullisia rekisterinpitäjiä ovat maistraatit ja Väestörekisterikeskus. Maistraattien ja Väestörekisterikeskuksen kesken rekisterinpitoon liittyvä vastuu jakautuu siten kuin tässä laissa tai muussa laissa taikka niiden nojalla tarkemmin säädetään. Tämän lain 53 §:ssä tarkoitetun käyttäjärekisterin, 56 §:ssä tarkoitetun lokirekisterin ja 59 §:ssä tarkoitetun tapahtumätiedoston päävastuullinen rekisterinpitäjä on Väestörekisterikeskus.

Väestörekisterikeskus vastaa lisäksi automaattisen tietojenkäsittelyn avulla pidetyn valtakunnallisen väestötietojärjestelmän ja 1 momentissa tarkoitettujen rekistereiden yleisestä toimivuudesta ja tietotekniikasta, tietohallinnosta sekä rekisteritoimintojen yhtenäisyydestä.

5 §

Väestötietojärjestelmän käyttötarkoitus

Ehdotus

Tätä lakia sovelletaan väestötietojärjestelmän, sen tietojen ja palvelujen sekä *Digi- ja väestötietoviraston* varmennetun sähköisen asiointin ja sen palvelujen ylläpitämiseen, *hyödyntämiseen* ja kehittämiseen.

3 §

Väestötietojärjestelmä

Väestötietojärjestelmä muodostuu valtakunnallisesta tietojärjestelmästä sekä niistä alueellisesti järjestetyistä asiakirja- ja muista vastaavista tietoineistoista, joita ei ole otettu digitaalisessa muodossa tietojärjestelmään.

4 §

Väestötietojärjestelmän rekisterinpitäjä

Väestötietojärjestelmän rekisterinpitäjä on *Digi- ja väestötietovirasto. Digi- ja väestötietoviraston ja Ahvenanmaan valtionviraston kesken väestötietojärjestelmän ylläpitoon ja tietojen käsittelyyn liittyvä vastuu jakautuu siten kuin tässä laissa tai muussa laissa taikka niiden nojalla tarkemmin säädetään.*

Tämän lain 53 §:ssä tarkoitetun käyttäjärekisterin, 56 §:ssä tarkoitetun lokirekisterin ja 59 §:ssä tarkoitetun tapahtumätiedoston rekisterinpitäjä on *Digi- ja väestötietovirasto.*

5 §

Väestötietojärjestelmän käyttötarkoitus

Voimassa oleva laki

Väestörekisterikeskus ja maistraatit saavat käyttää väestötietojärjestelmän tietoja niille tämän tai muun lain mukaan kuuluvien tai sen nojalla säädettyjen tai määrättyjen tehtävien tai velvoitteiden hoitamisessa.

6 §

Väestörekisterikeskuksen varmennettu sähköinen asiointi ja sen tarkoitus

Väestörekisterikeskuksen tehtävänä on tarjota valtakunnallisia varmennetun sähköisen asioinnin palveluja ja suoritteita siten kuin jäljempänä tässä laissa säädetään. Palvelut ja suoritteet on tarkoitettu yhteiskunnan toimintojen ja tietohuollon sekä sen jäsenille kuuluvien oikeuksien ja velvollisuuksien mahdollistamiseen, toteuttamiseen ja turvaamiseen.

Väestörekisterikeskus pitää myöntämistään henkilövarmenteista varmennerekisteriä, josta säädetään sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisiin transaktioihin liittyvistä luottamuspalveluista sisämarkkinoilla ja direktiivin 1999/93/EY kumoamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) N:o 910/2014, jäljempänä sähköisestä tunnistamisesta ja luottamuspalveluista annettu EU:n aset. Väestörekisterikeskus on tämän varmennerekisterin rekisterinpitäjä.

Väestörekisterikeskus saa varmennetun sähköisen asioinnin palveluita ja suoritteita tarjotessaan käyttää hyväkseen varmennerekisterin sisältämiä tietoja.

9 §

Ulkomaan kansalaisen rekisteröinnin edellytykset

Ulkomaan kansalaisen on esitettävä tietojen tallettamista koskeva perusteltu pyyntö sille maistraatille, jonka virka-alueella hän ilmoittaa asuvansa. Maistraatin on varmistuttava pyynnön esittäjän henkilöllisyydestä voimassa olevasta matkustusasiakirjasta tai sen

Ehdotus

Digi- ja väestötietovirasto ja Ahvenanmaan valtiovirasto saavat käyttää väestötietojärjestelmän tietoja niille tämän tai muun lain mukaan kuuluvien tai sen nojalla säädettyjen tai määrättyjen tehtävien tai velvoitteiden hoitamisessa.

6 §

Digi- ja väestötietoviraston varmennettu sähköinen asiointi ja sen tarkoitus

Digi- ja väestötietoviraston tehtävänä on tarjota valtakunnallisia varmennetun sähköisen asioinnin palveluja ja suoritteita siten kuin jäljempänä tässä laissa säädetään. Palvelut ja suoritteet on tarkoitettu yhteiskunnan toimintojen ja tietohuollon sekä sen jäsenille kuuluvien oikeuksien ja velvollisuuksien mahdollistamiseen, toteuttamiseen ja turvaamiseen.

Digi- ja väestötietovirasto pitää myöntämistään henkilövarmenteista varmennerekisteriä, josta säädetään sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisiin transaktioihin liittyvistä luottamuspalveluista sisämarkkinoilla ja direktiivin 1999/93/EY kumoamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) N:o 910/2014, jäljempänä sähköisestä tunnistamisesta ja luottamuspalveluista annettu EU:n aset. *Digi- ja väestötietovirasto* on tämän varmennerekisterin rekisterinpitäjä.

Digi- ja väestötietovirasto saa varmennetun sähköisen asioinnin palveluita ja suoritteita tarjotessaan käyttää hyväkseen varmennerekisterin sisältämiä tietoja.

9 §

Ulkomaan kansalaisen rekisteröinnin edellytykset

Ulkomaan kansalaisen on esitettävä tietojen tallettamista koskeva perusteltu pyyntö *Digi- ja väestötietovirastolle*. *Viraston* on varmistuttava pyynnön esittäjän henkilöllisyydestä voimassa olevasta matkustusasiakirjasta tai sen puuttuessa 19 §:ssä säädettyä menettelyä

Voimassa oleva laki

puuttuessa 19 §:ssä säädettyä menettelyä noudattaen muusta asiakirjasta tai selvityksestä.

10 §

Ulkomaan kansalaista koskevien tietojen luottavuuden varmistaminen

Maistraatin on tarkistettava, mitä tietoja ulkomaan kansalaisesta on talletettu ulkomaalaisrekisteristä annetussa laissa (1270/1997) tarkoitettuun ulkomaalaisrekisteriin, ennen kuin se päättää häntä koskevan henkilötiedon lisäämistä, muuttamista tai korjaamista koskevan rekisterimerkinnän tekemisestä väestötietojärjestelmään. Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä tarkistettavista tiedoista ja tarkistamisvelvollisuuden laajuudesta.

Jos ulkomaan kansalaisen maistraatille ilmoittamia tietoja ei ole talletettu ulkomaalaisrekisteriin tai tiedot poikkeavat ulkomaalaisrekisteriin talletetuista tiedoista, maistraatin on ennen rekisterimerkinnän tekemistä pyydettävä asiasta Maahanmuuttoviraston lausunto. Maahanmuuttoviraston on käsiteltävä asia ilman aiheutonta viivytystä.

Maistraatin on välittömästi rekisterimerkinnän tehtyään ilmoitettava sen sisällöstä kirjallisesti ulkomaan kansalaiselle. Jos maistraatin väestötietojärjestelmään tekemän ulkomaan kansalaista koskevan rekisterimerkinnän sisältö poikkeaa Maahanmuuttoviraston lausunnossa ilmoitetuista tiedoista, maistraatin on välittömästi ilmoitettava merkinnän sisällöstä myös Maahanmuuttovirastolle.

11 §

Henkilötunnus ja sen antaminen

Kun henkilön tiedot talletetaan ensimmäisen kerran väestötietojärjestelmään, hänelle on annettava henkilötunnus. Henkilötunnus annetaan automaattisesti väestötietojärjestel-

Ehdotus

noudattaen muusta asiakirjasta tai selvityksestä.

10 §

Ulkomaan kansalaista koskevien tietojen luottavuuden varmistaminen

Digi- ja väestötietoviraston on tarkistettava, mitä tietoja ulkomaan kansalaisesta on talletettu ulkomaalaisrekisteristä annetussa laissa (1270/1997) tarkoitettuun ulkomaalaisrekisteriin, ennen kuin se päättää häntä koskevan henkilötiedon lisäämistä, muuttamista tai korjaamista koskevan rekisterimerkinnän tekemisestä väestötietojärjestelmään. Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä tarkistettavista tiedoista ja tarkistamisvelvollisuuden laajuudesta.

Jos ulkomaan kansalaisen *Digi- ja väestötietovirastolle* ilmoittamia tietoja ei ole talletettu ulkomaalaisrekisteriin tai tiedot poikkeavat ulkomaalaisrekisteriin talletetuista tiedoista, *Digi- ja väestötietoviraston* on ennen rekisterimerkinnän tekemistä pyydettävä asiasta Maahanmuuttoviraston lausunto. Maahanmuuttoviraston on käsiteltävä asia ilman aiheutonta viivytystä.

Digi- ja väestötietoviraston on välittömästi rekisterimerkinnän tehtyään ilmoitettava sen sisällöstä kirjallisesti ulkomaan kansalaiselle. Jos *Digi- ja väestötietoviraston* väestötietojärjestelmään tekemän ulkomaan kansalaista koskevan rekisterimerkinnän sisältö poikkeaa Maahanmuuttoviraston lausunnossa ilmoitetuista tiedoista, *Digi- ja väestötietoviraston* on välittömästi ilmoitettava merkinnän sisällöstä myös Maahanmuuttovirastolle.

11 §

Henkilötunnus ja sen antaminen

Kun henkilön tiedot talletetaan ensimmäisen kerran väestötietojärjestelmään, hänelle on annettava henkilötunnus. Henkilötunnus annetaan automaattisesti väestötietojärjestelmästä. Korjattua tai muutettua henkilötunnusta ei saa antaa toiselle henkilölle.

mästä ja sen antamisesta vastaa Väestörekisterikeskus. Korjattua tai muutettua henkilötunnusta ei saa antaa toiselle henkilölle.

12 §

Henkilötunnuksen korjaaminen ja muuttaminen

Väestötietojärjestelmään talletettu henkilötunnus on korjattava, jos tunnus on teknisesti virheellinen tai tieto tunnuksen sisältyvästä syntymäajasta tai sukupuolesta on virheellinen. Korjaamisesta päättää se maistraatti, jonka toimialueella henkilö asuu. Maistraatin on varattava sille henkilölle, jota asia koskee, tai hänen lailliselle edustajalleen tilaisuus lausua mielipiteensä asiasta. Korjaamisesta on ilmoitettava edellä mainitulle henkilölle.

Väestötietojärjestelmään talletettu henkilötunnus voidaan muuttaa, jos:

- 1) muuttaminen on ehdottoman välttämätöntä henkilön suojelemiseksi sellaisissa tilanteissa, joissa hänen terveyteensä tai turvallisuuteensa kohdistuu ilmeinen ja pysyvä uhka;
- 2) muu kuin henkilötunnuksen haltija on toistuvasti väärinkäyttänyt tunnusta ja käytöstä on aiheutunut merkittävää taloudellista tai muuta haittaa tunnuksen oikealle haltijalle ja henkilötunnuksen muuttamisella voidaan tosiasiallisesti estää väärinkäytön haitallisten seurausten jatkuminen;
- 3) henkilö on transseksuaalin sukupuolen vahvistamisesta annetun lain (563/2002) mukaisesti vahvistettu vastakkaiseen sukupuoleen kuuluvaksi.

Henkilötunnuksen muuttamisesta päättää 2 momentin 1 ja 2 kohdassa tarkoitettussa tapauksessa Väestörekisterikeskus ja 3 kohdassa tarkoitettussa tapauksessa transseksuaalin sukupuolen vahvistamisesta annetussa laissa tarkoitettu maistraatti. Asianosaisen on haettava henkilötunnuksen muuttamista kirjallisesti *edellä mainitulta viranomaiselta*.

18 §

Järjestelmän tietojen luotettavuus

12 §

Henkilötunnuksen korjaaminen ja muuttaminen

Väestötietojärjestelmään talletettu henkilötunnus on korjattava, jos tunnus on teknisesti virheellinen tai tieto tunnuksen sisältyvästä syntymäajasta tai sukupuolesta on virheellinen. Korjaamisesta päättää *Digi- ja väestötietovirasto*. *Digi- ja väestötietoviraston* on varattava sille henkilölle, jota asia koskee, tai hänen lailliselle edustajalleen tilaisuus lausua mielipiteensä asiasta. Korjaamisesta on ilmoitettava edellä mainitulle henkilölle.

Väestötietojärjestelmään talletettu henkilötunnus voidaan muuttaa, jos:

- 1) muuttaminen on ehdottoman välttämätöntä henkilön suojelemiseksi sellaisissa tilanteissa, joissa hänen terveyteensä tai turvallisuuteensa kohdistuu ilmeinen ja pysyvä uhka;
- 2) muu kuin henkilötunnuksen haltija on toistuvasti väärinkäyttänyt tunnusta ja käytöstä on aiheutunut merkittävää taloudellista tai muuta haittaa tunnuksen oikealle haltijalle ja henkilötunnuksen muuttamisella voidaan tosiasiallisesti estää väärinkäytön haitallisten seurausten jatkuminen;
- 3) henkilö on transseksuaalin sukupuolen vahvistamisesta annetun lain (563/2002) mukaisesti vahvistettu vastakkaiseen sukupuoleen kuuluvaksi.

Henkilötunnuksen muuttamisesta päättää 2 momentin 1 ja 2 kohdassa tarkoitettussa tapauksessa *Digi- ja väestötietovirasto* ja 3 kohdassa tarkoitettussa tapauksessa transseksuaalin sukupuolen vahvistamisesta *annetun lain 3 §:ssä tarkoitettu viranomainen*. Asianosaisen on haettava henkilötunnuksen muuttamista kirjallisesti.

18 §

Järjestelmän tietojen luotettavuus

Voimassa oleva laki

Väestötietojärjestelmään talletettuja 13 §:n 1 momentin 1–21 kohdassa tarkoitettuja henkilötietoja pidetään *julkisesti* luotettavina *tietoina*, jollei osoiteta, että tieto on virheellinen tai puutteellinen. Muita kuin edellä tarkoitettuja järjestelmään talletettuja tietoja saa käyttää henkilöä koskevassa päätöksenteossa vain, jos hänelle annetaan päätöksenteon yhteydessä nimenomainen selvitys tietojen sisällöstä ja käytöstä.

19 §

Järjestelmän tietojen luotettavuuden varmistaminen

Jos väestötietojärjestelmään talletettavaksi ilmoitettu tieto perustuu ulkomaiseen asiakirjaan, voidaan julkisesti luotettavana tietona väestötietojärjestelmään tallettaa asiakirjan perusteella vain sellainen tieto, jonka luotettavuus on varmistettu alkuperäisestä virallisesta asiakirjasta tai sen luotettavasti oikeaksi todistetusta jäljennöksestä taikka tiedon luotettavuus on aiemmin varmistettu suomalaisessa tuomioistuin- tai hallintomenettelyssä. Tässä tarkoitettua asiakirjan on oltava laillistettu tai siihen on liitettävä asianomaisen valtion toimivaltaisen viranomaisen todistus sen alkuperästä, jollei Suomea sitovan kansainvälisen sopimuksen velvoitteiden täyttämistä muuta johdu. Ulkomaisen asiakirjan esittäjä on velvollinen tarvittaessa huolehtimaan esittämänsä asiakirjan kääntämisestä suomen tai ruotsin kielelle sekä sen laillistamisesta. Maistraatti voi tarvittaessa pyytää ulkoasiainministeriön, Maahanmuuttoviraston tai poliisiviranomaisen lausunnon edellä tarkoitettua asiakirjan aitoudesta ja luotettavuudesta.

Jos 1 momentissa tarkoitettua asiakirjaa, asiakirjan laillistamista tai asianomaisen valtion toimivaltaisen viranomaisen todistusta asiakirjan alkuperästä ei voi saada asianomaisen valtion huonon turvallisuus- tai ihmisoi-keustilanteen taikka muun erityisen syyn

Ehdotus

Väestötietojärjestelmään talletettuja 13 §:n 1 momentin 1–21 kohdassa tarkoitettuja henkilötietoja pidetään luotettavina, jollei osoiteta, että tieto on virheellinen tai puutteellinen. Muita kuin edellä tarkoitettuja järjestelmään talletettuja tietoja saa käyttää henkilöä koskevassa päätöksenteossa vain, jos hänelle annetaan päätöksenteon yhteydessä nimenomainen selvitys tietojen sisällöstä ja käytöstä.

19 §

Järjestelmän tietojen luotettavuuden varmistaminen

Jos väestötietojärjestelmään talletettavaksi ilmoitettu tieto perustuu ulkomaiseen asiakirjaan, voidaan *18 §:n mukaisesti* luotettavana tietona väestötietojärjestelmään tallettaa asiakirjan perusteella vain sellainen tieto, jonka luotettavuus on varmistettu alkuperäisestä virallisesta asiakirjasta tai sen luotettavasti oikeaksi todistetusta jäljennöksestä taikka tiedon luotettavuus on aiemmin varmistettu suomalaisessa tuomioistuin- tai hallintomenettelyssä.

Jos 1 momentissa tarkoitettua asiakirjaa ei ole saatu suoraan ulkomaiselta viranomaiselta rajapinnan avulla tai muuten sähköisesti luotettavalla tavalla, asiakirjan on oltava laillistettu tai siihen on liitettävä asianomaisen valtion toimivaltaisen viranomaisen todistus sen alkuperästä, jollei Suomea sitovan kansainvälisen sopimuksen velvoitteiden täyttämistä muuta johdu. Ulkomaisen asiakirjan esittäjä on velvollinen tarvittaessa huolehtimaan esittämänsä asiakirjan kääntämisestä suomen tai ruotsin kielelle sekä sen laillistamisesta. *Digi- ja väestötietovirasto* voi tarvittaessa pyytää ulkoasiainministeriön, Maahanmuuttoviraston tai poliisiviranomaisen lausunnon edellä tarkoitettua asiakirjan aitoudesta ja luotettavuudesta.

Jos 1 ja 2 momentissa tarkoitettua asiakirjaa, asiakirjan laillistamista tai asianomaisen valtion toimivaltaisen viranomaisen todistusta asiakirjan alkuperästä ei voi saada asianomaisen valtion huonon turvallisuus- tai ihmisoi-keustilanteen taikka muun erityisen syyn

Voimassa oleva laki

vuoksi, voi maistraatti hyväksyä myös muun luotettavan selvityksen väestötietojärjestelmään talletettavan tiedon perusteeksi. Tiedon tallettamista väestötietojärjestelmään pyytävän on esitettävä maistraatille selvitystä syistä, joiden vuoksi asiakirjan, asiakirjan laillistamisen tai asiakirjan alkuperää osoittavan todistuksen saaminen on hänelle mahdotonta. Maistraatti voi selvityksen saatuaan tarvittaessa pyytää Maahanmuuttoviraston tai ulkoasiainministeriön lausunnon siitä, että asiakirjaa, asiakirjan laillistamista tai asiakirjan alkuperää osoittavaa todistusta ei ole mahdollista saada.

Väestötietojärjestelmään talletettuja tietoja on tarkistettava säännöllisesti niiden ajantasaisuuden ja luotettavuuden varmistamiseksi. Väestörekisterikeskus antaa tarkempia määräyksiä tarkistettavista tiedoista sekä tarkistuksen toteuttamismenetelmistä ja -ajankohdasta.

20 §

Järjestelmän tietojen säilyttäminen ja poistaminen

Väestötietojärjestelmään talletetut henkilötiedot säilytetään pysyvästi. Väestörekisterikeskuksen on kuitenkin poistettava seuraavat henkilöitä koskevat tiedot järjestelmästä:

1) 13 §:n 1 momentin 12 kohdassa tarkoitettu lapsen huostaanottoa koskeva tieto välittömästi huostaanoton päätyttyä;

2) 17 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettujen ulkomaan kansalaisen oleskelulupaa koskevat tiedot välittömästi sen jälkeen, kun henkilö on saanut Suomen kansalaisuuden;

3) 53 §:ssä tarkoitettujen käyttäjärekisterin tiedot viimeistään kymmenen vuoden kuluttua käyttöoikeuden lakkaamisesta;

4) 56 §:ssä tarkoitettujen lokirekisterin tiedot ja 59 §:ssä tarkoitettujen tapahtumatiedot viimeistään viiden vuoden kuluttua tiedon tallettamisesta.

Väestötietojärjestelmään talletetuista rakennushankkeista, rakennuksista ja huoneistoista koskevista tiedoista säilytetään pysyvästi rakennuksen ja huoneiston *edelliset* tunnuksien ja osoitteet. Jos rakennus puretaan tai poistetaan

Ehdotus

vuoksi, voi *Digi- ja väestötietovirasto* hyväksyä myös muun luotettavan selvityksen väestötietojärjestelmään talletettavan tiedon perusteeksi. Tiedon tallettamista väestötietojärjestelmään pyytävän on esitettävä *Digi- ja väestötietovirastolle* selvitystä syistä, joiden vuoksi asiakirjan, asiakirjan laillistamisen tai asiakirjan alkuperää osoittavan todistuksen saaminen on hänelle mahdotonta. *Digi- ja väestötietovirasto* voi selvityksen saatuaan tarvittaessa pyytää Maahanmuuttoviraston tai ulkoasiainministeriön lausunnon siitä, että asiakirjaa, asiakirjan laillistamista tai asiakirjan alkuperää osoittavaa todistusta ei ole mahdollista saada.

20 §

Järjestelmän tietojen säilyttäminen ja hävittäminen

Väestötietojärjestelmään talletetut henkilötiedot säilytetään pysyvästi. *Digi- ja väestötietovirasto* on kuitenkin hävitettävä seuraavat henkilöitä koskevat tiedot järjestelmästä:

1) 13 §:n 1 momentin 12 kohdassa tarkoitettu lapsen huostaanottoa koskeva tieto välittömästi huostaanoton päätyttyä;

2) 17 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettujen ulkomaan kansalaisen oleskelulupaa koskevat tiedot välittömästi sen jälkeen, kun henkilö on saanut Suomen kansalaisuuden;

3) 53 §:ssä tarkoitettujen käyttäjärekisterin tiedot viimeistään kymmenen vuoden kuluttua käyttöoikeuden lakkaamisesta;

4) 56 §:ssä tarkoitettujen lokirekisterin tiedot ja 59 §:ssä tarkoitettujen tapahtumatiedot viimeistään viiden vuoden kuluttua tiedon tallettamisesta.

Väestötietojärjestelmään talletetuista rakennushankkeista, rakennuksista ja huoneistoista koskevista tiedoista säilytetään pysyvästi rakennuksen ja huoneiston tunnuksien ja osoitteet. Jos rakennus puretaan tai poistetaan muuten

Voimassa oleva laki

muuten rakennuskannasta, säilytetään väestötietojärjestelmässä pysyvästi kaikki rakennusta ja siinä olevia huoneistoja koskevat poistoajankohdan mukaiset tiedot.

Edellä 1 momentissa tarkoitettujen tietojen sekä väestötietojärjestelmän kiinteistö-, rakennus- ja huoneistotietojen säilyttämisestä ja poistamisesta annetaan tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella. *Tietojen säilyttämisestä on lisäksi voimassa, mitä asiakirjojen säilyttämisestä on erikseen säädetty arkistolaisissa (831/1994) tai sen nojalla annetussa asetuksessa tai määräyksessä.*

21 §

Tietojen ylläpitoa koskeva yleinen toimivalta

Se maistraatti, jonka toimialueen tiedoista on kysymys, päättää yksittäistä henkilöä, kiinteistöä, rakennusta ja huoneistoa koskevan tiedon lisäämistä, muuttamista tai korjaamista koskevan rekisterimerkinnän tekemisestä väestötietojärjestelmään. Väestörekisterikeskus päättää tiedon lisäämistä, muuttamista tai korjaamista koskevien muiden rekisterimerkintöjen tekemisestä väestötietojärjestelmään.

Väestörekisterikeskus voi tehdä yksittäistä henkilöä koskevan tiedon lisäämistä koskevan rekisterimerkinnän väestötietojärjestelmään, jos rekisteröity on ilmoittanut tiedon väestötietojärjestelmään tallettamista varten käyttäen väestötietojärjestelmän tietojen ylläpitämiseksi luotua sähköistä asiointipalvelua. Merkinnän tekemisen edellytyksenä on lisäksi, että merkintä voidaan tehdä ilman lisäselvityksiä ja että tietojen virheetön rekisteröityminen voidaan varmistaa teknisin tarkistuksin. *Merkinnässä olevan virheen korjaamisesta vastaa se maistraatti, jonka toimialueella ilmoituksen tehneen asuinpaikka on.*

Edellä 1 ja 2 momentista poiketen valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää tiedon tallettamista ja korjaamista koskevan toimivallan siirtämisestä tai muusta uudelleen järjestämisestä rekisterihallinnon viranomaisten välillä, jos toimenpiteellä voidaan parantaa palvelujen saatavuutta, järjestelmän tietosäällön laatua tai toiminnan tehokkuutta taikka

Ehdotus

rakennuskannasta, säilytetään väestötietojärjestelmässä pysyvästi kaikki rakennusta ja siinä olevia huoneistoja koskevat poistoajankohdan mukaiset tiedot.

Edellä 1 momentissa tarkoitettujen tietojen sekä väestötietojärjestelmän kiinteistö-, rakennus- ja huoneistotietojen säilyttämisestä ja hävittämisestä annetaan tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

21 §

Ahvenanmaan valtionviraston toimivalta

Mitä tämän lain 9, 10 §:ssä, 12 §:n 1 momentissa, 19 §:ssä, 35 §:n 4 momentissa sekä 36, 37, 46, 72, 76 ja 76 b §:ssä säädetään Digi- ja väestötietovirastosta, sovelletaan Ahvenanmaan valtionvirastoon sen toimialueella.

Ahvenanmaan valtionvirasto päättää toimialueellaan yksittäistä henkilöä, kiinteistöä, rakennusta ja huoneistoa koskevan tiedon lisäämistä, muuttamista tai korjaamista koskevan rekisterimerkinnän tekemisestä väestötietojärjestelmään.

Poikkeuksena 1 momentista Digi- ja väestötietovirasto voi tehdä yksittäistä henkilöä koskevan tiedon lisäämistä koskevan rekisterimerkinnän väestötietojärjestelmään, jos rekisteröity on ilmoittanut tiedon väestötietojärjestelmään tallettamista varten käyttäen väestötietojärjestelmän tietojen ylläpitämiseksi luotua sähköistä asiointipalvelua. Merkinnän tekemisen edellytyksenä on lisäksi, että merkintä voidaan tehdä ilman lisäselvityksiä ja että tietojen virheetön rekisteröityminen voidaan varmistaa teknisin tarkistuksin.

aikaansaada alueellisesti tasapainoinen työnjako rekisterihallinnossa. Ennen asetuksen antamista asiasta on kuultava Väestörekisterikeskusta ja niitä maistraatteja, joita asia koskee.

22 §

Muiden viranomaisten toimivalta

Edellä 9 §:n 1 momentin 1—3 kohdassa tarkoitetuissa tapauksissa ulkomaan kansalainen voi esittää tietojensa tallettamista koskevan pyynnön *maistraatin lisäksi* Verohallinnolle. Pynnön voi esittää myös Kansaneläkelaitoksen paikallistoimistolle, jos Kansaneläkelaitos ja Väestörekisterikeskus ovat niin sopineet.

Edellä 9 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitetuissa tapauksissa ulkomaan kansalainen voi esittää tietojensa tallettamista koskevan pynnön oleskelulupaa, oleskelukorttia tai oleskeluoikeuden rekisteröintiä koskevan hakemuksensa yhteydessä Maahanmuuttovirastolle tai ulkomailla Suomen edustustolle.

Pyynnön vastaanottajan on 1 ja 2 momentissa tarkoitetuissa tilanteissa varmistuttava pynnön esittäjän henkilöllisyydestä ja varmistettava henkilötietojen tallettamisen perusteeksi esitettyjen asiakirjojen luotettavuus siten kuin tässä laissa säädetään. Kansaneläkelaitoksen paikallistoimiston on toimitettava pyyntö sekä sen yhteydessä esitetyt henkilötiedot ja asiakirjat viipymättä väestötietojärjestelmään tallettamista varten sille maistraatille, jonka virka-alueella ulkomaan kansalainen ilmoittaa asuvansa. Kun ulkomaan kansalaista koskevan oleskelulupa-asian ratkaisee Maahanmuuttovirasto, on Suomen edustuston toimitettava sille viipymättä pyyntö tietojen tallettamisesta sekä pynnön yhteydessä esitetyt henkilötiedot ja asiakirjat väestötietojärjestelmään tallettamista varten. Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä pynnön vastaanottajan tehtävistä.

Sen lisäksi, mitä 21 §:n 1 momentissa säädetään maistraatin toimivallasta, Verohallinto saa tallettaa ulkomaan kansalaista koskevat tiedot väestötietojärjestelmään 9 §:n 1 momentin 1—3 kohdassa tarkoitetuissa tapauk-

22 §

Muiden viranomaisten toimivalta

Edellä 9 §:n 1 momentin 1—3 kohdassa tarkoitetuissa tapauksissa ulkomaan kansalainen voi esittää tietojensa tallettamista koskevan pynnön Verohallinnolle. Pynnön voi esittää myös Kansaneläkelaitoksen paikallistoimistolle, jos Kansaneläkelaitos ja *Digi- ja väestötietovirasto* ovat niin sopineet.

Edellä 9 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitetuissa tapauksissa ulkomaan kansalainen voi esittää tietojensa tallettamista koskevan pynnön oleskelulupaa, oleskelukorttia tai oleskeluoikeuden rekisteröintiä koskevan hakemuksensa yhteydessä Maahanmuuttovirastolle tai ulkomailla Suomen edustustolle.

Pyynnön vastaanottajan on 1 ja 2 momentissa tarkoitetuissa tilanteissa varmistuttava pynnön esittäjän henkilöllisyydestä ja varmistettava henkilötietojen tallettamisen perusteeksi esitettyjen asiakirjojen luotettavuus siten kuin tässä laissa säädetään. Kansaneläkelaitoksen paikallistoimiston on toimitettava pyyntö sekä sen yhteydessä esitetyt henkilötiedot ja asiakirjat viipymättä väestötietojärjestelmään tallettamista varten *Digi- ja väestötietovirastolle*. Kun ulkomaan kansalaista koskevan oleskelulupa-asian ratkaisee Maahanmuuttovirasto, on Suomen edustuston toimitettava sille viipymättä pyyntö tietojen tallettamisesta sekä pynnön yhteydessä esitetyt henkilötiedot ja asiakirjat väestötietojärjestelmään tallettamista varten. Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä pynnön vastaanottajan tehtävistä.

Verohallinto saa tallettaa ulkomaan kansalaista koskevat tiedot väestötietojärjestelmään 9 §:n 1 momentin 1—3 kohdassa tarkoitetuissa tapauksissa. Maahanmuuttovirasto saa tallettaa ulkomaan kansalaista koskevat tiedot väestötietojärjestelmään 9 §:n 1 momentin 3

Voimassa oleva laki

sisä. Maahanmuuttovirasto saa tallettaa ulkomaan kansalaista koskevat tiedot väestötietojärjestelmään 9 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitetuissa tapauksissa, kun ulkomaan kansalainen on pyytänyt tietojensa tallettamista tämän pykälän 2 momentissa tarkoitettulla tavalla ja hänelle myönnetään oleskelulupa tai oleskelukortti taikka hänen oleskeluoikeutensa rekisteröidään. Tiedot tallettanut viranomaisella vastaa väestötietojärjestelmään tallettamistaan tiedoista.

Edellä 4 momentissa mainittua tehtävää hoidettaessa on noudatettava, mitä 2 luvussa säädetään ulkomaan kansalaisen rekisteröinnin edellytyksistä, henkilöllisyyden varmistamisesta ja tietojen säilyttämisestä. Tiedot tämän pykälän 4 momentin nojalla tallettanut viranomaisella huolehtii maistraatin sijasta 47 §:n 2 momentissa tarkoitettua jäljennöksen antamisesta ulkomaan kansalaisen rekisteröintiin liittyvistä asiakirjoista sellaisesta ulkomaan kansalaisesta, jonka tiedot se on tallettanut väestötietojärjestelmään. Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä tehtävää hoidettaessa noudatettavista menettelytavoista.

Edellä 4 momentissa mainitut viranomaiset saavat tallettaa väestötietojärjestelmään ulkomaan kansalaisesta henkilötunnuksen antamiseksi tarvittavat tiedot sekä muut 13 ja 17 §:ssä tarkoitettut, ulkomaan kansalaisesta tarvittavat välttämättömät tiedot. Tarkemmat säännökset edellä tarkoitetuista tiedoista annetaan valtioneuvoston asetuksella.

Väestörekisterikeskus voi sopia kunnan kanssa, että kunta vastaa rekisterinpitäjänä alueensa rakennushankkeita, rakennuksia ja huoneistoja koskevien tietojen lisäämistä, muuttamista tai korjaamista koskevien rekisterimerkintöjen tekemisestä väestötietojärjestelmään siten kuin tässä laissa säädetään. Tämän tehtävän hoitamista varten Väestörekisterikeskus voi antaa kunnalle oikeuden käyttää teknisen käyttöyhteyden avulla väestötietojärjestelmään talletettuja rakennushankkeita, rakennuksia ja huoneistoja koskevia tietoja.

26 §

Ehdotus

kohdassa tarkoitetuissa tapauksissa, kun ulkomaan kansalainen on pyytänyt tietojensa tallettamista tämän pykälän 2 momentissa tarkoitettulla tavalla ja hänelle myönnetään oleskelulupa tai oleskelukortti taikka hänen oleskeluoikeutensa rekisteröidään. Tiedot tallettanut viranomaisella vastaa väestötietojärjestelmään tallettamistaan tiedoista.

Edellä 4 momentissa mainittua tehtävää hoidettaessa on noudatettava, mitä 2 luvussa säädetään ulkomaan kansalaisen rekisteröinnin edellytyksistä, henkilöllisyyden varmistamisesta ja tietojen säilyttämisestä. Tiedot tämän pykälän 4 momentin nojalla tallettanut viranomaisella huolehtii *Digi- ja väestötietoviraston* sijasta 47 §:n 2 momentissa tarkoitettua jäljennöksen antamisesta ulkomaan kansalaisen rekisteröintiin liittyvistä asiakirjoista sellaisesta ulkomaan kansalaisesta, jonka tiedot se on tallettanut väestötietojärjestelmään. Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä tehtävää hoidettaessa noudatettavista menettelytavoista.

Edellä 4 momentissa mainitut viranomaiset saavat tallettaa väestötietojärjestelmään ulkomaan kansalaisesta henkilötunnuksen antamiseksi tarvittavat tiedot sekä muut 13 ja 17 §:ssä tarkoitettut, ulkomaan kansalaisesta tarvittavat välttämättömät tiedot. Tarkemmat säännökset edellä tarkoitetuista tiedoista annetaan valtioneuvoston asetuksella.

26 §

Tietojen ilmoittaminen

Tietojen ilmoittaminen

Väestötietojärjestelmään talletettavat tiedot on ilmoitettava rekisterinpitäjälle kirjallisesti, sähköisesti, teknisen käyttöyhteyden avulla tai muulla tarkoitukseen soveltuvalla luotettavalla ja turvallisella tavalla. Väestörekisterikeskus antaa luvan tietojen ilmoittamiseen, jos tiedot ilmoitetaan muutoin kuin kirjallisesti. Luvan antamisen edellytyksenä on, että tietojen ilmoittaja on toimittanut Väestörekisterikeskukselle riittävän selvityksen tietojen suojauksesta.

Väestötietojärjestelmään talletettavat tiedot on ilmoitettava rekisterinpitäjälle kirjallisesti, *rajapinnan avulla tai muutoin sähköisesti taikka* muulla tarkoitukseen soveltuvalla luotettavalla ja turvallisella tavalla. *Digi- ja väestötietovirasto* antaa luvan tietojen ilmoittamiseen, jos tiedot ilmoitetaan *rajapinnan avulla tai muutoin sähköisesti*. *Jos ilmoittajaan ei sovelleta [tiedonhallinnan yleislain] säännöksiä*, luvan antamisen edellytyksenä on, että tietojen ilmoittaja on toimittanut *Digi- ja väestötietovirastolle* riittävän selvityksen tietojen suojauksesta.

Väestörekisterikeskus vahvistaa tässä laissa tarkoitettujen ilmoitusten kaavat.

Digi- ja väestötietovirasto vahvistaa tässä laissa tarkoitettujen ilmoitusten kaavat.

29 §

29 §

Tietojen luovuttaminen viranomaistehtävän hoitamiseen

Tietojen luovuttaminen viranomaistehtävän hoitamiseen

Väestötietojärjestelmästä luovutetaan tuomioistuin- ja hallintomenettelyyn, viranomaisen suunnittelu- ja selvitystehtävään sekä muuhun näitä vastaavaan viranomaistehtävään:

Väestötietojärjestelmästä luovutetaan tuomioistuin- ja hallintomenettelyyn, viranomaisen suunnittelu- ja selvitystehtävään sekä muuhun näitä vastaavaan viranomaistehtävään *tarpeelliset tiedot, kun käsittelyn perusteena on tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan c tai e alakohta*.

1) laissa tai sen nojalla annetussa asetuksessa säädetyt tiedot; ja

2) laissa tai sen nojalla säädetyin tai määrätyn tehtävän, toimenpiteen tai toimeksiannon hoitamisessa tarpeelliset tiedot.

Tuomioistuin- ja hallintomenettelyssä sekä muussa viranomaistehtävän hoitamisessa tarvittavat väestötietojärjestelmän henkilötiedot tulee hankkia viran puolesta, jollei rekisteröity ole asian vireille tultua viivytyksettä ilmoittanut toimittavansa itse tarpeelliset tiedot tai jollei muunlaiseen menettelyyn ole erityisiä perusteita.

Edellä 1 momentissa tarkoitettuun toimintaan väestötietojärjestelmästä luovutettuja kiinteistö-, rakennus- ja huoneistotietoja ei saa käyttää kotikunnan tai siellä olevan asuinpaikan taikka tilapäisen asuinpaikan yksilöintimerkintöjä lukuun ottamatta henkilöä koskevassa oikeudellisessa tai hallinnollisessa pää-

Voimassa oleva laki

töksenteossa, jollei henkilölle anneta päätöksenteon yhteydessä selvitystä tietojen sisällöstä ja käytöstä.

30 §

Tietojen luovuttaminen historialliseen ja tieteelliseen tutkimukseen sekä tilaston laatimiseen

Väestötietojärjestelmästä voidaan luovuttaa historialliseen ja tieteelliseen tutkimukseen, tilastojen laatimiseen sekä viranomaisen suunnittelu- ja selvitystehtäviin tutkimuksen, selvityksen tai muun vastaavan tehtävän hoitamisessa tarpeelliset tiedot siten kuin siitä säädetään henkilötietolaissa.

31 §

Tietojen luovuttaminen rahoitus- ja vakuutustoimintaan sekä muuhun vastaavaan toimintaan

Väestötietojärjestelmästä voidaan luovuttaa rahoitus- ja vakuutustoimintaan sekä muuhun näitä vastaavaan toimintaan:

- 1) laissa tai sen nojalla annetussa asetuksessa säädetty tiedot;
- 2) laissa tai sen nojalla annetussa asetuksessa tai määräyksessä säädetyn tehtävän, toimenpiteen tai toimeksiannon hoitamisessa tarpeelliset tiedot; ja
- 3) tarpeelliset tiedot sellaisen sopimuksen täytäntöönpanemiseksi, joka koskee edellä tarkoitettua toimintaa ja jossa rekisteröity on osallisena.

Väestötietojärjestelmästä voidaan lisäksi luovuttaa luottotietolaissa (527/2007) tarkoitettua luottotietotoimintaa ja saatavien perinnästä annetussa laissa (513/1999) tarkoitettua perintätoimintaa varten tarpeelliset tiedot toiminnan kohteena olevan henkilön etu- ja sukunimestä, henkilötunnuksesta tai syntymäajasta, osoite- ja muista yhteystiedoista, syntymäkotikunnasta ja syntymäpaikasta, holhoustoimen edunvalvonnasta ja sen sisällöstä sekä kuolinajasta tai kuolleeksi julistamisajasta.

Ehdotus

30 §

Tietojen luovuttaminen historialliseen ja tieteelliseen tutkimukseen sekä tilaston laatimiseen

Väestötietojärjestelmästä voidaan luovuttaa historialliseen ja tieteelliseen tutkimukseen sekä tilastojen laatimiseen tarpeelliset tiedot.

31 §

Tietojen luovuttaminen muuhun lakisääteeseen käsittelyyn

Väestötietojärjestelmästä voidaan luovuttaa tarpeelliset tiedot muuhun kuin 29 §:ssä tarkoitettuun käsittelyyn, jonka perusteena on tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan c alakohta.

Edellä 1 momentissa tarkoitettuun toimintaan väestötietojärjestelmästä luovutettuja kiinteistö-, rakennus- ja huoneistotietoja ei saa käyttää kotikunnan tai siellä olevan asuinpaikan taikka tilapäisen asuinpaikan yksilöintimerkintöjä lukuun ottamatta henkilöä koskevassa oikeudellisessa päätöksenteossa, jolle henkilölle anneta päätöksenteon yhteydessä selvitystä tietojen sisällöstä ja käytöstä.

32 §

Tietojen luovuttaminen asiakkuuden hoitoon ja markkinointiin

Väestötietojärjestelmästä voidaan luovuttaa asiakas- tai markkinointirekisteriin tai vastaavaan muuhun rekisteriin talletettujen tietojen ylläpitämisessä, tarkistamisessa ja korjaamisessa tarpeellisia tietoja rekisteröidyn etu- ja sukunimestä, syntymävuodesta, sukupuolesta, äidinkielestä, osoitteesta ja muista yhteystiedoista sekä valtioneuvoston asetuksella tarkemmin säädettyjä henkilöön liittyviä kiinteistö-, rakennus- ja huoneistotietoja sekä aluejakoa koskevia tietoja.

Väestötietojärjestelmästä voidaan luovuttaa henkilön nimi- sekä osoite- ja muita yhteystietoja suoramainontaa ja muuta suoramarkkinointia, mielipide- ja markkinatutkimuksen tekemistä tai muuta näihin rinnastettavaa toimintaa varten. Luovutettaessa tietoja näitä tarkoituksia varten voidaan tietojen käsittelyn perusteena käyttää henkilön nimeä, vähintään kuuden viikon ikää, sukupuolta, äidin- tai asiointikieltä, ammattia tai ammattiluokkatietoa, osoite- ja muita yhteystietoja, yhtä henkilöön liitettävää muuta kuin 38—42 §:ssä tarkoitettua tunnistetietoa sekä valtioneuvoston asetuksella tarkemmin säädettyjä henkilöön liittyviä kiinteistö-, rakennus- ja huoneistotietoja sekä aluejakoa koskevia tietoja.

34 §

Tietojen muu luovuttaminen

32 §

Tietojen luovuttaminen asiakkuuden hoitoon ja markkinointiin

Väestötietojärjestelmästä voidaan luovuttaa asiakas- tai markkinointirekisteriin tai vastaavaan muuhun rekisteriin talletettujen tietojen ylläpitämisessä, tarkistamisessa ja korjaamisessa tarpeellisia tietoja rekisteröidyn etu- ja sukunimestä, syntymävuodesta, sukupuolesta, äidinkielestä, osoitteesta ja muista yhteystiedoista sekä valtioneuvoston asetuksella tarkemmin säädettyjä henkilöön liittyviä kiinteistö-, rakennus- ja huoneistotietoja sekä aluejakoa koskevia tietoja.

Väestötietojärjestelmästä voidaan luovuttaa henkilön nimi- sekä osoite- ja muita yhteystietoja suoramainontaa ja muuta suoramarkkinointia, mielipide- ja markkinatutkimuksen tekemistä tai muuta näihin rinnastettavaa toimintaa varten.

Luovutettaessa tietoja 2 momentin nojalla voidaan tietojen käsittelyn perusteena käyttää henkilön nimeä, vähintään kuuden viikon ikää, sukupuolta, äidin- tai asiointikieltä, ammattia tai ammattiluokkatietoa, osoite- ja muita yhteystietoja, yhtä henkilöön liitettävää muuta kuin 38—42 §:ssä tarkoitettua tunnistetietoa sekä valtioneuvoston asetuksella tarkemmin säädettyjä henkilöön liittyviä kiinteistö-, rakennus- ja huoneistotietoja sekä aluejakoa koskevia tietoja.

34 §

Tietojen muu luovuttaminen

Voimassa oleva laki

Sen estämättä, mitä 28, 50 ja 51 §:ssä säädetään väestötietojärjestelmän tietojen käsittelystä, voi Väestörekisterikeskus tuottaa ja antaa julkiseen käyttöön sellaisia väestötietojärjestelmään talletetuista rakennushanke- ja rakennustiedoista muodostettuja tiedostoja, joista on poistettu henkilöä koskevat tunnistetiedot ja jotka on käsitelty siten, ettei yksittäistä henkilöä voida niistä tunnistaa eikä hänen elinolosuhteitaan selvittää. *Väestörekisterikeskuksella ei ole julkiseen käyttöön tarkoitettujen tiedostojen käytöstä 52 §:n mukaista tietojensaanti- tai tarkastusoikeutta eikä niistä pidetä 53 §:ssä tarkoitettua käyttäjärekisteriä eikä 56 §:ssä tarkoitettua lokirekisteriä.*

Muuten väestötietojärjestelmän tietoja voidaan luovuttaa vain, jos hakijalla on oikeus käsitellä luovutettavia tietoja henkilötietolain tai muun lain perusteella.

35 §

Yleinen kiello-oikeus

Sen lisäksi, mitä henkilötietolain 30 §:ssä säädetään, henkilöllä on oikeus kieltää omansa, samassa taloudessa asuvan puolisonsa ja huollossaan olevan lapsensa osoitteen ja muun yhteystiedon luovuttaminen tämän lain 32 §:ssä ja 34 §:n 1 momentissa säädettyihin käyttötarkoituksiin. Kielto ei kuitenkaan koske sellaisia tapauksia, joissa tiedot luovutetaan tämän lain 32 §:n 1 momentin perusteella toimintaan, jossa tietoa käytetään henkilön, yrityksen tai yhteisön oikeuksien tai velvollisuuksien toteuttamiseksi.

Kieltoa koskeva ilmoitus tulee toimittaa Väestörekisterikeskukselle tai maistraatille kirjallisesti tai muulla tarkoitukseen soveltuvalla ja luotettavalla tavalla.

36 §

Turvakielto ja tiedonantovelvollisuus

Jos henkilöllä on perusteltu ja ilmeinen syy epäillä itsensä tai perheensä terveyden tai turvallisuuden tulevan uhatuksi, väestötietojärjestelmään voidaan hakemuksesta tallettaa

Ehdotus

Digi- ja väestötietovirasto voi tuottaa ja antaa julkiseen käyttöön sellaisia väestötietojärjestelmään talletetuista rakennushanke- ja rakennustiedoista muodostettuja tiedostoja, joista on poistettu henkilöä koskevat tunnistetiedot ja jotka on käsitelty siten, ettei yksittäistä henkilöä voida niistä tunnistaa eikä hänen elinolosuhteitaan selvittää.

Muuten väestötietojärjestelmän tietoja voidaan luovuttaa, jos hakijalla on oikeus käsitellä luovutettavia tietoja henkilötietolain tai muun lain perusteella.

35 §

Yleinen kiello-oikeus

Sen lisäksi, mitä henkilötietolain 30 §:ssä säädetään, henkilöllä on oikeus kieltää omansa, samassa taloudessa asuvan puolisonsa ja huollossaan olevan lapsensa osoitteen ja muun yhteystiedon luovuttaminen tämän lain 32 §:ssä ja 34 §:n 1 momentissa säädettyihin käyttötarkoituksiin. Kielto ei kuitenkaan koske sellaisia tapauksia, joissa tiedot luovutetaan tämän lain 32 §:n 1 momentin perusteella toimintaan, jossa tietoa käytetään henkilön, yrityksen tai yhteisön oikeuksien tai velvollisuuksien toteuttamiseksi.

Kieltoa koskeva ilmoitus tulee toimittaa *Digi- ja väestötietovirastolle* kirjallisesti tai muulla tarkoitukseen soveltuvalla ja luotettavalla tavalla.

36 §

Turvakielto ja tiedonantovelvollisuus

Jos henkilöllä on perusteltu ja ilmeinen syy epäillä itsensä tai perheensä terveyden tai turvallisuuden tulevan uhatuksi, väestötietojärjestelmään voidaan hakemuksesta tallettaa

Voimassa oleva laki

turvakielto. Sen henkilön, jota asia koskee, tai hänen laillisen edustajansa tulee hakea turvakieltoa maistraatilta kirjallisesti tai muulla todistettavalla tavalla. Kun henkilö hakee turvakieltoa, maistraatin on varattava hänelle mahdollisuus ilmoittaa väestötietojärjestelmään tallettavaksi sellainen yhteysosoite, joka voidaan luovuttaa myös muille kuin 3 momentissa tarkoitetuille viranomaisille.

Turvakielto voi ensimmäisen kerran olla voimassa enintään viisi vuotta ja sen voimassaoloa voidaan tämän jälkeen hakemuksesta jatkaa kahdeksi vuodeksi kerrallaan. Erityisestä syystä turvakielto voi olla voimassa toistaiseksi. Maistraatin on selvitettävä hakijalle turvakiellon välittömät vaikutukset.

---

37 §

Turvakiellon kohteena olevien tietojen käsittely

Kun rekisterihallinnon viranomainen luovuttaa toiselle viranomaiselle turvakiellon kohteena olevia tietoja, sen on samalla ilmoitettava viranomaiselle myös turvakiellosta, jollei kysymys ole tiedon luovuttamisesta postilähetystä tai muuta vastaavaa kertakäyttöä varten.

Maistraatin on ennen yksittäisten turvakiellon kohteena olevien tietojen luovuttamista tämän lain tai henkilötietolain 26 §:n nojalla muulle kuin viranomaiselle selvitettävä turvakiellon peruste tai kuultava turvakiellon kohdetta tai hänen huoltajaansa. Päätös yksittäisten turvakiellon alaisten tietojen luovuttamisesta muulle kuin viranomaiselle on tehtävä kirjallisesti. Päätös voidaan panna täytäntöön muutoksenhausta huolimatta, jos turvakiellon kohde tai hänen huoltajansa ei ole vastustanut tietojen luovuttamista.

38 §

Ehdotus

turvakielto. Sen henkilön, jota asia koskee, tai hänen laillisen edustajansa tulee hakea turvakieltoa *Digi- ja väestötietovirastolta* kirjallisesti tai muulla todistettavalla tavalla. Kun henkilö hakee turvakieltoa, *Digi- ja väestötietoviraston* on varattava hänelle mahdollisuus ilmoittaa väestötietojärjestelmään tallettavaksi sellainen yhteysosoite, joka voidaan luovuttaa myös muille kuin 3 momentissa tarkoitetuille viranomaisille.

Turvakielto voi ensimmäisen kerran olla voimassa enintään viisi vuotta ja sen voimassaoloa voidaan tämän jälkeen hakemuksesta jatkaa kahdeksi vuodeksi kerrallaan. Erityisestä syystä turvakielto voi olla voimassa toistaiseksi. *Digi- ja väestötietoviraston* on selvitettävä hakijalle turvakiellon välittömät vaikutukset.

---

37 §

Turvakiellon kohteena olevien tietojen käsittely

Kun *Digi- ja väestötietovirasto* luovuttaa toiselle viranomaiselle turvakiellon kohteena olevia tietoja, sen on samalla ilmoitettava viranomaiselle myös turvakiellosta, jollei kysymys ole tiedon luovuttamisesta postilähetystä tai muuta vastaavaa kertakäyttöä varten.

Digi- ja väestötietoviraston on ennen yksittäisten turvakiellon kohteena olevien tietojen luovuttamista tämän lain tai henkilötietolain 26 §:n nojalla muulle kuin viranomaiselle selvitettävä turvakiellon peruste tai kuultava turvakiellon kohdetta tai hänen huoltajaansa. Päätös yksittäisten turvakiellon alaisten tietojen luovuttamisesta muulle kuin viranomaiselle on tehtävä kirjallisesti. Päätös voidaan panna täytäntöön muutoksenhausta huolimatta, jos turvakiellon kohde tai hänen huoltajansa ei ole vastustanut tietojen luovuttamista.

38 §

Voimassa oleva laki

Adoptiota koskevan tiedon luovuttamisen rajoitukset

Väestötietojärjestelmään talletettuja tietoja adoptiosta ja siitä, kuka on adoptiolapsen aikaisempi vanhempi, voidaan luovuttaa vain:

4) virallisen tilaston laatimista varten;

39 §

Lapsen huostaanottoa koskevan tiedon luovuttamisen rajoitukset

Väestötietojärjestelmään talletettuja tietoja lapsen huostaanotosta voidaan luovuttaa vain:

2) virallisen tilaston laatimista varten; sekä

41 §

Laitosasumista koskevan tiedon luovuttamisen rajoitukset

Väestötietojärjestelmään talletettuja tietoja henkilön asumisesta tai oleskelusta hoito-, huolto- tai rangaistuslaitoksessa voidaan luovuttaa vain:

2) virallisen tilaston laatimista varten; sekä

42 §

Uskonnollisen yhdyskunnan jäsenyyttä koskevan tiedon luovuttamisen rajoitukset

Väestötietojärjestelmään talletettuja tietoja henkilön jäsenyydestä uskonnollisessa yhdyskunnassa voidaan luovuttaa vain:

4) virallisen tilaston laatimista varten;

Ehdotus

Adoptiota koskevan tiedon luovuttamisen rajoitukset

Väestötietojärjestelmään talletettuja tietoja adoptiosta ja siitä, kuka on adoptiolapsen aikaisempi vanhempi, voidaan luovuttaa vain:

4) *tilastolain (280/2004) mukaisen* tilaston laatimista varten;

39 §

Lapsen huostaanottoa koskevan tiedon luovuttamisen rajoitukset

Väestötietojärjestelmään talletettuja tietoja lapsen huostaanotosta voidaan luovuttaa vain:

2) *tilastolain mukaisen* tilaston laatimista varten; sekä

41 §

Laitosasumista koskevan tiedon luovuttamisen rajoitukset

Väestötietojärjestelmään talletettuja tietoja henkilön asumisesta tai oleskelusta hoito-, huolto- tai rangaistuslaitoksessa voidaan luovuttaa vain:

2) *tilastolain mukaisen* tilaston laatimista varten; sekä

42 §

Uskonnollisen yhdyskunnan jäsenyyttä koskevan tiedon luovuttamisen rajoitukset

Väestötietojärjestelmään talletettuja tietoja henkilön jäsenyydestä uskonnollisessa yhdyskunnassa voidaan luovuttaa vain:

4) *tilastolain mukaisen* tilaston laatimista varten;

43 §

43 §

*Tunnuksen luovuttaminen**Tunnuksen luovuttaminen*

Väestötietojärjestelmään talletettu sähköinen asiointitunnus voidaan luovuttaa vain, jos:

1) tunnusta käytetään kansalaisvarmenteen tai muun Väestörekisterikeskuksen luonnolliselle henkilölle myöntämän varmenteen käyttöön perustuvan palvelun tai suoritteen tuottamisen yhteydessä varmenteen haltijan yksilöivänä tunnistetietona; tai

Väestötietojärjestelmään talletettu sähköinen asiointitunnus voidaan luovuttaa vain, jos:

1) tunnusta käytetään kansalaisvarmenteen tai muun *Digi- ja väestötietoviraston* luonnolliselle henkilölle myöntämän varmenteen käyttöön perustuvan palvelun tai suoritteen tuottamisen yhteydessä varmenteen haltijan yksilöivänä tunnistetietona; tai

44 §

44 §

*Selvitys tietojen käytöstä ja suojauksesta**Selvitys tietojen käytöstä ja suojauksesta*

Ennen tietojen luovuttamista rekisterihallinnon viranomainen voi tarvittaessa vaatia käyttäjältä selvityksen siitä, kuinka luovutettujen tietojen käyttö ja suojaus on tarkoitus järjestää. Tällainen selvitys on vaadittava, jos:

1) tiedot luovutetaan teknisen käyttöyhteyden avulla tai luovuttaminen koskee laajaa tietojoukkoa ja kysymys on 36—43 §:ssä säädettyjen tietojen luovuttamisesta; tai

2) tietojen käytön voidaan muusta perustelusta syystä olettaa loukkaavan henkilön yksityiselämän tai henkilötietojen suojaa, hänen etujaan tai oikeuksiaan taikka vaarantavan valtion turvallisuutta.

Ennen tietojen luovuttamista *Digi- ja väestötietovirasto* voi tarvittaessa vaatia käyttäjältä selvityksen siitä, kuinka luovutettujen tietojen käyttö ja suojaus on tarkoitus järjestää. *Selvitys on annettava kirjallisesti ja siinä on ilmoitettava, kuinka luovutettavien tietojen hallinnollinen ja fyysinen turvallisuus sekä henkilöstö-, tietoliikenne-, ohjelmisto-, tietoaineisto-, käyttö- ja laitteistoturvallisuus on tarkoitus varmistaa.*

Edellä 1 momentissa tarkoitettu selvitys on vaadittava, jos:

1) tiedot luovutetaan *rajapinnan avulla tai kysely-yhteyksin taikka* luovuttaminen koskee laajaa tietojoukkoa ja kysymys on 36—43 §:ssä säädettyjen tietojen luovuttamisesta; tai

2) tietojen käytön voidaan muusta perustelusta syystä olettaa loukkaavan henkilön yksityiselämän tai henkilötietojen suojaa, hänen etujaan tai oikeuksiaan taikka vaarantavan valtion turvallisuutta.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu selvitys on annettava kirjallisesti ja siinä on ilmoitettava, kuinka luovutettavien tietojen hallinnollinen ja fyysinen turvallisuus sekä henkilöstö-, tietoliikenne-, ohjelmisto-, tietoaineisto-, käyttö- ja laitteistoturvallisuus on tarkoitus varmistaa.

Edellä 1 momentissa tarkoitettua selvitystä ei vaadita, jos käyttäjän tietojen käsittelyyn sovelletaan [tiedonhallinnan yleislakia].

46 §

46 §

*Tietojen luovuttamisen tavat ja keinot**Tietojen luovuttamisen tavat ja keinot*

Väestötietojärjestelmän tietoja voidaan luovuttaa teknisen käyttöyhteyden avulla, muussa teknisesti tai sähköisesti käsiteltävässä muodossa, kirjallisesti tai muulla tarkoitukseen soveltuvalla turvallisella ja luotettavalla tavalla. Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä väestötietojärjestelmästä, siihen kuuluvista asiakirjoista ja muista vastaavista tietoaaineistoista annettavista todistuksista ja otteista sekä niihin sisältyvistä tiedoista.

Rekisterihallinnon viranomainen voi tässä laissa säädetyin edellytyksin antaa henkilölle oikeuden tutkia valvonnassaan väestötietojärjestelmään kuuluvia asiakirjoja ja muita vastaavia tietoaaineistoja, joita ei ole otettu digitaalisessa muodossa automaattisen tietojenkäsittelyn avulla pidettävään tietojärjestelmään.

Väestötietojärjestelmästä annettava asiakirja voidaan allekirjoittaa koneellisesti.

47 §

Tietojen luovuttamisesta päättävä viranomainen

Väestörekisterikeskus päättää väestötietojärjestelmän tietojen luovuttamisesta, jos luovuttaminen tapahtuu teknisen käyttöyhteyden välityksellä tai kysymys on muiden kuin yksittäisten tietojen luovuttamisesta ulkomaille.

Maistraatti päättää todistuksen, otteen tai jäljennöksen antamisesta väestötietojärjestelmän tiedoista tai niihin liittyvistä asiakirjoista ja muista vastaavista tietoaaineistoista sekä muusta kuin 1 momentissa tarkoitettusta väestötietojärjestelmän tietojen luovuttamisesta.

Edellä 1 ja 2 momentista poiketen voidaan valtioneuvoston asetuksella säätää näissä säännöksissä tarkoitettun toimivallan siirtämisestä tai uudelleen järjestämisestä rekisterihallinnon viranomaisten välillä, jos toimenpiteellä voidaan parantaa palvelujen saataavuutta, toiminnan tehokkuutta tai aikaansaada alueellisesti tasapainoinen työnjako re-

Väestötietojärjestelmän tietojen luovuttamiseen sovelletaan [tiedonhallinnan yleislain] säännöksiä luovuttamisen tavoista ja keinoista. Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä väestötietojärjestelmästä, siihen kuuluvista asiakirjoista ja muista vastaavista tietoaaineistoista annettavista todistuksista ja otteista sekä niihin sisältyvistä tiedoista.

Väestötietojärjestelmästä annettava asiakirja voidaan allekirjoittaa koneellisesti.

47 §

Tietojen luovuttamisesta vastaava viranomainen

*Digi- ja väestötietovirasto vastaa väestötietojärjestelmän tietojen luovuttamisesta sekä sellaisten yleisesti tarpeellisten tietopalveluiden tuottamisesta, mukaan lukien tilastomuu-
toisista palveluista, jotka mahdollistavat väestötietojärjestelmän tietojen hyödyntämisen tämän lain mukaisesti.*

Ahvenanmaan valtionvirasto vastaa Ahvenanmaan maakunnassa todistuksen, otteen tai jäljennöksen antamisesta väestötietojärjestelmän tiedoista tai niihin liittyvistä asiakirjoista sekä muusta väestötietojärjestelmän tietojen luovuttamisesta, joka ei tapahdu rajapinnan avulla.

kisterihallinnossa. Ennen asetuksen antamista asiasta on kuultava Väestörekisterikeskusta ja niitä maistraatteja, joita asia koskee.

49 §

Muu luovutustoimivalta

Väestörekisterikeskus voi, jos se on palvelujen saatavuuden, toiminnan tehokkuuden tai muun vastaavan erityisen syyn vuoksi tarpeellista, tehdä sopimuksen:

1) viranomaisen kanssa väestötietojärjestelmään talletettujen yksittäisten tietojen luovuttamisesta henkilön oikeuksien ja velvollisuuksien toteuttamiseksi; ja

2) muun rekisterihallinnon ulkopuolisen organisaation kanssa väestötietojärjestelmään talletettujen yksittäisten ja yksilöityjä henkilöitä koskevien nimi-, osoite- ja yhteystietojen sekä elossa oloa koskevien tietojen luovuttamisesta.

Väestörekisterikeskus voi tehdä 1 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa sopimuksen tietojen luovuttamisesta vain, jos tietojen luovuttaja on toimittanut Väestörekisterikeskukselle 44 §:ssä tarkoitetun selvityksen. Tietoja 1 momentin 2 kohdan perusteella luovuttavaan henkilöön sovelletaan tässä tehtävässä rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä. Tietojen luovuttamisessa on noudatettava soveltuvin osin 4 luvun säännöksiä.

50 §

Tietojen luovuttamista koskeva menettely

Jos kysymys on yksittäistä henkilöä koskevan nimi- ja yhteystiedon kirjallisesta luovuttamisesta taikka todistuksen, otteen tai jäljennöksen antamisesta, on luovutuksesta tehtävä kirjallinen päätös vain tarvittaessa. *Maistraatin on kuitenkin huolehdittava, että* luovutettujen tietojen kohdetta, käyttötarkoitusta ja luovutusajankohtaa sekä luovutettujen tietojen tilaajaa tai käyttäjää koskevat tiedot kirjataan tarkoituksenmukaisella tavalla.

52 §

49 §

Muu luovutustoimivalta

Digi- ja väestötietovirasto voi, jos se on palvelujen saatavuuden, toiminnan tehokkuuden tai muun vastaavan erityisen syyn vuoksi tarpeellista, tehdä sopimuksen:

1) viranomaisen kanssa väestötietojärjestelmään talletettujen yksittäisten tietojen luovuttamisesta henkilön oikeuksien ja velvollisuuksien toteuttamiseksi; ja

2) muun *organisaation* kanssa väestötietojärjestelmään talletettujen yksittäisten ja yksilöityjä henkilöitä koskevien nimi-, osoite- ja yhteystietojen sekä elossa oloa koskevien tietojen luovuttamisesta.

Digi- ja väestötietovirasto voi tehdä 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetuissa tapauksissa sopimuksen tietojen luovuttamisesta vain, jos tietojen luovuttaja on toimittanut sille 44 §:ssä tarkoitetun selvityksen. Tietoja luovuttavaan henkilöön sovelletaan tässä tehtävässä rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä. Tietojen luovuttamisessa on noudatettava soveltuvin osin 4 luvun säännöksiä.

50 §

Tietojen luovuttamista koskeva menettely

Jos kysymys on yksittäistä henkilöä koskevan nimi- ja yhteystiedon kirjallisesta luovuttamisesta taikka todistuksen, otteen tai jäljennöksen antamisesta, on luovutuksesta tehtävä päätös vain tarvittaessa. Luovutettujen tietojen kohdetta, käyttötarkoitusta ja luovutusajankohtaa sekä luovutettujen tietojen tilaajaa tai käyttäjää koskevat tiedot on kuitenkin kirjattava tarkoituksenmukaisella tavalla.

52 §

Väestörekisterikeskuksen tiedonsaanti- ja tarkastusoikeus

Digi- ja väestötietoviraston tiedonsaanti- ja tarkastusoikeus

Väestörekisterikeskuksella on oikeus salassapitosäännösten estämättä saada väestötietojärjestelmästä luovutettujen tietojen käyttäjältä tietojen käytön ja suojauksen seurantaa ja valvontaa varten välttämättömiä tietoja.

Väestörekisterikeskuksen määräämällä tarkastajalla on lisäksi oikeus väestötietojärjestelmän tietojen käytön ja suojauksen valvomiseksi toimittaa tarkastus. Tarkastajalla on oikeus tutkia salassapitosäännösten estämättä väestötietojärjestelmästä luovutettujen tietojen käsittelyssä käytetyt laitteet ja ohjelmistot sekä päästä tässä yhteydessä muihin kuin kotirauhan piiriin kuuluviin tiedon käyttäjän hallinnassa oleviin tiloihin. Tarkastus on toteutettava niin, että siitä ei aiheudu tarkastuksen kohteelle tarpeettomasti haittaa eikä kustannuksia. Tarkastajana voi toimia vain virkamies.

Tiedonsaanti- ja tarkastusoikeuden toteuttamisen tehosteeksi Väestörekisterikeskus voi asettaa uhkasakon siten kuin siitä uhkasakollaisissa (1113/1990) säädetään.

53 §

Käyttäjärekisteri

Väestörekisterikeskuksen on pidettävä teknisen käyttöyhteyden avulla tapahtuvasta väestötietojärjestelmän tietojen käsittelystä käyttäjärekisteriä. Käyttäjärekisteriin voidaan tallettaa seuraavat tiedot:

- 1) käyttäjän täydellinen nimi ja henkilötunnus, henkilönnumero tai syntymäaika;
- 2) käyttöoikeuden yksilöintiä koskevat tiedot;
- 3) käyttöoikeuden sisältöä ja laajuutta koskevat tiedot;
- 4) väestötietojärjestelmän tietojen väärinkäytön seuraamuksena käyttäjälle asetettu käyttöoikeuden rajoitus tai käyttökielto;
- 5) käyttäjän edustamaa organisaatiota koskevat tiedot; sekä
- 6) käyttöoikeuspäätöstä tai -ratkaisua koskevat tiedot.

Digi- ja väestötietovirastolla on oikeus salassapitosäännösten estämättä saada väestötietojärjestelmästä luovutettujen tietojen käyttäjältä tietojen käytön ja suojauksen seurantaa ja valvontaa varten välttämättömiä tietoja.

Digi- ja väestötietoviraston määräämällä tarkastajalla on lisäksi oikeus väestötietojärjestelmän tietojen käytön ja suojauksen valvomiseksi toimittaa tarkastus. Tarkastajalla on oikeus tutkia salassapitosäännösten estämättä väestötietojärjestelmästä luovutettujen tietojen käsittelyssä käytetyt laitteet ja ohjelmistot sekä päästä tässä yhteydessä muihin kuin kotirauhan piiriin kuuluviin tiedon käyttäjän hallinnassa oleviin tiloihin. Tarkastus on toteutettava niin, että siitä ei aiheudu tarkastuksen kohteelle tarpeettomasti haittaa eikä kustannuksia. Tarkastajana voi toimia vain virkamies.

Tiedonsaanti- ja tarkastusoikeuden toteuttamisen tehosteeksi *Digi- ja väestötietovirasto* voi asettaa uhkasakon siten kuin siitä uhkasakollaisissa (1113/1990) säädetään.

53 §

Käyttäjärekisteri

Digi- ja väestötietoviraston on pidettävä *rajapinnan tai kysely-yhteyksien avulla* tapahtuvasta väestötietojärjestelmän tietojen käsittelystä käyttäjärekisteriä. Käyttäjärekisteriin voidaan tallettaa seuraavat tiedot:

- 1) käyttäjän täydellinen nimi ja henkilötunnus, henkilönnumero tai syntymäaika;
- 2) käyttöoikeuden yksilöintiä koskevat tiedot;
- 3) käyttöoikeuden sisältöä ja laajuutta koskevat tiedot;
- 4) väestötietojärjestelmän tietojen väärinkäytön seuraamuksena käyttäjälle asetettu käyttöoikeuden rajoitus tai käyttökielto;
- 5) käyttäjän edustamaa organisaatiota koskevat tiedot; sekä
- 6) käyttöoikeuspäätöstä tai -ratkaisua koskevat tiedot.

Voimassa oleva laki

Edellä 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettu tieto voidaan tallettaa rekisteriin vain, jos väärinkäytön seuraamus mainitaan käyttöoikeuspäätöksessä tai -ratkaisussa ja käyttäjä tietää seuraamuksesta.

Väestörekisterikeskuksen on säilytettävä käyttäjärekisteriin talletetut tiedot vähintään kaksi vuotta käyttöoikeuden päättymisestä. Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä käyttäjärekisterin tietosisällöstä.

54 §

Käyttäjärekisterin tietojen käyttö

Väestörekisterikeskus saa käyttää käyttäjärekisteriin talletettuja tietoja:

1) väestötietojärjestelmän tietojen käsittelyn hallintaa, seurantaa, valvontaa ja suojausta varten;

2) väestötietojärjestelmän tietojen käytön määrän ja laajuuden sekä kustannusten seurannan ja jaon selvittämistä varten;

3) väestötietojärjestelmän tietojen käyttöä koskevan laskutuksen hoitamista varten; sekä

4) väestötietojärjestelmän toimivuuden varmistamista ja parantamista sekä tietojen käyttöä koskevien ongelmien selvittämistä varten.

Tämän lain 53 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettuja käyttöoikeuden rajoitusta tai käyttökieltoa koskevia tietoja Väestörekisterikeskus saa käyttää vain tietojen käsittelyn hallintaa, seurantaa, valvontaa ja suojausta varten.

55 §

Käyttäjärekisterin tietojen luovuttaminen

Väestörekisterikeskus voi noudattaen soveltuvin osin 4 luvun säännöksiä luovuttaa käyttäjärekisteriin talletettuja tietoja:

1) poliisi-, esitutkinta- ja syyttäjäviranomaiselle sekä tuomioistuimelle rikoksen ehkäisemistä ja selvittämistä varten;

2) tietosuojavaltuutetulle ja -lautakunnalle tietosuojan valvonnan toteuttamista varten;

Ehdotus

Edellä 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettu tieto voidaan tallettaa rekisteriin vain, jos väärinkäytön seuraamus mainitaan käyttöoikeuspäätöksessä tai -ratkaisussa ja käyttäjä tietää seuraamuksesta.

Digi- ja väestötietoviraston on säilytettävä käyttäjärekisteriin talletetut tiedot vähintään kaksi vuotta käyttöoikeuden päättymisestä. Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä käyttäjärekisterin tietosisällöstä.

54 §

Käyttäjärekisterin tietojen käyttö

Digi- ja väestötietovirasto saa käyttää käyttäjärekisteriin talletettuja tietoja:

1) väestötietojärjestelmän tietojen käsittelyn hallintaa, seurantaa, valvontaa ja suojausta varten;

2) väestötietojärjestelmän tietojen käytön määrän ja laajuuden sekä kustannusten seurannan ja jaon selvittämistä varten;

3) väestötietojärjestelmän tietojen käyttöä koskevan laskutuksen hoitamista varten; sekä

4) väestötietojärjestelmän toimivuuden varmistamista ja parantamista sekä tietojen käyttöä koskevien ongelmien selvittämistä varten.

Tämän lain 53 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettuja käyttöoikeuden rajoitusta tai käyttökieltoa koskevia tietoja *Digi- ja väestötietovirasto* saa käyttää vain tietojen käsittelyn hallintaa, seurantaa, valvontaa ja suojausta varten.

55 §

Käyttäjärekisterin tietojen luovuttaminen

Digi- ja väestötietovirasto voi noudattaen soveltuvin osin 4 luvun säännöksiä luovuttaa käyttäjärekisteriin talletettuja tietoja:

1) poliisi-, esitutkinta- ja syyttäjäviranomaiselle sekä tuomioistuimelle rikoksen ehkäisemistä ja selvittämistä varten;

2) käyttöoikeuden saaneelle organisaatiolle käytön ja siitä aiheutuneiden kustannusten seurantaa ja valvontaa varten; sekä

Voimassa oleva laki

3) käyttöoikeuden saaneelle organisaatiolle käytön ja siitä aiheutuneiden kustannusten seuranta ja valvontaa varten; sekä

4) muuta yksilöityä tarkoitusta varten, jos tietojen käyttäjä ja hänen edustamansa organisaatio ovat antaneet tähän nimenomaisen suostumuksensa.

56 §

Lokirekisteri

Väestörekisterikeskuksen on pidettävä teknisen käyttöyhteyden avulla tapahtuvasta väestötietojärjestelmän tietojen käsittelystä lokirekisteriä. Lokirekisteriin voidaan tallettaa seuraavat tiedot:

- 1) sen organisaation tunnistetiedot, jonka nimissä käsittely tapahtuu;
- 2) käyttäjän tunnistetieto;
- 3) käytetyn sovelluksen, ohjelman tai niiden teknisesti itsenäisen osan nimi tai muu näitä koskeva yksilöintitieto;
- 4) tieto käsittelyn ajankohdasta; sekä
- 5) käsitellyt tai käsittelyn kohteena olleet järjestelmän tiedot tai tietoryhmät.

Väestörekisterikeskuksen on säilytettävä lokirekisteriin talletetut tiedot vähintään kaksi vuotta niiden tallettamisajankohtaa seuraavan kalenterivuoden alusta. Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä lokirekisterin tietosisällöstä.

57 §

Lokirekisterin tietojen käyttö

Väestörekisterikeskus saa käyttää lokirekisteriin talletettuja tietoja:

- 1) väestötietojärjestelmän tietojen käsittelyn seuranta ja valvontaa sekä tietoturvallisuuden ylläpitoa varten;
- 2) väestötietojärjestelmän tietojen käytön määrän ja kustannusten seurannan ja jaon selvittämistä sekä laskutuksen hoitamista varten;
- 3) väestötietojärjestelmän tietojen luotettavuuden ja ajantasaisuuden selvittämistä varten; sekä

Ehdotus

3) muuta yksilöityä tarkoitusta varten, jos tietojen käyttäjä ja hänen edustamansa organisaatio ovat antaneet tähän nimenomaisen suostumuksensa.

56 §

Lokirekisteri

Digi- ja väestötietoviraston on pidettävä *rajapinnan tai kysely-yhteyksien* avulla tapahtuvasta väestötietojärjestelmän tietojen käsittelystä lokirekisteriä. Lokirekisteriin voidaan tallettaa seuraavat tiedot:

- 1) sen organisaation tunnistetiedot, jonka nimissä käsittely tapahtuu;
- 2) käyttäjän tunnistetieto;
- 3) käytetyn sovelluksen, ohjelman tai niiden teknisesti itsenäisen osan nimi tai muu näitä koskeva yksilöintitieto;
- 4) tieto käsittelyn ajankohdasta; sekä
- 5) käsitellyt tai käsittelyn kohteena olleet järjestelmän tiedot tai tietoryhmät.

Digi- ja väestötietoviraston on säilytettävä lokirekisteriin talletetut tiedot vähintään kaksi vuotta niiden tallettamisajankohtaa seuraavan kalenterivuoden alusta. Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä lokirekisterin tietosisällöstä.

57 §

Lokirekisterin tietojen käyttö

Digi- ja väestötietovirasto saa käyttää lokirekisteriin talletettuja tietoja:

- 1) väestötietojärjestelmän tietojen käsittelyn seuranta ja valvontaa sekä tietoturvallisuuden ylläpitoa varten;
- 2) väestötietojärjestelmän tietojen käytön määrän ja kustannusten seurannan ja jaon selvittämistä sekä laskutuksen hoitamista varten;
- 3) väestötietojärjestelmän tietojen luotettavuuden ja ajantasaisuuden selvittämistä varten; sekä
- 4) väestötietojärjestelmän toimivuuden varmistamista ja parantamista sekä tietojen

Voimassa oleva laki

4) väestötietojärjestelmän toimivuuden varmistamista ja parantamista sekä tietojen käyttöä koskevien ongelmien selvittämistä varten.

58 §

Lokirekisterin tietojen luovuttaminen

Väestörekisterikeskus voi noudattaen soveltuvin osin 4 luvun säännöksiä luovuttaa lokirekisteriin talletettuja tietoja:

- 1) poliisi-, esitutkinta- ja syyttäväviranomaiselle sekä tuomioistuimelle rikoksen ehkäisemistä ja selvittämistä varten;
- 2) tietosuojavaltuutetulle ja -lautakunnalle tietosuojan valvonnan toteuttamista varten;
- 3) käyttöoikeuden saaneelle organisaatiolle käytön seurantaan ja valvontaa varten;
- 4) sille henkilölle, jonka väestötietojärjestelmään talletetut tiedot ovat olleet käsittelyn kohteina noudattaen soveltuvin osin viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 11 ja 12 §:n säännöksiä; sekä
- 5) muuta yksilöityä tarkoitusta varten, jos tietojen käsittelijä ja käsittelyn kohteena ollut henkilö ovat antaneet tähän nimenomaisen suostumuksensa.

59 §

Tapahtumatietojen käsittely

Väestörekisterikeskuksen on talletettava tapahtumatiedot käyttäjärekisterin ja lokirekisterin henkilötietojen käsittelystä (tapahtumatiedosto). Tapahtumatiedostoon talletetaan:

- 1) päätös tai ratkaisu, johon tietojen käsittely perustuu;
- 2) käsittelyn ajankohta;
- 3) tieto käsittelyn kohteesta; ja
- 4) käsittelijän tunnistetiedot.

Tapahtumatiedot on säilytettävä vähintään kaksi vuotta niiden tallettamisesta. Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä tapahtumatiedoston tietosisällöstä.

Väestörekisterikeskus saa käyttää tapahtumatietoja käyttäjärekisterin ja lokirekisterin tietojen käsittelyn sisäiseen seurantaan ja valvontaan.

Ehdotus

käyttöä koskevien ongelmien selvittämistä varten.

58 §

Lokirekisterin tietojen luovuttaminen

Digi- ja väestötietovirasto voi noudattaen soveltuvin osin 4 luvun säännöksiä luovuttaa lokirekisteriin talletettuja tietoja:

- 1) poliisi-, esitutkinta- ja syyttäväviranomaiselle sekä tuomioistuimelle rikoksen ehkäisemistä ja selvittämistä varten;
- 2) käyttöoikeuden saaneelle organisaatiolle käytön seurantaan ja valvontaa varten;
- 3) sille henkilölle, jonka väestötietojärjestelmään talletetut tiedot ovat olleet käsittelyn kohteina noudattaen soveltuvin osin viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 11 ja 12 §:n säännöksiä; sekä
- 4) muuta yksilöityä tarkoitusta varten, jos tietojen käsittelijä ja käsittelyn kohteena ollut henkilö ovat antaneet tähän nimenomaisen suostumuksensa.

59 §

Tapahtumatietojen käsittely

Digi- ja väestötietoviraston on talletettava tapahtumatiedot käyttäjärekisterin ja lokirekisterin henkilötietojen käsittelystä (tapahtumatiedosto). Tapahtumatiedostoon talletetaan:

- 1) päätös tai ratkaisu, johon tietojen käsittely perustuu;
- 2) käsittelyn ajankohta;
- 3) tieto käsittelyn kohteesta; ja
- 4) käsittelijän tunnistetiedot.

Tapahtumatiedot on säilytettävä vähintään kaksi vuotta niiden tallettamisesta. Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä tapahtumatiedoston tietosisällöstä.

Digi- ja väestötietovirasto saa käyttää tapahtumatietoja käyttäjärekisterin ja lokirekisterin tietojen käsittelyn sisäiseen seurantaan ja valvontaan. *Digi- ja väestötietovirasto* voi

Voimassa oleva laki

vontaan. Väestörekisterikeskus voi noudattaen soveltuvin osin 4 luvun säännöksiä luovuttaa tapahtumatietoja:

1) poliisi-, esitutkinta- ja syyttäviviranomaiselle sekä tuomioistuimelle rikoksen ehkäisemistä ja selvittämistä varten;

2) tietosuojavaltuutetulle ja -lautakunnalle tietosuojan valvonnan toteuttamista varten; sekä

3) muuta yksilöityä tarkoitusta varten, jos tietojen käsittelijä on antanut tähän nimenomaisen suostumuksensa.

6 luku

Väestörekisterikeskuksen varmennettu sähköinen asiointi

61 §

Varmennetun sähköisen asioinnin palvelut

Väestörekisterikeskuksen tehtävänä on tuottaa, tarjota ja hallinnoida varmennetussa sähköisessä asiointissa käytettäväksi tarkoitettu kansalaisvarmenne sekä sen käyttöön välittömästi liittyvät varmennehakemisto- ja sulkulistapalvelut.

Väestörekisterikeskus voi lisäksi tuottaa varmennetussa sähköisessä asiointissa käytettäväksi seuraavat palvelut:

1) muun varmenteen kuin kansalaisvarmenteen tarjoaminen ja hallinnointi;

2) varmennetun sähköisen asioinnin osapuolten todentaminen ja asioinnin hallinnointi;

3) sähköisten asiakirjojen ja viestien sähköinen allekirjoittaminen ja salaaminen;

4) sähköisten asiakirjojen ja viestien aitouden, luottamuksellisuuden ja eheyden säilyttäminen ja varmentaminen;

5) varmennetun sähköisen asiointitapahtuman toimijoiden aseman tai roolin varmentaminen;

6) muun varmenteen kuin kansalaisvarmenteen käyttöön liittyvien varmennehakemisto- ja sulkulistapalvelujen tarjoaminen ja hallinnointi;

7) varmennetun aikaleimapalvelun tarjoaminen ja hallinnointi; sekä

Ehdotus

noudattaen soveltuvin osin 4 luvun säännöksiä luovuttaa tapahtumatietoja:

1) poliisi-, esitutkinta- ja syyttäviviranomaiselle sekä tuomioistuimelle rikoksen ehkäisemistä ja selvittämistä varten; sekä

2) muuta yksilöityä tarkoitusta varten, jos tietojen käsittelijä on antanut tähän nimenomaisen suostumuksensa.

6 luku

Digi- ja väestötietoviraston varmennettu sähköinen asiointi

61 §

Varmennetun sähköisen asioinnin palvelut

Digi- ja väestötietoviraston tehtävänä on tuottaa, tarjota ja hallinnoida varmennetussa sähköisessä asiointissa käytettäväksi tarkoitettu kansalaisvarmenne sekä sen käyttöön välittömästi liittyvät varmennehakemisto- ja sulkulistapalvelut.

Digi- ja väestötietovirasto voi lisäksi tuottaa varmennetussa sähköisessä asiointissa käytettäväksi seuraavat palvelut:

1) muun varmenteen kuin kansalaisvarmenteen tarjoaminen ja hallinnointi;

2) varmennetun sähköisen asioinnin osapuolten todentaminen ja asioinnin hallinnointi;

3) sähköisten asiakirjojen ja viestien sähköinen allekirjoittaminen ja salaaminen;

4) sähköisten asiakirjojen ja viestien aitouden, luottamuksellisuuden ja eheyden säilyttäminen ja varmentaminen;

5) varmennetun sähköisen asiointitapahtuman toimijoiden aseman tai roolin varmentaminen;

6) muun varmenteen kuin kansalaisvarmenteen käyttöön liittyvien varmennehakemisto- ja sulkulistapalvelujen tarjoaminen ja hallinnointi;

7) varmennetun aikaleimapalvelun tarjoaminen ja hallinnointi; sekä

8) muu vastaava varmennetun sähköisen asioinnin toiminto tai palvelu.

Kansalaisvarmenteella tarkoitetaan Väestörekisterikeskuksen luonnolliselle henkilölle myöntämää varmennetta, joka sisältyy henkilökorttilaissa (663/2016) tarkoitettuun henkilökorttiin tai muuhun viranomaisen asiakirjaan tai tekniseen alustaan, ja jota käytetään henkilön todentamista, sähköisen allekirjoituksen tekemistä sekä asiakirjojen ja viestien salausta varten. Kansalaisvarmenteella tarkoitetaan myös muuhun viranomaisen asiakirjaan tai tekniseen alustaan sisältyvää Väestörekisterikeskuksen myöntämää varmennetta, jota käytetään edellä mainittuun tarkoitukseen ja joka täyttää sähköisestä tunnistamisesta ja luottamuspalveluista annetussa EU:n asetuksessa asetetut vaatimukset.

62 §

Varmennetussa sähköisessä asiointissa käytettävien varmenteiden tiedot

Kansalaisvarmenteeseen ja muuhun Väestörekisterikeskuksen luonnolliselle henkilölle myöntämään varmenteeseen sisältyvistä tiedoista säädetään vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä luottamuspalveluista annetussa laissa sekä sähköisestä tunnistamisesta ja luottamuspalveluista annetussa EU:n asetuksessa. Kansalaisvarmenteessa on varmenteen haltijan yksilöivänä tunnistetietona sähköinen asiointitunnus. Muussa Väestörekisterikeskuksen luonnolliselle henkilölle myöntämässä varmenteessa on varmenteen haltijan yksilöivänä tunnistetietona sähköinen asiointitunnus tai muu sellainen henkilön yksilöivä tunniste, joka ei sisällä henkilöön liittyviä tietoja. Kansalaisvarmenteeseen ja muuhun Väestörekisterikeskuksen luonnolliselle henkilölle myöntämään varmenteeseen voi sisältyä myös muita varmenteen käytössä tarvittavia välttämättömiä teknisiä tietoja. Väestörekisterikeskus päättää näistä tiedoista.

63 §

8) muu vastaava varmennetun sähköisen asioinnin toiminto tai palvelu.

Kansalaisvarmenteella tarkoitetaan *Digi- ja väestötietoviraston* luonnolliselle henkilölle myöntämää varmennetta, joka sisältyy henkilökorttilaissa (663/2016) tarkoitettuun henkilökorttiin tai muuhun viranomaisen asiakirjaan tai tekniseen alustaan, ja jota käytetään henkilön todentamista, sähköisen allekirjoituksen tekemistä sekä asiakirjojen ja viestien salausta varten. Kansalaisvarmenteella tarkoitetaan myös muuhun viranomaisen asiakirjaan tai tekniseen alustaan sisältyvää *Digi- ja väestötietoviraston* myöntämää varmennetta, jota käytetään edellä mainittuun tarkoitukseen ja joka täyttää sähköisestä tunnistamisesta ja luottamuspalveluista annetussa EU:n asetuksessa asetetut vaatimukset.

62 §

Varmennetussa sähköisessä asiointissa käytettävien varmenteiden tiedot

Kansalaisvarmenteeseen ja muuhun *Digi- ja väestötietoviraston* luonnolliselle henkilölle myöntämään varmenteeseen sisältyvistä tiedoista säädetään vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä luottamuspalveluista annetussa laissa sekä sähköisestä tunnistamisesta ja luottamuspalveluista annetussa EU:n asetuksessa. Kansalaisvarmenteessa on varmenteen haltijan yksilöivänä tunnistetietona sähköinen asiointitunnus. Muussa *Digi- ja väestötietoviraston* luonnolliselle henkilölle myöntämässä varmenteessa on varmenteen haltijan yksilöivänä tunnistetietona sähköinen asiointitunnus tai muu sellainen henkilön yksilöivä tunniste, joka ei sisällä henkilöön liittyviä tietoja. Kansalaisvarmenteeseen ja muuhun *Digi- ja väestötietoviraston* luonnolliselle henkilölle myöntämään varmenteeseen voi sisältyä myös muita varmenteen käytössä tarvittavia välttämättömiä teknisiä tietoja. *Digi- ja väestötietovirasto* päättää näistä tiedoista.

63 §

Voimassa oleva laki

Tekninen tunnistetieto ja sähköinen asiointitunnus sekä niiden antaminen

Kun henkilön tiedot talletetaan ensimmäisen kerran väestötietojärjestelmään, hänelle on annettava sähköisen asiointitunnuksen antamisessa tarvittava yksilöllinen tekninen tunnistetieto. Tekninen tunnistetieto annetaan automaattisesti väestötietojärjestelmästä ja sen antamisesta ja tallettamisesta väestötietojärjestelmään vastaa Väestörekisterikeskus.

Väestörekisterikeskus muuttaa teknisen tunnistetiedon yksilölliseksi sähköiseksi asiointitunnukseksi, kun:

1) henkilölle myönnetään ensimmäisen kerran kansalaisvarmenne tai muu Väestörekisterikeskuksen luonnolliselle henkilölle myöntämä varmenne; tai

2) henkilöllä, jonka tiedot on talletettu väestötietojärjestelmään, ei ole sähköistä asiointitunnusta ja Väestörekisterikeskus saa 43 §:n 2 momentin 2 kohdassa tarkoitetulta varmentajalta pyynnön muuttaa tämän henkilön tekninen tunnistetieto sähköiseksi asiointitunnukseksi.

64 §

Sähköisen asiointitunnuksen korjaaminen ja muuttaminen

Jos sähköinen asiointitunnus on virheellinen tai tunnuksen luontimenettelyssä on tapahtunut virhe, Väestörekisterikeskuksen on viipymättä korjattava virhe ja annettava henkilölle tarvittaessa uusi asiointitunnus. Asiasta on ilmoitettava tunnuksen haltijalle.

Asianosaisen on haettava edellä 2 momentissa tarkoitettua asiointitunnuksen muuttamista kirjallisesti Väestörekisterikeskukselta.

65 §

Varmenteen ja siihen sisältyvien tietojen käsittely

Ehdotus

Tekninen tunnistetieto ja sähköinen asiointitunnus sekä niiden antaminen

Kun henkilön tiedot talletetaan ensimmäisen kerran väestötietojärjestelmään, hänelle on annettava sähköisen asiointitunnuksen antamisessa tarvittava yksilöllinen tekninen tunnistetieto. Tekninen tunnistetieto annetaan automaattisesti väestötietojärjestelmästä.

Digi- ja väestötietovirasto muuttaa teknisen tunnistetiedon yksilölliseksi sähköiseksi asiointitunnukseksi, kun:

1) henkilölle myönnetään ensimmäisen kerran kansalaisvarmenne tai muu *Digi- ja väestötietoviraston* luonnolliselle henkilölle myöntämä varmenne; tai

2) henkilöllä, jonka tiedot on talletettu väestötietojärjestelmään, ei ole sähköistä asiointitunnusta ja *Digi- ja väestötietovirasto* saa 43 §:n 2 momentin 2 kohdassa tarkoitetulta varmentajalta pyynnön muuttaa tämän henkilön tekninen tunnistetieto sähköiseksi asiointitunnukseksi.

64 §

Sähköisen asiointitunnuksen muuttaminen

Jos sähköinen asiointitunnus on virheellinen tai tunnuksen luontimenettelyssä on tapahtunut virhe, *Digi- ja väestötietoviraston* on viipymättä korjattava virhe ja annettava henkilölle tarvittaessa uusi asiointitunnus. Asiasta on ilmoitettava tunnuksen haltijalle.

Asianosaisen on haettava edellä 2 momentissa tarkoitettua asiointitunnuksen muuttamista kirjallisesti *Digi- ja väestötietovirastolta*.

65 §

Varmenteen ja siihen sisältyvien tietojen käsittely

Voimassa oleva laki

Kansalaisvarmenteet ja muut Väestörekisterikeskuksen myöntämät yleisesti sähköisessä asiointissa käytettävät luonnollisen henkilön varmenteet sekä niihin sisältyvät tiedot voidaan tallettaa Väestörekisterikeskuksen pitämään julkiseen hakemistoon, josta jokaisella on oikeus saada tietoja siten kuin viranomaisen toiminnan julkisuudesta annetussa laissa säädetään viranomaisen julkisesta asiakirjasta.

67 §

Muun varmenteen hakeminen ja myöntäminen

Väestörekisterikeskuksen tuottama muu luonnollisen henkilön varmenne kuin kansalaisvarmenne voidaan myöntää vain Suomen kansalaiselle sekä kotikuntalain mukaisesti Suomessa vakinaisesti asuvalle ulkomaalaiselle, jonka tiedot on talletettu väestötietojärjestelmään ja jonka henkilöllisyys on voitu luotettavasti todeta. Väestörekisterikeskuksen tuottama muu luonnollisen henkilön varmenne kuin kansalaisvarmenne voidaan erityisestä ja perustellusta syystä myöntää myös henkilölle, jonka henkilöllisyys on voitu luotettavasti todeta, mutta joka ei täytä muita edellä tarkoitettuja varmenteen myöntämisen edellytyksiä. Tällainen varmenne voi hakijan pyynnöstä sisältyä sähköisessä asiointissa käytettävään viranomaisen, yrityksen tai yhteisön myöntämään asiakirjaan, korttiin tai tekniseen alustaan. Väestörekisterikeskus voi sopia asiakirjan tai teknisen alustan myöntävän viranomaisen, yrityksen tai yhteisön kanssa, että varmennetta koskeva hakemus voidaan jättää tälle henkilökohtaisesti Väestörekisterikeskukselle edelleen toimitettavaksi. Väestörekisterikeskuksen on tällöin varmistettava, että hakemuksen vastaanottaja noudattaa henkilötietolain henkilötietojen käsittelyä sekä sähköisestä tunnistamisesta ja luottamuspalveluista annetun EU:n asetuksen varmenteen myöntämistä koskevia säännöksiä.

68 §

Ehdotus

Kansalaisvarmenteet ja muut *Digi- ja väestötietoviraston* myöntämät yleisesti sähköisessä asiointissa käytettävät luonnollisen henkilön varmenteet sekä niihin sisältyvät tiedot voidaan tallettaa *Digi- ja väestötietoviraston* pitämään julkiseen hakemistoon, josta jokaisella on oikeus saada tietoja siten kuin viranomaisen toiminnan julkisuudesta annetussa laissa säädetään viranomaisen julkisesta asiakirjasta.

67 §

Muun varmenteen hakeminen ja myöntäminen

Digi- ja väestötietoviraston tuottama muu luonnollisen henkilön varmenne kuin kansalaisvarmenne voidaan myöntää vain Suomen kansalaiselle sekä kotikuntalain mukaisesti Suomessa vakinaisesti asuvalle ulkomaalaiselle, jonka tiedot on talletettu väestötietojärjestelmään ja jonka henkilöllisyys on voitu luotettavasti todeta. *Digi- ja väestötietoviraston* tuottama muu luonnollisen henkilön varmenne kuin kansalaisvarmenne voidaan erityisestä ja perustellusta syystä myöntää myös henkilölle, jonka henkilöllisyys on voitu luotettavasti todeta, mutta joka ei täytä muita edellä tarkoitettuja varmenteen myöntämisen edellytyksiä. Tällainen varmenne voi hakijan pyynnöstä sisältyä sähköisessä asiointissa käytettävään viranomaisen, yrityksen tai yhteisön myöntämään asiakirjaan, korttiin tai tekniseen alustaan. *Digi- ja väestötietovirasto* voi sopia asiakirjan tai teknisen alustan myöntävän viranomaisen, yrityksen tai yhteisön kanssa, että varmennetta koskeva hakemus voidaan jättää tälle henkilökohtaisesti *Digi- ja väestötietovirastolle* edelleen toimitettavaksi. *Digi- ja väestötietoviraston* on tällöin varmistettava, että hakemuksen vastaanottaja noudattaa henkilötietolain henkilötietojen käsittelyä sekä sähköisestä tunnistamisesta ja luottamuspalveluista annetun EU:n asetuksen varmenteen myöntämistä koskevia säännöksiä.

68 §

Voimassa oleva laki

Varmenteen hakemista ja myöntämistä koskeva menettely eräissä tapauksissa

Henkilökohtaisen käynnin sijasta kansalaisvarmenteen uusimista koskeva hakemus voidaan tehdä myös sähköisesti ja allekirjoittaa hakijan käytössä olevalla kansalaisvarmenteella ja muun Väestörekisterikeskuksen tuottaman varmenteen uusimista koskeva hakemus hakijan käytössä olevalla sähköisestä tunnistamisesta ja luottamuspalveluista annetussa EU:n asetuksessa tarkoitetulla hyväksytyllä varmenteella, jos tällainen palvelu on käytössä. Muuten hakemuksen käsittelyssä noudatetaan sähköisestä tunnistamisesta ja luottamuspalveluista annetun EU:n asetuksen varmenteen myöntämistä koskevia säännöksiä.

Tässä laissa tarkoitetun Väestörekisterikeskuksen tuottaman varmenteen myöntämistä koskeva päätös voidaan allekirjoittaa koneellisesti.

---

69 §

Väestörekisterikeskuksen tiedonsaanti- ja tarkastusoikeus

Väestörekisterikeskuksella on oikeus salassapitosäännösten estämättä saada 67 §:ssä tarkoitetulta viranomaiselta, yritykseltä ja yhteisöltä sekä sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen sähköisestä käsittelystä annetussa laissa (159/2007) ja sähköisestä lääkemääräyksestä annetussa laissa (61/2007) tarkoituilta viranomaisilta ja palvelun antajilta tarpeellisia tietoja tässä laissa tarkoitetun Väestörekisterikeskuksen tuottaman varmenteen myöntämistä ja peruuttamista koskevan toiminnallisen ja teknisen menettelyn luotettavuuden seurantaan ja valvontaa varten.

Väestörekisterikeskuksen määräämällä tarkastajalla on lisäksi oikeus 1 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa toimittaa tarkastus. Tarkastajalla on oikeus tutkia salassapitosäännösten estämättä tässä laissa tarkoitetun Väestörekisterikeskuksen tuottaman varmenteen myöntämisessä käytetyt asiakirjat, laitteet ja

Ehdotus

Varmenteen hakemista ja myöntämistä koskeva menettely eräissä tapauksissa

Henkilökohtaisen käynnin sijasta kansalaisvarmenteen uusimista koskeva hakemus voidaan tehdä myös sähköisesti ja allekirjoittaa hakijan käytössä olevalla kansalaisvarmenteella ja muun *Digi- ja väestötietoviraston* tuottaman varmenteen uusimista koskeva hakemus hakijan käytössä olevalla sähköisestä tunnistamisesta ja luottamuspalveluista annetussa EU:n asetuksessa tarkoitetulla hyväksytyllä varmenteella, jos tällainen palvelu on käytössä. Muuten hakemuksen käsittelyssä noudatetaan sähköisestä tunnistamisesta ja luottamuspalveluista annetun EU:n asetuksen varmenteen myöntämistä koskevia säännöksiä.

Tässä laissa tarkoitetun *Digi- ja väestötietoviraston* tuottaman varmenteen myöntämistä koskeva päätös voidaan allekirjoittaa koneellisesti.

---

69 §

Digi- ja väestötietoviraston tiedonsaanti- ja tarkastusoikeus

Digi- ja väestötietovirastolla on oikeus salassapitosäännösten estämättä saada 67 §:ssä tarkoitetulta viranomaiselta, yritykseltä ja yhteisöltä sekä sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen sähköisestä käsittelystä annetussa laissa (159/2007) ja sähköisestä lääkemääräyksestä annetussa laissa (61/2007) tarkoituilta viranomaisilta ja palvelun antajilta tarpeellisia tietoja tässä laissa tarkoitetun *Digi- ja väestötietoviraston* tuottaman varmenteen myöntämistä ja peruuttamista koskevan toiminnallisen ja teknisen menettelyn luotettavuuden seurantaan ja valvontaa varten.

Digi- ja väestötietoviraston määräämällä tarkastajalla on lisäksi oikeus 1 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa toimittaa tarkastus. Tarkastajalla on oikeus tutkia salassapitosäännösten estämättä tässä laissa tarkoitetun *Digi- ja väestötietoviraston* tuottaman varmenteen myöntämisessä käytetyt asiakirjat, laitteet ja

Voimassa oleva laki

ohjelmistot sekä päästä tässä yhteydessä muihin kuin kotirauhan piiriin kuuluviin tarkastuksen kohteen hallinnassa oleviin tiloihin. Tarkastus on toteutettava niin, että siitä ei aiheudu tarkastuksen kohteelle tarpeettomasti haittaa eikä kustannuksia. Tarkastajana voi toimia vain virkamies.

Tiedonsaanti- ja tarkastusoikeuden toteuttamisen tehosteeksi Väestörekisterikeskus voi asettaa uhkasakon siten kuin siitä uhkasakko-laissa säädetään.

70 §

Tietojenkäsittelypalvelu

Väestörekisterikeskus voi ottaa rekisterinpitäjän toimeksiannosta tehtäväkseen huolehtia tämän vastuulla olevan rekisterin tai tietojärjestelmän teknisestä ylläpitämisestä ja tietojenkäsittelystä (tietojenkäsittelypalvelu). Väestörekisterikeskuksen toimeksiantajana voi olla vain valtion tai kunnan viranomainen taikka muu sellainen rekisterinpitäjä, jolla on lakiin tai sen nojalla annettuun asetukseen perustuva oikeus rekisterin pitämiseen. Väestörekisterikeskus voi tietojenkäsittelypalvelun tuottamisessa käyttää hyväksi väestötietojärjestelmään talletettuja tietoja siten kuin tässä tai muussa laissa säädetään. *Väestörekisterikeskuksella ei ole oikeutta päättää toimeksiannon kohteena olevaan rekisteriin talletettujen tietojen muusta käsittelystä tai luovuttamisesta.*

Tietojenkäsittelypalvelusta on tehtävä kirjallinen sopimus. Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä tietojenkäsittelypalvelua koskevan sopimuksen sisällöstä.

72 §

Suoritteista ja palveluista perittävät maksut

Rekisterihallinnon viranomaisen on perittävä tämän lain perusteella tuottamastaan suoritteesta tai palvelusta maksu siten kuin siitä erikseen säädetään tai määrätään. Maksujen perusteista säädetään valtion maksuperuste-laissa (150/1992).

Ehdotus

ohjelmistot sekä päästä tässä yhteydessä muihin kuin kotirauhan piiriin kuuluviin tarkastuksen kohteen hallinnassa oleviin tiloihin. Tarkastus on toteutettava niin, että siitä ei aiheudu tarkastuksen kohteelle tarpeettomasti haittaa eikä kustannuksia. Tarkastajana voi toimia vain virkamies.

Tiedonsaanti- ja tarkastusoikeuden toteuttamisen tehosteeksi *Digi- ja väestötietovirasto* voi asettaa uhkasakon siten kuin siitä uhkasakko-laissa säädetään.

70 §

Tietojenkäsittelypalvelu

Digi- ja väestötietovirasto voi ottaa rekisterinpitäjän toimeksiannosta tehtäväkseen huolehtia tämän vastuulla olevan rekisterin tai tietojärjestelmän teknisestä ylläpitämisestä ja tietojenkäsittelystä (tietojenkäsittelypalvelu). *Digi- ja väestötietovirastolla* toimeksiantajana voi olla vain rekisterinpitäjä, jonka oikeus tietojen käsittelyyn perustuu tietosuojasetuksen 6 artiklan 1 kohdan c alakohtaan. *Digi- ja väestötietovirasto* voi tietojenkäsittelypalvelun tuottamisessa käyttää hyväksi väestötietojärjestelmään talletettuja tietoja siten kuin tässä tai muussa laissa säädetään.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä tietojenkäsittelypalvelua koskevan sopimuksen sisällöstä.

72 §

Suoritteista ja palveluista perittävät maksut

Digi- ja väestötietoviraston on perittävä tämän lain perusteella tuottamastaan suoritteesta tai palvelusta maksu siten kuin siitä erikseen säädetään tai määrätään. Maksujen perusteista säädetään valtion maksuperuste-laissa (150/1992).

Voimassa oleva laki

Ehdotus

76 §

Tiedon korjaaminen

Jos tiedon korjaaminen koskee 10 §:ssä tarkoitettua ulkomaan kansalaista koskevaa rekisterimerkintää, maistraatin on ennen asian ratkaisemista pyydettävä asiasta lausunto Maahanmuuttovirastolta.

76 b §

Muutoksenhaku

Rekisterihallinnon viranomaisen, jonka päätöksen hallinto-oikeus on kumonnut tai muuttanut, saa hakea muutosta hallinto-oikeuden päätökseen valittamalla, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

77 §

Vaitiolovelvollisuus ja hyväksikäyttökielto

Henkilön, joka palvelussuhteen, toimeksianton tai rekisterihallinnon viranomaisen antaman päätöksen tai luvan perusteella käsittelee väestötietojärjestelmään talletettuja tietoja tai 52 taikka 69 §:n nojalla saamiaan muita tietoja, vaitiolovelvollisuudesta ja hyväksikäyttökiellosta säädetään viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa.

78 §

Viittaukset rangaistussäännöksiin

Rangaistus 77 §:ssä säädetyn vaitiolovelvollisuuden tai hyväksikäyttökiellon rikkomisesta tuomitaan rikoslain (39/1889) 38 luvun 1 tai 2 §:n mukaan, jollei teko ole rangaistava rikoslain 40 luvun 5 §:n mukaan tai siitä muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta.

76 §

Tiedon korjaaminen

Jos tiedon korjaaminen koskee 10 §:ssä tarkoitettua ulkomaan kansalaista koskevaa rekisterimerkintää, *Digi- ja väestötietoviraston* on ennen asian ratkaisemista pyydettävä asiasta lausunto Maahanmuuttovirastolta.

76 b §

Muutoksenhaku

Jos hallinto-oikeus kumoaa tai muuttaa Digi- ja väestötietoviraston päätöksen, Digi- ja väestötietovirasto saa hakea muutosta hallinto-oikeuden päätökseen valittamalla, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

(kumotaan)

78 §

Viittaukset rangaistussäännöksiin

Voimassa oleva laki

Rangaistus väestötietojärjestelmään tai varmennetun sähköisen asioinnin tietojärjestelmään kohdistuvasta tietomurrosta säädetään rikoslain 38 luvun 8 §:ssä ja järjestelmiin kohdistuvasta henkilörekisteririkoksesta mainitun luvun 9 §:ssä sekä henkilörekisteririkkomuksesta henkilötietolain 48 §:n 2 momentissa.

80 §

Siirtymäsäännökset

---

3. Jos henkilö on transseksuaalin sukupuolen vahvistamisesta annetun lain mukaisesti vahvistettu vastakkaiseen sukupuoleen kuuluvaksi ennen tämän lain voimaantuloa, maistraatti voi tallettaa väestötietojärjestelmään 13 §:n 1 momentin 15 kohdassa tarkoitetun tiedon sukupuolen vahvistamisesta vain, jos henkilö hakee sitä.

---

7. Muussa laissa tai asetuksessa väestörekisterin pitäjälle säädetty tehtävät hoitaa, jollei tästä laista muuta johdu, se maistraatti, jonka toimialueella henkilöllä on kotikunta tai väestökirjanpitokunta. Valtiovarainministeriön asetuksella säädetään, mikä maistraatti käsittelee sellaista henkilöä koskevat asiat, jolla ei ole koskaan ollut kotikuntaa eikä väestökirjanpitokuntaa Suomessa.

---

9. Väestötietojärjestelmän asiakirjoihin kuuluvat myös ennen vuotta 1971 pidetyt rekisteröityjen uskonnollisten yhdyskuntien jäsenluettelot. *Valtiovarainministeriön asetuksella säädetään siitä maistraatista, joka säilyttää asiakirjat ja päättää niissä olevien tietojen luovuttamisesta noudattaen 4 luvun säännöksiä.*

Ehdotus

Rangaistus väestötietojärjestelmään tai varmennetun sähköisen asioinnin tietojärjestelmään kohdistuvasta tietomurrosta säädetään rikoslain 38 luvun 8 §:ssä ja järjestelmiin kohdistuvasta henkilörekisteririkoksesta mainitun luvun 9 §:ssä sekä henkilörekisteririkkomuksesta henkilötietolain 48 §:n 2 momentissa.

80 §

Siirtymäsäännökset

---

3. Jos henkilö on transseksuaalin sukupuolen vahvistamisesta annetun lain mukaisesti vahvistettu vastakkaiseen sukupuoleen kuuluvaksi ennen tämän lain voimaantuloa, *Digi- ja väestötietovirasto* voi tallettaa väestötietojärjestelmään 13 §:n 1 momentin 15 kohdassa tarkoitetun tiedon sukupuolen vahvistamisesta vain, jos henkilö hakee sitä.

---

7. Muussa laissa tai asetuksessa väestörekisterin pitäjälle säädetty tehtävät hoitaa *Digi- ja väestötietovirasto, jollei tästä laista muuta johdu.*

---

9. Väestötietojärjestelmän asiakirjoihin kuuluvat myös ennen vuotta 1971 pidetyt rekisteröityjen uskonnollisten yhdyskuntien jäsenluettelot.

5.

Laki holhoustoimesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan holhoustoimesta annetun lain (442/1999) 13 §, 17 a §, 46 a §–47 a §, 67 § ja 68 §, sellaisina kuin niistä ovat 13, 17 a ja 47 a § laissa 649/2007 ja 46 a § laissa 780/2010, sekä *muutetaan* lain 17 §:n 2 momentti, 30 §:n 3 momentti, 34 §:n 2 momentti, 46 §, 47 b §:n 1 momentti, 64 §, 65 §:n 3 momentti, 84 §, 85 §:n 1 momentti, 86 §:n 2 momentti, 87 a § ja 95 §,

sellaisina kuin niistä ovat 34 §:n 2 momentti, 65 §:n 3 momentti ja 86 §:n 2 momentti ja 95 § laissa 122/2011, 46 § laissa 1398/2015, 47 b §:n 1 momentti laissa 780/2010, 64 § laissa 1405/2009, 84 § osittain laissa 1013/2007 sekä 85 §:n 1 momentti ja 87 a § laissa 649/2007, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

17 §

17 §

Edunvalvojalle määrätyn sijaisen tehtävä lakkaa, kun edunvalvoja ja hänen sijaisensa esteen lakattua yhdessä tekevät siitä ilmoituksen *46 tai 47 §:ssä tarkoitetulle* holhousviranomaiselle. Jos edunvalvoja ja hänen sijaisensa ovat eri mieltä siitä, onko sijaisen tehtävä lakannut, käräjäoikeus ratkaisee asian jommankumman hakemuksesta.

Edunvalvojalle määrätyn sijaisen tehtävä lakkaa, kun edunvalvoja ja hänen sijaisensa esteen lakattua yhdessä tekevät siitä ilmoituksen holhousviranomaiselle. Jos edunvalvoja ja hänen sijaisensa ovat eri mieltä siitä, onko sijaisen tehtävä lakannut, käräjäoikeus ratkaisee asian jommankumman hakemuksesta.

30 §

30 §

Jos edunvalvojat eivät ole yksimielisiä asiassa, josta heidän tulee yhdessä päättää, ja ratkaisun viivästyminen aiheutuisi haittaa, edunvalvoja voi pyytää holhousviranomaisen päätöstä siitä, kenen mielipidettä on noudatettava. *Päätöstä on haettava siltä holhousviranomaiselta, joka 46 tai 47 §:n mukaan valvoo edunvalvojan toimintaa.*

Jos edunvalvojat eivät ole yksimielisiä asiassa, josta heidän tulee yhdessä päättää, ja ratkaisun viivästyminen aiheutuisi haittaa, edunvalvoja voi pyytää holhousviranomaisen päätöstä siitä, kenen mielipidettä on noudatettava.

34 §

34 §

Lupaa on haettava siltä holhousviranomaiselta, joka 46 tai 47 §:n mukaan valvoo edunvalvojan toimintaa. Jos oikeustoimeen tai toimenpiteeseen ryhdytään useiden edunvalvonnassa olevien puolesta, lupaa voidaan kaikkien osalta hakea myös holhousviran-

Lupaa on haettava *holhousviranomaiselta. Holhousviranomaisen on varattava päämiehelle tilaisuus tulla kuulluksi lupaa koskevaa asiaa ratkaistaessa, jos päämiehen mielipide ei luotettavasti ilmene hakemusiakirjoista tai jos se muutoin on tarpeen päämiehen*

Voimassa oleva laki

omaiselta, jolle valvonta kuuluu heistä jonkun osalta. Asian käsitelleen holhousviranomaisen on tällöin ilmoitettava päätöksensä holhousviranomaisille, joille valvonta kuuluu muiden osalta. Holhousviranomaisen on varattava päämiehelle tilaisuus tulla kuulluksi lupaa koskevaa asiaa ratkaistaessa, jos päämiehen mielipide ei luotettavasti ilmene hakemusasiakirjoista tai jos se muutoin on tarpeen päämiehen edun vuoksi tai asian selvittämiseksi. Tilaisuutta tulla kuulluksi ei kuitenkaan tarvitse varata, jos päämiehenä on alaikäinen, joka ei ole täyttänyt 15 vuotta. Asianosaisen kuulemiseen sovelletaan muutoin, mitä hallintolaissa (434/2003) säädetään.

46 §

Holhousviranomaisen tulee valvoa edunvalvojan toimintaa. Valvonta kuuluu sille holhousviranomaiselle, jonka toimialueella edunvalvonnassa olevalla on kotikuntalaissa (201/1994) tarkoitettu kotikunta.

Jos edunvalvonnassa olevalla ei ole kotikuntaa Suomessa, valvonta kuuluu sille holhousviranomaiselle, jonka toimialueella hän pääasiallisesti oleskelee.

Jos edunvalvonta koskee poissa olevan tai tulevan omistajan oikeutta kuolinpesässä, valvonta kuuluu holhousviranomaiselle, joka 1 momentin mukaan olisi ollut toimivaltainen valvomaan perittävälle määrätyn edunvalvojan toimintaa. Jos jonkun etua on muutoin valvottava 10 §:n nojalla, toimivaltainen on se holhousviranomainen, jonka toimialueella edunvalvonnan tarve ilmenee.

Valtiovarainministeriön asetuksella säädetään, mille maistraatille valvonta kuuluu tilanteissa, joissa 1—3 momentin mukaista holhousviranomaista ei ole.

47 b §

Holhousviranomainen, jolle 46 tai 47 §:n mukaan kuuluu edunvalvojan toiminnan valvonta, voi hakemuksesta tai omasta aloitteestaan päättää, että valvonta lopetetaan, jos

Ehdotus

edun vuoksi tai asian selvittämiseksi. Tilaisuutta tulla kuulluksi ei kuitenkaan tarvitse varata, jos päämiehenä on alaikäinen, joka ei ole täyttänyt 15 vuotta. Asianosaisen kuulemiseen sovelletaan muutoin, mitä hallintolaissa (434/2003) säädetään.

46 §

Edunvalvojan toimintaa valvoo holhousviranomainen.

Holhousviranomaisen velvollisuutta valvoa edunvalvojan toimintaa sovelletaan myös, jos se, jolle on vieraassa valtiossa määrätty edunvalvoja, saa asuinpaikan Suomessa. Holhousviranomainen voi kuitenkin omasta aloitteestaan tai edunvalvojan hakemuksesta päättää, ettei valvontaa järjestetä Suomessa tai että valvonta järjestetään vain tiettyjen edunvalvojan tehtävien osalta, jos edunvalvojan toimintaa valvotaan vieraassa valtiossa eikä päämiehen etu edellytä valvonnan järjestämistä Suomessa.

47 b §

Holhousviranomainen voi hakemuksesta tai omasta aloitteestaan päättää, että edunvalvojan valvonta lopetetaan, jos päämiehen asuinpaikka on siirtynyt vieraaseen valtioon ja:

Voimassa oleva laki

päämiehen asuinpaikka on siirtynyt vieraseen valtioon ja:

1) edunvalvojan toiminnalle on siellä järjestetty valvonta; tai

2) Suomessa tapahtuvalla valvonnalla ei enää voida toteuttaa valvonnan tarkoitusta.

---

64 §

Holhousasioiden rekisteri on valtakunnallinen rekisteri, jota holhousviranomaiset ja aluehallintovirasto pitävät edunvalvojan ja edunvalvontavaltuutuksesta annetussa laissa (648/2007) tarkoitetun valtuutetun toiminnan valvomiseksi ja kolmansien oikeuden turvaamiseksi. Rekisteriin saadaan merkitä edunvalvojaa ja hänen päämiestään tai valtuutettua ja valtuuttajaa koskevat tunnistetiedot ja yhteystiedot. Rekisteriin saadaan lisäksi merkitä tiedot henkilön toimintakelpoisuuden rajoittamisesta, toimintakelpoisuuden rajoituksen sisällöstä, edunvalvojan tehtävästä ja määräämisen perusteesta tai edunvalvontavaltuutuksen sisällöstä, omaisuusluettelon, tilin ja hoitosuunnitelman antamisesta ja tarkastamisesta, 34 §:ssä tarkoitettua lupaa koskevasta päätöksestä sekä holhousviranomaisen 57 ja 60 §:n mukaisista toimenpiteistä. Rekisteriin saadaan lisäksi merkitä sellaisia rekisterin käyttötarkoituksen kannalta tarpeellisia tietoja, jotka eivät ole henkilötietoja.

Holhousviranomainen vastaa rekisterin tietojen päivittämisestä valvonnassaan olevien edunvalvojien toimien osalta. Vaatimus rekisterissä olevan tiedon korjaamisesta esitetään sille holhousviranomaiselle, joka valvoo kysymyksessä olevaa edunvalvojan tehtävää.

Aluehallintovirasto vastaa holhousasioiden rekisterin yleisestä toimivuudesta ja rekisteritoimintojen yhtenäisyydestä.

Holhousasioiden rekisteriin voidaan siirtää väestötietojärjestelmästä rekisterin ylläpitoa varten tarvittavat henkilö- ja muut tiedot sekä niissä tapahtuneet muutokset.

Holhousviranomainen päättää tietojen luovuttamisesta rekisteristä. Valtiovarainministeriön asetuksella nimettävä maistraatti voi kuitenkin antaa luvan saada rekisterin tietoja

Ehdotus

1) edunvalvojan toiminnalle on siellä järjestetty valvonta; tai

2) Suomessa tapahtuvalla valvonnalla ei enää voida toteuttaa valvonnan tarkoitusta.

---

64 §

Digi- ja väestötietovirasto pitää holhousasioiden rekisteriä siten, kuin Digi- ja väestötietoviraston eräistä henkilörekistereistä annetussa laissa (/) säädetään. Rekisteriin tallennetaan tiedot tässä laissa tarkoitetun edunvalvojan ja edunvalvontavaltuutuksesta annetussa laissa (648/2007) tarkoitetun valtuutetun toiminnan valvomiseksi ja kolmansien oikeuden turvaamiseksi.

teknisen käyttöyhteyden välityksellä sellaiselle valtion tai kunnan viranomaiselle, yhteisölle tai elinkeinonharjoittajalle, joka toiminnassaan jatkuvasti tarvitsee rekisterin tietoja hyväksyttävää tarkoitusta varten. Ennen luvan myöntämistä hakijan on esitettävä selvitys siitä, että tietojen suojauksesta huolehditaan asianmukaisesti. Rekisteriin talletettuja tietoja käsiteltäessä on noudatettava, mitä henkilötietolaissa (523/1999) säädetään.

65 §

Kun tuomioistuin tekee päätöksen, jonka vuoksi edunvalvonta on merkittävä holhousasioiden rekisteriin, tai kun sen päätöksellä muutetaan asiantilaa, josta on tehty merkintä holhousasioiden rekisteriin, sen on ilmoitettava asiasta *edunvalvojan toimintaa valvovalle* holhousviranomaiselle. Jos päätöstä on noudatettava vasta lainvoimaisena, ilmoitus tehdään kuitenkin vasta päätöksen saatua lainvoiman. Ilmoituksen tekee viimeksi mainitussa tapauksessa se tuomioistuin, jossa asia on viimeksi ollut vireillä.

84 §

Holhoustoimen sisällöstä ja sen kehittämisestä huolehtii oikeusministeriö. Holhousviranomaisten hallinnollinen ohjaus ja kehittäminen kuuluu valtiovarainministeriölle.

Holhousviranomaisena toimii maistraatti.

Ahvenanmaan maakunnassa holhousviranomaisen tehtäviä hoitaa lääninhallitus.

85 §

Edunvalvojan määräämistä tai vapauttamista tehtävästään tai hänen tehtävänsä muuttamista tai määräämistä lakkaamaan ja tässä laissa tarkoitettua lupaa tai velvoittamista koskeva asia ratkaistaan holhousviranomaisessa esittelystä. Muutoin asia ratkaistaan holhousviranomaisessa siten kuin asian ratkaisemisesta maistraatin toimivaltaan kuuluvassa asiassa erikseen säädetään.

65 §

Kun tuomioistuin tekee päätöksen, jonka vuoksi edunvalvonta on merkittävä holhousasioiden rekisteriin, tai kun sen päätöksellä muutetaan asiantilaa, josta on tehty merkintä holhousasioiden rekisteriin, sen on ilmoitettava asiasta holhousviranomaiselle. Jos päätöstä on noudatettava vasta lainvoimaisena, ilmoitus tehdään kuitenkin vasta päätöksen saatua lainvoiman. Ilmoituksen tekee viimeksi mainitussa tapauksessa se tuomioistuin, jossa asia on viimeksi ollut vireillä.

84 §

Holhousviranomaisena toimii Digi- ja väestötietovirasto.

Ahvenanmaan maakunnassa holhousviranomaisen tehtäviä hoitaa *Ahvenanmaan valtiönvirasto.*

85 §

Edunvalvojan määräämistä tai vapauttamista tehtävästään tai hänen tehtävänsä muuttamista tai määräämistä lakkaamaan ja tässä laissa tarkoitettua lupaa tai velvoittamista koskevan asian ratkaisee holhousviranomaisessa esittelystä *oikeustieteen muun ylemmän korkeakoulututkinnon kuin kansainvälisen ja vertailevan oikeustieteen maisterin tutkinnon suorittanut virkamies,*

jonka tehtäviin se työjärjestyksen mukaan kuuluu. Muutoin asia ratkaistaan holhousviranomaisessa siten kuin asian ratkaisemisesta Digi- ja väestötietoviraston tai Ahvenanmaan valtionviraston toimivaltaan kuuluvassa asiassa erikseen säädetään.

86 §

86 §

Kuuleminen, jota 1 momentissa tarkoitetaan, voidaan, jos se on pitkien etäisyyksien tai muun syyn vuoksi tarpeen, toteuttaa myös niin, että toisen holhousviranomaisen virkamies toimittaa kuulemisen tai että kuulemiseen käytetään teknistä laitetta, jonka avulla asian ratkaisevan holhousviranomaisen virkamies ja kuultava ovat näkö- ja puheyhteydessä toisiinsa kuulemisen aikana. Virkapua pyytänyt holhousviranomainen on velvollinen korvaamaan kuulemisesta aiheutuneet matkakustannukset.

Kuuleminen voidaan toteuttaa myös niin, että kuulemiseen käytetään teknistä laitetta, jonka avulla holhousviranomaisen virkamies ja kuultava ovat näkö- ja puheyhteydessä toisiinsa kuulemisen aikana, jos se on pitkien etäisyyksien tai muun syyn vuoksi tarpeen.

87 a §

87 a §

Jos holhousviranomainen on määrännyt edunvalvojan 12 §:n nojalla, muuttanut edunvalvojan tehtävää 15 §:n 3 momentin nojalla, vapauttanut edunvalvojan tehtävästään 16 §:n 3 momentin nojalla tai määrännyt edunvalvojan tehtävän lakkaamaan 17 §:n 4 momentin nojalla, hakija voi saattaa asian käräjäoikeuden tutkittavaksi (ratkaisupyynnö). Jos on kysymys sijaisen määräämisestä 12 §:n 3 momentin nojalla, ratkaisupyynnön voi tehdä myös päämies.

Ratkaisupyynnö on tehtävä 30 päivän kuluessa holhousviranomaisen päätöksen tiedoksi saamisesta. Se on toimitettava päätöksen tekneelle holhousviranomaiselle. Ratkaisupyynnö on tehtävä kirjallisesti, ja siinä on ilmoitettava se holhousviranomaisen päätös, jota ratkaisupyynnö koskee, sekä miltä osin ja millä perusteella ratkaisupyynnön tekijä on päätökseen tyytymätön.

Holhousviranomaisen on viipymättä toimitettava ratkaisupyynnö 70 tai 71 §:ssä tarkoitettun käräjäoikeuden tutkittavaksi. Holhous-

Ratkaisupyynnö on tehtävä holhousviranomaiselle 30 päivän kuluessa holhousviranomaisen päätöksen tiedoksi saamisesta. Ratkaisupyynnö on tehtävä kirjallisesti, ja siinä on ilmoitettava se holhousviranomaisen päätös, jota ratkaisupyynnö koskee, sekä miltä osin ja millä perusteella ratkaisupyynnön tekijä on päätökseen tyytymätön.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

viranomaisen on samalla lähetettävä käräjäoikeudelle jäljennös päätöksestään ja asiassa kertyneet asiakirjat.

Ratkaisupyynnön käsittelyyn tuomioistuimessa sovelletaan soveltuvin osin, mitä 73 ja 75–83 §:ssä säädetään.

95 §

Tarkemmat säännökset *edunvalvonnan merkittämisestä holhousasioiden rekisteriin* ja 34 §:n 1 momentin 13 kohdan f alakohdassa tarkoitetuista rahoitusvälineistä voidaan antaa oikeusministeriön asetuksella.

95 §

Tarkemmat säännökset 34 §:n 1 momentin 13 kohdan f alakohdassa tarkoitetuista rahoitusvälineistä voidaan antaa oikeusministeriön asetuksella.

6.
Laki valtion virkamieslain 7 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan valtion virkamieslain (750/1994) 7 §:n 1 momentin 9 kohta sellaisena kuin se on
laissa 948/2017, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

7 §

Seuraaviin virkoihin voidaan nimittää vain
Suomen kansalainen:

9) valtiovarainministeriön ja Väestörekis-
terikeskuksen virka, johon kuuluu tieto- ja
kyberturvallisuuden olennaisesti vaikuttavia
tehtäviä, Tullin virka, johon kuuluu oikeus
pidättämiseen tai Suomen alueellisen koske-
mattomuuden valvontaan ja turvaamiseen
osallistuminen tai Tullin toimialaan kuuluvia
rikostutkinta- ja valvontatehtäviä, sekä Tullin
pääjohtajan välittömänä alaisena toimivan
johtajan virka, Aluehallintoviraston pelastus-
toimen ja varautumisen tehtäviä hoitavan
vastuualueen päällikön virka sekä Väestöre-
kisterikeskuksen ylijohdajan välittömänä
alaisena toimivan johtajan virka;

Ehdotus

7 §

Seuraaviin virkoihin voidaan nimittää vain
Suomen kansalainen:

9) valtiovarainministeriön ja *Digi- ja väes-
tötietoviraston* virka, johon kuuluu tieto- ja
kyberturvallisuuden olennaisesti vaikuttavia
tehtäviä, Tullin virka, johon kuuluu oikeus
pidättämiseen tai Suomen alueellisen koske-
mattomuuden valvontaan ja turvaamiseen
osallistuminen tai Tullin toimialaan kuuluvia
rikostutkinta- ja valvontatehtäviä, sekä Tullin
pääjohtajan välittömänä alaisena toimivan
johtajan virka, Aluehallintoviraston pelastus-
toimen ja varautumisen tehtäviä hoitavan
vastuualueen päällikön virka sekä *Digi- ja
väestötietoviraston pääjohtajan* välittömänä
alaisena toimivan johtajan virka;

7.

Laki tuomioistuimen velvollisuudesta ilmoittaa eräistä ratkaisuksista annetun lain 3 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan tuomioistuimen velvollisuudesta ilmoittaa eräistä ratkaisuksista annetun lain (373/2010) 3 §, sellaisena kuin se on laissa 9/2012, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

3 §

3 §

Tiedon tallettaminen väestötietojärjestelmään merkitsemistä varten

Tiedon tallettaminen väestötietojärjestelmään merkitsemistä varten

Tuomioistuin toteuttaa sille väestötietojärjestelmästä ja Väestörekisterikeskuksen varmennepalveluista annetussa laissa (661/2009) säädetyn ilmoitusvelvollisuuden toimittamalla tiedot väestötietojärjestelmään.

Oikeusministeriön asetuksella voidaan säätää, että tuomioistuin toteuttaa 1 momentissa säädetyn ilmoitusvelvollisuuden tallettamalla ratkaisuaan koskevat tiedot oikeushallinnon valtakunnallisen tietojärjestelmän ratkaisu- ja päätösilmoitusjärjestelmään välitettäväksi väestötietojärjestelmään. Merkinnän tekemiseen ja tietojen toimittamiseen sovelletaan, mitä oikeushallinnon valtakunnallisesta tietojärjestelmästä annetussa laissa ja sen nojalla säädetään.

Jos tietoja ei voida toimittaa 2 momentissa tarkoitettulla tavalla, tuomioistuimen on toimitettava tiedot asiassa toimivaltaiselle maistraatille väestötietojärjestelmään välitettäväksi.

Tuomioistuin toteuttaa sille väestötietojärjestelmästä ja *Digi- ja väestötietoviraston* varmennepalveluista annetussa laissa (661/2009) säädetyn ilmoitusvelvollisuuden toimittamalla tiedot väestötietojärjestelmään.

Oikeusministeriön asetuksella voidaan säätää, että tuomioistuin toteuttaa 1 momentissa säädetyn ilmoitusvelvollisuuden tallettamalla ratkaisuaan koskevat tiedot oikeushallinnon valtakunnallisen tietojärjestelmän ratkaisu- ja päätösilmoitusjärjestelmään välitettäväksi väestötietojärjestelmään. Merkinnän tekemiseen ja tietojen toimittamiseen sovelletaan, mitä oikeushallinnon valtakunnallisesta tietojärjestelmästä annetussa laissa ja sen nojalla säädetään.

8.

Laki vaalilain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan vaalilain (714/1998) 2 §:n 2 momentti, 8 §:n 2 ja 4 momentti, 9 §:n 4 momentti, 13 §:n 4 momentti, 18 §:n 1, 2 ja 5 momentti, 21 §:n 1 ja 4 momentti, 22–25 §, 26 §:n 1 ja 5 momentti, 27 §, 28 §:n 3 momentti, 29 §:n 1 ja 3 momentti, 71 §:n 2 momentti, 106 §:n 3 momentti, 143 §:n 3 momentti, 162 §, 176 §, 177 § ja 192 §,

sellaisina kuin niistä ovat 2 §:n 2 momentti laissa 1213/2013, 8 §:n 2 ja 4 momentti, 9 §:n 4 momentti ja 13 §:n 4 momentti laissa 247/2002, 18 §:n 1 ja 5 momentti, 71 §:n 2 momentti ja 177 § laissa 496/2013, 18 §:n 2 momentti laissa 563/2015, 21 §:n 1 momentti laissa 263/2007, 22 § laissa 563/2015, 23 § ja 28 §:n 3 momentti laissa 496/2013, 27 § laissa 300/2009 ja 192 § laissa 1404/2009, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

2 §

Äänioikeus

Europarlamenttivaaleissa on äänioikeutettu myös Euroopan unionin muun jäsenvaltion kansalainen, joka viimeistään vaalipäivänä täyttää 18 vuotta ja jolla on kotikuntalaissa (201/1994) tarkoitettu kotikunta Suomessa taikka joka on Euroopan unionin tai Suomessa toimivan kansainvälisen järjestön palveluksessa tai tällaisen henkilön perheenjäsen, jos hän asuu Suomessa ja hänen tietonsa on talletettu väestötietojärjestelmään väestötietojärjestelmästä ja Väestörekisterikeskuksen varmennepalveluista annetussa laissa (661/2009) säädetyllä tavalla. Äänioikeutettu Suomessa ei kuitenkaan ole henkilö, joka on menettänyt äänioikeutensa yksittäistä siviilitai rikosasiaa koskevan päätöksen vuoksi siinä valtiossa, jonka kansalainen hän on (kotivaltio).

8 §

Äänestysalueet

Päätös äänestysalueista tulee voimaan 15 päivänä lokakuuta, jos päätös tehdään ja päätöksestä ilmoitetaan maistraatille sen määräämällä tavalla viimeistään saman vuoden

Ehdotus

2 §

Äänioikeus

Europarlamenttivaaleissa on äänioikeutettu myös Euroopan unionin muun jäsenvaltion kansalainen, joka viimeistään vaalipäivänä täyttää 18 vuotta ja jolla on kotikuntalaissa (201/1994) tarkoitettu kotikunta Suomessa taikka joka on Euroopan unionin tai Suomessa toimivan kansainvälisen järjestön palveluksessa tai tällaisen henkilön perheenjäsen, jos hän asuu Suomessa ja hänen tietonsa on talletettu väestötietojärjestelmään väestötietojärjestelmästä ja *Digi- ja väestötietoviraston* varmennepalveluista annetussa laissa (661/2009) säädetyllä tavalla. Äänioikeutettu Suomessa ei kuitenkaan ole henkilö, joka on menettänyt äänioikeutensa yksittäistä siviilitai rikosasiaa koskevan päätöksen vuoksi siinä valtiossa, jonka kansalainen hän on (kotivaltio).

8 §

Äänestysalueet

Päätös äänestysalueista tulee voimaan 15 päivänä lokakuuta, jos päätös tehdään ja päätöksestä ilmoitetaan *Digi- ja väestötietovirastolle* sen määräämällä tavalla viimeistään saman vuoden huhtikuussa. Myöhemmin

Voimassa oleva laki

huhtikuussa. Myöhemmin tehty tai maistraatille ilmoitettu päätös tulee voimaan 15 päivänä lokakuuta seuraavana vuonna.

Äänestysalueista tehtyä päätöstä, josta on ilmoitettu maistraatille, noudatetaan hallinto-oikeudelle tehdystä valituksesta huolimatta, kunnes valitusasia on ratkaistu, jollei hallinto-oikeus toisin määrää. Hallinto-oikeuden valituksesta antamaan päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

9 §

Ennakköäänestyspaikat ja vaalipäivän äänestyspaikat

Kunnanhallituksen on huolehdittava siitä, että Väestörekisterikeskuksen ylläpitämään äänestyspaikkarekisteriin viipymättä merkitään Väestörekisterikeskuksen määräämällä tavalla jokaisen kunnassa olevan yleisen ennakköäänestyspaikan nimi, käyntiosoite, aukiolopäivät ja päivittäiset aukioloajat sekä vaalipäivän äänestyspaikan nimi ja käyntiosoite sekä muut oikeusministeriön määräämät tiedot. Ne kotimaan yleiset ennakköäänestyspaikat ja vaalipäivän äänestyspaikat, jotka ovat äänestyspaikkarekisterissä 51. päivänä ennen vaalipäivää päivän päättyessä, ovat vaaleissa äänestyspaikkoina, vaikka tässä pykälässä tarkoitettua kunnanhallituksen päätöksestä tehtyä oikaisuvaatimusta ei ole käsitelty ja vaikka hallinto-oikeudelle tehtyä kunnallisvalitusta, jolla oikaisuvaatimuksesta tehtyyn päätökseen on haettu muutosta, ei ole ratkaistu. Kunnanhallitukselle tehty oikaisuvaatimus ja kunnanhallituksen päätöksestä tehty kunnallisvalitus on käsiteltävä kiireellisesti. Hallinto-oikeuden valituksesta antamaan päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

13 §

Kunnan keskusvaalilautakunta

Ehdotus

tehty tai *Digi- ja väestötietovirastolle* ilmoitettu päätös tulee voimaan 15 päivänä lokakuuta seuraavana vuonna.

Äänestysalueista tehtyä päätöstä, josta on ilmoitettu *Digi- ja väestötietovirastolle*, noudatetaan hallinto-oikeudelle tehdystä valituksesta huolimatta, kunnes valitusasia on ratkaistu, jollei hallinto-oikeus toisin määrää. Hallinto-oikeuden valituksesta antamaan päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

9 §

Ennakköäänestyspaikat ja vaalipäivän äänestyspaikat

Kunnanhallituksen on huolehdittava siitä, että *Digi- ja väestötietoviraston* ylläpitämään äänestyspaikkarekisteriin viipymättä merkitään *Digi- ja väestötietoviraston* määräämällä tavalla jokaisen kunnassa olevan yleisen ennakköäänestyspaikan nimi, käyntiosoite, aukiolopäivät ja päivittäiset aukioloajat sekä vaalipäivän äänestyspaikan nimi ja käyntiosoite sekä muut oikeusministeriön määräämät tiedot. Ne kotimaan yleiset ennakköäänestyspaikat ja vaalipäivän äänestyspaikat, jotka ovat äänestyspaikkarekisterissä 51. päivänä ennen vaalipäivää päivän päättyessä, ovat vaaleissa äänestyspaikkoina, vaikka tässä pykälässä tarkoitettua kunnanhallituksen päätöksestä tehtyä oikaisuvaatimusta ei ole käsitelty ja vaikka hallinto-oikeudelle tehtyä kunnallisvalitusta, jolla oikaisuvaatimuksesta tehtyyn päätökseen on haettu muutosta, ei ole ratkaistu. Kunnanhallitukselle tehty oikaisuvaatimus ja kunnanhallituksen päätöksestä tehty kunnallisvalitus on käsiteltävä kiireellisesti. Hallinto-oikeuden valituksesta antamaan päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

13 §

Kunnan keskusvaalilautakunta

Kunnan keskusvaalilautakunnan on ilmoitettava yhteystietonsa Väestörekisterikeskukselle sen määrämällä tavalla.

Kunnan keskusvaalilautakunnan on ilmoitettava yhteystietonsa *Digi- ja väestötietovirastolle* sen määrämällä tavalla.

18 §

18 §

*Äänioikeusrekisterin perustaminen ja tiedot**Äänioikeusrekisterin perustaminen ja tiedot*

Väestörekisterikeskus perustaa viimeistään 46. päivänä ennen vaalipäivää rekisterin, johon otetaan jokainen väestötietojärjestelmän tietojen mukaan tulevissa vaaleissa äänioikeutettu (äänioikeusrekisteri).

Digi- ja väestötietovirasto perustaa viimeistään 46. päivänä ennen vaalipäivää rekisterin, johon otetaan jokainen väestötietojärjestelmän tietojen mukaan tulevissa vaaleissa äänioikeutettu (äänioikeusrekisteri).

Jokaisesta äänioikeutetusta otetaan äänioikeusrekisteriin seuraavat tiedot sellaisina kuin ne ovat väestötietojärjestelmässä 51. päivänä ennen vaalipäivää kello 24:

Jokaisesta äänioikeutetusta otetaan äänioikeusrekisteriin seuraavat tiedot sellaisina kuin ne ovat väestötietojärjestelmässä 51. päivänä ennen vaalipäivää kello 24:

- 1) henkilötunnus;
- 2) täydellinen nimi;
- 3) muissa kuin kuntavaaleissa 5 §:ssä tarkoitettu vaalipiiri;
- 4) kotikuntalaissa tarkoitettu kotikunta Suomessa;
- 5) äänestysalue;
- 6) äänestyspaikka vaalipäivänä ja sen osoite;
- 7) äidinkieli, jos se on islanti, norja, ruotsi tai tanska;
- 8) muissa kuin kuntavaaleissa asuinvaltio, jollei se ole Suomi;
- 9) *maistraatti, jonka toimialueella kotikunta on;*
- 10) rekisteriin ottamisen päivämäärä;
- 11) väestötietojärjestelmästä ja Väestörekisterikeskuksen varmennepalveluista annetun lain (661/2009) 36 §:ssä tarkoitettu turvakielto.

- 1) henkilötunnus;
- 2) täydellinen nimi;
- 3) muissa kuin kuntavaaleissa 5 §:ssä tarkoitettu vaalipiiri;
- 4) kotikuntalaissa tarkoitettu kotikunta Suomessa;
- 5) äänestysalue;
- 6) äänestyspaikka vaalipäivänä ja sen osoite;
- 7) äidinkieli, jos se on islanti, norja, ruotsi tai tanska;
- 8) muissa kuin kuntavaaleissa asuinvaltio, jollei se ole Suomi;
- 9) rekisteriin ottamisen päivämäärä;
- 10) väestötietojärjestelmästä ja *Digi- ja väestötietoviraston* varmennepalveluista annetun lain (661/2009) 36 §:ssä tarkoitettu turvakielto.

Jollei äänioikeutetulla ole kotikuntaa Suomessa 51. päivänä ennen vaalipäivää, kotikunnan sijasta äänioikeusrekisteriin merkitään kotikuntalain mukainen väestökirjanpito-kunta. Jollei tämä kunta enää kuulu Suomen alueeseen, merkitään sen sijasta Helsingin kaupunki. Jollei europarlamenttivaaleissa tai kuntavaaleissa äänioikeutetulla muun valtion kansalaisella ole kotikuntaa Suomessa, kotikunnan sijasta äänioikeusrekisteriin merkitään äänioikeuskunta. Äänioikeutettu kuuluu näissä tapauksissa äänestysalueeseen,

Jollei äänioikeutetulla ole kotikuntaa Suomessa 51. päivänä ennen vaalipäivää, kotikunnan sijasta äänioikeusrekisteriin merkitään kotikuntalain mukainen väestökirjanpito-kunta. Jollei tämä kunta enää kuulu Suomen alueeseen, merkitään sen sijasta Helsingin kaupunki. Jollei europarlamenttivaaleissa tai kuntavaaleissa äänioikeutetulla muun valtion kansalaisella ole kotikuntaa Suomessa, kotikunnan sijasta äänioikeusrekisteriin merkitään äänioikeuskunta. Äänioikeutettu kuuluu näissä tapauksissa äänestysalueeseen,

Voimassa oleva laki

jonka valtuusto on 8 §:n 1 momentin nojalla määrännyt niitä äänioikeutettuja varten, joita ei ole väestötietojärjestelmässä merkitty min-kään kiinteistön kohdalle.

Äänioikeusrekisterin perustamisen jälkeen äänioikeutetun kohdalle rekisteriin merkitään:

- 1) kuolintieto, jos äänioikeutettu on kuollut;
- 2) jos henkilö on merkitty 26 §:ssä säädettyllä tavalla äänioikeusrekisterissä äänioikeutta vailla olevaksi, tieto siitä;
- 3) tiedot mahdollisesta oikaisuvaatimuksesta ja siihen annetuista päätöksistä;
- 4) tieto siitä, onko äänioikeutettu käyttänyt äänioikeuttaan;
- 5) tieto 2 momentin 11 kohdassa tarkoitetusta turvakiellosta, jos se on talletettu väestötietojärjestelmään äänioikeusrekisterin perustamisen jälkeen.

Europarlamenttivaaleissa Suomessa äänioikeutettu Euroopan unionin muun jäsenvaltion kansalainen otetaan europarlamenttivaalien äänioikeusrekisteriin, jos hän on kirjallisesti ilmoittanut haluavansa käyttää äänioikeuttaan europarlamenttivaaleissa Suomessa. Lisäksi edellytetään, että hän ei ole, jos hänellä ilmoituksen jälkeen on ollut jatkuvasti kotikunta Suomessa, peruuttanut ilmoitustaan. Ilmoitus ja sen peruutus on tehtävä maistraatille viimeistään 80. päivänä ennen vaalipäivää ennen kello 16.

21 §

Ilmoituskortti

Väestörekisterikeskus laatii jokaisesta äänioikeusrekisteriin otetusta ilmoituskortin, jossa ovat:

- 1) 18 §:n 2 momentin 2, 5 ja 6 kohdassa tarkoitetut tiedot;
- 2) äänioikeutetun se osoite, joka on väestötietojärjestelmässä 51. päivänä ennen vaalipäivää kello 24;
- 3) tieto siitä, missä vaaleissa ja missä vaalipiirissä tai kunnassa kortin vastaanottajalla on äänioikeus;
- 4) tiedot vaalipäivästä ja ennakoäänestyksen ajanjaksosta;

Ehdotus

jonka valtuusto on 8 §:n 1 momentin nojalla määrännyt niitä äänioikeutettuja varten, joita ei ole väestötietojärjestelmässä merkitty min-kään kiinteistön kohdalle.

Äänioikeusrekisterin perustamisen jälkeen äänioikeutetun kohdalle rekisteriin merkitään:

- 1) kuolintieto, jos äänioikeutettu on kuollut;
- 2) jos henkilö on merkitty 26 §:ssä säädettyllä tavalla äänioikeusrekisterissä äänioikeutta vailla olevaksi, tieto siitä;
- 3) tiedot mahdollisesta oikaisuvaatimuksesta ja siihen annetuista päätöksistä;
- 4) tieto siitä, onko äänioikeutettu käyttänyt äänioikeuttaan;
- 5) tieto 2 momentin 11 kohdassa tarkoitetusta turvakiellosta, jos se on talletettu väestötietojärjestelmään äänioikeusrekisterin perustamisen jälkeen.

Europarlamenttivaaleissa Suomessa äänioikeutettu Euroopan unionin muun jäsenvaltion kansalainen otetaan europarlamenttivaalien äänioikeusrekisteriin, jos hän on kirjallisesti ilmoittanut haluavansa käyttää äänioikeuttaan europarlamenttivaaleissa Suomessa. Lisäksi edellytetään, että hän ei ole, jos hänellä ilmoituksen jälkeen on ollut jatkuvasti kotikunta Suomessa, peruuttanut ilmoitustaan. Ilmoitus ja sen peruutus on tehtävä *Digi- ja väestötietovirastolle* viimeistään 80. päivänä ennen vaalipäivää ennen kello 16.

21 §

Ilmoituskortti

Digi- ja väestötietovirasto laatii jokaisesta äänioikeusrekisteriin otetusta ilmoituskortin, jossa ovat:

- 1) 18 §:n 2 momentin 2, 5 ja 6 kohdassa tarkoitetut tiedot;
- 2) äänioikeutetun se osoite, joka on väestötietojärjestelmässä 51. päivänä ennen vaalipäivää kello 24;
- 3) tieto siitä, missä vaaleissa ja missä vaalipiirissä tai kunnassa kortin vastaanottajalla on äänioikeus;
- 4) tiedot vaalipäivästä ja ennakoäänestyksen ajanjaksosta;

Voimassa oleva laki

5) kortin lähettäjäksi merkityn maistraatin sekä kunnan keskusvaalilautakunnan yhteystiedot;

6) tieto rekisteristä tai tietojärjestelmästä, johon kortissa olevat tiedot perustuvat; sekä

7) oikeusministeriön laatimat ohjeet kortin käyttämisestä ja menettelystä äänestettäessä.

Väestörekisterikeskus huolehtii siitä, että ilmoituskortit lähetetään viimeistään 24. päivänä ennen vaalipäivää niille äänioikeutetuille, joiden osoite on tiedossa. Europarlamenttivaaleissa korttia ei kuitenkaan lähetetä sellaiselle äänioikeusrekisteriin otetulle, jonka Väestörekisterikeskus 26 §:n 5 momentin mukaisesti merkitsee äänioikeusrekisterissä äänioikeutta vailla olevaksi.

22 §

Tiedottaminen Euroopan unionin muun jäsenvaltion kansalaisille kuntavaaleissa ja europarlamenttivaaleissa

Väestörekisterikeskuksen on hyvissä ajoin ennen kuntavaaleja ja europarlamenttivaaleja mahdollisuuksien mukaan toimitettava kaikille äänioikeuden edellytykset täyttävälle Euroopan unionin muun jäsenvaltion kansalaisille sopivalla tavalla tieto siitä, että heillä väestötietojärjestelmän tietojen mukaan tulee olemaan vaaleissa äänioikeus ja vaalikelpoisuus, sekä tieto menettelystä, joka on tarpeen äänioikeuden käyttämiseksi ja vaalikelpoisuuden toteuttamiseksi.

23 §

Äänioikeusrekisterin tietojen tarkastaminen

Äänioikeusrekisteriin 18 §:n 2 ja 3 momentin sekä 19 §:n nojalla merkityt tiedot lukuun ottamatta henkilötunnuksia ovat tarkastusta varten nähtävillä maistraateissa tai puhelimitse maksutta saatavissa niistä ja, sen mukaan kuin Väestörekisterikeskus määrää, myös muissa paikoissa arkipäivinä virka-aikana 41. päivästä ennen vaalipäivää.

Ehdotus

5) *Digi- ja väestötietoviraston sekä kunnan keskusvaalilautakunnan yhteystiedot;*

6) tieto rekisteristä tai tietojärjestelmästä, johon kortissa olevat tiedot perustuvat; sekä

7) oikeusministeriön laatimat ohjeet kortin käyttämisestä ja menettelystä äänestettäessä.

Digi- ja väestötietovirasto huolehtii siitä, että ilmoituskortit lähetetään viimeistään 24. päivänä ennen vaalipäivää niille äänioikeutetuille, joiden osoite on tiedossa. Europarlamenttivaaleissa korttia ei kuitenkaan lähetetä sellaiselle äänioikeusrekisteriin otetulle, jonka *Digi- ja väestötietovirasto* 26 §:n 5 momentin mukaisesti merkitsee äänioikeusrekisterissä äänioikeutta vailla olevaksi.

22 §

Tiedottaminen Euroopan unionin muun jäsenvaltion kansalaisille kuntavaaleissa ja europarlamenttivaaleissa

Digi- ja väestötietoviraston on hyvissä ajoin ennen kuntavaaleja ja europarlamenttivaaleja mahdollisuuksien mukaan toimitettava kaikille äänioikeuden edellytykset täyttävälle Euroopan unionin muun jäsenvaltion kansalaisille sopivalla tavalla tieto siitä, että heillä väestötietojärjestelmän tietojen mukaan tulee olemaan vaaleissa äänioikeus ja vaalikelpoisuus, sekä tieto menettelystä, joka on tarpeen äänioikeuden käyttämiseksi ja vaalikelpoisuuden toteuttamiseksi.

23 §

Äänioikeusrekisterin tietojen tarkastaminen

Äänioikeusrekisteriin 18 §:n 2 ja 3 momentin sekä 19 §:n nojalla merkityt tiedot lukuun ottamatta henkilötunnuksia ovat tarkastusta varten nähtävillä *Digi- ja väestötietoviraston määräämissä paikoissa tai puhelimitse maksutta saatavissa* arkipäivinä virka-aikana 41. päivästä ennen vaalipäivää.

Voimassa oleva laki

Maistraatit voivat antaa äänioikeusrekisteristä otteita. Ote annetaan maksutta sille, josta otteesta on tietoja, ja tässä laissa tarkoitettulle viranomaiselle.

Väestörekisterikeskus tiedottaa virallisessa lehdessä ja muulla sopivaksi katsomallaan tavalla äänioikeusrekisterin tietojen saatavillapidosta sekä siitä, miten oikaisuvaatimus tehdään.

Jos äänioikeusrekisteriin on merkitty henkilön kohdalle 18 §:n 2 momentin 11 kohdassa tai 4 momentin 5 kohdassa tarkoitettu tieto turvakiellosta, äänioikeusrekisterissä olevista henkilötiedoista voidaan pitää tarkastusta varten nähtävinä vain 18 §:n 2 momentin 2, 7 ja 10 kohdassa tarkoitettut tiedot.

24 §

Oikaisuvaatimus

Joka katsoo, että hänet on oikeudettomasti jätetty pois äänioikeusrekisteristä tai että häntä koskeva merkintä siinä on virheellinen, voi tehdä kirjallisen oikaisuvaatimuksen maistraatille viimeistään 16. päivänä ennen vaalipäivää ennen kello 16.

Oikaisuvaatimus voidaan perustaa myös sellaisiin äänioikeuteen vaikuttaviin seikkoihin, jotka ovat sattuneet äänioikeusrekisterin perustamisen jälkeen.

Jos äänioikeutetun kotikuntalaissa tarkoitettu muuttoilmoitus saapuu maistraatille myöhemmin kuin 51. päivänä ennen vaalipäivää, äänioikeutettu ei tämän muuttoilmoituksen perusteella voi vaatia oikaisua äänioikeusrekisterissä oleviin häntä koskeviin 18 §:n 2 momentin 3—6 kohdassa tarkoitettuihin tietoihin.

Oikaisuvaatimus voidaan tehdä käyttäen tarkoitusta varten laadittua lomaketta. Väestörekisterikeskuksen on huolehdittava, että lomakkeita on painettuina tai monistettuina maistraateissa ja muissa paikoissa, joissa äänioikeusrekisterin tiedot ovat nähtävillä.

25 §

Maistraatin päätös

Ehdotus

Digi- ja väestötietovirasto voi antaa äänioikeusrekisteristä otteita. Ote annetaan maksutta sille, josta otteesta on tietoja, ja tässä laissa tarkoitettulle viranomaiselle.

Digi- ja väestötietovirasto tiedottaa virallisessa lehdessä ja muulla sopivaksi katsomallaan tavalla äänioikeusrekisterin tietojen saatavillapidosta sekä siitä, miten oikaisuvaatimus tehdään.

Jos äänioikeusrekisteriin on merkitty henkilön kohdalle 18 §:n 2 momentin 10 kohdassa tai 4 momentin 5 kohdassa tarkoitettu tieto turvakiellosta, äänioikeusrekisterissä olevista henkilötiedoista voidaan pitää tarkastusta varten nähtävinä vain 18 §:n 2 momentin 2, 7 ja 9 kohdassa tarkoitettut tiedot.

24 §

Oikaisuvaatimus

Joka katsoo, että hänet on oikeudettomasti jätetty pois äänioikeusrekisteristä tai että häntä koskeva merkintä siinä on virheellinen, voi tehdä kirjallisen oikaisuvaatimuksen *Digi- ja väestötietovirastolle* viimeistään 16. päivänä ennen vaalipäivää ennen kello 16.

Oikaisuvaatimus voidaan perustaa myös sellaisiin äänioikeuteen vaikuttaviin seikkoihin, jotka ovat sattuneet äänioikeusrekisterin perustamisen jälkeen.

Jos äänioikeutetun kotikuntalaissa tarkoitettu muuttoilmoitus saapuu *Digi- ja väestötietovirastolle* myöhemmin kuin 51. päivänä ennen vaalipäivää, äänioikeutettu ei tämän muuttoilmoituksen perusteella voi vaatia oikaisua äänioikeusrekisterissä oleviin häntä koskeviin 18 §:n 2 momentin 3—6 kohdassa tarkoitettuihin tietoihin.

Oikaisuvaatimus voidaan tehdä käyttäen tarkoitusta varten laadittua lomaketta. *Digi- ja väestötietoviraston* on huolehdittava, että lomakkeita on painettuina tai monistettuina *saatavilla niissä paikoissa, joissa äänioikeusrekisterin tiedot ovat nähtävillä.*

25 §

Digi- ja väestötietoviraston päätös

Voimassa oleva laki

Maistraatin on ratkaistava oikaisuvaatimus viimeistään 13. päivänä ennen vaalipäivää ja tehtävä ratkaisusta mahdollisesti aiheutuvat muutokset äänioikeusrekisteriin viimeistään 12. päivänä ennen vaalipäivää ennen kello 12.

Maistraatin on viipymättä annettava päätös tiedoksi oikaisuvaatimuksen tehneelle. Päätös on lähetettävä postitse kirjattuna lähetyksenä, mutta se voidaan toimittaa muullakin todistettavalla tavalla, jos se ei aiheuta viivytyksiä. Jos päätös sisältää sen, että henkilö otetaan äänioikeusrekisteriin, maistraatin on samalla toimitettava hänelle ilmoituskortti. Jollei vastaanottajan postiosoitetta tunneta, päätös on julkaistava virallisessa lehdessä.

26 §

Itseoikaisu

Jos Väestörekisterikeskus tai maistraatti katsoo, että joku on oikeudettomasti jätetty pois äänioikeusrekisteristä tai oikeudettomasti otettu siihen taikka että jotakuta koskeva merkintä äänioikeusrekisterissä on virheellinen, sillä on viran puolesta oikeus lisätä henkilö äänioikeusrekisteriin tai merkitä hänet äänioikeutta vailla olevaksi taikka korjata häntä koskeva virheellinen merkintä. Muutokset on tehtävä viimeistään 12. päivänä ennen vaalipäivää ennen kello 12.

Jos Väestörekisterikeskus on ennen europarlamenttivaalien äänioikeusrekisterin tuleamista lainvoimaiseksi saanut Euroopan unionin muun jäsenvaltion viranomaiselta ilmoituksen, että äänioikeusrekisteriin otettu äänioikeutettu on otettu siinä valtiossa samojen vaalien vaaliluetteloon, sen on viipymättä huolehdittava siitä, että asianomainen merkittään äänioikeusrekisterissä äänioikeutta vailla olevaksi.

27 §

Valitus hallinto-oikeuteen

Ehdotus

Digi- ja väestötietoviraston on ratkaistava oikaisuvaatimus viimeistään 13. päivänä ennen vaalipäivää ja tehtävä ratkaisusta mahdollisesti aiheutuvat muutokset äänioikeusrekisteriin viimeistään 12. päivänä ennen vaalipäivää ennen kello 12.

Digi- ja väestötietoviraston on viipymättä annettava päätös tiedoksi oikaisuvaatimuksen tehneelle. Päätös on lähetettävä postitse kirjattuna lähetyksenä, mutta se voidaan toimittaa muullakin todistettavalla tavalla, jos se ei aiheuta viivytyksiä. Jos päätös sisältää sen, että henkilö otetaan äänioikeusrekisteriin, *Digi- ja väestötietoviraston* on samalla toimitettava hänelle ilmoituskortti. Jollei vastaanottajan postiosoitetta tunneta, päätös on julkaistava virallisessa lehdessä.

26 §

Itseoikaisu

Jos *Digi- ja väestötietovirasto* katsoo, että joku on oikeudettomasti jätetty pois äänioikeusrekisteristä tai oikeudettomasti otettu siihen taikka että jotakuta koskeva merkintä äänioikeusrekisterissä on virheellinen, sillä on viran puolesta oikeus lisätä henkilö äänioikeusrekisteriin tai merkitä hänet äänioikeutta vailla olevaksi taikka korjata häntä koskeva virheellinen merkintä. Muutokset on tehtävä viimeistään 12. päivänä ennen vaalipäivää ennen kello 12.

Jos *Digi- ja väestötietovirasto* on ennen europarlamenttivaalien äänioikeusrekisterin tuleamista lainvoimaiseksi saanut Euroopan unionin muun jäsenvaltion viranomaiselta ilmoituksen, että äänioikeusrekisteriin otettu äänioikeutettu on otettu siinä valtiossa samojen vaalien vaaliluetteloon, sen on viipymättä huolehdittava siitä, että asianomainen merkittään äänioikeusrekisterissä äänioikeutta vailla olevaksi.

27 §

Valitus hallinto-oikeuteen

Maistraatin päätöksestä, jolla oikaisuvaatimus on hylätty tai jätetty tutkimatta, ja Väestörekisterikeskuksen tai maistraatin 26 §:n 2 momentissa tarkoitettusta päätöksestä saa valittaa hallinto-oikeuteen. Valitus on tehtävä viimeistään seitsemäntenä päivänä siitä päivästä, jona asianosainen on saanut päätöksen tiedoksi tai päätös on julkaistu virallisessa lehdessä. Hallinto-oikeudelle osoitetun valituskirjelmän voi valitusajan kuluessa toimittaa maistraatille edelleen hallinto-oikeudelle toimitettavaksi. Valituksen tekemiseen sovelletaan muutoin, mitä hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Hallinto-oikeuden on viipymättä annettava päätöksestään tieto valittajalle ja maistraatille. Jos päätös sisältää sen, että joku on otettava äänioikeusrekisteriin tai että jotakuta koskevia tietoja on muutettava, hallinto-oikeuden on lisäksi viipymättä ilmoitettava päätöksestä Väestörekisterikeskukselle, jonka on tehtävä äänioikeusrekisteriin tarvittavat muutokset. Jos hallinto-oikeus antaa tällaisen päätöksensä myöhemmin kuin 4. päivänä ennen vaalipäivää kello 19, sen on viipymättä toimitettava päätös myös asianomaisen kunnan keskusvaalilautakunnalle, joka liittyy sen 71 §:ssä tarkoitettuun vaaliluetteloon. Jos valitus on hylätty tai jätetty tutkimatta, hallinto-oikeuden on ilmoitettava siitä Väestörekisterikeskukselle, jonka on tehtävä äänioikeusrekisteriin siitä merkintä.

Hallinto-oikeuden tässä pykälässä tarkoitettuun päätökseen ei saa hakea valittamalla muutosta.

28 §

Äänioikeusrekisterin lainvoimaisuus

 Jos joku on ilmeisen virheellisesti 26 §:n 1 tai 5 momentin nojalla merkitty äänioikeusrekisterissä äänioikeutta vailla olevaksi, Väestörekisterikeskus voi poistaa merkinnän lainvoimaisesta äänioikeusrekisteristä.
 -----

29 §

Digi- ja väestötietoviraston päätöksestä, jolla oikaisuvaatimus on hylätty tai jätetty tutkimatta, ja 26 §:n 2 momentissa tarkoitettusta päätöksestä saa valittaa hallinto-oikeuteen. Valitus on tehtävä viimeistään seitsemäntenä päivänä siitä päivästä, jona asianosainen on saanut päätöksen tiedoksi tai päätös on julkaistu virallisessa lehdessä. Hallinto-oikeudelle osoitetun valituskirjelmän voi valitusajan kuluessa toimittaa *Digi- ja väestötietovirastolle* edelleen hallinto-oikeudelle toimitettavaksi. Valituksen tekemiseen sovelletaan muutoin, mitä hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Hallinto-oikeuden on viipymättä annettava päätöksestään tieto valittajalle ja *Digi- ja väestötietovirastolle*. Jos päätös sisältää sen, että joku on otettava äänioikeusrekisteriin tai että jotakuta koskevia tietoja on muutettava, *Digi- ja väestötietoviraston on tehtävä äänioikeusrekisteriin tarvittavat muutokset*. Jos hallinto-oikeus antaa tällaisen päätöksensä myöhemmin kuin 4. päivänä ennen vaalipäivää kello 19, sen on viipymättä toimitettava päätös myös asianomaisen kunnan keskusvaalilautakunnalle, joka liittyy sen 71 §:ssä tarkoitettuun vaaliluetteloon. Jos valitus on hylätty tai jätetty tutkimatta, hallinto-oikeuden on ilmoitettava siitä *Digi- ja väestötietovirastolle*, jonka on tehtävä äänioikeusrekisteriin siitä merkintä.

Hallinto-oikeuden tässä pykälässä tarkoitettuun päätökseen ei saa hakea valittamalla muutosta.

28 §

Äänioikeusrekisterin lainvoimaisuus

 Jos joku on ilmeisen virheellisesti 26 §:n 1 tai 5 momentin nojalla merkitty äänioikeusrekisterissä äänioikeutta vailla olevaksi, *Digi- ja väestötietovirasto* voi poistaa merkinnän lainvoimaisesta äänioikeusrekisteristä.
 -----

29 §

Äänioikeusrekisterin käyttö

Äänioikeusrekisterin käyttö

Äänioikeusrekisteriin merkitään sen mukaan kuin 5 ja 6 luvussa säädetään, milloin ja missä äänioikeutettu on äänestänyt. Merkin­nän voi tehdä kotimaassa olevan yleisen ennakkoäänestyspaikan vaalitoimitsija tai vaalitoimikunnan puheenjohtaja taikka vaalilautakunta tai kunnan keskusvaalilautakunta tai keskusvaalilautakunnan pyynnöstä maistraatti. Jos merkintä havaitaan virheelliseksi, sen voi korjata vain kunnan keskusvaalilautakunta tai sen pyynnöstä maistraatti.

Äänioikeusrekisteriin merkitään sen mukaan kuin 5 ja 6 luvussa säädetään, milloin ja missä äänioikeutettu on äänestänyt. Merkin­nän voi tehdä kotimaassa olevan yleisen ennakkoäänestyspaikan vaalitoimitsija tai vaalitoimikunnan puheenjohtaja taikka vaalilautakunta tai kunnan keskusvaalilautakunta tai keskusvaalilautakunnan pyynnöstä *Digi- ja väestötietovirasto*. Jos merkintä havaitaan virheelliseksi, sen voi korjata vain kunnan keskusvaalilautakunta tai sen pyynnöstä *Digi- ja väestötietovirasto*.

Sen jälkeen kun vaalien tulos on saanut lainvoiman, äänioikeusrekisteristä otetaan oikeusministeriön määräämät arkistotulokset. Tämän jälkeen Väestörekisterikeskus hävittää rekisterissä olevat tiedot.

Sen jälkeen kun vaalien tulos on saanut lainvoiman, äänioikeusrekisteristä otetaan oikeusministeriön määräämät arkistotulokset. Tämän jälkeen *Digi- ja väestötietovirasto* hävittää rekisterissä olevat tiedot.

71 §

71 §

Vaaliluettelot ja niiden toimittaminen

Vaaliluettelot ja niiden toimittaminen

Vaaliluetteloihin otetaan vain ne henkilöt, jotka äänioikeusrekisteriin tehtyjen merkintöjen mukaan eivät ole käyttäneet äänioikeutta ennakkoäänestyksessä. Vaaliluettelot tulostetaan äänestysalueittain henkilöiden nimien mukaisessa aakkosjärjestyksessä tai oikeusministeriön määräämällä tavalla. Vaaliluetteloissa ovat otsikkotietoina eduskunta­vaaleissa, presidentinvaalissa ja europar­lamenttivaaleissa vaalipiiri ja kaikissa vaaleissa kunta ja äänestysalue sekä jokaisesta henkilöstä hänen täydellinen nimensä ja henkilötunnuksensa. Jos äänioikeusrekisteriin on merkitty henkilön kohdalle 18 §:n 2 momentin 11 kohdassa tai 4 momentin 5 kohdassa tarkoitettu tieto turvakiellosta, myös vaaliluetteloon tulostetaan merkintä siitä.

Vaaliluetteloihin otetaan vain ne henkilöt, jotka äänioikeusrekisteriin tehtyjen merkintöjen mukaan eivät ole käyttäneet äänioikeutta ennakkoäänestyksessä. Vaaliluettelot tulostetaan äänestysalueittain henkilöiden nimien mukaisessa aakkosjärjestyksessä tai oikeusministeriön määräämällä tavalla. Vaaliluetteloissa ovat otsikkotietoina eduskunta­vaaleissa, presidentinvaalissa ja europar­lamenttivaaleissa vaalipiiri ja kaikissa vaaleissa kunta ja äänestysalue sekä jokaisesta henkilöstä hänen täydellinen nimensä ja henkilötunnuksensa. Jos äänioikeusrekisteriin on merkitty henkilön kohdalle 18 §:n 2 momentin 10 kohdassa tai 4 momentin 5 kohdassa tarkoitettu tieto turvakiellosta, myös vaaliluetteloon tulostetaan merkintä siitä.

106 §

106 §

Valituksen johdosta uusittavat vaalit

Valituksen johdosta uusittavat vaalit

Uusittavissa vaaleissa noudatetaan samaa äänestysaluejakoa sekä käytetään samaa lainvoimaista äänioikeusrekisteriä ja samaa ehdokaslistojen yhdistelmää kuin kumotuissa vaaleissa, jollei valitusviranomaisen päätöksessään toisin määrää. Väestörekisterikeskus huolehtii siitä, että äänioikeusrekisteriin otetuille lähetetään uusi ilmoituskortti. Ennakköäänestys toimitetaan vain siinä vaalipiirissä tai kunnassa, jota määräys vaalien uusimisesta koskee. Uusittavien vaalien toimittamisesta on muutoin soveltuvin osin voimassa, mitä varsinaisista vaaleista säädetään.

Uusittavissa vaaleissa noudatetaan samaa äänestysaluejakoa sekä käytetään samaa lainvoimaista äänioikeusrekisteriä ja samaa ehdokaslistojen yhdistelmää kuin kumotuissa vaaleissa, jollei valitusviranomaisen päätöksessään toisin määrää. *Digi- ja väestötietovirasto* huolehtii siitä, että äänioikeusrekisteriin otetuille lähetetään uusi ilmoituskortti. Ennakköäänestys toimitetaan vain siinä vaalipiirissä tai kunnassa, jota määräys vaalien uusimisesta koskee. Uusittavien vaalien toimittamisesta on muutoin soveltuvin osin voimassa, mitä varsinaisista vaaleista säädetään.

143 §

Presidenttiehdokkaan tai presidentiksi valitun pysyvä estyneisyys tai kuolema

143 §

Presidenttiehdokkaan tai presidentiksi valitun pysyvä estyneisyys tai kuolema

Oikeusministeriön on kiireellisesti ilmoitettava valtioneuvoston päätöksestä ulkoasiainministeriölle, vaalipiirilautakunnille ja Väestörekisterikeskukselle, joiden on huolehdittava siitä, että tieto välitetään edelleen muille vaaliviranomaisille. Vaaliviranomaisen on keskeytettävä valmistavat toimenpiteet vaalia varten. Oikeusministeriö antaa tarkemmat määräykset ja ohjeet valtioneuvoston päätöksestä aiheutuvista viranomaisten toimenpiteistä.

Oikeusministeriön on kiireellisesti ilmoitettava valtioneuvoston päätöksestä ulkoasiainministeriölle, vaalipiirilautakunnille ja *Digi- ja väestötietovirastolle*, joiden on huolehdittava siitä, että tieto välitetään edelleen muille vaaliviranomaisille. Vaaliviranomaisen on keskeytettävä valmistavat toimenpiteet vaalia varten. Oikeusministeriö antaa tarkemmat määräykset ja ohjeet valtioneuvoston päätöksestä aiheutuvista viranomaisten toimenpiteistä.

162 §

Väestörekisterikeskuksen ilmoitusvelvollisuus

Väestörekisterikeskuksen on heti 18 §:n 5 momentissa säädetyn määräajan päätyttyä ilmoitettava Euroopan unionin muun jäsenvaltion kansalaisen kotivaltion viranomaiselle ne kyseisen jäsenvaltion äänioikeutetut kansalaiset, jotka ovat ilmoittaneet haluavansa käyttää äänioikeuttaan Suomessa.

162 §

Digi- ja väestötietoviraston ilmoitusvelvollisuus

Digi- ja väestötietoviraston on heti 18 §:n 5 momentissa säädetyn määräajan päätyttyä ilmoitettava Euroopan unionin muun jäsenvaltion kansalaisen kotivaltion viranomaiselle ne kyseisen jäsenvaltion äänioikeutetut kansalaiset, jotka ovat ilmoittaneet haluavansa käyttää äänioikeuttaan Suomessa.

176 §

176 §

Voimassa oleva laki

Ilmoitus kaksoisehdokkuudesta

Jos Väestörekisterikeskus on saanut Euroopan unionin muun jäsenvaltion viranomaiselta ilmoituksen, että Suomessa vaalikelpoinen henkilö on asetettu kyseisessä valtiossa ehdokkaaksi samoissa vaaleissa, sen on viipymättä annettava ilmoitus tiedoksi Helsingin vaalipiirilautakunnalle.

177 §

Euroopan unionin muun jäsenvaltion kansalaisen vaalikelpoisuuden tarkistaminen

Helsingin vaalipiirilautakunnan on viipymättä ilmoitettava Väestörekisterikeskukselle Euroopan unionin muun jäsenvaltion kansalaista koskevasta ehdokashakemuksesta. Väestörekisterikeskuksen on viipymättä lähetettävä vaalikelpoisuuden tarkistamista varten tarpeelliset tiedot hakemuksesta tällaisen ehdokkaan kotivaltion asianomaiselle viranomaiselle.

192 §

Rekisterihallinnon paikallisviranomaisen Ahvenanmaan maakunnassa

Ahvenanmaan maakunnassa hoitaa maistraatille tämän lain mukaan eduskuntavaaleissa, presidentinvaalissa ja europarlamenttivaaleissa kuuluvat tehtävät rekisterihallinnon paikallisviranomaisena Ahvenanmaan valtionvirasto.

Ehdotus

Ilmoitus kaksoisehdokkuudesta

Jos *Digi- ja väestötietovirasto* on saanut Euroopan unionin muun jäsenvaltion viranomaiselta ilmoituksen, että Suomessa vaalikelpoinen henkilö on asetettu kyseisessä valtiossa ehdokkaaksi samoissa vaaleissa, sen on viipymättä annettava ilmoitus tiedoksi Helsingin vaalipiirilautakunnalle.

177 §

Euroopan unionin muun jäsenvaltion kansalaisen vaalikelpoisuuden tarkistaminen

Helsingin vaalipiirilautakunnan on viipymättä ilmoitettava *Digi- ja väestötietovirastolle* Euroopan unionin muun jäsenvaltion kansalaista koskevasta ehdokashakemuksesta. *Digi- ja väestötietoviraston* on viipymättä lähetettävä vaalikelpoisuuden tarkistamista varten tarpeelliset tiedot hakemuksesta tällaisen ehdokkaan kotivaltion asianomaiselle viranomaiselle.

192 §

Paikallisviranomaisen Ahvenanmaan maakunnassa

Ahvenanmaan valtionvirasto hoitaa Ahvenanmaan maakunnassa *Digi- ja väestötietovirastolle* tämän lain mukaan eduskuntavaaleissa, presidentinvaalissa ja europarlamenttivaaleissa kuuluvat tehtävät.

9. Laki isyyslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan isyyslain (11/2015) 3 §:n 1 momentti, 15 §:n 2 momentti, 18 §:n 2 momentti, 23–25 §, 5 luvun otsikko, 26 §:n 1 momentti, 27–29§, 30 §:n 2 momentti, 40 §, 41 §:n 1 momentti ja 60 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

3 §

Isyys muissa tapauksissa

Jos isyyttä ei todeta 2 §:n nojalla, isyys vahvistetaan maistraatin tai tuomioistuimen päätöksellä.

15 §

Tunnustamisen käyttöala

Tunnustaa voidaan kuitenkin lapsi, jonka osalta isyys on todettu 2 §:n nojalla, jos ne, joiden hyväksyminen 19 §:n nojalla tarvitaan, hyväksyvät tunnustamisen. Kun tunnustaminen vahvistetaan maistraatissa, 2 §:n nojalla todettu isyys kumoutuu.

18 §

Isyyden tunnustaminen lapsen syntymän jälkeen

Isyyden tunnustamisen ottaa vastaan lastenvalvoja, maistraatin päällikkö, henkikirjoittaja tai julkinen notaari. Mies, joka avioliittoa solmittaessa haluaa tunnustaa olevansa kihlakumppaninsa lapsen isä, voi antaa tunnustamislausuman myös vihkijälle. Tunnustamisen ottaa ulkomailla vastaan sellainen Suomen edustuston virkamies, joka voi konsulipalvelulain (498/1999) 33 §:n mukaan suorittaa edustustossa julkisen notaarin tehtäviä. Tunnustamisesta laadittavasta asiakirjasta säädetään tämän lain 22 §:ssä.

Ehdotus

3 §

Isyys muissa tapauksissa

Jos isyyttä ei todeta 2 §:n nojalla, isyys vahvistetaan *Digi- ja väestötietoviraston* tai tuomioistuimen päätöksellä.

15 §

Tunnustamisen käyttöala

Tunnustaa voidaan kuitenkin lapsi, jonka osalta isyys on todettu 2 §:n nojalla, jos ne, joiden hyväksyminen 19 §:n nojalla tarvitaan, hyväksyvät tunnustamisen. Kun tunnustaminen vahvistetaan *Digi- ja väestötietovirastossa*, 2 §:n nojalla todettu isyys kumoutuu.

18 §

Isyyden tunnustaminen lapsen syntymän jälkeen

Isyyden tunnustamisen ottaa vastaan lastenvalvoja, henkikirjoittaja tai julkinen notaari. Mies, joka avioliittoa solmittaessa haluaa tunnustaa olevansa kihlakumppaninsa lapsen isä, voi antaa tunnustamislausuman myös vihkijälle. Tunnustamisen ottaa ulkomailla vastaan sellainen Suomen edustuston virkamies, joka voi konsulipalvelulain (498/1999) 33 §:n mukaan hoitaa edustustossa julkisen notaarin tehtäviä. Tunnustamisesta laadittavasta asiakirjasta säädetään tämän lain 22 §:ssä.

23 §

Asiakirjojen toimittaminen maistraatille

Kun isyyden selvittäminen on toimitettu ja mies on tunnustanut isyytensä, tulee isyyden selvittäneen lastenvalvojan toimittaa isyyden selvittämisestä tehty pöytäkirja ja tunnustamista koskevat asiakirjat 27 §:ssä tarkoitetulle maistraatille.

24 §

Suostumus isyyden vahvistamiseen ilman oikeudenkäyntiä

Jos lapsi on syntynyt avioliiton ulkopuolella ja isyyden selvittäminen ja oikeusgeneettinen isyystutkimus osoittavat kuolleen miehen olevan lapsen isä, miehen oikeudenomistajat voivat lapsen syntymän jälkeen antaa suostumuksen siihen, että isyys vahvistetaan ilman oikeudenkäyntiä maistraatin päätöksellä edellyttäen, että lasta ei ole tunnustettu eikä kannetta isyyden vahvistamiseksi ole vireillä.

25 §

Suostumuksesta laadittava asiakirja

Miehen oikeudenomistajien 24 §:ssä tarkoitettu suostumuksesta on laadittava asiakirja. Suostumukseen ja asiakirjaan sovelletaan, mitä tässä laissa säädetään isyyden tunnustamisesta lapsen syntymän jälkeen, tunnustamiseen liittyvästä kuulemisesta, tunnustamisen hyväksymisestä ja asiakirjojen toimittamisesta maistraatille. Oikeudenomistajan suostumusta ei kuitenkaan edellytetä annettavan vastaanottajan läsnä ollessa.

5 luku

Isyyden vahvistaminen maistraatissa

23 §

Asiakirjojen toimittaminen Digi- ja väestötietovirastolle

Kun isyyden selvittäminen on toimitettu ja mies on tunnustanut isyytensä, tulee isyyden selvittäneen lastenvalvojan toimittaa isyyden selvittämisestä tehty pöytäkirja ja tunnustamista koskevat asiakirjat Digi- ja väestötietovirastolle.

24 §

Suostumus isyyden vahvistamiseen ilman oikeudenkäyntiä

Jos lapsi on syntynyt avioliiton ulkopuolella ja isyyden selvittäminen ja oikeusgeneettinen isyystutkimus osoittavat kuolleen miehen olevan lapsen isä, miehen oikeudenomistajat voivat lapsen syntymän jälkeen antaa suostumuksen siihen, että isyys vahvistetaan ilman oikeudenkäyntiä Digi- ja väestötietoviraston päätöksellä edellyttäen, että lasta ei ole tunnustettu eikä kannetta isyyden vahvistamiseksi ole vireillä.

25 §

Suostumuksesta laadittava asiakirja

Miehen oikeudenomistajien 24 §:ssä tarkoitettu suostumuksesta on laadittava asiakirja. Suostumukseen ja asiakirjaan sovelletaan, mitä tässä laissa säädetään isyyden tunnustamisesta lapsen syntymän jälkeen, tunnustamiseen liittyvästä kuulemisesta, tunnustamisen hyväksymisestä ja asiakirjojen toimittamisesta Digi- ja väestötietovirastolle. Oikeudenomistajan suostumusta ei kuitenkaan edellytetä annettavan vastaanottajan läsnä ollessa.

5 luku

Isyyden vahvistaminen Digi- ja väestötietovirastossa

26 §

Maistraatin toimivalta

Isyys vahvistetaan maistraatissa, jos:

1) mies on tunnustanut isyyden 15—22 §:ssä säädetyin tavoin eikä ole aihetta epäillä, ettei mies ole lapsen isä;

2) kuolleen miehen oikeudenomistajat ovat 24 ja 25 §:ssä säädetyin tavoin antaneet suostumuksensa siihen, että isyys vahvistetaan maistraatin päätöksellä, ja 24 §:ssä tarkoitettua selvityksen perusteella voidaan pitää selvitettyinä, että mies on lapsen isä.

---

27 §

Alueellisesti toimivaltainen maistraatti

Isyyden vahvistaa 26 §:ssä tarkoitetuissa tapauksissa se maistraatti, jonka toimialueella lastenvalvoja toimii.

Jos maistraattien toiminnan tehostamiseksi tai tasapainoisen alueellisen kehityksen edistämiseksi on tarpeen siirtää isyyden vahvistamista koskevia asioita maistraatilta toiselle, valtiovarainministeriön asetuksella säädetään, miltä maistraateilta toimivalta siirtyy ja mille maistraateille se siirtyy, sekä toimivaltan jakautumisen perusteista asiat vastaanottavien maistraattien kesken.

28 §

Isyysasian käsittely maistraatissa ja muutoksenhaku

Isyyden vahvistamista koskevan asian käsittelyyn maistraatissa sovelletaan hallintolakia (434/2003). Jos asiassa ei ole menetely kuten tämän lain 3 ja 4 luvuissa säädetään, asiakirjat ovat puutteelliset tai isyyskysymystä ei ole riittävästi selvitetty, maistraatti voi pyytää lastenvalvojaa täydentämään asiakirjoja tai hankkimaan tarpeellista saatavilla olevaa lisäselvitystä.

26 §

Digi- ja väestötietoviraston toimivalta

Isyys vahvistetaan *Digi- ja väestötietovirastossa*, jos:

1) mies on tunnustanut isyyden 15—22 §:ssä säädetyin tavoin eikä ole aihetta epäillä, ettei mies ole lapsen isä;

2) kuolleen miehen oikeudenomistajat ovat 24 ja 25 §:ssä säädetyin tavoin antaneet suostumuksensa siihen, että isyys vahvistetaan *Digi- ja väestötietoviraston* päätöksellä, ja 24 §:ssä tarkoitettua selvityksen perusteella voidaan pitää selvitettyinä, että mies on lapsen isä.

---

27 §

Ahvenanmaan valtionviraston toimivalta

Ahvenanmaan maakunnassa tässä laissa Digi- ja väestötietovirastolle säädetyjä tehtäviä hoitaa Ahvenanmaan valtionvirasto.

28 §

Isyysasian käsittely ja muutoksenhaku

Isyyden vahvistamista koskevan asian käsittelyyn *Digi- ja väestötietovirastossa* sovelletaan hallintolakia (434/2003). Jos asiassa ei ole menetely kuten tämän lain 3 ja 4 luvuissa säädetään, asiakirjat ovat puutteelliset tai isyyskysymystä ei ole riittävästi selvitetty, *Digi- ja väestötietovirasto* voi pyytää lasten-

Maistraatin päätökseen ei saa hakea muutosta. Asianosaisen oikeudesta nostaa kanne isyyden vahvistamiseksi ja kanteen nostamiselle säädetystä määräajasta säädetään 29 ja 30 §:ssä. Päätökseen on liitettävä tieto 29 §:ssä tarkoitettua kanneoikeudesta ja 30 §:n 2 momentissa tarkoitettua määräajasta. Sen lisäksi, mitä hallintolain 54 §:ssä säädetään tiedoksiantovelvollisuudesta, maistraatin on annettava päätös tiedoksi lastenvalvojalle.

29 §

Kanneoikeuden edellytykset ja asianosaiset

Lapsi, jonka osalta isyyttä ei ole äidin avioliiton perusteella todettu eikä maistraatin tai tuomioistuimen päätöksellä vahvistettu, voi vaatia isyyden vahvistamista nostamalla kanteen isäksi otaksumaansa miestä vastaan. Jos mies on kuollut, kanne nostetaan miehen oikeudenomistajia vastaan.

Miehellä, joka katsoo olevansa lapsen isä, on oikeus nostaa isyyden vahvistamista koskeva kanne lasta vastaan:

- 1) jos lastenvalvoja on keskeyttänyt isyyden selvittämisen, koska lapsesta tai lapsen äidistä ei ole saatu näytettä, josta oikeusgeeneettinen isyystutkimus olisi voitu tehdä; tai
- 2) jollei maistraatti ole vahvistanut isyyttä ja siihen on muu syy kuin se, ettei 19 §:ssä tarkoitettua hyväksymistä ole saatu.

Jos mies kuolee kanteen ollessa vireillä, miehen oikeudenomistajat tulevat hänen sijajansa.

30 §

Kanneoikeuden rajoitukset

Miehen, joka katsoo olevansa lapsen isä, on pantava kanne vireille vuoden kuluessa siitä

valvojaa täydentämään asiakirjoja tai hankki-
maan tarpeellista saatavilla olevaa lisäselvi-
tystä.

Digi- ja väestötietoviraston päätökseen ei saa hakea muutosta. Asianosaisen oikeudesta nostaa kanne isyyden vahvistamiseksi ja kanteen nostamiselle säädetystä määräajasta säädetään 29 ja 30 §:ssä. Päätökseen on liitettävä tieto 29 §:ssä tarkoitettua kanneoikeudesta ja 30 §:n 2 momentissa tarkoitettua määräajasta. Sen lisäksi, mitä hallintolain 54 §:ssä säädetään tiedoksiantovelvollisuudesta, *Digi- ja väestötietoviraston* on annettava päätös tiedoksi lastenvalvojalle.

29 §

Kanneoikeuden edellytykset ja asianosaiset

Lapsi, jonka osalta isyyttä ei ole äidin avioliiton perusteella todettu eikä *Digi- ja väestötietoviraston* tai tuomioistuimen päätöksellä vahvistettu, voi vaatia isyyden vahvistamista nostamalla kanteen isäksi otaksumaansa miestä vastaan. Jos mies on kuollut, kanne nostetaan miehen oikeudenomistajia vastaan.

Miehellä, joka katsoo olevansa lapsen isä, on oikeus nostaa isyyden vahvistamista koskeva kanne lasta vastaan:

- 1) jos lastenvalvoja on keskeyttänyt isyyden selvittämisen, koska lapsesta tai lapsen äidistä ei ole saatu näytettä, josta oikeusgeeneettinen isyystutkimus olisi voitu tehdä; tai
- 2) jollei *Digi- ja väestötietovirasto* ole vahvistanut isyyttä ja siihen on muu syy kuin se, ettei 19 §:ssä tarkoitettua hyväksymistä ole saatu.

Jos mies kuolee kanteen ollessa vireillä, miehen oikeudenomistajat tulevat hänen sijajansa.

30 §

Kanneoikeuden rajoitukset

Miehen, joka katsoo olevansa lapsen isä, on pantava kanne vireille vuoden kuluessa siitä

Voimassa oleva laki

päivästä, jona hän sai tiedon 29 §:n 2 momentissa tarkoitetusta lastenvalvojan tai maistraatin päätöksestä.

40 §

Isyyden kumoaminen maistraatin päätöksellä

Aviomiehen isyys on kumottu, kun toinen mies on 18 §:ssä tarkoitetulla tavalla tunnustanut isyytensä ja maistraatti on vahvistanut isyyden tunnustamisen perusteella.

Jos lapsen äiti ja aviomies ovat yhdessä pyytäneet lastenvalvojalta isyyden selvittämistä 4 §:n 2 momentin 3 kohdassa tarkoitetulla tavalla, ja oikeusgeneettisen isyystutkimuksen perusteella voidaan todeta, että aviomies ei voi olla lapsen isä, maistraatti voi vanhempien yhteisestä hakemuksesta vahvistaa, että aviomies ei ole lapsen isä. Maistraatti ei kuitenkaan voi päättää asiasta, jos äidille on annettu hedelmöityshoitoa ajankohdana, jolloin lapsi on saatettu alkuun. Asia voidaan ratkaista lasta kuulematta. Hakemus maistraatille tulee tehdä ennen kuin vuosi on kulunut lapsen syntymästä.

Maistraatin 1 ja 2 momenteissa tarkoitettuihin päätöksiin ei saa hakea muutosta.

41 §

Isyyden kumoaminen kanteen perusteella

Isyyden kumoamista koskevan kanteen saa käräjäoikeudessa nostaa lapsi, äiti tai mies, jonka isyys on avioliiton perusteella todettu tai maistraatin päätöksellä vahvistettu.

60 §

Tarkemmat säännökset

Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarvittaessa tarkemmin:

Ehdotus

päivästä, jona hän sai tiedon 29 §:n 2 momentissa tarkoitetusta lastenvalvojan tai *Digi- ja väestötietoviraston* päätöksestä.

40 §

Isyyden kumoaminen Digi- ja väestötietoviraston päätöksellä

Aviomiehen isyys on kumottu, kun toinen mies on 18 §:ssä tarkoitetulla tavalla tunnustanut isyytensä ja *Digi- ja väestötietovirasto* on vahvistanut isyyden tunnustamisen perusteella.

Jos lapsen äiti ja aviomies ovat yhdessä pyytäneet lastenvalvojalta isyyden selvittämistä 4 §:n 2 momentin 3 kohdassa tarkoitetulla tavalla, ja oikeusgeneettisen isyystutkimuksen perusteella voidaan todeta, että aviomies ei voi olla lapsen isä, *Digi- ja väestötietovirasto* voi vanhempien yhteisestä hakemuksesta vahvistaa, että aviomies ei ole lapsen isä. *Digi- ja väestötietovirasto* ei kuitenkaan voi päättää asiasta, jos äidille on annettu hedelmöityshoitoa ajankohtana, jolloin lapsi on saatettu alkuun. Asia voidaan ratkaista lasta kuulematta. Hakemus *Digi- ja väestötietovirastolle* tulee tehdä ennen kuin vuosi on kulunut lapsen syntymästä.

Digi- ja väestötietoviraston 1 ja 2 momenteissa tarkoitettuihin päätöksiin ei saa hakea muutosta.

41 §

Isyyden kumoaminen kanteen perusteella

Isyyden kumoamista koskevan kanteen saa käräjäoikeudessa nostaa lapsi, äiti tai mies, jonka isyys on avioliiton perusteella todettu tai *Digi- ja väestötietoviraston* päätöksellä vahvistettu.

60 §

Tarkemmat säännökset

Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarvittaessa tarkemmin:

Voimassa oleva laki

- 1) lapsen syntymää koskevasta ilmoituksesta;
- 2) lääketieteellisen selvityksen antamisesta ja siitä maksettavasta korvauksesta;
- 3) maistraatin toimintatavoista, kun isyys on vahvistettu tai kumottu maistraatin päätöksellä;
- 4) henkilöllisyyden toteamiseksi hyväksyttävistä asiakirjoista.

Oikeusministeriön asetuksella säädetään niistä isyyden selvittämiseen, tunnustamiseen, oikeudenomistajien suostumukseen ja isyyden vahvistamiseen liittyvistä asiakirjoista, jotka annetaan asianomaiseen tarkoitukseen vahvistetulla lomakkeella. Terveys- ja hyvinvoinnin laitos vahvistaa käytettävien lomakkeiden kaavat.

Ehdotus

- 1) lapsen syntymää koskevasta ilmoituksesta;
- 2) lääketieteellisen selvityksen antamisesta ja siitä maksettavasta korvauksesta;
- 3) *Digi- ja väestötietoviraston* toimintatavoista, kun isyys on vahvistettu tai kumottu *Digi- ja väestötietoviraston* päätöksellä;
- 4) henkilöllisyyden toteamiseksi hyväksyttävistä asiakirjoista.

Oikeusministeriön asetuksella säädetään niistä isyyden selvittämiseen, tunnustamiseen, oikeudenomistajien suostumukseen ja isyyden vahvistamiseen liittyvistä asiakirjoista, jotka annetaan asianomaiseen tarkoitukseen vahvistetulla lomakkeella. Terveys- ja hyvinvoinnin laitos vahvistaa käytettävien lomakkeiden kaavat.

10.

Laki avioliittolain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan avioliittolain (234/1929)

1 a §, 10 §, 17 §:n 2 kohta, 17 a §:n 1 momentin 3 kohta ja 2 momentti, 17 b §:n 1 ja 2 momentti, 35 §:n 4 momentti, 43 §:n 1 momentti, 44 §:n 2 momentti, 45 §:n 1 momentti, 104 §:n 2 momentti, 127 §:n 3 momentti ja 135 §:n 2 momentti

sellaisena kuin niistä ovat 1 a § laissa 249/2016, 10 § laissa 618/1998 17 a §:n 1 momentin 3 kohta ja 2 momentti laissa 695/2016, 17 §:n 2 kohta ja 17 b §:n 1 ja 2 momentti laissa 572/2008, 35 §:n 4 momentti, 43 §:n 1 momentti, 104 §:n 2 momentti ja 135 §:n 2 momentti laissa 58/2005, 44 §:n 2 momentti, 45 §:n 1 momentti ja 127 §:n 3 momentti laissa 929/2002, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

1 a §

Suomessa rekisteröidyn parisuhteen osapuolet voivat muuttaa parisuhteensa avioliitoksi tekemällä sitä koskevan yhteisen ilmoituksen maistraatille. Rekisteröity parisuhde jatkuu avioliittona siitä päivästä, jona maistraatti on saanut ilmoituksen.

10 §

Maistraatin tehtävänä on tutkia, että avioliitolle ei ole laissa säädettyä estettä (avioliiton esteiden tutkinta). Avioliiton esteet voi tutkia myös evankelis-luterilaisen kirkon tai ortodoksisen kirkkokunnan seurakunta, jonka jäseniä kihlakumppanit ovat tai toinen heistä on.

17 §

2) rekisteröidyssä uskonnollisessa yhdyskunnassa se, jolla on vihkimisoikeudesta annetun lain (571/2008) mukainen vihkimisoikeus.

17 a §

Siviilivihkimisen on velvollinen toimittamaan:

Ehdotus

1 a §

Suomessa rekisteröidyn parisuhteen osapuolet voivat muuttaa parisuhteensa avioliitoksi tekemällä sitä koskevan yhteisen ilmoituksen *Digi- ja väestötietovirastolle tai Ahvenanmaan maakunnassa Ahvenanmaan valtionvirastolle*. Rekisteröity parisuhde jatkuu avioliittona siitä päivästä, jona *viranomaisen* on saanut ilmoituksen.

10 §

Digi- ja väestötietoviraston tehtävänä on tutkia, että avioliitolle ei ole laissa säädettyä estettä (avioliiton esteiden tutkinta). *Ahvenanmaan maakunnassa avioliiton esteet tutkii Ahvenanmaan valtionvirasto*. Avioliiton esteet voi tutkia myös evankelis-luterilaisen kirkon tai ortodoksisen kirkkokunnan seurakunta, jonka jäseniä kihlakumppanit ovat tai toinen heistä on.

17 §

2) rekisteröidyssä uskonnollisessa yhdyskunnassa se, jolla on vihkimisoikeudesta annetun lain (/) mukainen vihkimisoikeus.

17 a §

Siviilivihkimisen on velvollinen toimittamaan:

3) maistraatin päällikkö, henkikirjoittaja ja maistraatissa toimiva julkinen notaari.

Siviilivihkimisen on oikeutettu toimittamaan se, jolle maistraatti on myöntänyt vihkimisoikeuden. Vihkimisoikeus voidaan myöntää henkilölle, joka täyttää 17 b §:ssä säädetty edellytykset, jos se on tarpeen siviilivihkijöiden riittävän määrän turvaamiseksi maistraatin toimialueella.

17 b §

Kysymys vihkimisoikeuden myöntämisestä 17 a §:n 2 momentin nojalla tulee viireille maistraatin aloitteesta. Vihkimisoikeus voidaan myöntää sille, joka on suorittanut oikeustieteen ylemmän korkeakoulututkinnon ja jonka voidaan työkokemuksensa tai muiden seikkojen perusteella olettaa toimivan tehtävässään moitteettomasti. Tällainen oikeus merkitään vihkimisoikeusrekisteriin siten kuin vihkimisoikeudesta annetun lain 9 §:ssä säädetään.

Sen, jolle on myönnetty vihkimisoikeus (vihkijä), on hoidettava tehtävänsä huolellisesti ja asianmukaisesti. Maistraatin, joka on myöntänyt vihkimisoikeuden, tulee valvoa vihkijän toimintaa. Vihkijän vastuusta ja valvonnasta sekä vihkimisoikeuden peruuttamisesta on voimassa, mitä vihkimisoikeudesta annetun lain 5 §:n 2 momentissa, 6 §:ssä, 7 §:n 1—3 momentissa sekä 8 ja 12 §:ssä säädetään. Vihkimisoikeus on aina peruutettava, jos vihkijän toimintakelpoisuutta rajoitetaan.

35 §

Jos puolison omaisuus on luovutettu konkurssiin, toinen puoliso voi poistaa kummankin puolison avio-oikeuden ilmoittamalla

3) *Digi- ja väestötietovirastossa tai Ahvenanmaan valtionvirastossa toimiva henkikirjoittaja tai julkinen notaari.*

Siviilivihkimisen on oikeutettu toimittamaan se, jolle *Digi- ja väestötietovirasto tai Ahvenanmaan valtionvirasto* on myöntänyt vihkimisoikeuden. Vihkimisoikeus voidaan myöntää henkilölle, joka täyttää 17 b §:ssä säädetty edellytykset, jos se on tarpeen siviilivihkijöiden riittävän alueellisen määrän turvaamiseksi.

17 b §

Kysymys vihkimisoikeuden myöntämisestä 17 a §:n 2 momentin nojalla tulee viireille *Digi- ja väestötietoviraston tai Ahvenanmaan valtionviraston* aloitteesta. Vihkimisoikeus voidaan myöntää sille, joka on suorittanut oikeustieteen ylemmän korkeakoulututkinnon ja jonka voidaan työkokemuksensa tai muiden seikkojen perusteella olettaa toimivan tehtävässään moitteettomasti. Tällainen oikeus merkitään vihkimisoikeusrekisteriin siten kuin eräistä *Digi- ja väestötietoviraston henkilörekistereistä annetun lain (xxx/xx) 7 §:ssä* säädetään.

Sen, jolle on myönnetty vihkimisoikeus (vihkijä), on hoidettava tehtävänsä huolellisesti ja asianmukaisesti. *Digi- ja väestötietoviraston tai Ahvenanmaan valtionviraston* tulee valvoa vihkijän toimintaa. Vihkijän vastuusta ja valvonnasta sekä vihkimisoikeuden peruuttamisesta on voimassa, mitä vihkimisoikeudesta annetun lain 5 §:n 2 momentissa, 6 §:ssä, 7 §:n 1—3 momentissa sekä 8 ja 9 §:ssä säädetään. Vihkimisoikeus on aina peruutettava, jos vihkijän toimintakelpoisuutta rajoitetaan.

35 §

Jos puolison omaisuus on luovutettu konkurssiin, toinen puoliso voi poistaa kummankin puolison avio-oikeuden ilmoittamalla siitä *Digi- ja väestötietovirastolle kirjallisesti*

Voimassa oleva laki

siitä maistraatille vuoden kuluessa konkurssin alkamisesta siten kuin maistraattien eräistä henkilörekistereistä annetussa laissa (57/2005) säädetään.

43 §

Avioehtosopimus on jätettävä maistraattiin rekisteröitäväksi siten kuin maistraattien eräistä henkilörekistereistä annetussa laissa säädetään.

44 §

Avioehtosopimus tulee voimaan, kun se on rekisteröity.
Avioehtosopimus ei kuitenkaan tule voimaan, jos se on jätetty maistraattiin avioliiton purkauduttua tai sen jälkeen, kun avioeroa koskeva asia on tullut vireille.

45 §

Jos puoliso lahjoittaa toiselle puolisolle irtainta omaisuutta, lahjoituksesta on ilmoitettava maistraattiin siten kuin lahjanlupauslain 6 §:ssä säädetään, jotta lahjansaaja voisi saada suojaa lahjanantajan velkojien takaisinsaantivaatimuksilta konkurssissa ja ulosotossa.

104 §

Jotta 1 momentissa tarkoitetussa osituksessa omaisuutta saanut puoliso tai tämän perilliset voisivat saada suojaa toisen puolison velkojien takaisinsaantivaatimuksilta konkurssissa ja ulosotossa, osituskirja on jätettävä maistraattiin rekisteröitäväksi siten kuin maistraattien eräistä henkilörekistereistä annetussa laissa säädetään.

Ehdotus

vuoden kuluessa konkurssin alkamisesta. Ahvenanmaan maakunnassa ilmoitus voidaan tehdä Ahvenanmaan valtionvirastolle.

43 §

Avioehtosopimus on jätettävä rekisteröitäväksi *Digi- ja väestötietovirastolle tai Ahvenanmaan valtionvirastolle kirjallisesti. Ilmoituksen rekisteröinnistä voi tehdä puoliso tai kihlakumppani. Ilmoituksen liitteenä on oltava ilmoituksessa tarkoitettu asiakirja alkuperäisenä.*

44 §

Avioehtosopimus tulee voimaan, kun se on rekisteröity.
Avioehtosopimus ei kuitenkaan tule voimaan, jos se on jätetty *Digi- ja väestötietovirastolle tai Ahvenanmaan valtionvirastolle* avioliiton purkauduttua tai sen jälkeen, kun avioeroa koskeva asia on tullut vireille.

45 §

Jos puoliso lahjoittaa toiselle puolisolle irtainta omaisuutta, lahjoituksesta on ilmoitettava *Digi- ja väestötietovirastolle tai Ahvenanmaan valtionvirastolle* siten kuin lahjanlupauslain 6 §:ssä säädetään, jotta lahjansaaja voisi saada suojaa lahjanantajan velkojien takaisinsaantivaatimuksilta konkurssissa ja ulosotossa.

104 §

Jotta 1 momentissa tarkoitetussa osituksessa omaisuutta saanut puoliso tai tämän perilliset voisivat saada suojaa toisen puolison velkojien takaisinsaantivaatimuksilta konkurssissa ja ulosotossa, osituskirja on jätettävä *Digi- ja väestötietovirastolle tai Ahvenanmaan valtionvirastolle rekisteröitäväksi kirjallisesti. Ilmoituksen voivat tehdä puoliso tai perilliset. Ilmoituksen liitteenä on oltava*

Voimassa oleva laki

127 §

Suomen maistraatti voi rekisteröidä avioliiton varallisuussuhteisiin sovellettavasta laista, vaikka Suomen tuomioistuimella ei 1 momentin mukaan olisikaan kelpoisuutta tutkia aviopuolisoiden varallisuussuhteita koskevaa asiaa.
-----

135 §

Sopimukseen, jolla puoliset ovat määränneet vieraan valtion lakia sovellettavaksi avioliiton varallisuussuhteisiin, ei voida vedota puolison velkojaa vastaan, jos puolisoilla on Suomessa asuin- tai kotipaikka, jollei sopimusta ole jätetty maistraattiin rekisteröitäväksi siten kuin maistraattien eräistä henkilörekistereistä annetussa laissa säädetään.

Ehdotus

ilmoituksessa tarkoitettu asiakirja alkuperäisenä.

127 §

Digi- ja väestötietovirasto tai Ahvenanmaan valtionvirasto voivat rekisteröidä avioliiton varallisuussuhteisiin sovellettavasta laista, vaikka Suomen tuomioistuimella ei 1 momentin mukaan olisikaan kelpoisuutta tutkia aviopuolisoiden varallisuussuhteita koskevaa asiaa.
-----

135 §

Sopimukseen, jolla puoliset ovat määränneet vieraan valtion lakia sovellettavaksi avioliiton varallisuussuhteisiin, ei voida vedota puolison velkojaa vastaan, jos puolisoilla on Suomessa asuin- tai kotipaikka, jollei sopimusta ole jätetty *Digi- ja väestötietovirastolle tai Ahvenanmaan valtionvirastolle rekisteröitäväksi kirjallisesti. Ilmoituksen liitteenä on oltava ilmoituksessa tarkoitettu asiakirja alkuperäisenä.*

11.
Laki kolttalain 48 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kolttalain (253/1995) 48 §:n 2 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

48 §

48 §

Luottamusmiesvaali

Luottamusmiesvaali

Vaalissa ovat äänioikeutettuja Inarin kunnassa asuvat täysivaltaiset koltat sekä heidän aviopuolisonsa. Vaalilautakunta laatii luettelon äänioikeutetuista. Henkikirjoittajan, seurakunnan ja saamelaisvaltuuskunnan tulee tarpeen mukaan auttaa vaaliluettelon laatimisessa antamalla sitä varten tarpeelliset tiedot. Jokaisella Inarin kunnassa asuvalla koltalla ja hänen aviopuolisolla on oikeus tarkistaa vaaliluettelo.

Vaalissa ovat äänioikeutettuja Inarin kunnassa asuvat täysivaltaiset koltat sekä heidän aviopuolisonsa. Vaalilautakunta laatii luettelon äänioikeutetuista. *Digi- ja väestötietoviraston*, seurakunnan ja saamelaisvaltuuskunnan tulee tarpeen mukaan auttaa vaaliluettelon laatimisessa antamalla sitä varten tarpeelliset tiedot. Jokaisella Inarin kunnassa asuvalla koltalla ja hänen aviopuolisolla on oikeus tarkistaa vaaliluettelo.

12.

Laki kotikuntalain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan kotikuntalain (201/1994) 1 §:n 2 momentti, 7 §, 7 a §:n 6 momentti, 7 c §:n 1 momentti, 7 e §, 8 ja 9 §, 9 a §:n 2 ja 3 momentti, 10—13 §, 15 §, 17 §:n 2 momentti sekä 18 ja 19 §, sellaisina kuin niistä ovat 1 §:n 2 momentti laissa 1095/2010, 7 § osaksi laeissa 219/2003, 1095/2010 ja 1377/2010, 7 a §:n 6 momentti, 7 c §:n 1 momentti, 8 §, 10 §:n 1 momentti, 12 ja 13 § laissa 624/2004, 7 e § laeissa 1095/2010 ja 669/2016, 9 §, 9 a §:n 2 ja 3 momentti, 11 §, 15 §, 17 §:n 2 momentti sekä 18 ja 19 § laissa 669/2016, sekä lisätään 1 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laissa 1095/2010, uusi 4 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

1 §

Soveltamisala

Tämän lain mukaan määräytynyt kotikunta ja siellä oleva asuinpaikka sekä ulkomailla vakinaisesti asuvan Suomen kansalaisen väestökirjanpitokunta merkitään väestötietojärjestelmästä ja Väestörekisterikeskuksen varmennepalveluista annetussa laissa (661/2009) tarkoitettuun väestötietojärjestelmään. Väestötietojärjestelmään merkitään myös henkilön ilmoittama tilapäinen asuinpaikka.

---

7 §

Muuttajan ilmoitusvelvollisuus

Kun joku muuttaa kotikuntaa tai siellä olevaa asuinpaikkaa, hänen on aikaisintaan kuukautta ennen muuttopäivää ja viimeistään viikon kuluttua muuttopäivästä ilmoitettava siitä maistraatille. Ilmoituksen voi muuttavan henkilön puolesta tehdä myös hänen mukanaan muuttava perheenjäsenensä. Ilmoitus on tehtävä myös 5 §:n 2 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa sekä, jos joku muuttaa asunnosta ja hänelle ei jää vakinaista asuntoa.

Ehdotus

1 §

Soveltamisala

Tämän lain mukaan määräytynyt kotikunta ja siellä oleva asuinpaikka sekä ulkomailla vakinaisesti asuvan Suomen kansalaisen väestökirjanpitokunta merkitään väestötietojärjestelmästä ja *Digi- ja väestötietoviraston* varmennepalveluista annetussa laissa (661/2009) tarkoitettuun väestötietojärjestelmään. Väestötietojärjestelmään merkitään myös henkilön ilmoittama tilapäinen asuinpaikka.

Mitä tämän lain 7 § 1, 2 ja 3 momenteissa, 8 §, 9 §, 10 §, 11 §, 12 §, 13 §, 15 § ja 17 §:ssä säädetään VXM-virastosta, sovelletaan Ahvenanmaan valtionvirastoon sen toimialueella.

7 §

Muuttajan ilmoitusvelvollisuus

Kun joku muuttaa kotikuntaa tai siellä olevaa asuinpaikkaa, hänen on aikaisintaan kuukautta ennen muuttopäivää ja viimeistään viikon kuluttua muuttopäivästä ilmoitettava siitä *Digi- ja väestötietovirastolle*. Ilmoituksen voi muuttavan henkilön puolesta tehdä myös hänen mukanaan muuttava perheenjäsenensä. Ilmoitus on tehtävä myös 5 §:n 2 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa sekä, jos joku muuttaa asunnosta ja hänelle ei jää

Voimassa oleva laki

Jos henkilö käyttää 3 a §:ssä säädettyä kotikunnan valinta-oikeuttaan sellaisessa tilanteessa, jossa hänet on jo aiemmin sijoitettu sosiaalihuoltolain 42 a §:ssä säädettyllä tavalla perhehoitoon, laitoshoittoon tai asumispalvelujen avulla järjestettyyn asumiseen toisen kunnan alueelle, henkilön tulee ilmoittaa tästä valinta-oikeuden käyttämisestä välittömästi maistraatille.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu henkilö on lisäksi velvollinen antamaan itsestään maistraatille kotikunnan ja siellä olevan asuinpaikan määräytymistä varten tarvittavia lisätietoja.

Henkilön on ilmoitettava myös tilapäinen asuinpaikkansa maistraatille, jos asuminen kestää yli kolme kuukautta. Tilapäisestä asuinpaikasta on soveltuvin osin voimassa, mitä edellä 1 ja 2 momentissa sekä jäljempänä tässä laissa säädetään kotikunnasta ja siellä olevasta asuinpaikasta.

Velvollisuudesta ilmoittaa henkilö- ja perhesuhdetietoja väestötietojärjestelmään säädetään väestötietojärjestelmästä ja Väestörekisterikeskuksen varmennepalveluista annetussa laissa.

7 a §

Muutto- ja maastamuuttoilmoitus

Väestörekisterikeskus vahvistaa tässä pykälässä tarkoitettujen ilmoitusten kaavat.

7 c §

Ilmoituksen vastaanottaminen muualla kuin maistraatissa

Muutto- ja maastamuuttoilmoitus voidaan jättää myös muulle viranomaiselle tai yhteisölle kuin maistraatille, jos siitä on sovittu viranomaisen tai yhteisön kanssa. Väestörekisterikeskus voi asianomaisia maistraatteja kuultuaan tehdä sopimuksen muiden viranomaisten ja yhteisöjen kanssa muutto- ja maastamuuttoilmoitusten vastaanottamisesta ja toimittamisesta maistraatille.

Ehdotus

vakinaista asuntoa. Jos henkilö käyttää 3 a §:ssä säädettyä kotikunnan valinta-oikeuttaan sellaisessa tilanteessa, jossa hänet on jo aiemmin sijoitettu sosiaalihuoltolain 42 a §:ssä säädettyllä tavalla perhehoitoon, laitoshoittoon tai asumispalvelujen avulla järjestettyyn asumiseen toisen kunnan alueelle, henkilön tulee ilmoittaa tästä valinta-oikeuden käyttämisestä välittömästi *Digi- ja väestötietovirastolle*.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu henkilö on lisäksi velvollinen antamaan itsestään *Digi- ja väestötietovirastolle* kotikunnan ja siellä olevan asuinpaikan määräytymistä varten tarvittavia lisätietoja.

Henkilön on ilmoitettava myös tilapäinen asuinpaikkansa *Digi- ja väestötietovirastolle*, jos asuminen kestää yli kolme kuukautta. Tilapäisestä asuinpaikasta on soveltuvin osin voimassa, mitä edellä 1 ja 2 momentissa sekä jäljempänä tässä laissa säädetään kotikunnasta ja siellä olevasta asuinpaikasta.

Velvollisuudesta ilmoittaa henkilö- ja perhesuhdetietoja väestötietojärjestelmään säädetään väestötietojärjestelmästä ja *Digi- ja väestötietoviraston* varmennepalveluista annetussa laissa.

7 a §

Muutto- ja maastamuuttoilmoitus

Digi- ja väestötietovirasto vahvistaa tässä pykälässä tarkoitettujen ilmoitusten kaavat.

7 c §

Ilmoituksen vastaanottaminen muualla kuin VXM –virastossa

Muutto- ja maastamuuttoilmoitus voidaan jättää myös muulle viranomaiselle tai yhteisölle kuin *Digi- ja väestötietovirastolle*, jos siitä on sovittu viranomaisen tai yhteisön kanssa. *Digi- ja väestötietovirasto* voi tehdä sopimuksen muiden viranomaisten ja yhteisöjen kanssa muutto- ja maastamuuttoilmoitusten vastaanottamisesta ja toimittamisesta *Digi- ja väestötietovirastolle*.

7 e §

Muutto- ja maastamuuttoilmoituksen vastaanottamiseen liittyvät tehtävät

Ilmoituksen vastaanottajan on tarkastettava, että ilmoitus sisältää 7 a §:n 3—5 momentissa tarkoitetut tiedot. Jos ilmoituksen vastaanottaja on muu kuin maistraatti, sen on toimitettava ilmoituksen sisältämät tiedot viivytyksettä 7 b §:n 2 momentissa tarkoitetulle maistraatille.

Ilmoitus, jonka on ottanut vastaan muu viranomainen tai yhteisö kuin maistraatti, katsotaan tehdyksi 7 §:ssä säädettyssä määräajassa, jos se on otettu vastaan määräajan kuluessa.

8 §

Muu ilmoitusvelvollisuus

Rakennuksen omistaja tai tämän edustaja on tarvittaessa velvollinen antamaan maistraatille kotikunnan ja siellä olevan asuinpaikan määräytymistä, tilapäisen asuinpaikan merkitsemistä sekä väestötietojärjestelmään merkittyjen tietojen tarkistamista varten tarpeellisia, hallussaan olevia tietoja rakennuksessa asuvista tai asuneista.

Valtion ja kunnan viranomainen on tarvittaessa velvollinen antamaan tarpeellisia, hallussaan olevia tietoja maistraatille kotikunnan ja siellä olevan asuinpaikan määräytymistä, tilapäisen asuinpaikan merkitsemistä sekä väestötietojärjestelmään merkittyjen tietojen tarkistamista varten.

Huoneiston omistaja ja haltija on tarvittaessa velvollinen antamaan maistraatille kotikunnan ja siellä olevan asuinpaikan määräytymistä, tilapäisen asuinpaikan merkitsemistä sekä väestötietojärjestelmään merkittyjen tietojen tarkistamista varten tarpeellisia, hallussaan olevia tietoja huoneistossa asuvista tai asuneista.

9 §

7 e §

Muutto- ja maastamuuttoilmoituksen vastaanottamiseen liittyvät tehtävät

Ilmoituksen vastaanottajan on tarkastettava, että ilmoitus sisältää 7 a §:n 3—5 momentissa tarkoitetut tiedot. Jos ilmoituksen vastaanottaja on muu kuin *Digi- ja väestötietovirasto*, sen on toimitettava ilmoituksen sisältämät tiedot viivytyksettä *Digi- ja väestötietovirastolle*.

Ilmoitus, jonka on ottanut vastaan muu viranomainen tai yhteisö kuin *Digi- ja väestötietovirasto*, katsotaan tehdyksi 7 §:ssä säädettyssä määräajassa, jos se on otettu vastaan määräajan kuluessa.

8 §

Muu ilmoitusvelvollisuus

Rakennuksen omistaja tai tämän edustaja on tarvittaessa velvollinen antamaan *Digi- ja väestötietovirastolle* kotikunnan ja siellä olevan asuinpaikan määräytymistä, tilapäisen asuinpaikan merkitsemistä sekä väestötietojärjestelmään merkittyjen tietojen tarkistamista varten tarpeellisia, hallussaan olevia tietoja rakennuksessa asuvista tai asuneista.

Valtion ja kunnan viranomainen on tarvittaessa velvollinen antamaan tarpeellisia, hallussaan olevia tietoja *Digi- ja väestötietovirastolle* kotikunnan ja siellä olevan asuinpaikan määräytymistä, tilapäisen asuinpaikan merkitsemistä sekä väestötietojärjestelmään merkittyjen tietojen tarkistamista varten.

Huoneiston omistaja ja haltija on tarvittaessa velvollinen antamaan *Digi- ja väestötietovirastolle* kotikunnan ja siellä olevan asuinpaikan määräytymistä, tilapäisen asuinpaikan merkitsemistä sekä väestötietojärjestelmään merkittyjen tietojen tarkistamista varten tarpeellisia, hallussaan olevia tietoja huoneistossa asuvista tai asuneista.

9 §

Voimassa oleva laki

*Kotikuntaa, asuinpaikkaa ja väestökirjanpito-
tokuntaa koskevan merkinnän tekeminen*

Kun 7 a §:ssä tarkoitettu ilmoitus on tullut maistraatille, sen on ilman aiheetonta viivytystä ilmoituksen vastaanottamisesta tehtävä väestötietojärjestelmään ilmoituksen mukainen merkintä kotikunnasta ja siellä olevasta asuinpaikasta, tilapäisestä asuinpaikasta taikka merkittävä Suomen kansalaiselle väestökirjanpitokunta ulkomaille tapahtuneen vakinaisen muuton perusteella.

Jos maistraatti on saanut muulta kuin henkilöltä itseltään tiedon kotikunnan tai siellä olevan asuinpaikan muuttumisesta taikka tiedon vakinaisesta muutosta ulkomaille, se voi tehdä tämän tiedon mukaisen merkinnän väestötietojärjestelmään, jos on ilmeistä, että tietoa voidaan pitää luotettavana.

Jos maistraatilla on syytä epäillä 1 tai 2 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa ilmoitettuja tietoja ilmeisen virheellisiksi taikka jos ilmoitus on puutteellinen tai muuten sellainen, ettei sen perusteella voi tehdä luotettavaa merkintää, maistraatin on tarvittaessa pyydettävä lisäselvitystä ilman aiheetonta viivytystä ilmoituksen saapumisesta.

9 a §

*Kotikuntaa, asuinpaikkaa ja väestökirjanpito-
tokuntaa koskeva merkintä eräissä tapauk-
sissa*

— — — — —
Jos rekisterinpitäjä ei voi saada tietoa henkilön asuinpaikasta tai hänen oleskelustaan Suomessa, henkilö voidaan merkitä väestötietojärjestelmässä tietymättömissä olevaksi. Jos henkilön asuinpaikasta tai hänen oleskelustaan Suomessa ei ole saatu tietymättömissä olevaksi merkitsemisen jälkeen viimeksi kuluneen kahden kalenterivuoden aikana tietoa, henkilö voidaan merkitä väestötietojärjestelmään vailla kotikuntaa olevaksi. Maistraatin on ennen vailla kotikuntaa olevaksi merkitsemistä selvitettävä elossa oloa

Ehdotus

*Kotikuntaa, asuinpaikkaa ja väestökirjanpito-
tokuntaa koskevan merkinnän tekeminen*

Kun 7 a §:ssä tarkoitettu ilmoitus on tullut *Digi- ja väestötietovirastolle*, sen on ilman aiheetonta viivytystä ilmoituksen vastaanottamisesta tehtävä väestötietojärjestelmään ilmoituksen mukainen merkintä kotikunnasta ja siellä olevasta asuinpaikasta, tilapäisestä asuinpaikasta taikka merkittävä Suomen kansalaiselle väestökirjanpitokunta ulkomaille tapahtuneen vakinaisen muuton perusteella.

Jos *Digi- ja väestötietovirasto* on saanut muulta kuin henkilöltä itseltään tiedon kotikunnan tai siellä olevan asuinpaikan muuttumisesta taikka tiedon vakinaisesta muutosta ulkomaille, se voi tehdä tämän tiedon mukaisen merkinnän väestötietojärjestelmään, jos on ilmeistä, että tietoa voidaan pitää luotettavana.

Jos *Digi- ja väestötietovirastolle* on syytä epäillä 1 tai 2 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa ilmoitettuja tietoja ilmeisen virheellisiksi taikka jos ilmoitus on puutteellinen tai muuten sellainen, ettei sen perusteella voi tehdä luotettavaa merkintää, *Digi- ja väestötietoviraston* on tarvittaessa pyydettävä lisäselvitystä ilman aiheetonta viivytystä ilmoituksen saapumisesta.

9 a §

*Kotikuntaa, asuinpaikkaa ja väestökirjanpito-
tokuntaa koskeva merkintä eräissä tapauk-
sissa*

— — — — —
Jos rekisterinpitäjä ei voi saada tietoa henkilön asuinpaikasta tai hänen oleskelustaan Suomessa, henkilö voidaan merkitä väestötietojärjestelmässä tietymättömissä olevaksi. Jos henkilön asuinpaikasta tai hänen oleskelustaan Suomessa ei ole saatu tietymättömissä olevaksi merkitsemisen jälkeen viimeksi kuluneen kahden kalenterivuoden aikana tietoa, henkilö voidaan merkitä väestötietojärjestelmään vailla kotikuntaa olevaksi. *Digi- ja väestötietoviraston* on ennen vailla kotikuntaa olevaksi merkitsemistä selvitettävä elossa oloa ja asumista koskevia tietoja

Voimassa oleva laki

ja asumista koskevia tietoja kyseisestä henkilöstä muilta viranomaisilta, joilla voidaan arvioida olevan elossa oloa ja asumista koskevia ajantasaisia tietoja.

Muuttoilmoituksen johdosta tarvittavat merkinnät väestötietojärjestelmään voidaan tehdä suoraan ilmoituksen perusteella, *jos ilmoitus koskee muuttoa asuinpaikasta toiseen samassa kunnassa*. Edellytyksenä on kuitenkin, että merkintä voidaan tehdä ilman lisäselvityksiä ja tietojen virheetön rekisteröityminen voidaan varmistaa teknisin tarkastuksin.

10 §

Muuttopäivä

Muuttopäiväksi katsotaan ilmoitettu päivä, jos ilmoitus on tehty kuukauden kuluessa muutosta. Jos ilmoitus saapuu tämän jälkeen, muuttopäiväksi katsotaan ilmoituksen saapumispäivä. Jos maistraatti tekee väestötietojärjestelmään merkinnän muutosta muulta kuin muuttavalta henkilöltä tai hänen perheenjäseneltään saamiensa tietojen perusteella, muuttopäiväksi katsotaan merkinnän tekemisen päivä.

11 §

Kotikuntamerkintää koskeva hallintopäätös

Jos maistraatin tekemä kotikuntaa, siellä olevaa asuinpaikkaa tai väestökirjanpitokuntaa koskeva merkintä poikkeaa asianomaisen henkilön ilmoittamasta tai jos merkintää ei ole 9 §:ssä tarkoitetun lisäselvityspyynnön jälkeenkään voitu tehdä henkilön pyynnön mukaisesti taikka jos merkintä on tehty muulta kuin muuttajalta tai hänen perheenjäseneltään saatujen tietojen perusteella, maistraatin on ilman aiheetonta viivytystä tehtävä kirjallinen päätös ja ilmoitettava asianomaiselle ratkaisustaan ja mahdollisuudesta hakea siihen oikaisua.

12 §

Ehdotus

kyseisestä henkilöstä muilta viranomaisilta, joilla voidaan arvioida olevan elossa oloa ja asumista koskevia ajantasaisia tietoja.

Muuttoilmoituksen johdosta tarvittavat merkinnät väestötietojärjestelmään voidaan tehdä suoraan ilmoituksen perusteella. Edellytyksenä on kuitenkin, että merkintä voidaan tehdä ilman lisäselvityksiä ja tietojen virheetön rekisteröityminen voidaan varmistaa teknisin tarkastuksin.

10 §

Muuttopäivä

Muuttopäiväksi katsotaan ilmoitettu päivä, jos ilmoitus on tehty kuukauden kuluessa muutosta. Jos ilmoitus saapuu tämän jälkeen, muuttopäiväksi katsotaan ilmoituksen saapumispäivä. Jos *Digi- ja väestötietovirasto* tekee väestötietojärjestelmään merkinnän muutosta muulta kuin muuttavalta henkilöltä tai hänen perheenjäseneltään saamiensa tietojen perusteella, muuttopäiväksi katsotaan merkinnän tekemisen päivä.

11 §

Kotikuntamerkintää koskeva hallintopäätös

Jos *Digi- ja väestötietoviraston* tekemä kotikuntaa, siellä olevaa asuinpaikkaa tai väestökirjanpitokuntaa koskeva merkintä poikkeaa asianomaisen henkilön ilmoittamasta tai jos merkintää ei ole 9 §:ssä tarkoitetun lisäselvityspyynnön jälkeenkään voitu tehdä henkilön pyynnön mukaisesti taikka jos merkintä on tehty muulta kuin muuttajalta tai hänen perheenjäseneltään saatujen tietojen perusteella, *Digi- ja väestötietoviraston* on ilman aiheetonta viivytystä tehtävä kirjallinen päätös ja ilmoitettava asianomaiselle ratkaisustaan ja mahdollisuudesta hakea siihen oikaisua.

12 §

Velvoittaminen

Jos muuttava henkilö on laiminlyönyt tässä laissa säädetyn ilmoitusvelvollisuuden tai velvollisuuden antaa lisätietoja, maistraatin on velvoitettava hänet määräajassa täyttämään velvollisuutensa. Jos väestötietojärjestelmään ei ole tehdyn ilmoituksen perusteella voitu tehdä kotikuntaa ja siellä olevaa asuinpaikkaa tai tilapäistä asuinpaikkaa koskevaa merkintää, maistraatin on velvoitettava ilmoituksen tehnyt määräajassa täydentämään ilmoitusta. Maistraatin on samalla ilmoitettava, että laiminlyönti ei estä merkinnän tekemistä tai asian ratkaisemista. Velvoite voidaan erityisestä syystä jättää antamatta.

Maistraatti voi oikean kotikunnan ja siellä olevan asuinpaikan määräytymistä, tilapäisen asuinpaikan merkitsemistä tai väestötietojärjestelmään merkittyjen tietojen tarkistamista varten velvoittaa rakennuksen omistajan tai tämän edustajan antamaan määräajassa tietoja rakennuksessa asuvista tai asuneista sekä huoneiston omistajan tai haltijan antamaan tietoja huoneistossa asuvista tai asuneista.

13 §

Uhkasakko

Jos 12 §:n 2 momentin nojalla annettua velvoitetta ei ole noudatettu, maistraatti voi asettaa uuden velvoitteen ja sen noudattamisen tehosteeksi uhkasakon sekä tuomita uhkasakon maksettavaksi siten kuin uhkasakko-laissa (1113/1990) säädetään.

15 §

Kuuleminen

Jos ilmoituksen muutosta on tehnyt alle 15-vuotias lapsi, maistraatin on varattava lapsen huoltajille tilaisuus antaa määräajassa selvitys ilmoituksen johdosta. Jos ilmoituksen on tehnyt 15—17-vuotias henkilö, maistraatin on tarvittaessa varattava hänen huoltajilleen

Velvoittaminen

Jos muuttava henkilö on laiminlyönyt tässä laissa säädetyn ilmoitusvelvollisuuden tai velvollisuuden antaa lisätietoja, *Digi- ja väestötietovirasto* on velvoitettava hänet määräajassa täyttämään velvollisuutensa. Jos väestötietojärjestelmään ei ole tehdyn ilmoituksen perusteella voitu tehdä kotikuntaa ja siellä olevaa asuinpaikkaa tai tilapäistä asuinpaikkaa koskevaa merkintää, *Digi- ja väestötietoviraston* on velvoitettava ilmoituksen tehnyt määräajassa täydentämään ilmoitusta. *Digi- ja väestötietoviraston* on samalla ilmoitettava, että laiminlyönti ei estä merkinnän tekemistä tai asian ratkaisemista. Velvoite voidaan erityisestä syystä jättää antamatta.

Digi- ja väestötietovirasto voi oikean kotikunnan ja siellä olevan asuinpaikan määräytymistä, tilapäisen asuinpaikan merkitsemistä tai väestötietojärjestelmään merkittyjen tietojen tarkistamista varten velvoittaa rakennuksen omistajan tai tämän edustajan antamaan määräajassa tietoja rakennuksessa asuvista tai asuneista sekä huoneiston omistajan tai haltijan antamaan tietoja huoneistossa asuvista tai asuneista.

13 §

Uhkasakko

Jos 12 §:n 2 momentin nojalla annettua velvoitetta ei ole noudatettu, *Digi- ja väestötietovirasto* voi asettaa uuden velvoitteen ja sen noudattamisen tehosteeksi uhkasakon sekä tuomita uhkasakon maksettavaksi siten kuin uhkasakko-laissa (1113/1990) säädetään.

15 §

Kuuleminen

Jos ilmoituksen muutosta on tehnyt alle 15-vuotias lapsi, *Digi- ja väestötietoviraston* on varattava lapsen huoltajille tilaisuus antaa määräajassa selvitys ilmoituksen johdosta. Jos ilmoituksen on tehnyt 15—17-vuotias

Voimassa oleva laki

tilaisuus antaa määräajassa selvitys ilmoituksen johdosta. Jos ilmoituksen on tehnyt alle 18-vuotiaan henkilön puolesta hänen mukanaan muuttava perheenjäsenensä, maistraatin on varattava tarvittaessa hänen huoltajilleen tilaisuus antaa määräajassa selvitys ilmoituksen johdosta.

17 §

Muutoksenhaku

Rekisterihallinnon viranomaisen, jonka päätöksen hallinto-oikeus on kumonnut tai muuttanut, saa hakea muutosta hallinto-oikeuden päätökseen valittamalla, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

---

18 §

Kotikuntaa, asuinpaikkaa tai väestökirjanpito-kuntaa koskevan virheen korjaaminen

Väestötietojärjestelmään tämän lain nojalla tehdyn rekisterimerkinnän korjaamiseen sovelletaan väestötietojärjestelmästä ja Väestörekisterikeskuksen varmennepalveluista annetun lain säännöksiä virheen korjaamisesta.

19 §

Oikaisuvaatimus ja muutoksenhaku virheen korjaamista koskevaan ratkaisuun

Virheen korjaamista koskevan päätöksen oikaisuvaatimukseen ja muutoksenhakuun sovelletaan väestötietojärjestelmästä ja Väestörekisterikeskuksen varmennepalveluista annetun lain säännöksiä oikaisuvaatimuksesta ja muutoksenhausta.

Ehdotus

henkilö, *Digi- ja väestötietoviraston* on tarvittaessa varattava hänen huoltajilleen tilaisuus antaa määräajassa selvitys ilmoituksen johdosta. Jos ilmoituksen on tehnyt alle 18-vuotiaan henkilön puolesta hänen mukanaan muuttava perheenjäsenensä, *Digi- ja väestötietoviraston* on varattava tarvittaessa hänen huoltajilleen tilaisuus antaa määräajassa selvitys ilmoituksen johdosta.

17 §

Muutoksenhaku

Digi- ja väestötietovirasto, jonka päätöksen hallinto-oikeus on kumonnut tai muuttanut, saa hakea muutosta hallinto-oikeuden päätökseen valittamalla, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

---

18 §

Kotikuntaa, asuinpaikkaa tai väestökirjanpito-kuntaa koskevan virheen korjaaminen

Väestötietojärjestelmään tämän lain nojalla tehdyn rekisterimerkinnän korjaamiseen sovelletaan väestötietojärjestelmästä ja *Digi- ja väestötietoviraston* varmennepalveluista annetun lain säännöksiä virheen korjaamisesta.

19 §

Oikaisuvaatimus ja muutoksenhaku virheen korjaamista koskevaan ratkaisuun

Virheen korjaamista koskevan päätöksen oikaisuvaatimukseen ja muutoksenhakuun sovelletaan väestötietojärjestelmästä ja *Digi- ja väestötietoviraston* varmennepalveluista annetun lain säännöksiä oikaisuvaatimuksesta ja muutoksenhausta.

13.

Laki julkisesta notaarista annetun lain 1 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan julkisesta notaarista annetun lain (420/2014) 1 §:n 1 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

1 §

1 §

Julkinen notaari

Julkinen notaari

Julkisia notaareita ovat maistraatin päällikkö ja hänen määräämänsä maistraatin virkamies.

Julkisia notaareita ovat *Digi- ja väestötietoviraston pääjohtajan määräämät Digi- ja väestötietoviraston virkamiehet.*

14.

Laki lastensuojelulain 22 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan lastensuojelulain (417/2007) 22 §:n 2 ja 3 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

22 §

22 §

Edunvalvojan määrääminen huoltajan sijaiseksi

Edunvalvojan määrääminen huoltajan sijaiseksi

Hakemuksen edunvalvojan määräämiseksi voi tehdä holhoustoimesta annetussa laissa (442/1999) tarkoitettuna holhousviranomaisena toimiva maistraatti, sosiaalihuollosta vastaava toimitielin tai huoltaja itse.

Holhousviranomaisena toimiva maistraatti voi määrätä edunvalvojan, jos huoltaja ja sosiaalihuollosta vastaava toimitielin ovat siitä yksimieliset. Muutoin edunvalvojan määrää tuomioistuिन. Edunvalvojan määräämiseen sovelletaan, mitä holhoustoimesta annetussa laissa tai muussa laissa säädetään sijaisen määräämisestä edunvalvojalle.

Hakemuksen edunvalvojan määräämiseksi voi tehdä holhoustoimesta annetussa laissa (442/1999) tarkoitettu holhousviranomainen, sosiaalihuollosta vastaava toimitielin tai huoltaja itse.

Edunvalvojan määrää tuomioistuिन. Myös holhousviranomainen voi määrätä edunvalvojan, jos huoltaja ja sosiaalihuollosta vastaava toimitielin yhdessä sitä pyytävät. Edunvalvojan määräämiseen sovelletaan, mitä holhoustoimesta annetussa laissa tai muussa laissa säädetään sijaisen määräämisestä edunvalvojalle.

15.

Laki shekkilain 66 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan shekkilain (244/1932) 66 §, sellaisena kuin se on laissa 290/1960, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

66 §

66 §

Protesti on kaupungissa julkisen notaarin ja maalla paikkakunnan tai lähimmän kaupungin julkisen notaarin toimitettava.

Protestin toimittaa julkinen notaari.

16.
Laki vekselilain 88 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan vekselilain (242/1932) 88 §, sellaisena kuin se on laissa 289/1960, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

88 §

88 §

Protesti on kaupungissa julkisen notaarin ja maalla paikkakunnan tai lähimmän kaupungin julkisen notaarin toimitettava.

Protestin toimittaa julkinen notaari.

17.

Laki kaupanvahvistajista annetun lain 1 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kaupanvahvistajista annetun lain (573/2009) 1 §:n 1 momentin 1 kohta ja 2 momentti, sellaisina kuin ne ovat laissa 318/2014, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

1 §

1 §

Virka-asemaan perustuva kaupanvahvistajan tehtävä

Virka-asemaan perustuva kaupanvahvistajan tehtävä

Kaupanvahvistajia ovat:
1) *maistraattien päälliköt*, henkikirjoittajat, julkiset notaarit, poliisipäälliköt, apulaispoliisipäälliköt, johtavat kihlakunnanvoudit, kihlakunnanvoudit ja maakunnanvouti sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen maanmittausinsinöörit;

Kaupanvahvistajia ovat:
1) henkikirjoittajat, julkiset notaarit, poliisipäälliköt, apulaispoliisipäälliköt, johtavat kihlakunnanvoudit, kihlakunnanvoudit ja maakunnanvouti sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen maanmittausinsinöörit;

Maistraatin, poliisilaitoksen ja ulosottoviraston päällikkö sekä Maanmittauslaitoksen palveluksessa oleva, erikseen määrätty virkamies voi lisäksi määrätä alaisensa virkamiehen kaupanvahvistajaksi. Kirjaamisasioita ratkaisevaa virkamiestä ei saa määrätä kaupanvahvistajaksi.

Poliisilaitoksen ja ulosottoviraston päällikkö sekä Maanmittauslaitoksen palveluksessa oleva, erikseen määrätty virkamies voi lisäksi määrätä alaisensa virkamiehen kaupanvahvistajaksi. Kirjaamisasioita ratkaisevaa virkamiestä ei saa määrätä kaupanvahvistajaksi.

18.

Laki perintökaaren muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan perintökaaren (40/1965) 20 luvun 9 a–9 c §, sellaisina kuin ne ovat, 9 a § laeissa 960/2006 ja 1008/2007 sekä 9 b § ja 9 c § laissa 960/2006, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

20 luku

20 luku

Perunkirjoituksesta

Perunkirjoituksesta

9 a §

9 a §

Jos perittävällä oli kuollessaan kotikunta Suomessa, maistraatti voi kuolinpesän osakkaan, eloonjääneen puolison, pesänhoitajan, pesänselvittäjän, pesänjakajan tai testamentin toimeenpanijan hakemuksesta vahvistaa, että kaikki pesän osakkaat ja perittävän aviopuoliso on merkitty perukirjaan, kuten 3 §:n 1 momentissa säädetään.

Vahvistusta voi hakea miltä tahansa maistraatilta. Jos maistraattien toiminnan tehostamiseksi tai tasapainoisen alueellisen kehityksen edistämiseksi on kuitenkin tarpeen siirtää vahvistuksen antamista koskevien asioiden käsitteleminen toiselle maistraatille, valtiovaraministeriön asetuksella voidaan antaa tarkemmat säännökset maistraateista, joilta toimivalta siirtyy ja joille se siirtyy, sekä toimivallan jakautumisen perusteista tehtävät vastaanottavien maistraattien kesken. Jos hakemus on otettu vastaan muussa kuin toimivaltaisessa maistraatissa, hakemus on siirrettävä viipymättä toimivaltaiselle maistraatille. Siirrosta on ilmoitettava hakijalle.

Vahvistus on annettava, jos väestötietojärjestelmässä olevien tietojen tai muun saatavissa olevan selvityksen nojalla on perusteltua otaksua, että perukirjassa olevat tiedot ovat oikeat ja täydelliset.

Maistraatin on tehtävä vahvistuksen antamisesta merkintä perukirjan oikeaksi todistettuun jäljennökseen.

Jos perittävällä oli kuollessaan kotikunta Suomessa, *Digi- ja väestötietovirasto tai Ahvenanmaan maakunnassa Ahvenanmaan valtionvirasto* voi kuolinpesän osakkaan, eloonjääneen puolison, pesänhoitajan, pesänselvittäjän, pesänjakajan tai testamentin toimeenpanijan hakemuksesta vahvistaa, että kaikki pesän osakkaat ja perittävän aviopuoliso on merkitty perukirjaan, kuten 3 §:n 1 momentissa säädetään.

Vahvistus on annettava, jos väestötietojärjestelmässä olevien tietojen tai muun saatavissa olevan selvityksen nojalla on perusteltua otaksua, että perukirjassa olevat tiedot *osakkaista ja aviopuolisosta* ovat oikeat ja täydelliset.

Edellä 1 momentissa tarkoitettun viranomaisen on tehtävä vahvistus kirjallisella päätöksellä, josta perukirjan osaksluettelon tietojen oikeellisuus ja täydellisyys voidaan jälkikäteen todentaa.

Voimassa oleva laki

9 b §

Jos vahvistusta ei 9 a §:n mukaan voida antaa, maistraatin tulee ilmoittaa havaitsemistaan puutteista ja virheistä hakijalle sekä palauttaa asiakirjat ilman vahvistusta hänelle. Asiasta tulee ilmoittaa myös henkilölle, joka perukirjan mukaan ottaa vastaan pesää koskevia ilmoituksia.

9 c §

Oikeustoimi, jonka maistraatin vahvistamaan perukirjaan merkityt pesän osakkaat ovat tehneet pesän puolesta muun kuin pesän osakkaan kanssa, on sitova, vaikka joku osakkaista on jäänyt perukirjaan merkitsemättä, jos se, jonka kanssa oikeustoimi oli tehty, ei tiennyt eikä hänen pitänytkään tietää, että pesässä oli tällainen osakas.

Haettaessa viranomaiselta oikeuden kirjaimista tai muuta toimenpidettä vahvistettua perukirjaa pidetään riittävänä selvityksenä pesän osakkaista, jollei asiassa muuta ilmene.

Ehdotus

9 b §

Jos vahvistusta ei 9 a §:n mukaan voida antaa, *toimivaltaisen viranomaisen* tulee ilmoittaa havaitsemistaan puutteista ja virheistä hakijalle sekä palauttaa asiakirjat ilman vahvistusta hänelle. Asiasta tulee ilmoittaa myös henkilölle, joka perukirjan mukaan ottaa vastaan pesää koskevia ilmoituksia.

9 c §

Oikeustoimi, jonka *9 a §:n mukaisesti vahvistettuun perukirjan osaksluetteloon* merkityt pesän osakkaat ovat tehneet pesän puolesta muun kuin pesän osakkaan kanssa, on sitova, vaikka joku osakkaista on jäänyt perukirjaan merkitsemättä, jos se, jonka kanssa oikeustoimi oli tehty, ei tiennyt eikä hänen pitänytkään tietää, että pesässä oli tällainen osakas.

Haettaessa viranomaiselta oikeuden kirjaimista tai muuta toimenpidettä *perukirjan vahvistavaa päätöstä* pidetään riittävänä selvityksenä pesän osakkaista, jollei asiassa muuta ilmene.

19.

Laki edunvalvontavaltuutuksesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti kumotaan edunvalvontavaltuutuksesta annetun lain (648/2007) 25 §, sekä muutetaan lain 19 §, 21 §:n 2 momentti, 27-29 §, 38 §:n 3 momentti, 41 §:n 1 momentti, 43 §:n 2 momentti ja 49 §, sellaisena kuin niistä on 43 §:n 2 momentti on laissa 909/2015, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

19 §

19 §

Oikeustoimien luvanvaraisuus

Oikeustoimien luvanvaraisuus

Valtakirjassa voidaan määrätä, että valtuutetun tekemiin oikeustoimiin sovelletaan holhoustoimesta annetun lain (442/1999) 34 §:n 1 momentin säännöksiä edunvalvojan tekemien oikeustoimien luvanvaraisuudesta. Määräys voidaan rajoittaa koskemaan määrättyjä oikeustoimia.

Valtakirjassa voidaan määrätä, että valtuutetun tekemiin oikeustoimiin sovelletaan holhoustoimesta annetun lain (442/1999) 34 §:n 1 momentin säännöksiä edunvalvojan tekemien oikeustoimien luvanvaraisuudesta. Määräys voidaan rajoittaa koskemaan määrättyjä oikeustoimia. *Muutoin noudatetaan, mitä holhoustoimesta annetun lain 34 §:n 2 ja 3 momentissa, 35 §:ssä ja 36 §:n 2 momentissa säädetään.*

Jos valtakirjassa on 1 momentissa tarkoitettu määräys, lupaa on haettava siltä holhousviranomaiselta, joka tämän lain 29 §:n mukaan valvoo valtuutetun toimintaa. Muutoin noudatetaan soveltuvin osin, mitä holhoustoimesta annetun lain 34 §:n 2 ja 3 momentissa, 35 §:ssä ja 36 §:n 2 momentissa säädetään.

21 §

21 §

Edunvalvojan määrääminen valtuutetun tehtäviin

Edunvalvojan määrääminen valtuutetun tehtäviin

Edellä 1 momentissa tarkoitettun edunvalvojan tehtävä lakkaa, kun valtuutettu ja edunvalvoja esteen lakattua yhdessä tekevät siitä ilmoituksen 29 §:ssä tarkoitettulle holhousviranomaiselle. Jos valtuutettu ja edunvalvoja ovat eri mieltä siitä, onko edunvalvojan tehtävä lakannut, holhoustoimesta annetun lain 70 tai 71 §:ssä tarkoitettu käräjäoikeus ratkaisee asian jommankumman hakemuksesta.

Edellä 1 momentissa tarkoitettun edunvalvojan tehtävä lakkaa, kun valtuutettu ja edunvalvoja esteen lakattua yhdessä tekevät siitä ilmoituksen holhousviranomaiselle. Jos valtuutettu ja edunvalvoja ovat eri mieltä siitä, onko edunvalvojan tehtävä lakannut, holhoustoimesta annetun lain 70 tai 71 §:ssä tarkoitettu käräjäoikeus ratkaisee asian jommankumman hakemuksesta.

25 §

(kumotaan)

Toimivaltainen viranomainen

Edunvalvontavaltuutuksen vahvistamista haetaan siltä holhousviranomaiselta, jonka toimialueella valtuuttajalla on kotikuntalaisissa (201/1994) tarkoitettu kotikunta.

Jos valtuuttajalla ei ole kotikuntaa Suomessa, valtuutuksen vahvistamista haetaan siltä holhousviranomaiselta, jonka toimialueella hän pääasiallisesti oleskelee.

Valtiovarainministeriön asetuksella säädetään, mikä maistraatti on toimivaltainen vahvistamaan valtuutuksen tilanteissa, joissa 1 tai 2 momentin mukaista holhousviranomaista ei ole.

27 §

Edunvalvontavaltuutuksen rekisteröinti

Jos edunvalvontavaltuutus koskee valtuuttajan edustamista tämän taloudellisissa asioissa, holhousviranomaisen on vahvistaessaan valtuutuksen merkittävä se holhousasioiden rekisteriin.

Mitä holhoustoimesta annetun lain 64 §:n 2 momentissa sekä 67 ja 68 §:ssä säädetään edunvalvojaa, hänen tehtävänsä ja päämiestä koskevista tiedoista, sovelletaan vastaavasti tässä laissa tarkoitettua valtuutettua, hänen tehtävänsä ja valtuuttajaa koskeviin tietoihin.

28 §

Edunvalvontavaltuutuksen peruuttamisen vahvistaminen ja rekisteröinti

Holhousviranomaisen on valtuuttajan hakemuksesta vahvistettava edunvalvontavaltuutuksen peruuttaminen, jos valtuuttaja kykenee ymmärtämään peruuttamisen merkityksen.

Valtuutuksen peruuttamisen vahvistamista haetaan siltä holhousviranomaiselta, joka 29 §:n nojalla valvoo valtuutetun toimintaa.

27 §

Edunvalvontavaltuutuksen rekisteröinti

Jos edunvalvontavaltuutus koskee valtuuttajan edustamista tämän taloudellisissa asioissa, holhousviranomaisen on vahvistaessaan valtuutuksen merkittävä se holhousasioiden rekisteriin *siten kuin Digi- ja väestötietoviraston eräistä henkilörekistereistä annetussa laissa (/) säädetään.*

28 §

Edunvalvontavaltuutuksen peruuttamisen vahvistaminen ja rekisteröinti

Holhousviranomaisen on valtuuttajan hakemuksesta vahvistettava edunvalvontavaltuutuksen peruuttaminen, jos valtuuttaja kykenee ymmärtämään peruuttamisen merkityksen.

Voimassa oleva laki

Jos asia on kiireellinen, holhousviranomaisen voi valtuutettua kuulematta väliaikaisesti vahvistaa valtuutuksen peruuttamisen. Väliaikainen päätös on voimassa, kunnes asia lopullisesti ratkaistaan, jollei päätöstä sitä ennen peruuteta tai muuteta.

Jos valtuutus on merkitty holhousasioiden rekisteriin, holhousviranomaisen on vahvistaessaan valtuutuksen peruuttamisen tehtävä siitä merkintä holhousasioiden rekisteriin.

29 §

Valvova viranomainen

Holhousviranomaisen tulee valvoa valtuutetun toimintaa siten kuin jäljempänä säädetään. Valvonta kuuluu sille holhousviranomaiselle, joka on vahvistanut edunvalvontavaltuutuksen. Jollei valtuutusta ole vahvistettu Suomessa, valvonta kuuluu sille holhousviranomaiselle, joka 25 §:n mukaan olisi toimivaltainen vahvistamaan valtuutuksen.

Holhousviranomainen, jolle valvonta 1 momentin mukaan kuuluu, voi siirtää valvonnan toiselle holhousviranomaiselle, jos valtuuttajalla on kotikunta viimeksi mainitun holhousviranomaisen toimialueella tai jos siirto on muutoin tarpeen valvonnan kannalta. Ennen valvonnan siirtämistä on kuultava valtuutettua ja holhousviranomaista, jolle valvonta aiotaan siirtää.

38 §

Kansainvälinen toimivalta valtuutuksen vahvistamista ja rekisteröintiä koskevassa asiassa

Jos valtuutus on 2 momentin mukaan merkittävä holhousasioiden rekisteriin, valtuutetun on ilmoitettava siitä 29 §:n 1 momentissa tarkoitettulle holhousviranomaiselle.

41 §

Hallintoa koskevat säännökset

Ehdotus

Jos asia on kiireellinen, holhousviranomaisen voi valtuutettua kuulematta väliaikaisesti vahvistaa valtuutuksen peruuttamisen. Väliaikainen päätös on voimassa, kunnes asia lopullisesti ratkaistaan, jollei päätöstä sitä ennen peruuteta tai muuteta.

Jos valtuutus on merkitty holhousasioiden rekisteriin, holhousviranomaisen on vahvistaessaan valtuutuksen peruuttamisen tehtävä siitä merkintä holhousasioiden rekisteriin.

29 §

Valvova viranomainen

Holhousviranomainen valvoo valtuutetun toimintaa siten kuin jäljempänä säädetään.

38 §

Kansainvälinen toimivalta valtuutuksen vahvistamista ja rekisteröintiä koskevassa asiassa

Jos valtuutus on 2 momentin mukaan merkittävä holhousasioiden rekisteriin, valtuutetun on ilmoitettava siitä holhousviranomaiselle.

41 §

Hallintoa koskevat säännökset

Voimassa oleva laki

Edunvalvontavaltuutuksen tai sen peruuttamisen vahvistamista ja tässä laissa tarkoitettua lupaa tai velvoittamista koskeva asia ratkaistaan holhousviranomaisessa esittelystä. Muutoin asia ratkaistaan holhousviranomaisessa siten kuin asian ratkaisemisesta maistraatin toimivaltaan kuuluvassa asiassa erikseen säädetään.

---

43 §

Muutoksenhaku

Holhousviranomaisen päätökseen, joka koskee *valvonnan siirtämistä 29 §:n 2 momentin nojalla*, 30 §:n 3 momentissa tarkoitettua määrääjän pidentämistä tai 33 §:n 1 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa holhous-toimesta annetun lain 51 §:n 1—3 momentissa tarkoitettua tilivelvollisuuden täyttämisa-jankohtaa, ei kuitenkaan saa hakea muutosta valittamalla.

49 §

Tarkemmat säännökset

Tarkemmat säännökset *edunvalvontavaltuutuksen merkitsemisestä holhousasioiden rekisteriin*, tuomioistuimen velvollisuudesta ilmoittaa päätöksestään holhousviranomaiselle rekisteriin merkitsemistä varten sekä muutoin tämän lain täytäntöönpanosta annetaan valtioneuvoston asetuksella.

Ehdotus

Edunvalvontavaltuutuksen tai sen peruuttamisen vahvistamista ja tässä laissa tarkoitettua lupaa tai velvoittamista koskevan asian ratkaisee holhousviranomaisessa esittelystä *oikeustieteen muun ylemmän korkeakoulututkinnon kuin kansainvälisen ja vertailevan oikeustieteen maisterin tutkinnon suorittanut virkamies, jonka tehtäviin se työjärjestyksen mukaan kuuluu*. Muutoin asia ratkaistaan holhousviranomaisessa siten kuin asian ratkaisemisesta *Digi- ja väestötietoviraston tai Ahvenanmaan valtionviraston* toimivaltaan kuuluvassa asiassa erikseen säädetään.

---

43 §

Muutoksenhaku

Holhousviranomaisen päätökseen, joka koskee 30 §:n 3 momentissa tarkoitettua määrääjän pidentämistä tai 33 §:n 1 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa holhous-toimesta annetun lain 51 §:n 1—3 momentissa tarkoitettua tilivelvollisuuden täyttämisa-jankohtaa, ei kuitenkaan saa hakea muutosta valittamalla.

49 §

Tarkemmat säännökset

Tarkemmat säännökset tuomioistuimen velvollisuudesta ilmoittaa päätöksestään holhousviranomaiselle rekisteriin merkitsemistä varten sekä muutoin tämän lain täytäntöönpanosta annetaan valtioneuvoston asetuksella.

20.

Laki lahjanlupauslain 6 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan lahjanlupauslain (625/1947) 6 §, sellaisena kuin se on laissa 60/2005, seuraavasti

Voimassa oleva laki

6 §

Jos joku lahjoittaa irtainta omaisuutta puolisolleen, suoraan etenevässä tai takenevassa polvessa olevalle sukulaiselleen tai tämän puolisolle taikka sellaiselle muulle erityisen läheiselle henkilölle, jonka kanssa hän asuu yhteisessä taloudessa, on lahjoituksesta ilmoitettava maistraatille siten kuin maistraattien eräistä henkilörekistereistä annetussa laissa (57/2005) säädetään, jotta lahjansaaja voisi saada suojaa lahjan antajan velkojien takaisinsaantivaatimuksilta konkurssissa ja ulosotossa. Edellä sanottu ei kuitenkaan koske sellaisia tavanmukaisia lahjoja, jotka eivät ole epäsuhteessa antajan taloudelliseen asemaan.

Ehdotus

6 §

Jos joku lahjoittaa irtainta omaisuutta puolisolleen, suoraan etenevässä tai takenevassa polvessa olevalle sukulaiselleen tai tämän puolisolle taikka sellaiselle muulle erityisen läheiselle henkilölle, jonka kanssa hän asuu yhteisessä taloudessa, on lahjoituksesta ilmoitettava *kirjallisesti Digi- ja väestötietovirastolle tai Ahvenanmaan valtionvirastolle*, jotta lahjansaaja voisi saada suojaa lahjan antajan velkojien takaisinsaantivaatimuksilta konkurssissa ja ulosotossa. *Ilmoituksessa on mainittava Digi- ja väestötietoviraston eräistä henkilörekistereistä annetun lain (/) 5 §:n 1 momentin 1—5 kohdassa tarkoitetut tiedot.* Edellä sanottu ei kuitenkaan koske sellaisia tavanmukaisia lahjoja, jotka eivät ole epäsuhteessa antajan taloudelliseen asemaan.

21.

Laki avopuolisoiden yhteistalouden purkamisesta annetun lain 11 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan avopuolisoiden yhteistalouden purkamisesta annetun lain (26/2011) 11 §:n 2 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

11 §

11 §

Takaisinsaanti

Takaisinsaanti

Jotta 1 momentissa tarkoitetulla tavalla omaisuutta saanut avopuoliso tai tämän perilliset voisivat saada suojaa toisen avopuolison velkojien takaisinsaantivaatimuksilta konkurssissa ja ulosotossa, omaisuuden erottelukirja taikka hyvitystä koskeva sopimus tai muu asiakirja on jätettävä maistraattiin rekisteröitäväksi siten kuin maistraattien eräistä henkilörekistereistä annetussa laissa (57/2005) säädetään.

Jotta 1 momentissa tarkoitetulla tavalla omaisuutta saanut avopuoliso tai tämän perilliset voisivat saada suojaa toisen avopuolison velkojien takaisinsaantivaatimuksilta konkurssissa ja ulosotossa, omaisuuden erottelukirja taikka hyvitystä koskeva sopimus tai muu asiakirja on jätettävä *rekisteröitäväksi Digi- ja väestötietovirastolle tai Ahvenanmaan valtionvirastolle kirjallisesti. Ilmoituksen voi tehdä avopuoliso tai avopuolison perilliset. Ilmoituksen liitteenä on oltava ilmoituksessa tarkoitettu asiakirja alkuperäisenä.*

*Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
20*
